

Harangozó Zsolt

**Társadalmi innováció szerepe a vidéki térségek
fejlesztésében**

PhD értekezés

**Miskolci Egyetem
Gazdaságtudományi Kar**

**Hantos Elemér Doktori Iskola
Vezetője:**

Prof. Dr. Sikos T. Tamás

Témavezető:

Veresné Prof. Dr. Somosi Mariann

2023

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	3
1. Bevezetés.....	5
2. Választott téma aktualitása, indokai, fogalmi lehatárolások	7
2.1. Kutatás célja, probléma lehatárolása és motivációja	7
2.2. Kutatás folyamata és hipotézisei.....	8
2.3. Kutatás módszertana	10
2.3.1 A kutatás során alkalmazott kérdőív szerkezete.....	12
2.3.2 A kutatásba bevont szervezetek jellemzői.....	15
2.3.3 A vizsgált szervezetek tevékenysége	16
3. innováció foglma és tipológiája	17
3.1. Az innovációk technológiai újdonságtartalma és piacra gyakorolt hatása	18
3.2. Az innováció célja	21
4. A társadalmi innováció értelmezése és jelentősége	26
4.1. Társadalmi innováció megítélése a vizsgált szervezetek szerint	33
4.2. Vállalatok társadalmi innovációs gyakorlata	45
5. Társadalmi innováció hatása a területi társadalmi, gazdasági folyamatokra	48
5.1. Hatások a kérdőívet kitöltő társadalmi innovációs szervezetek szerint.....	48
5.2. Az előnyösnek tartott kezdeményezés a válaszadók szerint.....	48
5.3. Az állam és önkormányzatok hatása a társadalmi innovációs szervezetekre	50
6. Társadalmi innováció jelentősége az erőforrás hiányos települések esetében.....	54
6.1. A minta területi jellemzői	54
6.2. Az alapítás indítékai.....	55
6.3. A vizsgált szervezetek működése	55
6.4. Foglalkoztatási gyakorlat	57
6.5. Bevételek alakulása.....	57
6.6. A társadalmi innovációk akcióterületei	58
7. A vizsgált szervezetek fenntarthatósága	66
7.1. Jogi formák és bevételek.....	66
7.2. Sikertényezők.....	67
7.3. Erősségek, gyengeségek	68
7.4. Lehetőségek, veszélyek	69
7.5. Társadalmi innováció és fenntarthatóság.....	70
7.6. A társadalmi innovációt akadályozó tényezők	71

7.7.	Sikeres társadalmi innováció feltételei és elérhetőségük.....	75
8.	Hálózati beágyazottság vizsgálata.....	80
8.1.	Társadalmi innovációs projektek ismerete és részvétel a projektekben	80
8.2.	Társadalmi innováció kapcsolódása más szakterületekhez	82
8.3.	A társadalmi innováció szereplőinek hatása a fenntarthatóságra	86
8.4.	Hálózati kapcsolatok hatása a fenntarthatóságra	90
8.5.	A társadalmi innovációt segítő tényezők Magyarországon	93
8.6.	A társadalmi innovációs eredmények diffúziója.....	97
9.	Összefoglaló Helyzetkép.....	105
9.1.	Fejlesztendő területek a válaszok alapján.....	106
9.2.	A pandémia hatása a társadalmi innovációs szervezetekre	106
9.3.	Helyi fejlesztések – helyi közösségek	108
10.	További kutatási célok	111
11.	Irodalomjegyzék.....	113
12.	Táblázatok jegyzéke.....	120
13.	Ábrajegyzék	124
	Mellékletek.....	126

1. BEVEZETÉS

Az I. világháborút követően hazánk súlyos változásokon ment keresztül. Az elszakított országrészekből százezrek települtek át az új államhatárokon belüli területekre. Így tett a székelyudvarhelyi Farkas János és felesége, Strassner Vilma is. Békés megye nyugati kapujában, az egykori Magyar Királyság (geometriai) középpontjához közel, Békésszentandrás, az egykori mezővárosban találtak új otthonra. Szülőföldjükön magukkal hozták a szőnyegszövés „tudományát”. Farkas János a település jegyzője lett, felesége pedig a környéken lakó fiatal lányok oktatásával foglalkozott: megtanította őket a szőnyegszövés mesterségére. Kibérelte a katolikus kör helyiségeit és negyven szövőszéket állított fel. 1921-ben már kereskedelmi mennyiségben készítették az asszonyok az értékes és csodálatos kézi csomózású perzsa szőnyeget. Ezzel egy olyan sikertörténet vette kezdetét, amely közel 100 éven keresztül alapozta meg a „szentandrásiai” jólétét, segítette a település fejlődését. Ma úgy határoznánk meg, hogy egy társadalmi innováció valósult meg, amely a Szőnyeggyár létrejöttével, majd annak több évtizedes folyamatos növekedésével egy mai értelemben vett – példaértékű – vállalati társadalmi innovációvá transzformálódott.

Témaválasztásomat meghatározó módon motiválta szülőhelyem és jelenlegi munkahelyem településeinek gazdasági helyzete. Békésszentandrás és Miskolc gazdasága az 1989-ben bekövetkezett geopolitikai változásokat követően jelentősen romlott. Az egykori jelentős foglalkoztatók (az előbbi esetén a Szőnyeggyár, a Szarvasi Vas- és Fémipari Szövetkezet, a Bélfeldolgozó Üzem, a Zalka Máté Termelőszövetkezet melléküzemágai; míg az utóbbi esetén például a Diósgyőri Kohászat és Gépgyár, Lenin Kohászati Művek) elvesztették piacaikat, ezért leépítéseket hajtottak végre, később pedig egyrésztük meg is szűnt.

A paicok elvesztésében jelentős szerepe volt, hogy az 1970-es évek végétől az érintett vállalkozások esetében (különböző megfontolások miatt) leálltak a technikai, technológiai fejlesztések, visszaesett az újítói kedv, az innovációs hajlandóság. Holott az innováció jelentősen hozzájárul az adott település, térség versenyképességének javításához (Freeman 1994, Verspagen 2007). Ennek elismerése az 1990-es években a magas hozzáadott értékű és a tudásintenzív tevékenységeket támogató beruházásokat indított el (OECD 2003). Ez az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó uniós stratégia (Európa 2020).

A pozitív hatások mellett egyes kutatók felvetik a technológiai innovációk romboló hatásait (Buenstorf és mtsai 2013, Pyka és Hanush 2013). Azt javasolják, hogy a társadalmi innovációt jobban figyelembe kell venni a vizsgálatok során. Hiszen az egyre nagyobb ráfordításokat igénylő műszaki és természettudományi K+F tevékenység mellett mind nagyobb szükség van a kisközösségek társadalmi, gazdasági problémáinak kezelésére alkalmas új, újszerű megoldásokra (Kocziszky és mtsai 2015).

A társadalmi innovációnak kiemelt jelentősége van a hátrányos helyzetű, innovációhiányos térségek életében (Howaldt és mtsai 2016), elsősorban megkülönböztető jellemzői miatt pl.: a szociális vállalkozáshoz való viszonya; kapcsolata a kollektív cselekvéssel; együttműködő, decentralizált jellege, stb. miatt (Moulaert és mtsai 2013, Mulgan 2006, Pyka és Hanush 2013).

Kocziszky és munkatársai (2017) a társadalmi innovációt olyan folyamatként azonosítják, amely során az életszínvonal emelését célzó intézkedések mellett hangsúlyos az újszerű struktúrák megjelenése, a társadalom cselekvőképességének ösztönzése, valamint a szemléletváltás és a részvétel támogatási folyamata is. Varga (2019) szerint többnyire jól elkülöníthető a társadalmi innovációk folyamat- vagy eredményorientáltsága.

A technológiai innováció romboló hatása tükröződik abban, hogy figyelembe kell venni más típusú innovációk szükségességét a fejlesztési folyamatok elemzésében, különös tekintettel

a társadalmunkat jellemző problémák sokféleségére/összetettségére: negatív demográfiai tendenciák, egyenlőtlenség, strukturális munkanélküliség, a tudás intenzívebbé tétele és a globalizáció, valamint a pénzügyi tevékenységek egyre növekvő szerepe a gazdaságban. A társadalmi innováció olyan átalakító és együttműködő megközelítést jelent, amely része lehet a fent említett probléma megoldásának. A szakirodalom elemzése azt mutatja, hogy ez még mindig alulexponált a közgazdasági irodalomban.

Értekezésem első fejezetében elemzem, hogy a gazdaságtudomány milyen formában integrálja a társadalmi innováció fogalmát a mai társadalmi fejlődés folyamatába.

Ezt követően a szakirodalom és szekunder kutatás keretén belül feltárom a társadalmi innováció jelentőségét a vidéki, erőforráshiányos települések, térségek esetében.

A harmadik részben társadalmi innovációs esetek elemző vizsgálatával arra keresem a választ, hogy társadalmi innovációk élettartama milyen összefüggést mutat az újítás szerveződési módjával: az alulról felfelé vagy pedig a felülről lefelé irányuló kezdeményezések tartósabbak?

Értekezésem negyedik részét annak szentelem, hogy az összegyűjtött hazai gyakorlati példák és a kérdőíves kutatásom kérdéseire a társadalmi innovációt megvalósító szervezetek vezetői, képviselői által adott válaszok alapján milyen szerepe van a hálózati beágyazottságnak, a hálózati kompetenciáknak a társadalmi innovációk eredményeit alkalmazó vállalkozások fenntarthatóságában?

Köszönöm témavezetőm és intézetigazgatóm, Veresné Prof. Dr. Somosi Mariann szakmai és emberi támogatását, amelyet nem csak az értekezés elkészítésében nyújtott. Köszönetet mondok hallgatóimnak, akikkel az elmúlt években több sikeres projektben dolgozhattam együtt.

2. VÁLASZTOTT TÉMA AKTUALITÁSA, INDOKAI, FOGALMI LEHATÁROLÁSOK

A hazai és a nemzetközi szakirodalom egyre nagyobb figyelmet szentel a társadalmi fenntarthatóság, a társadalmi innováció vizsgálatának, amelynek alapvető célja a szociális igazságosság elérése, a szegénység elleni küzdelem, a kirekesztés és a diszkrimináció felszámolása (Smuk 2020). A társadalmi innováció fókuszában a közösség igényeinek kielégítése áll, hangsúlyozva a helyi közösségek szintjén értelmezhető újító ötletek problémamegoldásban jelentkező társadalmi hasznát. A társadalmi innováció a műszaki- és technikai innovációkkal egymást erősítve alkalmas lehet a helyi közösségek szintjén megjelenő kihívásokra reagálni, a mindennapi problémákra megoldást találni. A társadalmi innovációnak különös jelentősége lehet a munkahely és jövedelem hiányos térségekben. Disszertációmban ezért a társadalmi innovációk hátrányosabb helyzetű térségekre gyakorolt potenciális hatásaira, továbbá az innovációk által létrehozott szervezetek fenntarthatóságára koncentráltam.

A gazdaság és a társadalom releváns problémái, mint a munkanélküliség, a leszakadó térségek, fenntarthatóság olyan hosszútávú megoldásokat igényelnek, amelyek szükségessé teszik a társadalom szereplői közötti újszerű együttműködések.

A társadalmi innovációnak számos közel azonos definíciója ismert. Értekezésemben abból indultam ki, hogy a társadalmi innováció „új vagy újszerű válaszokat ad egy közösség problémáira, növeli a közösség jólétét” (Kocziszky et al. 2017). A társadalmi innovációs folyamat főbb megjelenési területe (CRISES, 2012.) lehet:

- termék és/vagy technológia alapú társadalmi innovációs folyamat (pl.: munkavállalók bevonása);
- fogyasztókkal/felhasználókkal kapcsolatos társadalmi innovációs folyamat (fogyasztók ösztönzése, felelős fogyasztás ösztönzése);
- vállalkozásokon alapuló társadalmi innovációs folyamat (együttműködés, társadalmi felelősségvállalás);
- terület alapú társadalmi innovációs folyamat (közösségi fejlesztés).

Feladatomban érzem a társadalmi innovációval kapcsolatos megoldásoknak az áttekintését, rendszerezését, mind a hazai és mind a nemzetközi környezetben. Ez lehetőséget biztosíthat annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy milyen eszközök állhatnak a rendelkezésre a fenntartható társadalmi innovációk megvalósításához.

2.1. Kutatás célja, probléma lehatárolása és motivációja

Disszertációmban a társadalmi innovációnak a társadalmi fenntarthatóságra gyakorolt hatásával foglalkozom.

A társadalmi és műszaki-technikai innováció együttesen, egymást kiegészítve, erősítve képes a helyi, szervezeti szintű kihívásokra reagálni, ezért vizsgálataimat a kis- és középvállalati körre szűkítem. Úgy vélem, hogy mindkét innovációnak való megfelelés nagy kihívás. Ilyen irányú vizsgálat a fenntarthatóság keretrendszerében még nem történt meg.

A társadalmi fenntarthatóság elvárásrendszerében a kis és közepes méretű vállalkozások társadalmi, műszaki- és technikai innovációs tevékenységének vizsgálata, különös tekintettel a jó gyakorlatok multiplikatívitásának támogatására. Megfogalmazott kutatási céloom egyidejűleg vizsgálja a társadalmi fenntarthatóság és az innovációs tevékenység kapcsolatát és jellemzőit, valamint támogatni kívánja a társadalmi innováción alapuló

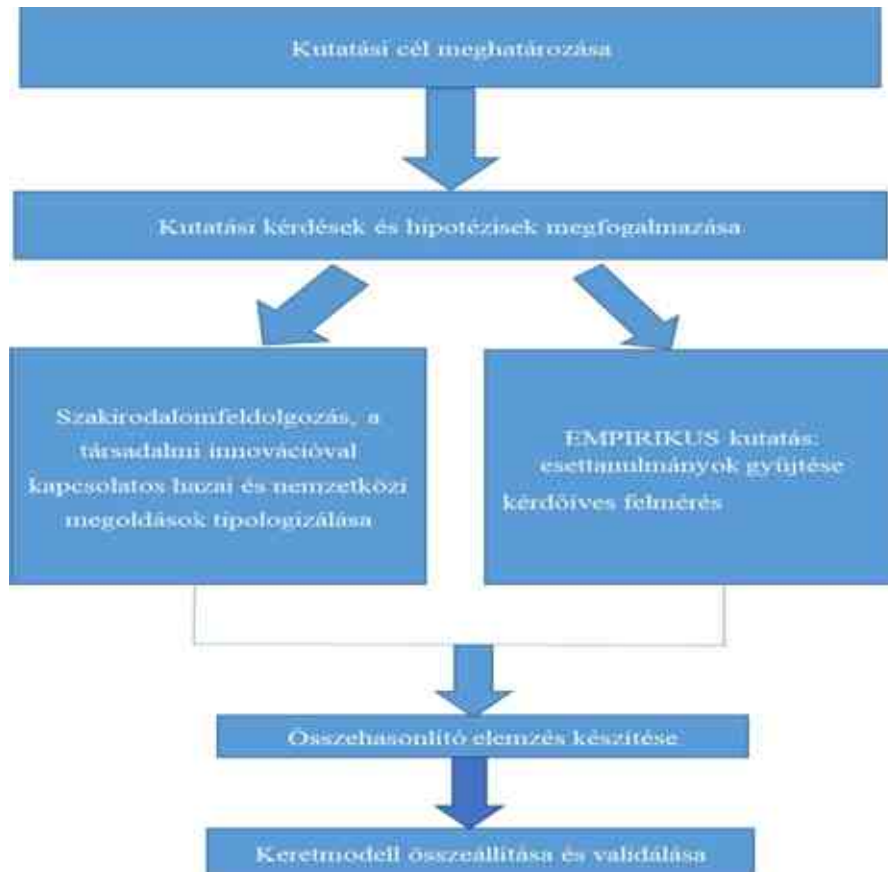
feladatmegoldások alkalmazását a bevezetett újítások életképességének növelése és a projektek fenntartási idejét meghaladóan tartós megoldások kialakítása érdekében.

Az elmúlt években számos projekt megvalósításában vettem részt, amely a társadalmi innováció fogalmi kérdéseivel, lehetséges jó megoldásaival foglalkozott.

A téma iránti személyes érdeklődésemet erősíti az is, hogy egy kedvezőtlen helyzetű régióban dolgozom és származom, az újszerű együttműködések és megoldások feltárása és ösztönzése gondolkodásomhoz közel áll. Munkám középpontjában a közösség igényeinek fenntartható kielégítése áll, hangsúlyozva a helyi közösségi szinten értelmezhető újító ötletek társadalmi hasznát.

2.2. Kutatás folyamata és hipotézisei

Kutatásomban elemeztem a társadalmi innováció fogalmi megközelítésének sokszínűségét, a fogalom fejlődése során megjelenő különböző fókuszpontokat, a különböző típusok közötti kapcsolatokat. Ennek megfelelően foglalkoztam a társadalmi fenntarthatósággal és innovációval, mint a gazdasági fejlődés kulcselemeivel, meghatározó jelentőségű tényezőivel. Vizsgáltam a társadalmi innováció típusai közötti kapcsolatokat. Kutatásom logikai folyamatát az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra

A kutatási keretmodell logikai lépései

Forrás: saját szerkesztés

A kutatási cél meghatározását követően fogalmaztam meg *kutatási kérdéseim*:

Milyen kapcsolat értelmezhető a társadalmi fenntarthatóság és a társadalmi innováció között és ez milyen jellemzőkkel, tényezőkkel írható le?

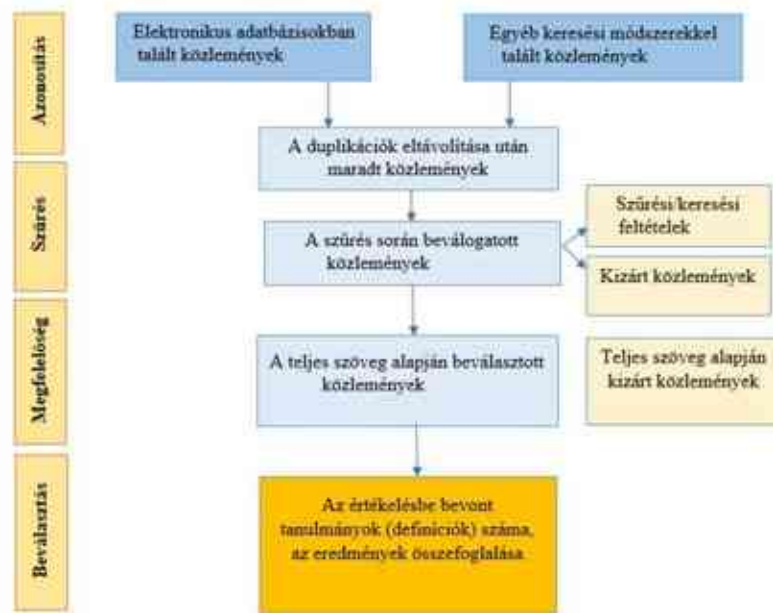
Milyen szerepe van a társadalmi innovációs tevékenységnek a vállalati szektorban, és ez hogyan kapcsolódik ezen szervezetek társadalmi felelősségvállalásához?

Hipotéziseim:

1. A társadalmi innováció szerepe alulértékelt a közgazdaságtani szakirodalomban: a társadalmi innováció relatíve új fogalom, amely alapvetően a társadalmi, gazdasági kényszer hatására került be a kutatói érdeklődés fókuszába.
2. A társadalmi innováció gazdasági jelentősége ma még csekély társadalmi jelentőségéhez képest. A felülről lefelé és az alulról felfelé generált innováció eltérő hatású.
3. A társadalmi innováció hozzájárul a vidéki térségek, települések fenntarthatóságához.
4. Azoknak a társadalmi innovációknak hosszabb az élettartama, amelyek alapvetően alulról jövő kezdeményezésre jöttek létre.
5. A társadalmi innovációk eredményeit alkalmazó vállalkozások fenntarthatóságában meghatározó szerepe van a hálózati beágyazottnak, a hálózati kompetenciáknak. Egy jó gyakorlatokra épülő, tudásmenedzselési modell támogatja a társadalmi jóllétet szolgáló együttműködéseket.

a) *A kutatás során alkalmazott módszerek egy része primer, másik csoportja pedig szekunder jellegű.*

A szakirodalom feldolgozását PRISMA módszer segítségével végeztem. A rendelkezésre álló források rendszerezett áttekintésére szisztematikus szakirodalmi szűrést alkalmaztam. Ez a módszer lehetőséget ad a „részletes és alapos kutatómunkát követő átfogó szintézis kritikus értékelésére” (Kamarási-Mogyorósy, 2015). Ennek folyamatát szemlélteti a 2. ábra.

2. ábra

A téma irodalmi áttekintésének logikai folyamata (PRISMA ajánlás alapján)

Forrás: saját szerkesztés Moher et al., 2009 és Kamarási-Mogyorósy, 2015 alapján

A szakirodalom mellett fontosnak tartottam a társadalmi innovációval kapcsolatos *hazai és nemzetközi tapasztalatok áttekintését*, azok tipologizálását.

2.3. Kutatás módszertana

Kutatásaim során négy módszert alkalmaztam hipotéziseim igazolására, amelyeket az 1. táblázatban foglaltam össze.

1. táblázat
A disszertáció hipotézisei és a bizonyításukra alkalmazott módszerek

	Hipotézis/kutatási kérdés	Módszer
1.	A társadalmi innováció relatíve új fogalom, amely alapvetően a társadalmi, gazdasági kényszer hatására került be a kutatói érdeklődés fókuszába.	szakirodalom kutatás PRIZMA módszerrel
2.	A társadalmi innováció gazdasági jelentősége ma még kisebb a társadalmi jelentőségéhez képest, de a fogalom a hazai gyakorlatban széles körben ismert. A felülről lefelé és az alulról felfelé generált innováció eltérő hatású.	szakirodalom kutatás és kérdőíves felmérés
3.	A vidéki, erőforrás hiányos települések, térségek esetében különös jelentősége van a társadalmi innovációnak.	gyakorlati példák elemzése, kérdőíves felmérés
4.	Azoknak a társadalmi innovációknak hosszabb az élettartama, amelyek alapvetően alulról jövő kezdeményezésre jöttek létre.	társadalmi innovációk elemzése
5.	A társadalmi innovációk eredményeit alkalmazó vállalkozások fenntarthatóságában meghatározó szerepe van a hálózati beágyazottságnak, a hálózati kompetenciáknak.	gyakorlati példák elemzése és kérdőíves felmérés

Forrás: saját szerkesztés

A strukturált szűrést követően empirikus vizsgálatot végeztem. A 83 kérdést tartalmazó kérdőíves kutatásom során a következő kérdéscsoportokra kerestem a választ:

- megkérdezett szervezetre vonatkozó információk;
- társadalmi fenntarthatóság, társadalmi felelősségvállalás;
- társadalmi innováció fogalmának és jó gyakorlatának ismertsége;
- korábban megvalósított társadalmi felelősségvállalási és társadalmi innovációs akciók;
- tervezett feladatok;
- térségi együttműködések.

A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek körében végzett kutatásom célja, hogy mintavételes képet adjon a társadalmi innovációt megvalósító hazai szervezetekről. Ennek érdekében a kutatás szintetizálja a társadalmi innovációk és gazdasági fejlődés közötti kapcsolat fogalmi megközelítéseit, adatokat szolgáltat a társadalmi innovációt megvalósító szervezetekről, a ténylegesen működő és a csak adminisztratív értelemben létező, továbbá már megszűnt szervezetekről, gazdasági teljesítményükről, foglalkoztatási és gazdasági potenciáljukról, a területi és szektorális megoszlásukról és az általuk teremtett hozzáadott társadalmi értékekről.

További cél volt ezen szervezetek jogi formájának, tevékenységi profiljának, forrásszerzési és elosztási gyakorlatainak vizsgálata; tevékenységeik, eredményeik, kapcsolati rendszereik, jellemző alapítási indítékaik beazonosítása. A kutatás részét képezte továbbá a társadalmi innovációk nehézségeinek, főbb kockázati tényezőinek és sikerfaktorainak, fejlesztési területeiknek a feltárása.

A társadalmi innováció elméleti megközelítéseinek szintetizálása után szekunder és primer kutatásra került sor, a kutatás módszereit a 3. ábra tartalmazza.

- (1) *Szisztematikus szakirodalomkutatás és adatbázis elemzés* keretében egyrészt a társadalmi innováció és gazdasági fejlesztések kapcsolatát vizsgáltam meg a szakirodalom alapján, majd nyilvánosan elérhető adatbázisok (Civil Szervezetek Nyilvántartása, Központi Statisztikai Hivatal) adatai alapján a társadalmi innovációt megvalósító szervezetek sajátosságait vizsgáltam meg.
- (2) *Fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon* összesen 25 szervezet vezetője, képviselője mondta el véleményét a társadalmi innováció fogalma, társadalmi hatása, a szervezet forrásszerzési és nyereség-elosztási gyakorlata, eredményei, sikertényezői, valamint a jövőbeni fejlesztési lehetőségei kapcsán.
- (3) *Kérdőíves felmérés* során társadalmi innovációt megvalósító szervezetek, intézmények megkérdezésére került sor a szervezet általános adatai, bevételek, ráfordítások, a társadalmi hozzáadott érték meghatározása és a működés értékelése területeken. A mintába 25 szervezet került.

3. ábra

A kutatás módszere

Forrás: saját szerkesztés

- b) A vizsgált mintában elemeztem a társadalmi fenntarthatóság, ezen belül a társadalmi felelősségvállalás, valamint a társadalmi innováció sajátosságait, kapcsolatait, illetve ezek hatásait. A kérdőív zárt és nyitott kérdéseket egyaránt tartalmaz. A szekunder információk elemzése, valamint az empirikus kutatás eredményeinek felhasználása segítségével összehasonlító elemzést végeztem két megye vonatkozásában. Célom továbbá a vizsgálati körben egy jó gyakorlatok tárának összeállítása, amit egy újszerű tudásátadási és -menedzselési modellbe kívánok integrálni. A jógyakorlat bemutatásának alapvető célja azon eszközök és módszerek beazonosítása, amelyek a korábbi, már ismert metodikákhoz képest eredményesebben valósítják meg a kitűzött célokat, amelyek bizonyíthatóan vagy már bizonyítottan hozzájárulnak az adott szervezet minőségi színvonalának emeléséhez és más szervezet számára is átvehető példaként szolgálnak (Szabó és Nagy 2014.).

A társadalmi felelősségvállalás és a társadalmi innováció értékelésének szempontjai:

- fenntarthatóság,
- innovativitás,
- sikeresség,
- fejleszthetőség,
- adaptálhatóság,
- dokumentálhatóság,
- multiplikatív hatás.

A jó gyakorlatok összegyűjtését gátló tényezők közül a nem megfelelően definiálható célkitűzéseket, a dokumentálhatóságot és a rendelkezésre álló információk hiányát és a nem meghatározott érintetti kört tartom a legkritikusabbnak.

A kutatásom tervezett eredménye egy olyan keretmodell összeállítása, amely módszertani segítséget biztosít a vizsgált szervezetek számára a fenntartható társadalmi innovációk generálására és ezáltal hozzájárulást a vizsgált régiók gazdaságfejlesztéséhez. A kialakítandó modell validálását is el kívánom végezni.

2.3.1 A kutatás során alkalmazott kérdőív szerkezete

A 3. mellékletben található kérdőívet alkalmaztam, amelynek hat nagy egysége összesen 83, többségében zárt kérdésre kereste a választ.

Elsőként a megszólított szervezetek általános jellemzőire voltam kíváncsi. Különösen az alapításkori és működési célokra, motivációkra. Ebben részben hat kérdésen keresztül mértem fel a szervezetek foglalkoztatási sajátosságait is.

A második kérdéscsoport a rendelkezésre álló nyilvános gazdálkodási adatok (közzétett beszámolók és eredménykimutatások) háttérét kívánta feltárni.

Ezt követően 23 kérdés segítségével mértem fel, a szervezetek miként ítélik meg működésük hatását környezetükre, tevékenységük társadalmi hozzáadott értékét.

A negyedik kérdéscsoport 8 kérdése a társadalmi innovációs szervezetek működési sajátosságaira vonatkozott.

A kérdések számát tekintve legnagyobb (30 db kérdés) ötödik fejezet arra kereste a választ, a társadalmi innovációs szervezetek hogyan határozzák meg a társadalmi innováció fogalmát, annak céljait, szereplőit, kihívásait, jelentőségét. Természetesen a COVID-19 okozta hatásokra is kíváncsi voltam.

A záró kérdéseim az anonimitás megőrzése mellett a válaszadó személyére vonatkoztak.

A megszólított szervezetek kérdéseimre online kérdőív kitöltésével, interneten keresztül adhattak választ, ami jelentősen megkönnyítette az adatok feldolgozását és elemzését a kutatás során.

A kérdőív kérdéseinek kapcsolódását a kutatás hipotéziseihez a 2. táblázat foglalja össze.

2. táblázat
Kérdőív kérdéseinek kapcsolata a hipotézisekkel

Hipotézis	Kérdés témája
1. hipotézis A társadalmi innováció gazdasági jelentősége	<i>A társadalmi innováció célja az adott szervezet esetében</i>
	<i>A társadalmi innováció újdonságtartalma</i>
	<i>Társadalmi innováció kontextusa</i>
2. hipotézis Társadalmi innovációk szerveződése és hatásai	<i>Társadalmi küldetés</i>
	<i>Fő társadalmi tevékenységi körök</i>
	<i>A társadalmi tevékenység fő célcsoportjai</i>
	<i>A társadalmi tevékenység fő célcsoportjainak előzetes felmérése</i>
	<i>A társadalmi tevékenység kimenetének mérhetősége</i>
	<i>A társadalmi tevékenység kimenetének pénzbeli mérhetősége</i>
	<i>Hosszú távú társadalmi hatása mérhetősége</i>
	<i>A hosszú távú társadalmi hatás pénzbeli mérhetősége</i>
	<i>A tevékenység nem szándékolt, esetleges negatív hatásai</i>
	<i>A tevékenység hosszú távú társadalmi hatásairól szóló információk</i>
	<i>Adatgyűjtés a tevékenység hosszú távú, társadalmi hatásairól</i>
	<i>A tevékenység hosszú távú társadalmi hatásairól szóló információk gyűjtésének célja</i>
	<i>A tevékenység hosszú távú társadalmi hatásairól szóló információk gyűjtője</i>
	<i>Az érintettek bevonása a tevékenység hosszú távú, társadalmi hatásainak felmérésébe</i>
	<i>A sikeres társadalmi innovációs szervezet szerveződés</i>
<i>Állam és önkormányzatok szerepének fontossága</i>	
3. hipotézis Társadalmi innováció jelentősége vidéken	<i>A szervezet hatóköre</i>
	<i>A szervezet alapításának indítékai</i>
	<i>Egyéb alapítási indíték</i>
	<i>Foglalkoztatottak nemek szerinti megoszlása</i>
	<i>Foglalkoztatottak foglalkoztatási forma szerinti megoszlása</i>
	<i>Foglalkoztatottak foglalkoztatási jogviszony szerinti megoszlása</i>
	<i>Foglalkoztatottak munkakör jellege szerinti megoszlása</i>
	<i>Foglalkoztatottak munkaképesség szerinti megoszlása</i>
	<i>Foglalkoztatottak hátrányos helyzet szerinti megoszlása</i>
	<i>Tagi munkavégzés</i>
	<i>Üzleti, vállalkozási típusú tevékenységekből származó bevétel 2020-ban</i>
	<i>Üzleti, vállalkozási típusú tevékenységekből származó bevétel 2021-ben</i>
	<i>A nyereség visszaforgatása társadalmi tevékenységébe</i>
	<i>A gazdálkodási/vállalkozási/üzleti tevékenység jellemző tevékenységi körei</i>
	<i>A társadalmi hatásmérés eredményeinek megosztása</i>
	<i>Innovatív helyi fejlesztések definiálása</i>
	<i>Helyi fejlesztések kritikus tényezőinek meghatározása</i>
	<i>Helyi fejlesztésekkel szembeni kihívások</i>
	<i>Helyi fejlesztésekkel szembeni kihívások súlyozása</i>

	<i>Társadalmi innováció és helyi fejlesztéspolitika kapcsolata</i>
	<i>Helyi közösség bevonásának dimenziói</i>
	<i>Jó példa ismerete helyi közösségek szintjén</i>
4. hipotézis Társadalmi innovációk élettartama	<i>Pályázati források szerepe induláskor</i>
	<i>Pályázati források szerepe a működés során</i>
	<i>Képzési programok alkalmazása</i>
	<i>Pályázati támogatást mértéke 2020-ban</i>
	<i>Pályázati támogatást mértéke 2021-ben</i>
	<i>A sikeres működés 5 legfontosabb tényezője</i>
	<i>A működés releváns kockázatai</i>
	<i>Konkrét hatásmérő módszertan alkalmazása</i>
	<i>A társadalmi hatásokról szerzett információk felhasználása fejlesztés során</i>
	<i>A társadalmi hatásokról szerzett információk kihatása az alapvető célokra</i>
	<i>Az társadalmi hatásmérés elmaradásának oka</i>
	<i>Konkrét hatásmérési módszertan alkalmazás hasznosságának megítélése</i>
	<i>A szervezet élelciklusának beazonosítása</i>
	<i>A sikeresség megítélése</i>
	<i>A szervezet fő erősségeinek beazonosítása</i>
	<i>A szervezet fő gyengeségeinek beazonosítása</i>
	<i>A környezeti sajátosságok beazonosítása</i>
	<i>Veszélyt jelentő környezeti sajátosságok beazonosítása</i>
	<i>A sikerességet segítő környezeti fejlesztések beazonosítása</i>
	<i>A sikerességet segítő szervezeti fejlesztések beazonosítása</i>
	<i>A társadalmi innováció és fenntarthatóság kapcsolata</i>
	<i>Társadalmi innováció környezeti kapcsolódása</i>
	<i>Sikertelen társadalmi innováció definiálása</i>
<i>Sikertelen társadalmi innováció okai</i>	
<i>A társadalmi innovációt segítő tényezők</i>	
5. hipotézis A társadalmi innovációk hálózati kapcsolódása	<i>Együttműködés a társadalmi/gazdasági szereplőkkel</i>
	<i>A társadalmi innováció és közösség kapcsolata</i>
	<i>Vállalkozásokkal való együttműködés</i>
	<i>Jó gyakorlat ismerete</i>
	<i>Jó példák gyűjtésének, terjesztésének akadályai</i>
	<i>A társadalmi innováció szereplőinek súlyozása</i>
	<i>A felsőoktatás és civil szervezet szerepének fontossága</i>
	<i>A társadalmi innovációt akadályozó tényezők</i>
	<i>A társadalmi innováció terjedése</i>
	<i>A társadalmi innováció szereplőinek szerepe a sikeresség szempontjából</i>
Valamennyi hipotézis	<i>Ismert társadalmi innovációs projektek száma</i>
	<i>Részvétel társadalmi innovációs projekteken</i>
	<i>A kitöltő életkora</i>
	<i>A kitöltő végzettsége</i>

Forrás: saját szerkesztés

2.3.2 A kutatásba bevont szervezetek jellemzői

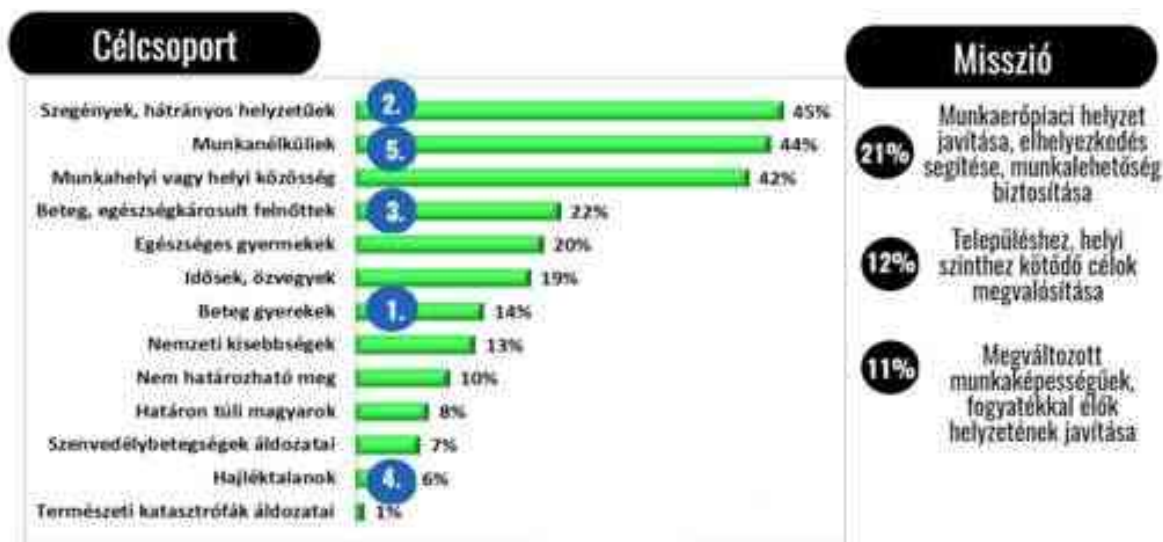
Társadalmi innovációt minden működő szervezet megvalósíthat, ha van társadalmi célja, valamint saját (támogatásból vagy a piacról, értékesítésből vagy szolgáltatásnyújtásból származó) bevétele. A piaci bevétel mértéke, aránya viszont nem határozható meg elvárásként. For-profit szervezet is generálhat társadalmi innovációt, ha van kimutatható társadalmi hatása, de esetükben szigorúbb ellenőrzésre van szükség, hogy a profitot milyen mértékben forgatják vissza az adott társadalmi célra.

A társadalmi innovációt megvalósító szervezet a nonprofit szektor és a hagyományos for-profit szektor között foglal helyet. A civil szervezet általában olyan társadalmi célokat szolgáló szervezet, amely többnyire semmilyen piaci tevékenységet nem végez. A fenntarthatóság érdekében azonban szemléletváltásra van szükség: meg kell próbálniuk piacósítani az innovatív tevékenységet, így akár társadalmi vállalkozásokká is válhatnak. A különböző szektorok (nonprofit és for-profit) egyre inkább közelednek egymáshoz, tanulnak egymás szemléletéből és módszereiből.

Felmérésem szerint a társadalmi innovációt megvalósítók által megfogalmazott küldetés három leggyakrabban előforduló eleme a munkaerőpiaci helyzet javítása, elhelyezkedés segítése, munkalehetőség biztosítása (21%); a településhez, helyi közösséghez kötődő célok (12%); valamint a megváltozott munkaképességűek, fogyatékkal élők helyzetének javítása (11%). További lényeges elemek a korcsoportjukból adódóan hátrányos helyzetűek (fiatalok, idősek) segítése (7%), a környezet védelme (7%), az érdekvédelem (2%) és a romák helyzetének javítása (2%).

A megfogalmazott misszióknak megfelelően a vizsgált szervezetek társadalmi tevékenységük célcsoportjaként többet is megjelölhettek. Legnagyobb arányban a szegények és hátrányos helyzetűek (45%), a munkanélküliek (44%) és a munkahelyi, vagy helyi közösség tagjainak segítségét (42%) jelölték meg. Hozzávetőleg fele ilyen arányban beteg, illetve egészségkárosult felnőttek, egészséges gyermekek, illetve idősek alkotják célcsoportjukat. A misszió és a célcsoportokkal kapcsolatos fő eredményeket a 4. ábra mutatja.

A kék körökben szereplő számok árnyalják kérdőíves válaszok eredményeit: megmutatják, az interjúk válaszadói mit tekintenek a társadalmi innovációs szervezet öt legfontosabb célcsoportjának.

4. ábra

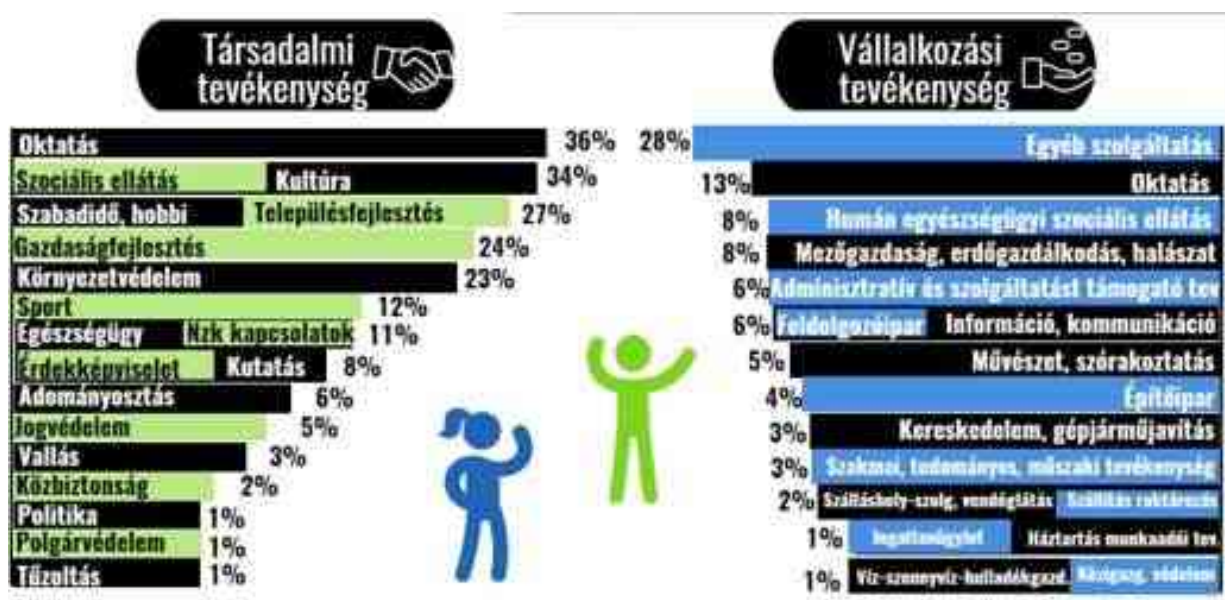
A társadalmi innovátorok missziója és célcsoportjai

Forrás: saját szerkesztés

2.3.3 A vizsgált szervezetek tevékenysége

A mintában szereplő szervezetek lényegükből adódóan társadalmi és vállalkozási tevékenységgel is foglalkoznak.

- (1) **Társadalmi tevékenység** – A legtöbb (36%) mintába került szervezet társadalmi tevékenysége alapján oktatással foglalkozik, jelentős arányt képvisel a szociális ellátás (34%), a kultúra (34%), a szabadidő, hobbi (27%), és a településfejlesztés (27%). 24 százalékuk gazdaságfejlesztéssel, 23 százalék környezetvédelemmel, 12%-a sporttal, 11 százalék egészségüggyel foglalkozik. A többi társadalmi tevékenység 10 százalék alatti arányt képviselt a mintában.
- (2) **Vállalkozási tevékenység** - Dominál az egyéb szolgáltatás. A vizsgált szervezetek 28 százaléka nyújt ilyet. Ezt követi az oktatás (13%), majd a humán egészségügyi szociális ellátás, valamint a művészet, szórakoztatás és egyéb szolgáltatások mindkettő 8 százalékkal. A szervezetek 6%-a foglalkozik adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységgel, feldolgozóipari, illetve információs és kommunikációs tevékenységgel. A többi vállalkozási tevékenység aránya ez alatti. A társadalmi és vállalkozási tevékenységek megoszlását a 5. ábra szemlélteti.

5. ábra

A társadalmi innovációs szervezetek társadalmi és vállalkozási tevékenységei

Forrás: saját szerkesztés

3. INNOVÁCIÓ FOGLMA ÉS TIPOLÓGIÁJA

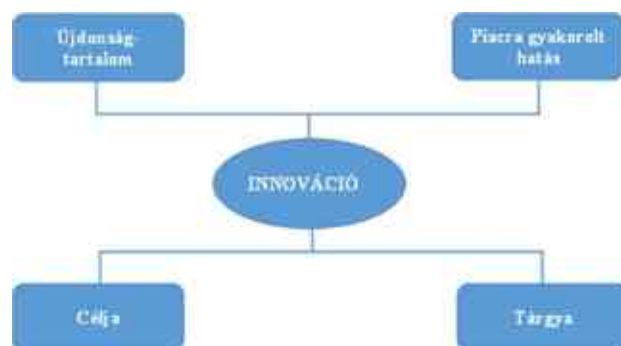
Az innováció a gazdasági növekedés egyik mozgatórugója. Pozitív hatással van a vállalatok, ágazatok és nemzetek versenyképességére, kibocsátásának növekedésére. Ezért az 1980-as évektől a fejlett országokban a gazdaságpolitika kiemelten foglalkozik az innovációba történő beruházásokkal, különös tekintettel a magas hozzáadott értékű tevékenységekre (OECD 2003), ami a tudásintenzív iparágakba történő beruházások növekedéséhez, magasan képzett, jól fizetett munkahelyek létrehozásához vezetett.

Az innováció térbeli terjedésének iránya és sebessége eltérő. Lazonick és a Mazzucato (2013) az EK 2020 intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó stratégiáját tárgyalva rámutat, hogy az olyan időszakokban, amelyeket az innovációba történő intelligens befektetés jellemez (például az 1990-es években) a területi egyenlőtlenségek tovább nőttek. A szerzők az innováció három kulcsfontosságú jellemzőjét – bizonytalan, kollektív és kumulatív jellegét – vezették be az innováció és az egyenlőtlenség közötti kapcsolat tanulmányozásában.

Egyes empirikus elemzések azt igazolják, hogy bizonyos esetekben az innováció és az értékláncban magasabb szintre lépés nem elegendő a fenntartható növekedés biztosításához. A technológiai innováció magasabb aránya nem eredményez magasabb jólétet. Ezt igazolják az országos (Dosi és mtsai 2006), a regionális (Fragkandreas 2013) és az ágazati (Ejermo és mtsai 2011) kutatások és statisztikák egyaránt.

Néhány szerző ugyanakkor rámutat az innováció potenciális romboló hatásaira is (Buenstorf és mtsai 2013), az „innováció sötét oldalát” (Pyka és Hanush 2013), amely a munkahelyek megsemmisítésével és a vagyon egyenlőtlen elosztásával kapcsolatos. Következésképpen a kutatók egyre inkább úgy vélik, hogy az új technológiák mellett más típusú innovációkra is szükség van, társadalmat jellemző problémák sokfélesége/összetettsége, a demográfiai tendenciák, az egyenlőtlenség, a strukturális munkanélküliség, a tudás intenzívebbé tétele és a globalizáció miatt (Lazonick és O'Sullivan 2000, Mazzucato 2013, Pyka és Hanush 2013, Stiglitz 2013).

Az innovációnak számos definíciója ismert. Ennek megfelelően az innováció típusainak is számos formája van. (A 6. ábra négy dimenzió szerint teszi ezt meg.) Ennek alapján egyértelműen meghatározható, hogy innovatív tevékenységről van-e szó és az újítás melyik típusba tartozik. Ennek tudatában könnyebb hatékony piaci stratégiát kialakítani. A következőkben az innovációk jelentősebb csoportosításait mutatom be. Ezek a kategorizálások jelenthetnek átfedéseket is egy-egy innovációs projekt esetén.

6. ábra

Innovációk tipologizálása

Forrás: saját szerkesztés

3.1. Az innovációk technológiai újdonságtartalma és piacra gyakorolt hatása

Az innovációk piacra gyakorolt hatása és technológiai újdonságtartalma alapján az innováció négy típusa különböztethető meg (7. ábra).

7. ábra

Innovációs mátrix

Forrás: saját szerkesztés

Fenntartó innováció:

A legtöbb innováció a meglévő termékek, szolgáltatások, megoldások fokozatos és folyamatos fejlesztésére irányul egy már meglévő piacon.

A fokozatos innovációk mindig csak egy kicsit jobbak, mint a termék vagy szolgáltatás előző változata, és csak kis eltérések vannak a meglévő termék megjelenésében (pl. az különböző autó típusok 3-4 évenkénti „ránccfelvarró” megújítása) vagy szolgáltatásnyújtás módjában (pl. a termékek kisebbé, könnyebben használhatóvá vagy vonzóbbá válhatnak anélkül, hogy megváltoznának az alapvető funkcióik; a szolgáltatások pedig hatékonyabbá válhatnak a folyamatos fejlesztések eredményeképpen).

A folyamatos innováció általában nem teremt új piaci lehetőségeket, és nem használ radikálisan új technológiát, mégis magasabb jövedelmű, fizető ügyfeleket vonzhat, mert a fejlesztés választ ad a viselkedésükből vagy visszajelzéseikből azonosított igényekre.

A termék vagy szolgáltatás folyamatos fejlesztése a meghatározó piacon eredményes lehet, ha ugyanazokat a funkciókat és értéket alacsonyabb költséggel tudja biztosítani.

Napjaink síkképernyős televíziói klasszikus példái mindkét forgatókönyvnek, mivel folyamatosan fejlődnek és így újabbnál újabb modellek állnak rendelkezésre, míg az alapötlet és az alkatrészek többnyire ugyanazok maradnak. Az átlagos vásárló például egy 43"-os LED televízióval rendelkezik, mindössze 100-200.000 Ft értékben, míg az igényesebb vásárlók akár milliós nagyságrendben is költhetnek egy 75"-os OLED technológiájú televízióra.

A folyamatos innováció eredménye általában könnyen eladható, mert nem kell elmagyarázni a termék vagy szolgáltatás alapelveit újból (az emberek már ismerik).

Hátránya az, hogy nem feltétlenül gyakorol meghatározó hatást, mert gyakran csak egy picit jobbak, mint ami már a piacon van.

Ugyanakkor fennáll annak a veszélye is, hogy túl bonyolulttá válik a termékek, vagy túlzottan sok funkciót kap a fejlesztések során, amelyet már senki sem akar megfizetni. Így nem szabad figyelmen kívül hagynia azokat a vásárlókat, akik csak egy termék egyszerű, alacsony költségű alternatíváját szeretnék, hacsak nem kifejezetten úgy döntenek, hogy az igényesebb változatot célozzák meg és prémium terméket vásárolnak.

A folyamatos innovációval kapcsolatos további kockázat az, hogy a környezet is folyamatosan, sőt hullámszerűen változik, ami időközönként paradigmaváltásokat jelent. Ha ilyen helyzet áll elő, a folyamatos innovációra való támaszkodás nem elégséges a fennmaradáshoz.

Ezért elengedhetetlen, hogy figyeljünk az alaptévékenységek fejlesztésére, és eközben új lehetőségeket keressünk új értékek teremtésére újdonságok, új üzleti modellek keresésével és megbontó innovációkat megalapozó fejlesztésekkel.

Megbontó innováció

A megbontó innováció (Christensen, 2008) olyan változásra utal, amely új értékhalózatot hoz létre új piaci lehetőségek létrehozásával. Kezdetben a megbontó innovációk alacsonyabb teljesítményt nyújtanak a hagyományos értékmutatókkal mérve, de olyan új szempontok jelennek meg, amelyeket a piac egy kis, de tehetős szegmense értékel. Az ilyen típusú innovációk képesek a Rogers-féle korai csatlakozók (Rogers 1995) megnyerésére, de a kezdetekben egyáltalán nem „átlag” ember igényeihez és preferenciáihoz igazodnak.

Ami megnehezíti a megbontó innovációt, az az, hogy a különböző szervezetek törekednek teljesen racionálisan döntéseket hozni a meglévő tevékenységükkel kapcsolatban. Sok esetben nem tudnak alkalmazkodni az új versenyhez, mert túlságosan a meglévő kínálat vagy üzleti modell optimalizálására összpontosítanak, amely eddig sikeresnek bizonyult a piacon (pl. a NOKIA mobiltelefon üzletága).

Így a piacot általában egy új belépő, nem pedig egy már meglévő uralja Schumpeter (1934) „creative destruction” leírásával összhangban.

Az innovátorok dilemmájának nevezett jelenség valójában egy végtelenül kézenfekvő megközelítés, mert a meglévő biztos piac általában nagyobb, és a meghatározó tényezők is ismertek.

A forradalmi innováció az, ahol a hagyományos üzleti módszerek kudarcot vallanak, ezért új képességeket követelnek meg. Bár a kockázatok nagyok, de hatalmas növekedési potenciált jelentenek, ha minden jól megy.

Amint a versenytársak érzékelik, hogy új innovációra adott válaszokra lenne szükség, gyakran késő ahhoz, hogy felzárkózzanak a rendelkezésükre álló erőforrások hatalmas mennyisége ellenére.

Ezen a ponton az új belépők már olyan alternatív megoldást nyújtanak, amely új képességeket igényel, amelyekkel a hagyományos vállalatok nem feltétlenül rendelkeznek.

A Tesla például teljesen más vállalati képességekkel rendelkezik, mint a hagyományos nagy autógyártók. Szoftvere, akkumulátortechnológiája és gyors alkalmazkodóképessége olyan képességek, amelyekben a hagyományos autógyártók nem túl jók, és amelyek megszerzéséhez sok időre és erőforrásokra van szükség.

A forradalmi innováció másik példája a Netflix, amelynek kezdeti film előfizetési szolgáltatása nem volt vonzó a piacot meghatározó „hagyományos” előfizetők számára, először azokat sikerült megnyerni, az online vásárlást részesítik amúgy is előnyben mindennapjaik során.

A Netflix csak akkor vált meghatározóvá, amikor az online film-előfizetési szolgáltatástól a webes streamingen keresztül a saját filmek gyártásáig teljes körűvé váltak az általa nyújtott szolgáltatások. Napjainkban számos online film-előfizetési

szolgáltatás áll a vásárlók rendelkezésére: ez a modell lassan normává vált, fokozatosan átalakítva az iparágat.

A régi és új megoldások párhuzamos jelenléte ellenére a változás általában nem történik meg hirtelen. A szolgáltatott szoftverek (SaaS, azaz Software as a Service) üzleti modellje például nem volt túl sikeres, amikor először 2000 elején vezették be, de az elmúlt 20 évben fokozatosan standarddá vált.

A negatív forgatókönyvek elkerülése érdekében figyelemmel kell kísérni az új belépőket a piacon, és tevékenységüket. A forradalmi, megbontó újítások általában az adott piac „szélén” jelennek meg. (Kuhn, 1962) Például a digitalizáció negatívan érinti valamennyi közvetítő jellegű szereplőt: az ilyen típusú vállalatok és szakmák feltehetően többnyire eltűnnek az elkövetkező években.

Tehát ahelyett, hogy csak a múltbeli sikerekre támaszkodnánk a legjövödelmezőbb ügyfélszegmens kiszolgáltatásában, az üzleti modell folyamatos fejlesztésén is dolgozni kell, hogy olyan új területeket fedezzünk fel, amelyek pillanatnyilag még nem feltétlenül tűnnek vonzóknak, de a közeljövőben jelentős növekedési potenciállal rendelkezhetnek.

Folyamatos innováció

A folyamatos innováció ellentétesnek tűnhet a piacon megjelenő forradalmi, megbontó jellegű innovációval, hiszen ahelyett, hogy új értékhálózatokat hozna létre, a meglévőket javítja és növeli az ügyfelek igényeinek kielégítésével.

A folyamatos innováció során a termék teljesítménye minden újabb variációval kissé javul, csökkentve a hibákat. A termék új továbbfejlesztett változata drágább lehet, és magasabb árréssel rendelkezhet, mint az előző, ha a korábban rendelkezésre állónál nagyobb teljesítményű, igényesebb, magasabb jövedelmi pozíciójú ügyfeleket céloz meg.

Ugyanakkor olcsóbb is lehet, ha nagyobb volumenhez és így magasabb abszolút nyereséghez vezet.

A hagyományos üzleti módszerek és a fenntartó innovációk gyakran elegendőek, mert jövödelmezőbbek és alacsonyabb kockázatúak. A megbontó innováció viszont lehetővé teszi a dinamikus növekedést: nagy piaci részesedésvnövekedés vagy egy teljesen új piac létrehozása révén, de általában hosszú ideig nem nyereségesek.

A megtartó innovációk viszont továbbra is lassan, de már nem azonos arányban növelik a piacot. Ezen a ponton a hangsúly a nyereség növelésére helyeződik át.

Az egykor megbontó, jelenleg teljes mértékben fenntartó és minél nagyobb nyereségre törekvő innováció példája az iPhone, ahol a telefon legújabb verziói ugyanazokat az ügyfélszegmenseket szólítják meg, nem hoznak létre új értékhálózatokat. Azonban annak ellenére, hogy az egyre újabb iPhone változatok újdonságtartalmával kapcsolatos kritikák száma egyre több, a cég nyeresége mégis dinamikus ütemben nő. A telefon új modelljei fenntartják a piac prémium szegmensében a korábban kialakított üzleti modellt, hogy megfeleljenek azon „igényesebb” ügyfelek igényeinek, akik hajlandóak többet fizetni a telefon újabb, valamivel jobb verziójáért.

„Az esetek többségében a fenntartó innováció az évről évre történő folyamatos fejlesztéseket jelenti, amelyet minden jól működő vállalat alkalmaz. Más esetben a fenntartó innovációk eredményeként áttörést jelentő, a versenyen túlmutató termék születik. Nem számít azonban, hogy technológiailag mennyire nehéz az innováció: az ismert versenytársak szinte mindig megnyerik a technológia fenntartásának csatáit.

Mivel ez a stratégia egyre jobb termék előállítását jelenti, amelyet magasabb haszonkulcsért értékesíthetnek a legjobb ügyfeleknek, az ismert jelentős versenytársaknak erőteljes a motivációjuk a tartós küzdelemre, hiszen megvannak a forrásaik a győzelemhez.” Clayton Christensen (2008)

Radikális innováció

A radikális innováció hasonló tulajdonságokkal rendelkezik, mint a megbontó innováció, mégis különbözik attól, mert egyidejűleg forradalmi technológiát és új üzleti modellt használ.

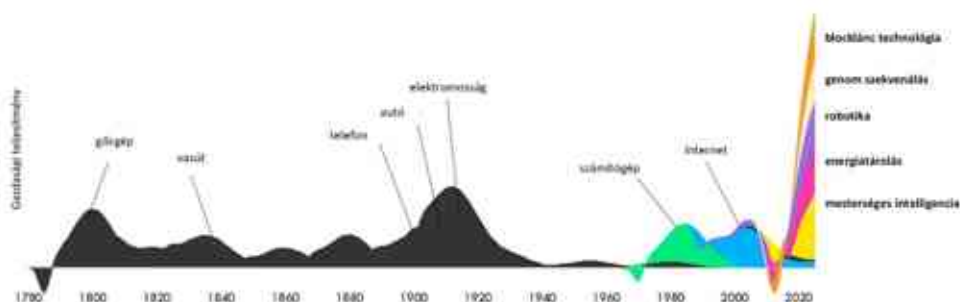
A radikális innováció új módon oldja meg a globális problémákat és kezeli a szükségleteket, mint amihez hozzászoktunk. Megoldásokat kínál olyan igényekre és problémákra, amelyeket eddig nem is ismertünk, ezáltal teljesen átalakítva a piacot, vagy akár az egész gazdaságot.

Bár a radikális innovációk ritkák, mégis a közelmúltban egyre több ilyen volt.

A technológiai újítások, mint például a személyi számítógép és az internet, olyan radikális innovációk példái, amelyek átalakították az egész világ működését és kommunikációját. Ezek a forradalmi innovációk olyan platformot biztosítanak társadalmunk számára, amelyre építhet, és ami rendkívül felgyorsult gazdasági növekedéshez vezet.

Mivel a radikális innováció annyira különbözik attól, amit az emberek megszoktak, először általában jelentős ellenállással szembesül. Az ilyen típusú innovációk általában sok időt és technológiai fejlesztést igényelnek, mielőtt készen állnának a piacok meghódítására.

Ha azonban sikeresen végrehajtják ezeket, akkor egy új korszak kezdetét jelenti, amely számos ágazatot és földrajzot érint: paradigmaváltást eredményeznek (8. ábra).

8. ábra

Radikális innovációk és a gazdasági fejlődés kapcsolata

Forrás: ARK Invest 2019

3.2. Az innováció célja

Termékinnováció

A termékinnováció valószínűleg az innováció leggyakoribb formája. Célja a termék/szolgáltatás teljesítményjellemzőinek és tulajdonságainak javítása.

A termékinnovációk mindig kézzelfoghatóak, radikálisan új technológiákat is magukban foglalhatnak, vagy a meglévő technológiák új módon történő kombinálására épülhetnek, de elképzelhető, egyáltalán nem kell semmilyen új technológiát bevonni.

A termékinnováció lehet egy teljesen új termék, amelyet még soha nem láttak, mint például az ujjpörgettyű, vagy egy meglévő termék továbbfejlesztett változata, például a vezeték nélküli fejhallgató vagy a második generációs Amazon Echo.

Egy meglévő termék új jellemzője is lehet termékinnováció, mint például egy vibromotor alkalmazása a telefonokban a rezgő jelzések generálására, vagy a lábmasszírozó cipőtálpbetét, amelyek új, mágnesességen alapuló technológiát alkalmaznak.

A termékinnováció nyilvánvaló mozgatórugója az ügyfelek igényeinek változása; az, hogy növelni kell a termék életciklusát, ösztönözni kell az új piacok megnyerését, vagy egyszerűen csak a termék használatát, megjelenését és felhasználhatóságát kell javítani.

A termékinnováció nagyszerű eszköz a minőség és a termék megbízhatóságának javítására, hogy versenyelőnyt szerezzünk, vagy fenntartsuk pozícióinkat a piacon. Ezenkívül segíthet csökkenteni a feldolgozási és gyártási költségeket.

Szolgáltatás innováció

A szolgáltatási innováció egy új vagy jelentősen továbbfejlesztett szolgáltatási koncepcióra, termékre vagy folyamatra utal egy új vagy meglévő piacon. Ez lehet például egy új ügyfélkapcsolati vagy terjesztési csatorna, egy olyan rendszer, amely javítja a szállítási folyamatot, vagy új megoldásokat nyújt az ügyfelek számára.

Az ügyfelek kiszolgálásának kitűnő módja, hogy differenciáljuk őket: a fizetőképesebb vevők számára többlet értéket nyújtva több bevételt generáljunk a szervezet számára. A sikeres üzlethez elengedhetetlen, hogy a vásárlók, a kiszolgált ügyfelek igényeinek és elvárásainak a lehető legteljesebb mértékben megfeleljünk.

Az Uber egy olyan szolgáltatásinnovációs vállalatra példa, amely további növekedést tudott produkálni az alaptervekenyiségén kívül is. Az UberEATS-szel erősségeit és egyedi képességeit, például márkáját használta az új piacokra való belépéshez. Az a tény, hogy már az emberek telefonjaiban vannak, és ahogyan már szervezik a szállításukat, segített nekik bővíteni kínálatukat, és új értéket nyújtani ügyfeleiknek.

Folyamatinnováció

A folyamat egyesíti azokat a készségeket, technológiákat és struktúrákat, amelyeket termékek előállítására vagy szolgáltatások nyújtására használunk.

A folyamatinnováció általában egy új vagy jelentősen továbbfejlesztett termelési vagy szállítási módszer bevezetésére utal. Közvetetten kapcsolódhat a vállalat termékeihez és szolgáltatásaihoz is, például a HR vagy a pénzügyek támogatása formájában, ahogyan az a 9. ábrán is látható.

A folyamatinnováció új technológiák vagy továbbfejlesztett módszerek alkalmazásával történhet, és gyakran időt, pénzt takarít meg, vagy jobban szolgálja ki az ügyfeleket. Gyakran új technikákat, berendezéseket vagy szoftvereket foglal magában, és gyakran kulturális vagy strukturális változást is igényelhet.

9. ábra

Folyamatinnováció tényezői

Forrás: saját szerkesztés

A folyamatinnováció során a végtermék általában nem változik, de a termék bevezetésének módja javul.

A folyamatinnováció egyik példája a kiskereskedelmi üzletek automatizált feltöltési megrendelése. Korábban egy alkalmazottnak manuálisan kellett átnéznie az összes terméket egyenként, hogy megnézze, mennyit kell rendelni. Ez nemcsak rendkívül időigényes, hanem

könnyen túl- vagy alulkészletezéshez vezet, attól függően, hogy a becslés konzervatív-e vagy sem.

Pontosabb módszer a statisztikai modellek használata a lényegesen pontosabb előrejelzések kalkulációjához. Ha egy rendszer automatizált megrendeléseket hoz létre, egyszerűen ellenőrizheti a személyzet az előre kiszámított rendelési javaslatokat, például abban az esetben, ha a sorrend egy bizonyos küszöbértéket meghalad. Ez nem csak sok időt és pénzt takaríthat meg, hanem a jobb készletszintek is javítják az ügyfelek kiszolgálásának képességét.

Technológiai innováció

A technológia, mint innovációs forrás a piaci versenyképesség növelésének kritikus sikertényezőjeként azonosítható.

A technológiai innováció új vagy továbbfejlesztett technológiát foglal magában, mint például az új típusú gépek vagy a technológia valamilyen formájának terméké, folyamatokká vagy szolgáltatásnyújtási módszerré történő átalakítása.

Amikor például a technológia gyártási folyamatba való beépítéséről beszélünk, lehetővé teszi az automatizálást, ami magasabb termelési arányokat, alacsonyabb termelési egy egységre jutó költséget eredményez, és lehetővé teszi az anyagok hatékonyabb felhasználását, ezáltal csökkentve a változékonyságot és állandó termékminőséget eredményezve.

Naponta számos technológiai termékinnovációt használunk: az okostelefonjainktól és egészségügyi eszközeinktől a vezeték nélküli otthoni hangrendszerekig. A SONOS például fejlett technológiát hozott létre a vezeték nélküli többszobás zenei élmény érdekében. Eredetileg a Linuxot akarták választani technológiai platformként, de akkoriban nem léteztek audio illesztőprogramok, így maguknak kellett azokat kifejleszteniük.

Ami a technológiai szolgáltatások innovációját illeti, a McDonald's holisztikus megközelítést alkalmazott a digitálizációhoz, hogy vonzó ügyfélményt hozzon létre. Fő stratégiai céljuk az volt, hogy a technológiát az éttermi élmény javítására, valamint az autós kiszolgálás magasabb szintjének létrehozására használják.

Már elbúcsúztak a pénztárosoktól, és kioszkokkal helyettesítették őket. Egy olyan alkalmazást is biztosítanak a vásárlóknak, amellyel megrendelhetik és ki is fizethetik az étkezést, mielőtt még azt felveszi azt az étteremben.

Üzleti modell innovációja

Nagyon egyszerűen megfogalmazva üzleti modell az, ahogyan egy vállalat működik és pénzt keres. Alapvető értékekből és erőforrásokból, stratégiából, értékesítési csatornákból és megcélzott ügyfelekből áll, hogy csak néhányat említsünk.

Az üzleti modell innovációja alapvető változás abban, hogy egy vállalat hogyan nyújt értéket ügyfeleinek, vagy hogyan szerzi meg azt a piacról. A gyakorlatban ez gyakran új árképzési mechanizmusok, bevételi források vagy értékesítési csatornák fejlesztésével történik, de nem korlátozódik kizárólag rájuk.

Az üzleti modell innovációjában az a kihívás, hogy azok a képességek és folyamatok, amelyeket úgy optimalizáltak, hogy egy vállalat sikeres legyen, önmagukban az átalakulás céljaivá válnak. Ahhoz, hogy új, életképes üzleti modelleket hozzunk létre, általában meg kell változtatni az alapvető döntéseket, amelyeken vállalkozása működése nyugszik. Másképpen fogalmazva megbontó innovációkra van szükség.

Az üzleti modell innovációja gyakran rövidtávon nagyobb kockázatot jelent egy vállalat számára, de kritikus fontosságú a hosszú távú túléléshez és ahhoz, hogy ne veszítse el piaci

pozícióit. Másrészt az üzleti modell innovációja és különösen a digitális szolgáltatások nagyobb működési mozgástér növekedést eredményezhetnek.

A zeneipar például az elmúlt évtizedekben kétszer is átalakult. Az iTunes kitűnő példája a megbontó innovációnak – egy olyan stratégia, amely lebont vagy elválaszt valamit alkotórészeire vagy elemeire. Mielőtt az iTunes elkezdte eladni az egyes számokat, vagy meg kellett vásárolni a teljes albumot, hogy meghallgassuk a kedvenc dalunk, vagy a megfelelő időben kellett ülni a rádió mellett, hogy rögzíthessük azt.

Később a Spotify teljesen más irányba vitte a digitális zenei üzletágat a streamingen alapuló modelljével, kihagyva a közvetítő szereplőket, és az interneten keresztül közvetlenül elérve a vásárlókat.

Egyes iparágakat, például a gyártást, a pénzügyi szolgáltatásokat, a logisztikát és az egészségügyet nagyobb valószínűséggel érinti a közlegő innovációs hullám, mint másokat, de egyetlen iparág sem lesz teljesen „biztonságban”.

A jelek, amelyek arra hívják fel a figyelmet, hogy a megbontó innovációból eredő kreatív rombolás veszélye fenyeget:

- telített piac,
- elavult technológia,
- nem kívánatos változás az ipari árrésben,
- lemaradás a globális trendekhez képest,
- alacsony ügyfél-elégedettség,

Marketing innováció

A marketing innováció célja új piacok megnyitása vagy a piaci részesedés növelése.

Az innovációt általában marketing innovációnak tekintik, ha jelentős változásokat hoz a szóban forgó iparág „hagyományos” marketing mixében (4P: ár, termék, promóció és hely). Az ügyfelekkel való kapcsolatfelvétel képessége kulcsfontosságú, és mindig lehet kapcsolatokon és az ügyfelek elkötelezettségén javítani. A folyamatosan fejlődő technológia és az ügyfelek változó preferenciái miatt új marketing innovációkra van szükség mind az új, mind a meglévő termékek és szolgáltatások esetén.

Az innovatív marketing gyakorlatok kialakítása lehetővé teszi, hogy olyan módon javítsuk ezeket az ügyfélkapcsolatokat, amelyekre esetleg nem eddig nem is gondoltunk. A L'Oréal kozmetikai vállalat például azért fejlesztette ki a Smink Genius alkalmazást, hogy szélesebb ügyfélkört érjen el, és növelje elkötelezettségét a márkával.

Az ilyen innovatív technológiák használata a marketingben azzal a további előnnyel is jár, hogy lehetővé teszi számunkra az online vásárlási élmény fokozását azáltal, hogy felhasználjuk olyan termékek ajánlására, amelyek megfelelnek az ügyfél személyes preferenciáinak.

Bár a technológia fontos szerepet játszik a jövőbeli marketing innovációkban, nem feltétlenül kell mindig új technológiát alkalmazni.

A marketing innovációk eltérnek a többi innovációtól abban az értelemben, hogy a meglévő termékek vagy szolgáltatások népszerűsítésére is felhasználhatók, mint korábban. Például az eredetileg egy célra használt termék akár más célra is felhasználható.

A sítókat például évtizedek óta használják a síelők és a túrázók, hogy egyensúlyt és támaszt nyújtsanak számukra a kihívást jelentő körülmények között. Mostanra a nordic walking népszerű sporttevékenységgé vált, amely a szezonon kívüli síoktatásra felforgalmazott sítókat felhasználásával kezdődött.

Architekturális innováció

Az architektúrális innováció a meglévő terméktechnológiák újrakonfigurálása, amely javulást eredményez az összetevők kombinálásának módjában, amelyek közül néhány külön-külön nem feltétlenül innovatív.

Az architektúrális innováció kitűnő példái a hálózatba kapcsolt számítógépes rendszerek és a rugalmas gyártási rendszerek, ahol a termék alapvető összetevői változatlanok maradnak, de ezeknek az összetevőknek a kapcsolata és egymáshoz való kapcsolódásuk teljesen megváltozik.

Technikai szempontból az architektúrális innovációk gyakran kevésbé kockázatosak, mint más típusú innovációk, mivel a technológia már bizonyítottan működik. Így nem kell időt és pénzt költeni annak tesztelésére, hogy ezek a technológiai összetevők hogyan működnek a gyakorlatban, csak meg kell győződni arról, hogy együttműködésre képesek-e?

A piaci kockázat azonban továbbra is fennáll, ezért fontos meggyőződni arról, hogy az adott termékre vagy szolgáltatásra egyértelmű fogyasztói igény van.

Társadalmi innováció

A társadalmi innovációk olyan új vagy újszerű megoldások vagy technológiák alkalmazása, amelyek célja a társadalmi igények jobb megoldására irányul. Az ilyen típusú innovatív megoldásokat állami vagy kereskedelmi szervezetek is nyújthatják vagy finanszírozhatják.

A társadalmi innováció elfogadása nem csak arról szól, hogy jót teszünk a társadalomnak, hanem arról is, hogy üzletileg is fenntartható.

4. A TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ ÉRTELMEZÉSE ÉS JELENTŐSÉGE

1. hipotézis: *A társadalmi innováció relatíve új fogalom, amely alapvetően a társadalmi, gazdasági kényszer hatására került be a kutatói érdeklődés fókuszába. Definíciója alapvetően megfelel a Schumpeter által megfogalmazottaknak, kivéve talán az „alkotó rombolás” elvárását.*

A társadalmi innováció új innovációs paradigma (Howaldt és mtsai 2016). Olyan innovációs folyamatot jelent, amely magában foglalja a szereplők és az érdekelt felek széles és dinamikus hálózatát, ahol a hagyományos szerepek eltűnnek vagy elveszítik súlyukat, és újak jelennek meg: a fogyasztók már nemcsak információt nyújtanak igényeikről; hanem aktívan részt vesznek új termékek, szolgáltatások vagy modellek kifejlesztésének folyamatában (Rosted és mtsai 2009). Ebben az értelemben a társadalmi innováció a kollektív teremtés folyamatoként értelmezhető (Crozier és Friedberg 1995, Howaldt és mtsai 2016).

A társadalmi innovációt mind a kutatók, mind a politikai döntéshozók úgy tekintik, mint a fejlesztések fontos elemét, amely alkalmas a problémák és kihívások kezelésére (Howaldt és mtsai 2016, Moulaert és mtsai 2013, Mulgan 2006, Pyka és Hanush 2013).

A társadalmi-gazdasági cél: hozzájárulás az emberi szükségletek kielégítéséhez. Moulaert és MacCallum (2016, 21) úgy határozza meg az társadalmi innovációt, mint „a szolidaritás, a kölcsönösség és az egyesülés értékein alapuló társadalmi kapcsolatok innovációja”. Ezek az értékek magukban foglalják a tiszteletet, a különböző nézőpontokkal és meggyőződésekkel való empátiát, a különböző nyelvekre és kommunikációs módokra való nyitottságot, a toleranciát és a gondoskodást.

A társadalmi innováció hatással van a „gazdasági növekedésre, termelékenységre és piacracionális magatartásra”. Ezért a társadalmi innováció magában foglalhat egy olyan jövőképet, amely lehetővé teszi, hogy koncepciója „a növekedésorientált innováció negatív társadalmi következményeinek (egyenlőtlenség, kirekesztés, marginalizálódás) orvoslásaként” a technológiában és a vállalkozói szellem által vezérelt innovációs irodalomban a közelmúltig érvényesüljön.

A „technológiai innovációra való túlzott összpontosítás” analitikus elmozdulása mellett a kutatások egyre inkább figyelembe veszik az innováció társadalmi beágyazottságát is. Ez a megközelítés már jelen volt Schumpeter 1942-es munkájában is, amely számára a társadalmi, szervezeti és kulturális struktúrák alapvető fontosságúak voltak az innováció és a vállalkozói kutatás területén. Másrészt a kutatások hangsúlyozzák a társadalmi innováció fontosságát más típusú innovációk megjelenésében, valamint a technológiai innováció társadalmi hatását. Ezen megközelítésekkel összhangban Moulaert és MacCallum (2013, 26), akik arra hivatkoznak, hogy „a technológiai és gazdasági innovációs rendszerekről szóló szakirodalom (újra?) felfedezte a társadalmi innováció fontosságát az innováció egyéb formáinak elemzésében és materializálásában, hangsúlyozva a technológiai, társadalmi és szervezeti innováció közötti szinergiákat, a technológiai innováció társadalmi hatásának relevanciáját [...] valamint az innovációs stratégiák és politikák társadalmi hatását.”

A társadalmi innováció kritikus szerepét az innovációs tanulmányokban átalakító ereje, ezáltal a társadalmi-gazdasági és kulturális fejlődéshez való hozzájárulása testesíti meg.

A társadalmi innováció célja egy „igazságosabb, demokratikusabb befogadóbb világ” megteremtése (Moulaert és MacCallum 2019).

A területfejlesztés fontos eleme a társadalmi innovációs irodalomnak (Estensoro 2015, Moulaert 2000, 2009; Moulaert és Nussbaumer 2005, Moulaert és mtsai 2013, Bellemare 2000, MacCallum és mtsai 2009, Crises 2003). Estensoro szerint a társadalmi innováció célja a területi fejlesztésekben: az érdekelt felek alapvető szükségleteinek kielégítése, a helyi szereplők felhatalmazása, valamint a társadalmi és hatalmi kapcsolatok átalakítása a közösségekben (Estensoro 2015). „A társadalmi innováció tehát nem egyszerűen térbeli kontextusban történik, hanem magába foglalja a konkrét térbeli kapcsolatok megváltoztatását: azaz térbelileg beágyazott [...]. Ez az átalakulás azt mutatja, hogy a konkrét kontextuális elemek feltételhez kötötték ezeket a folyamatokat [...] a területfejlesztés a terület térbeli kapcsolatok átalakítására való képességéhez, valamint a relációs eszközök beágyazottságához és a hálózatok térbeli közelségéhez kapcsolódik. E magyarázat szerint a területfejlesztés olyan hálózatok létrehozásától függ, amelyekben az érintett szereplők átalakíthatják a kapcsolataikat annak érdekében, hogy növeljék ezek feletti ellenőrzésüket és a fejlesztési pályára gyakorolt hatásukat [...]. Ez azt jelenti, hogy a területfejlesztéshez társadalmi innovációra van szükség” (Estensoro 2015, 530).

A közösségi innováció és a hálózatok közötti kapcsolatot konkrét területi kontextusokban Ferreira és Sousa (2017) és Ferreira és mtsai (2018) vizsgálták, különös tekintettel a vidéki területeket érintő problémákra (pl. elsivatagosodás, öregedés) való reagálásban. Feltárták a társadalmi innováció és a hálózatok közötti kapcsolatokat, a problémák kezelésére irányuló kollektív fellépés kialakításában rejlő lehetőségeket.

A társadalmi innováció átalakító erejét, valamint kontextusalapú jellegét MacCallum is figyelembe vette (2009, 12): „[...] a társadalmi innováció magában foglalja többek között a társadalmi kapcsolatok átalakítását a térben, a helyhez kötött és térbeli identitások és kultúra reprodukálását, valamint a helyalapú és méretarányos irányítási struktúrák létrehozását.” Ez azt is jelenti, hogy a társadalmi innováció gyakran helyi vagy térség specifikus és erős területi kötődésű.

Ezért elemző keretet javasolnak a társadalmi innovációról és a gazdasági fejlődésről szóló szakirodalom elemzéséhez, ahol a *társadalom* különböző helyekkel rendelkező elemként jelenik meg (3. táblázat).

3. táblázat
Társadalmi innováció elemzési keretei

	AZ INNOVÁCIÓ TÁRSADALMI BEÁGYAZOTTSÁGA		
AZ INNOVÁCIÓ TÍPUSAI	<i>technológiai</i>	<i>technológiai és társadalmi</i>	<i>társadalmi</i>
AZ INNOVÁCIÓS HATÁSA	<i>gazdasági növekedés, fejlődés</i>		<i>társadalmi problémák (egyenlőtlenség, kirekesztés, szegénység, szociális szükségletek) társadalmi változás és felhatalmazás</i>

Forrás: saját szerkesztés

Annak felderítése érdekében, hogy a kutatók hogyan alkalmazzák/vezetik be a társadalmi innovációt a növekedési/fejlesztési kutatásokban, kvantitatív szakirodalmi kutatást végeztem (SCOPUS). Ez lehetővé teszi a szerzők és publikációs stratégiáinak azonosítását (Lancaster 1977), valamint a tudományos területek fejlesztését (Calero-Medina és Noyons 2008). Az elemzéshez használt keresési eljárásokat a 4. táblázat foglalja össze.

4. táblázat
Keresési eljárások a szakirodalmi elemzéshez

LÉPÉS	DÖNTÉS	MEGJEGYZÉS/EREDMÉNY
Az adatbázis kiválasztása	SCOPUS (2022.04.03.)	Olyan kiadványokat tartalmaz, amelyeket a tudományos közösség általában nagyra értékkel; nagy a források száma, széles körű lefedettséget biztosít
1. lépés	Keresési feltételek: TITLE-ABS-KEY ("social innovation")	N = 4632
2. lépés	Keresési feltételek: TITLE-ABS-KEY ("social innovation") AND (LIMIT-TO (SUBJAREA ("ECON")))	N = 884
3. lépés	Keresési feltételek: TITLE-ABS-KEY ("social innovation" AND ("economic growth" OR "economic development"))	N = 196

Forrás: saját szerkesztés

A szakirodalom-elemzés alkalmas arra, hogy összefoglaljuk a fontosabb kutatási eredményeket, azonosítsuk a hiányosságokat, javaslatot tegyünk néhány jövőbeli kutatási irányra: „átfogóan azonosítsuk, értékeljük és szintetizáljuk az összes releváns tanulmányt” (Petticrew és Roberts 2006, 19). Ez a megközelítés megköveteli, hogy egyértelmű és szigorú kritériumokat adjanak a szakirodalom keresésére, értékelésére és szintetizálására. A publikációkat a replikáció és az átláthatóság biztosítása érdekében nyomon követik (Tranfield és mtsai, 2003). A szakirodalmi kutatást SCOPUS adatbázis alapján végeztem (5. táblázat).

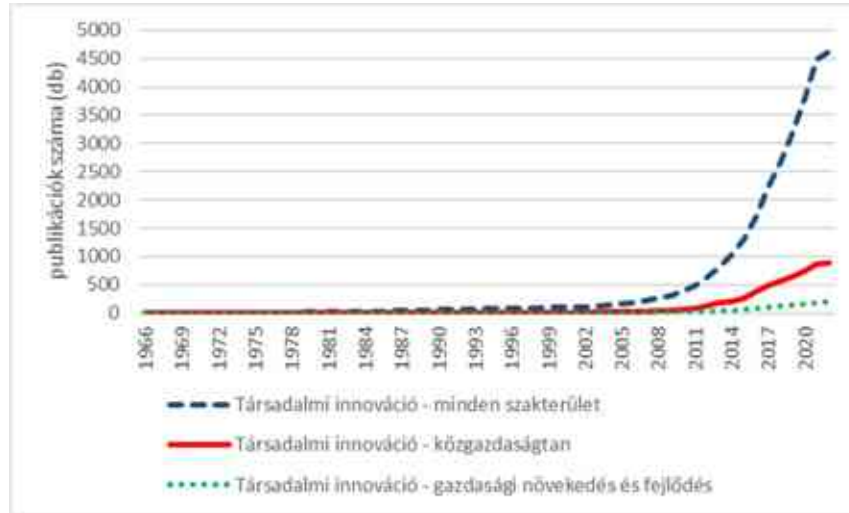
5. táblázat
Szakirodalom-elemzés keresési eljárásai

LÉPÉS	DÖNTÉS	EREDMÉNY (db)
Kulcsszó keresés	Keresési feltételek: TITLE-ABS-KEY ("social innovation" AND ("economic growth" OR "economic development"))	N = 196
Befogadási kritériumok	Téma: <i>gazdaság, ökonometria és pénzügy</i>	N = 50
Befogadási kritériumok	Nyelv: <i>angol</i>	N = 41
Befogadási kritériumok	Kiadvány típusa: <i>folyóiratcikk, konferenciadolgozat vagy könyvfejezet</i>	N = 37
Beolvasás cím, absztrakt és kulcsszó olvasás során	<i>9 dokumentum kizárása</i>	N = 28
Hozzáférés ellenőrzése	<i>Két könyvfejezetet kizárása, mert a teljes szöveghez való hozzáférés nem volt lehetséges</i>	N = 26

Forrás: saját szerkesztés

A vizsgált szakirodalmi adatbázisból (4632 db publikáció) végül 26 dokumentumot választott ki az algoritmus (19 folyóiratcikket és 7 könyvfejezetet). A szisztematikusan szakirodalmi elemzés során öt területre fókuszáltam: a társadalmi innováció meghatározása; elfogadott kutatási módszer(ek); empirikus kontextus a tanulmány; és az 3. táblázatban bemutatott elemzési keret három dimenziója, azaz az innováció típusa; az innováció, mint társadalmi folyamat (az innováció társadalmi beágyazottsága); az innováció hatása között.

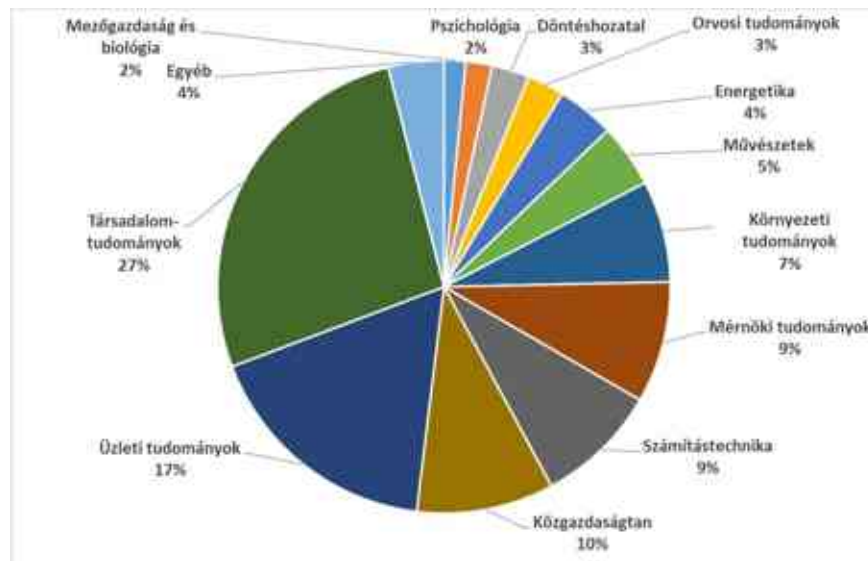
A 10. ábra a társadalmi innovációval foglalkozó publikációk számának kumulatív alakulását mutatja 1966-tól. A témával kapcsolatos kutatások száma 2009 óta gyorsan nő. Ezeknek azonban csak kis százalékát teszik közzé közgazdaságtani (10. ábra és 11. ábra) kategóriába sorolt folyóiratokban megjelenő tanulmányok formájában, és még kevesebb tárgyalja a társadalmi innováció és a gazdasági fejlődés/növekedés közötti kapcsolatot (11. ábra).

10. ábra

Releváns publikációk számának alakulása (1966-2021) – kumulatív értékek (db)

Forrás: saját szerkesztés

11. ábra

A társadalmi innovációval foglalkozó dokumentumok téma szerinti megoszlása (N=4632)

Forrás: saját szerkesztés

A vizsgált 169 szerző 97 ország 160 szervezetéhez kapcsolódik. (6. táblázat) A publikációk többségét az elmúlt 10 évben tették közzé olyan folyóiratokban, amelyek nem tartoznak a közgazdaságtan tudományterületéhez.

A szakirodalmi elemzés azt igazolja, hogy a tanulmányok mintegy 40%-a elméleti jellegű (12. ábra). Itt a szerzők új kereteket, modelleket javasolnak a társadalmi innováció tanulmányozására. Ezen tanulmányok közül három néhány esetet mutat be a javasolt megoldás alkalmazásának szemléltetésére (pl.: Heinze és Naegele 2012). A legtöbb

tanulmány kvalitatív jellegű, esettanulmányt ír le: vagy egyetlen esetre összpontosít (pl.: Agostini és mtsai 2019), vagy több esetet hasonlít össze (pl.: Pradel-Miquel 2017). Ezekben a tanulmányokban számos adatgyűjtési technikát alkalmaznak, kombinálva azokat, hangsúlyt fektetve a mélyinterjúkra és a másodlagos adatok vizsgálatára (jelentések, weboldalak, adatbázisok, archívumok).

6. táblázat
A legidézettebb források a társadalmi innovációról

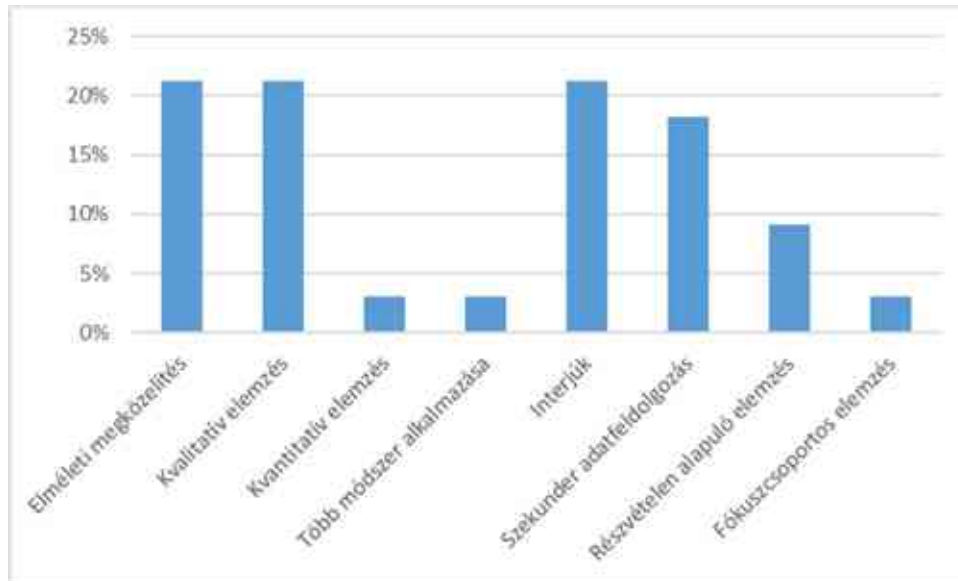
HIVATKOZÁS	IDÉZETEK SZÁMA ÖSSZESEN A SCOPUS-BAN	IDÉZETEK SZÁMA A SCOPUS-BAN ÉVENTE	KÖZGAZDASÁGTAN?
Moulaert, F., és Nussbaumer, J. (2005). A társadalmi régió: a tanulási gazdaság területi dinamikáján túl. <i>Európai városi és regionális tanulmányok</i> , 12(1), 45-64.	410	24	N
Winans, K., Kendall, A., és Deng, H. (2017). A körforgásos gazdaság koncepciójának története és jelenlegi alkalmazásai. <i>Megújuló és fenntartható energia vélemények</i> , 68,825-833.	339	68	N
Perrini, F., Vurro, C., és Costanzo, L. A. (2010). A szociális vállalkozás folyamat alapú szemlélete: A lehetőségek azonosításától a társadalmi változások felskálázásán át San Patrignano esetében. <i>Vállalkozás és regionális fejlesztés</i> , 22(6), 515-534.	150	13	I
Ellström, P. E. (1998). A szakmai kompetencia és képzés számos jelentése. <i>A munka és az oktatás kulcsfontosságú képzései</i> (3950). Springer, Dordrecht.	102	4	N
Manning, S., és Roessler, D. (2014). Ágazatközi fejlesztési partnerségek kialakítása: Hogyan alakítják az áthidaló ügynökök a projektprogramokat és a hosszabb távú szövetségeket? <i>Journal of Business Etikai</i> , 123(3), 527-547.	52	7	N
Quiggin, J. (2006). Blogok, wikik és kreatív innováció. <i>Nemzetközi Kulturális Tanulmányok Folyóirata</i> , 9(4), 481-496.	36	2	N
Ziegler R. (2010). Innovációk a cselekvésben és a létben: képességinnovációk a schumpeteri politikai gazdaságtan és az emberi fejlődés metszéspontjában. <i>Társadalmi Vállalkozási Folyóirat</i> , 1(2), 255-272.	38	3	I
Fink, M., Lang, R., és Harms, R. (2013). Helyi válaszok a globális technológiai változásokra – ellentétben a szerkezetátalakítási gyakorlatokkal két vidéki közösségben Ausztriában. <i>Technológiai előrejelzés és társadalmi változás</i> , 80(2), 243-252.	35	4	N
Draskovic, M., Milica, D., Mladen, I., és Chigisheva, O. (2017). A társadalmi és gazdasági fejlődés intézményi változásainak előnyben részesítése. <i>Journal of International Studies</i> , 10(2).	33	7	I

Forrás: saját szerkesztés

A tanulmányok nem egyszer eltérően definiálják a társadalmi innováció fogalmát, pl.:

- Ziegler (2010, 256) például saját definíciót javasol: „A társadalmi innováció a képességek új kombinációinak végrehajtása”.
- Howaldt és Schwarz (2010, 2016): a társadalmi cselekvés területén a gyakorlatok új kombinációja vagy konfigurációja, amelyet bizonyos szereplők ösztönöznek azzal a céllal, hogy jobban megbirkóznak az igényekkel és problémákkal, mint a meglévő gyakorlatok használata. Az innováció tehát olyan mértékben társadalmi, hogy a társadalmi cselekvést változik, és társadalmilag elfogadott és szétszórt a társadalomban. Ezt a meghatározást használja Agostini és mtsai (2019) és Kaletka és mtsai (2012).
- Stanford Center for Social Innovation (2009): új megoldás egy olyan társadalmi problémára, amely hatékonyabb, fenntarthatóbb a jelenlegi megoldásoknál. Ezt a meghatározást használja a Prasad és Manimala (2018) és a Svensson és Bengtsson (2010) is.
- Phills, Deiglmeier és Miller (2008): újszerű megoldás egy olyan társadalmi problémára, amely hatékonyabb, fenntarthatóbb a meglévő megoldásoknál, és amelyért a létrehozott érték elsősorban a társadalom egészségét, nem pedig a magánszemélyeket érinti. Ezt a meghatározást használja a Prasad és Manimala (2018) és a Scaffidi (2019) is.
- Moulaert, MacCallum, Medmood, és Hamdouch (2013): a társadalmi igazságosság bizonyos formáihoz és a meglévő hatalmi viszonyok átalakulásához kapcsolódó gyakorlat. Ezt a definíciót használja Pradel-Miquel (2017) is.
- Neumeier (2016): az emberek egy csoportja hozzáállásának, viselkedésének vagy felfogásának megváltozása összehangolt érdekek hálózatába kapcsolódása, amelyek a csoport tapasztalatainak horizontjához viszonyítva új és továbbfejlesztett együttműködési cselekvési módokhoz vezetnek a csoporton belül és azon túl. Ezt a meghatározást használja Soma és mtsai (2018).
- Mulgan, Tucker, Ali és Sanders (2007): innovatív tevékenységek és szolgáltatások, amelyeket a társadalmi szükséglet kielégítése motivál, és amelyeket túlnyomórészt olyan szervezetek fejlesztenek ki és terjesztenek, amelyek elsődleges céljai társadalmi jellegűek. Ezt a definíciót a Prasad és Manimala (2018) is használja.
- Európai Bizottság (2010): A szociális innováció olyan új ötlet, amely a kielégítetlen szükségletek sürgető kielégítésére törekszik. Innovációk, amelyek társadalmi jellegűek mind a céljaikban, mind az eszközeikben. A társadalmi innovációk olyan új ötletek (termékek, szolgáltatások és modellek), amelyek egyidejűleg kielégítik a társadalmi igényeket (hatékonyabban, mint az alternatívák), és új társadalmi kapcsolatokat vagy együttműködéseket hoznak létre. Ezt a meghatározást használja a Heinze és Naegele (2012).
- Nelson és Sampat (2001): olyan szociális technológiákat tartalmaz, mint a munkamegosztás formái és a koordinációs módok.

A kvantitatív szakirodalmi kutatás során beazonosított tanulmányokban alkalmazott kutatási módszerek megoszlását a 12. ábra foglalja össze.

12. ábra

A vizsgálatok során alkalmazott módszerek megoszlása (%)

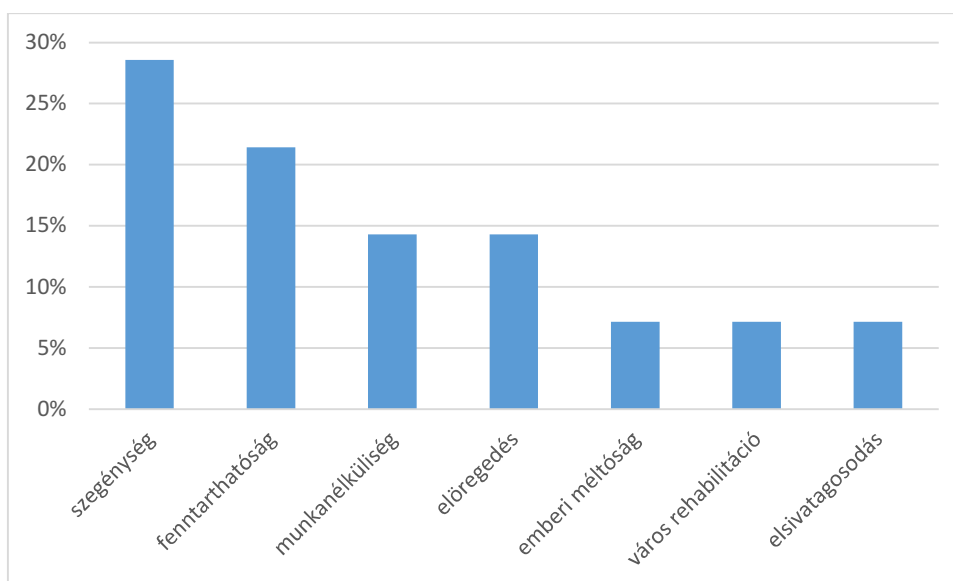
Forrás: saját szerkesztés

A tanulmányok a társadalmi innovációk széles skáláját ölelik fel különböző kontextusokban, mind a fejlett (pl.: Heinze és Naegel 2012, Soma és mtsai 2018) mind a fejlődő országok (pl.: Kapoor 2019, Prasad és Manimala 2018) esetében. Vannak vidéki (pl.: Agostini és mtsai 2019, Antonaras és Kostopoulos 2017, Kapoor 2019) és városi kontextusokat vizsgálók is (pl.: Pradel-Miquel 2017).

Figyelembe véve az 3. táblázatban bemutatott elemzési keretet (a vizsgált innovációk típusa), a tanulmányok közel fele (26-ból 11) egyidejűleg technológiai és társadalmi innovációkat vizsgál. Ez különösen érvényes azokra a szakirodalmi forrásokra, amelyek új vizsgálati kereteket vagy modelleket javasolnak, amelyek mindkét típusú innovációra kiterjednek (pl.: Antonaras és Kostopoulos 2017, Draskovic és mtsai 2017, Heinze és Naegele 2012, Hepburn és mtsai 2014, Kaletka és mtsai 2012). Van olyan szerző, aki a társadalmi innováció és a népesség előregedése közötti kapcsolatot vizsgálja (Heinze és Naegele 2012). Az egyik empirikus kutatás az ázsiai cégek innovációs képességeit elemzi, és megállapítja, hogy az „átfogóbb technológiai és társadalmi innovációk kiterjesztik az innováció fogalmának hatókörét” (Singh és Gill 2016, 113). Egy másik feltárja a társadalmi innováció előnyeit a „kék” növekedési stratégia szempontjából, és ellentétes kapcsolatot talál a technológia és a társadalmi innováció között (Soma és mtsai 2018). Csak két tanulmány említi azt, hogy figyelembe kell venni az innováció társadalmi kontextusát, az innováció társadalmi beágyazottságát. Agostini és mtsai (2019, 4) megállapítják a „társadalmi innováció kulturális és kontextuális függőségét”.

A tanulmányok hangsúlyozzák a társadalmi innováció szerepét számos társadalmi kihívás kezelésében (13. ábra), különös tekintettel a szegénységre, a fenntarthatóságra (a gazdasági növekedés és a környezet közötti egyensúly, az erőforráshiány), a munkanélküliségre (ifjúság, nők) és az öregedésre.

Számos tanulmány mutat rá arra, hogy a társadalmi innováció szereplői hatást gyakorolnak a gazdasági fejlődésre. (Például Kapoor (2019) bemutatja, hogy a társadalmi innováció hogyan segítette a vidéki falvak fenntarthatóságát Indiában.) Több tanulmány említi az együttműködés és a kollektív fellépés szükségességét a társadalmi innováció megvalósítása és az abból való haszonélvezet érdekében (pl.: Heinze és Naegele 2012, Svensson és Bengtsson 2010).

13. ábra

A tanulmányokban figyelembe vett társadalmi problémák megoszlása (%)

Forrás: saját szerkesztés

Az általam vizsgált mintában csak két tanulmány említi, hogy a társadalmi változások a társadalmi innováció eredményei. Mindkét tanulmány a szociális vállalkozási folyamatokra összpontosít: Perrini és mtsai (2010: 529) kiemelik a „társadalmi értékteremtést és a tartós társadalmi változás elérését”; Ziegler (2010: 256) véleménye szerint a szociális vállalkozók „a társadalmi változás ügynökei”.

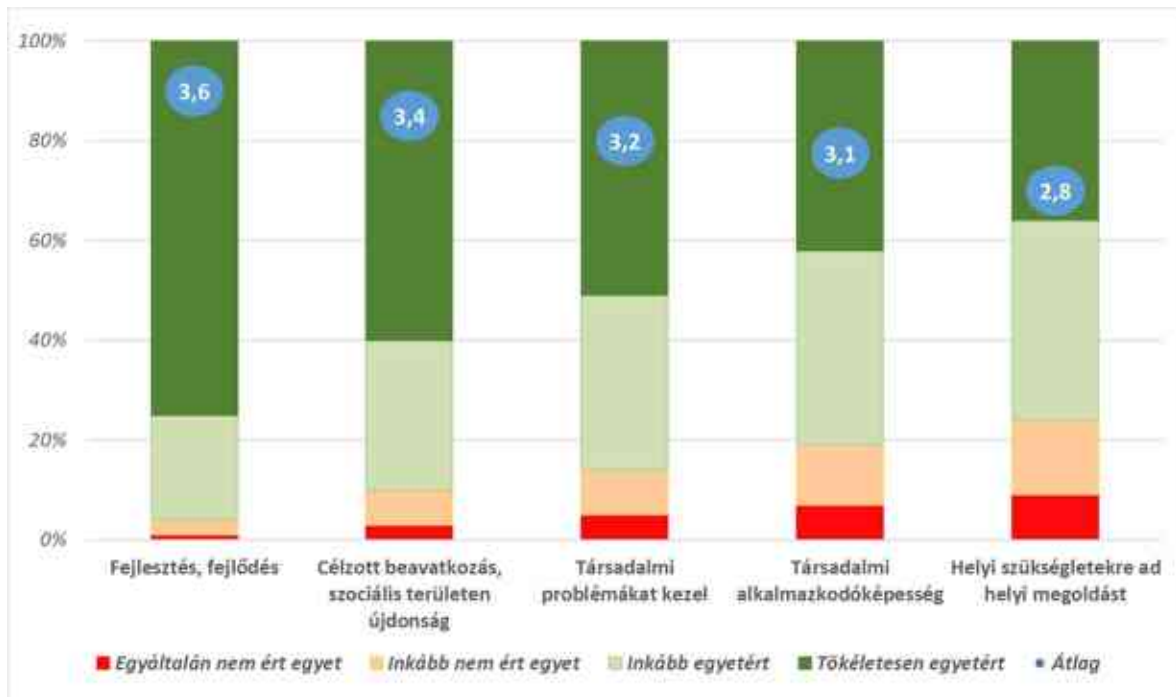
Ez arra utal, hogy túl kell lépni a „gazdasági fejlődés társadalmi innovációs kérdései” típusú megközelítésen, ösztönözni kell a gazdasági folyóiratokban publikáló kutatókat a technológiai és a társadalmi innováció közötti kapcsolat alaposabb vizsgálatára. A közgazdászok tehát értékes eredményekkel járulhatnak hozzá a társadalmi innováció fogalmához és hatásainak tanulmányozásához.

4.1. Társadalmi innováció megítélése a vizsgált szervezetek szerint

A kérdőíves elemzésem alapján azt vizsgáltam, hogy:

- Mit gondolnak a válaszadók arról, hogy mit jelent a társadalmi innováció?
- Mennyire fontos a társadalmi innováció esetében az új gyakorlatok, megoldások, eszközök alkalmazása, és mennyire fontos a fenntarthatóság?
- A társadalmi innovációs projektek esetében milyen szerveződési mód előnyös?
- Milyen a társadalmi innovációs projektek helyzete és megítélése Magyarországon, mik az akadályok és az előnyök?
- Milyen társadalmi innovációs projekteket ismer a válaszadó?
- Mennyire függ össze a társadalmi innováció a digitalizáció, a környezet és klíma, a kultúra és kreativitás, a helyi fejlesztések és kormányzás, a társadalmi jóllét, a munka és gazdaság területekkel, illetve a humán rendszerekkel (egészségügy, oktatás, foglalkoztatás, szociális rendszer), valamint a menedzsmenttel?
- Mennyire fontos a társadalmi innovációk szempontjából a vállalati szféra, a civil szféra, a kormányzat és az oktató-kutató intézetek, és mi a szerepük?
- Milyen tényezők segítik, és melyek akadályozzák a társadalmi innovációs projektek sikerét?
- Milyen témákban érdemes felméréseket végezni a társadalmi innovációs projektek sikeressége érdekében?

- Milyen tényezők játszanak fontos szerepet a társadalmi innovációk széleskörű elterjedésében?
- Melyek a legfontosabb feltételei egy társadalmi innovációs projekt sikerességének?

14. ábra

A társadalmi innováció értelmezéséről alkotott vélemények megoszlása és átlaga

Forrás: saját szerkesztés

Az általános kérdések első kérdésblokkjában öt állítás került megfogalmazásra, amelyek a társadalmi innováció értelmezéséhez kapcsolódtak. A válaszadók döntő többsége az állítások mindegyikét jellemzőnek tartotta a társadalmi innovációra. A társadalmi innovációt a válaszadók leginkább a „fejlesztéssel, fejlődéssel” azonosítják, legkevésbé pedig azzal értenek egyet, hogy az „a helyi szükségletekre épít, illetve helyi kontroll alatt valósul meg”. Érdeemes ugyanakkor megjegyezni, hogy még az utóbbi állítással is a válaszadók döntő többsége (69%-a) értett teljes mértékben vagy inkább egyet, ahogyan a 14. ábra mutatja.

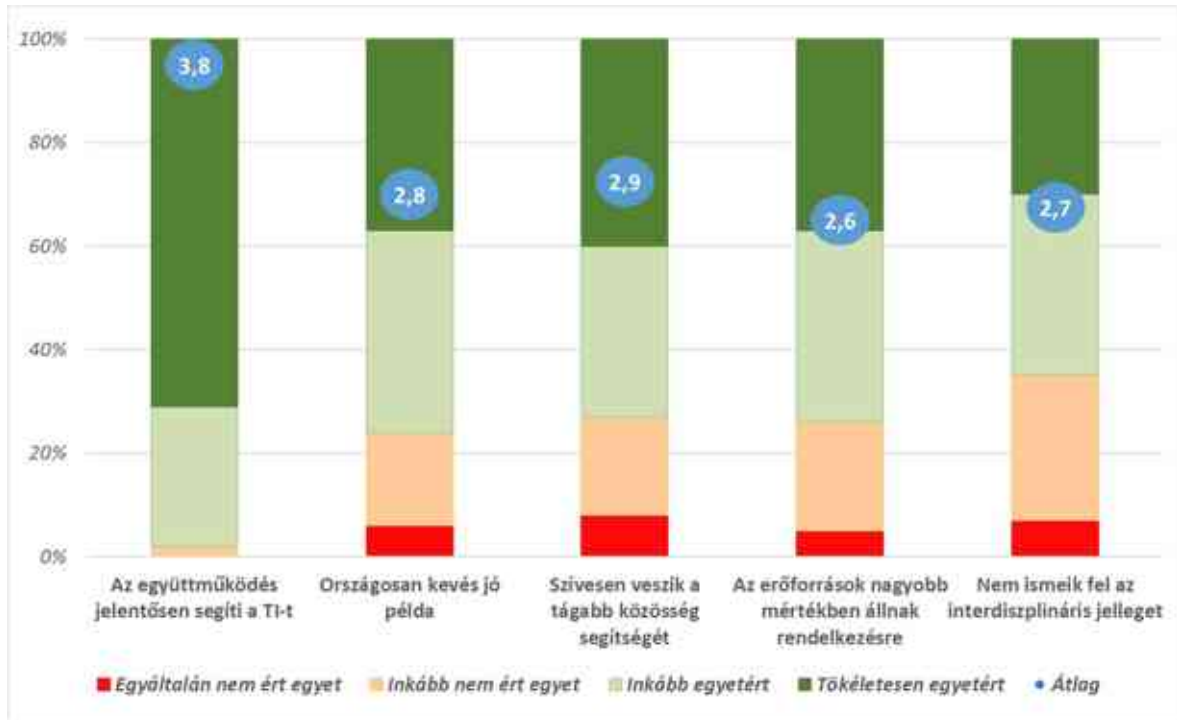
7. táblázat

A társadalmi innováció értelmezése a TI projektekben való részvétel alapján

A társadalmi innováció értelmezése	Hány társadalmi innovációs projektben vett részt? (db)				
	0	1-3	4-10	10<	Átlag
A társadalmi innováció fejlesztést, fejlődést jelent	3,6	3,7	3,8	3,9	3,7
A társadalmi innováció a társadalmi problémák kezelésére jön létre	3,1	3,3	3,3	3,6	3,3
A társadalmi innováció jelenti a társadalom alkalmazkodóképességét	2,9	3,1	3,2	3,5	3,0
A társadalmi innováció a helyi szükségletekre épít, helyben egy adott településen, helyi kontroll alatt valósul meg	2,8	3,0	3,2	3,2	2,9
A társadalmi innováció egy célzott beavatkozás, amelynek eredményeképpen a szociális rendszerekben, illetve folyamatokban valami újdonság születik, vagy másképpen történik, mint korábban	3,3	3,5	3,4	3,3	3,3

Forrás: saját szerkesztés

A társadalmi innovációval kapcsolatos egyes kijelentések többségével a válaszadók egyetértettek vagy inkább egyetértettek. Az együttműködés kultúrája és a társadalmi innováció a válaszadók erős, konszenzusos véleménye szerint nagyon szorosan összekapcsolódik egymással. A válaszadók hét-tizede egyetértett vagy inkább egyetértett azzal, a kijelentéssel is, hogy kevés jó társadalmi innovációs példa érhető el. A válaszadók két-harmada gondolta úgy, hogy a társadalmi kihívások kezelésében az érintettek szívesen veszik a tágabb közösség segítségét, illetve azzal is, hogy valójában több erőforrás áll rendelkezésre a társadalmi innovációk megvalósítására, mint azt az érintettek gondolnák. Ugyanakkor az utolsó állítással, amely szerint az érintettek ritkán ismerik fel a társadalmi innováció interdiszciplináris jellegét a válaszadók alig több mint fele értett egyet legalább részben.

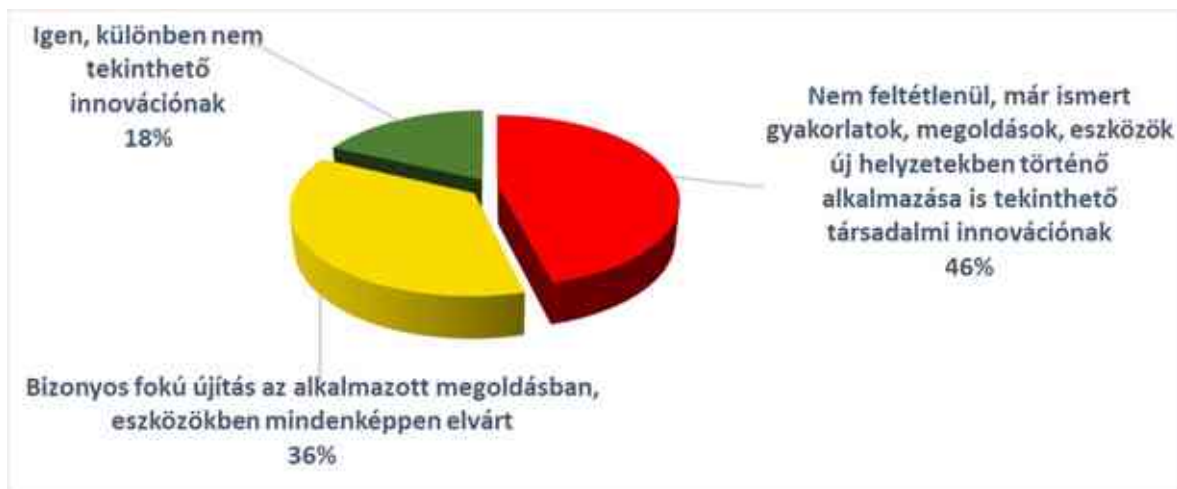

15. ábra

A társadalmi innovációról alkotott vélemények

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók, illetve az általuk képviselt szervezetek tulajdonságai nem befolyásolták jelentős mértékben a társadalmi innováció értelmezésével kapcsolatos állítások megítélését. Csupán az ismert társadalmi innovációs projektek száma (kisebb mértékben), illetve az, hogy a válaszadó hány társadalmi innovációs projektben vett részt, módosított jelentősebb mértékben az egyes állításokkal kapcsolatos véleményeket. A négyfokú skálán tapasztalt átlagokat összevetve azok, akik több, mint 10 projektben vettek részt jelentősen nagyobb mértékben értettek egyet azzal az állítással, hogy a társadalmi innováció jelenti a társadalom alkalmazkodóképességét, illetve inkább egyetértettek azokkal az állításokkal, amelyek a társadalmi innovációt a problémakezeléshez, illetve a lokalitáshoz kötötték (16. ábra).

16. ábra

A társadalmi innováció kapcsolódása az újdonság fogalmához

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók többsége elutasította a társadalmi innováció egyértelmű azonosítását valamiféle új gyakorlattal, ugyanakkor a válaszadók többsége legalább bizonyos fokú újítást szükségesnek tart a kifejezés használatához. A válaszok nem függtek a válaszadó nemétől és korától, ugyanakkor az iskolai végzettség növekedésével nőtt azoknak az aránya, akik szerint az ismert gyakorlatok új helyzetben történő alkalmazása is tekinthető társadalmi innovációnak (8. táblázat).

8. táblázat

A társadalmi innováció értelmezése a válaszadók iskolai végzettsége alapján

A társadalmi innováció feltétlenül új gyakorlatot, megoldást, eszközt jelent?	Válaszadó végzettsége			Átlag
	Legfeljebb középfokú	Felsőfokú (egyetem, főiskola)	Tudományos fokozattal rendelkező	
Nem feltétlenül, már ismert gyakorlatok, megoldások, eszközök új helyzetekben történő alkalmazása is tekinthető társadalmi innovációnak	41%	46%	54%	46%
Bizonyos fokú újítás az alkalmazott megoldásban, eszközökben mindenképpen elvárt	41%	36%	32%	36%
Igen, különben nem tekinthető innovációnak	18%	18%	14%	18%
Összesen	100%	100%	100%	100%

Forrás: saját szerkesztés

Sajátos összefüggést mutat a társadalmi innováció értelmezése a megkérdezett szervezet székhelyének településtípusával.

A települési hierarchia két szélén (Budapesten és a községekben) működő szervezetek képviselőinek többsége a már ismert gyakorlatok adaptálását új körülményekhez társadalmi innovációnak tartja, ugyanakkor a megyei jogú városokban, illetve más városokban működő szervezetek képviselői nagyobb arányban tartják szükségesnek valamilyen újítás meglétét is (9. táblázat).

9. táblázat

A társadalmi innováció értelmezése a megkérdezett szervezet székhelye alapján

A társadalmi innováció feltétlenül új gyakorlatot, megoldást, eszközt jelent?	Település besorolása				Átlag
	Bp.	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	
Nem feltétlenül, már ismert gyakorlatok, megoldások, eszközök új helyzetekben történő alkalmazása is tekinthető társadalmi innovációnak	57%	46%	32%	56%	46%
Bizonyos fokú újítás az alkalmazott megoldásban, eszközökben mindenképpen elvárt	32%	32%	48%	28%	36%
Igen, különben nem tekinthető innovációnak	11%	22%	20%	16%	18%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%

Forrás: saját szerkesztés

A megkérdezett szervezetek besorolása is jelentősen befolyásolta a társadalmi innováció megítélését. Míg az oktatási, illetve kutató intézmények képviselőinek többsége a létező gyakorlatok adaptálását új területre is társadalmi innovációnak tekinti, addig különösen a közsféra szereplői nagyobb arányban ragaszkodnak valamilyen új gyakorlat, eszköz megjelenéséhez. Ez az eltérő értelmezés egyes innováció projektek esetén is problémákat okozhat (10. táblázat).

10. táblázat

A társadalmi innováció értelmezése a megkérdezett szervezet besorolása alapján

A társadalmi innováció feltétlenül új gyakorlatot, megoldást, eszközt jelent?	Szervezet besorolása				Átlag
	Közsféra	Civil	Vállalkozás	Oktató / kutató intézmény	
Nem feltétlenül, már ismert gyakorlatok, megoldások, eszközök új helyzetekben történő alkalmazása is tekinthető társadalmi innovációnak	39%	49%	45%	56%	46%
Bizonyos fokú újítás az alkalmazott megoldásban, eszközökben mindenképpen elvárt	38%	32%	40%	30%	36%
Igen, különben nem tekinthető innovációnak	23%	19%	15%	14%	18%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%

Forrás: saját szerkesztés

11. táblázat

A társadalmi innovációról alkotott vélemények a TI projektekben való részvétel alapján

Hány társadalmi innovációs projektben vett részt? (db)	0	1-3	4-10	10<	Átlag
A társadalmi kihívások kezeléséért felelős érintettek szívesen veszik a tágabb közösség segítségét	2,7	2,8	3,0	2,8	2,8
A társadalmi problémákkal foglalkozó érintettek nem ismerik fel a kihívások interdiszciplináris jellegét	2,6	2,6	2,3	3,1	2,6
Amennyiben az együttműködés kultúrája fejlődik, az a társadalmi innovációk létrejöttét jelentősen segíti	3,6	3,7	3,7	3,8	3,7
Az országban kevés olyan jó példa lelhető fel, amely egy társadalmi probléma kezelésére kutatás-fejlesztés-innovációs folyamatot valósít meg	3,0	2,8	2,6	2,8	2,9
A társadalmi innováció létrejöttéhez szükséges erőforrások nagyobb mértékben állnak rendelkezésre, mint ahogy azt a folyamat érintettjei feltételezik	2,7	2,8	2,7	2,9	2,7

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók, illetve az általuk képviselt szervezetek jellemzői csak kis mértékben befolyásolták a társadalmi innovációval kapcsolatos állításokról alkotott véleményeket. A legjelentősebb és egyúttal már említésre is méltó eltéréseket az egyetértés fokát jelző átlagértékekben a válaszadó társadalmi innovációs projektben szerzett tapasztalata okozta. Az eltérés elsősorban éppen a társadalmi innováció interdiszciplináris jellegének felismerésére vonatkozó állítás kapcsán jelentkezett. Azok, akik a legjelentősebb tapasztalatokkal rendelkeztek (több, mint 10 projektben vettek részt) sokkal inkább gondolták úgy, hogy a társadalmi innováció projektek interdiszciplináris jellegét nem ismerik fel eléggé. Ez az eltérés egyúttal azt is jelenti, hogy a jelentős tapasztalattal rendelkezők ezzel a szemponttal értettek egyet leginkább az együttműködés kultúrájának fontosságát követően.

1. tézis: *A társadalmi innováció fontos szerepet játszik a gazdasági fejlődés és a jólét előmozdításában. Kutatásom azt igazolja, hogy ennek ellenére a társadalmi innováció jelentősége a közgazdaságtudományi irodalomban alul reprezentált. Elemzéseim szerint ennek (többek között) az lehet az oka, hogy a téma kevésbé „látványos”. Az innovációval foglalkozó szerzők figyelme napjainkban új témákra fókuszál (pl.: mesterséges intelligencia, elektronikus jegybankpénz, stb.). Az elmúlt évek eredménye ugyanakkor, hogy a témával foglalkozó szerzők azonosították azokat az alapvető társadalmi problémákat, amelyek kezelésére a társadalmi innovációk megoldást adhatnak. Ezzel egyidejűleg hazánkban is széles körben ismertté vált a fogalom, köszönhetően annak, hogy a hazai szakirodalom egyre több példát említ az alkalmazási lehetőségekre és eredményekre.*

A társadalmi innováció széles körben elfogadott fogalom. Az ígéretes kutatások azonban meglehetősen elhanyagolták a vidéki területekre gyakorolt hatásait. A rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy a vidéki régiók az OECD-országok teljes területének 83%-át teszik ki, és a világ népességének több mint 40%-a vidéki területeken él (OECD 2021, Világbank 2021). Magyarországon a lakosság 70%-a él együttesen az agglomerációban, a kisvárosokban és kistélepüléseken (EUROSTAT, 2021).

A hátrányos helyzetű (munkahely, tőke, infrastruktúra, stb. hiányos) vidéki területek sajátos, komplex kihívásokkal szembesülnek, amelyek megoldását a társadalmi innováció segítheti. Ezek a kihívások földrajzi, valamint társadalmi és gazdasági adottságaikban különböznek egymástól (Benedek, 2020; Kocziszky – Szendi, 2021).

A kutatók elismerik – különösen a társadalmi-gazdasági térbeli kontextusok – fontosságát az innovációs folyamatokban. Néhányat azonban elhanyagoltak a kutatások során és joggal hiányolják a periférikus régiók helyzetére gyakorolt hatásait (Makkonen és mtsai, 2020, 531. o.). Az innovációs minták, a tudáshálózatok, az információforrások új megközelítést biztosítanak az innováció földrajzához. Makkonen és mtsai tanulmánya fontos betekintést nyújt az innováció és a nem központi területek közötti kapcsolatba, nevezetesen a periférikus innováció „lassúságába”. A vidéki területeket kevésbé tanulmányozták a társadalmi innovációt kutató szakemberek, szemben a városi környezetben kidolgozott társadalmi innovációkkal (Moulaert és mtsai, 2005; Nussbaumer és Moulaert, 2004; Gerometta és mtsai, 2005; Angelidou és Psaltoglou, 2017; Cruz és mtsai., 2017).

Az utóbbi időben azonban a vidéki környezetben a társadalmi innováció kialakulásának, terjedésének és hatásának alapjául szolgáló folyamatokkal kapcsolatos érdeklődés is megéledt (Neumeier, 2012, 2017; Bock, 2012, 2016, 2016; Katonáné Kovács és mtsai, 2016; Fink és mtsai, 2017; Christmann 2014; Bock, 2016; Christmann, 2016; Noack és Federwisch, 2019; Castro-Arce és Vanclay, 2020). Általánosan elfogadott, hogy a társadalmi innováció hozzájárulhat a vidéki régiók rendszerszintű változásához, amelyet „lemaradásnak” vagy strukturális gyengeségnek hívnak. Valóban, a vidéki területeket gyakran jellemzik az alacsony népsűrűség (Dinis, 2006), az elöregedő népesség, a generációs forgalom nehézségei [társadalmi és földrajzi], elszigeteltség, a migráció miatti társadalmi nyugtalanság kialakulása (DiIacovo és mtsai, 2014), valamint a fizikai, emberi és pénzügyi erőforrások szűkös rendelkezésre állása (Esparcia, 2014). A vidéki területekről alkotott ilyen kép azonban megkérdőjeleződött, mivel a vidéki régiók gyakran (a társadalmi-gazdasági kihívások összetettsége, hosszú távú jellege és helyi gyökere miatt) innovatív módszereket találhatnak ezen problémák kezelésében. Amint azt Neumeier (2012) javasolta, a társadalmi innováció lehet az egyik olyan eszköz, amely segíti a régiókat a meglévő kihívások leküzdésében, mivel ez a fenntartható vidékfejlesztési folyamatok fontos pillére.

Kratzer és Ammering (2019) elemzi a helyi szereplők és a környezeti adottságok szerepét a vidéki területeken a társadalmi innováció előmozdításában, a termékek és szolgáltatások fejlesztéséhez, valamint a nemzetközi tudáshálózatok integrációjához szükséges platformok biztosításával. A szakirodalom úgy véli, hogy a társadalmi innováció támogatja a vidéki közösségeket és hozzájárul fejlődésükhöz olyan újszerű belső stratégiákra építve, amelyek a helyi képességek és erőforrások mozgósítására/felhasználására összpontosítanak (Neumeier, 2012). A társadalmi innováció célja a helyi igények kielégítése és ezzel egyidejűleg gazdasági értékteremtés (DiIacovo és mtsai, 2016). A (helyi) szereplők közötti hatékonyabb együttműködés fokozásával (Grinberga-Zalite és mtsai, 2015), a társadalmi innováció megkönnyíti a hálózatok létrehozását (Neumeier, 2012; Gobattoni és mtsai, 2015), így ösztönözve a helyi kapcsolatokat és a kollektív tanulási kultúrákat (Navarro és mtsai, 2018). Ugyanakkor, miközben a meglévő vagy újonnan létrehozott hálózatokon belüli együttműködésre összpontosít, a társadalmi innováció segíthet egy innovatív megoldás

adaptálásában megváltozott attitűdök és gyakorlatok formájában (Richter, 2019), és megváltoztathatja a fenntarthatatlan viselkedést és megszüntetheti a strukturális korlátokat (Gobattoni és mtsai, 2015).

Az alulról építkező innovációk fontos tényezői a szociális feltételek javításának (pl.: jövedelem, foglalkoztatás, befogadás/elfogadás). Sonne (2014) szerint a nyugat(-európa)i és indiai kontextusok két egymással ellentétes modellnek felelnek meg a társadalmi innováció esetén. Érdekes összehasonlítani ezt a két példát/térséget, mert lehetővé teszi a hivatkozást a társadalmi érték fejlődésének és a közösség életének a legalapvetőbb értelemben vett megváltoztatására. Indiában „a társadalmi vonatkozású innovációs kezdeményezések hosszú története” van (Sonne, 2014,4. o.). Ezeket társadalmi innovációként, valamint *Jugaad és Frugal innovációkként* fogalmazzák meg. Ezek a fogalmak az életkörülmények és a jólét javításához kapcsolódnak a szó legalapvetőbb és legsürgetőbb értelmében, ami a mélyszegénység enyhítését jelenti. A hangsúly az eredményen van, nem pedig a folyamatokon vagy kapcsolatokon (Sonne, 2014), ezért azzal érvel, hogy a társadalmi innováció fogalmával összhangban van, amelyet ezen szakasz elején „társadalmi eredményként” mutatnak be. A társadalmi újdonságot az áruk, a szolgáltatások és a megélhetési lehetőségek vezérlik, és az alacsony jövedelműeket, a társadalom legszegényebbit célozza meg. A Gupta (2014) három különböző formáját azonosítja az alulról építkező innovációknak. Az első csoportba – az *alulról építkező innovációk* – a helyben élők azon kezdeményezéseit sorolja, amikor a formális ágazati intézmények segítségét nem veszik igénybe. A második kategória – az *alulról szerveződő innovációk* – magában foglal minden olyan innovációt, amelyet szándékosan úgy terveztek, hogy megfeleljen a gazdasági piramis alján élő emberek igényeinek. A harmadik kategóriát képezik – az *alulról jövő innovációk* – a nem kormányzati vagy civil szervezetek, a magánszemélyek, továbbá a helyben élőkkel együttműködő független szakértők vagy vállalatok által közösen kifejlesztett innovációk. Olyan innovációt valósítanak meg, amely „társadalmilag befogadható a helyi közösségek számára mind a szükséges a tudás, mind a folyamatok, mind az eredmények tekintetében” (Smith és mtsai, 2013,114. o.). Brazíliában, Angliában és az indiai Honey Bee Networkben a szociális technológiák esetét feltárva ezek a szerzők fenntartják azt az érvet, hogy az alulról felfelé építkező innovációs mozgalmak a hagyományos innovációs modellekben gyakran felmerülő vélt társadalmi igazságtalanságokra és környezeti problémákra reagálva jelennek meg. Az indiai társadalmi innováció példái megfelelnek a mikrovállalkozások fejlesztésének, az erőforrásokhoz való egyenlő hozzáférésnek, a társadalmi mobilizációnak és a megélhetés előmozdításának, a marginalizált csoportokkal kapcsolatos társadalmi fellépésnek, a női kollektív ügynökség fejlesztésének és felhatalmazásának, az inkluzív egészségügyi gyakorlatoknak és az életminőségi kezdeményezések javításának (Banerjee, 2018). Az innovációs folyamatok fő problémái közé tartozik a finanszírozás, a fenntarthatóság és az emberek bevonása/részvétele (Banerjee, 2018).

Az 1970-es évek vége, az 1980-as évek eleje óta a gazdaságpolitika a felülről lefelé és alulról felfelé építkező kifejezéseket használja (Sabatier 1986). A két megközelítés közötti eltérés a szereplőknek a döntéshozatalban és végrehajtásban betöltött szerepére vezethető vissza. Felülről lefelé irányuló megközelítésben a döntéseket a kormányok hozzák. Ezzel összhangban Benedek (2021) szerint a fenntartható fejlődési célok gyakorlati és hatékony alkalmazása alapvetően két tényezőtől függ: az önkormányzatok és területfejlesztési intézmények költségvetési erőforrásaitól, valamint a helyi és/vagy regionális fejlesztésre vonatkozó prioritások konszenzuális meghatározásától.

Az alulról felfelé építkező megközelítésben számos szereplő vesz részt és lép kölcsönhatásba helyi szinten egy adott probléma megoldása érdekében. A későbbi megközelítésben a változásokat alulról szervezik és hajtják végre, amelyek az érdekelt felek sokaságának közös

bevonásából erednek, akik gyakran azok az emberek, akiket a politika közvetlenül érinteni fog (Matland 1995).

Az alulról felfelé és a felülről lefelé irányuló kezdeményezések közötti kölcsönhatások a társadalmi innováció előmozdításában és irányításában elméleti és gyakorlati kihívásokat jelentenek. Ez a vita a társadalmi innovációs folyamat különböző szakaszai körül forog, nevezetesen: a társadalmi innovációk méretezhetősége és hatása, valamint a hatékony társadalmi változás/átalakulás előidézésére való képessége (Castro-Arce és Vanclay 2020, Eizaguirre és Parès 2019).

Számos empirikus tanulmány támasztja alá azt, hogy a társadalmi innováció megjelenése jellemzően alulról felfelé építkező, kis léptékű folyamat, amelyet a civil társadalom vezet, helyi és kontextualizál (Grimm és mtsai 2013), ami lehetővé teszi a kormányok által megoldatlan kollektív problémák kezelését (Eizaguirre és Parès 2019). Ez az alulról felfelé építkezés összhangban van azzal a szociológiai hagyománnyal, amely az egyéneket és a civil társadalom szereplőit helyezi a társadalmi innováció középpontjába (Baptista és mtsai 2019, Farmer és mtsai 2018) a vállalkozói képességek felhasználásával (Fougère és Meriläinen 2019). Ebben a megközelítésben az ügynök-elméleten alapuló magyarázatok központi szerepet játszanak a társadalmi innováció megértésében. Az egyének arra törekszenek, hogy innovatív megoldásokat találjanak a társadalmi problémákra. Ebben a folyamatban rendkívül fontosak azok a társadalmi struktúrák, amelyek beágyazottak és a kollektív cselekvést támogatják. Eizaguirre és mtsai (2012) szerint a civil társadalmi szereplők számos szerepet tölthetnek be a kormányzást befolyásoló társadalmi innovációs folyamatban: a problémák szervezését, (újra)meghatározását, az intézményi cselekvés átláthatóságának javítását és az alulról szerveződő mozgalmak beépítésének legitimációját. Az a meggyőződés, hogy az alulról szerveződő innovációk ötletei a problémákhoz közel állnak, ahol az innovátorok jobban felkészültek a problémák felismerésére és a lehetséges megoldások értékelésére (Seyfang és Longhurst 2016). Ezeket az alulról szerveződő kezdeményezéseket kiváló eszköznek tekintik a közösségek jólétének biztosítására (Goldsmith és mtsai 2010).

Számos érvelést találhatunk az alulról felfelé építkező megközelítés alátámasztására. A szerzők egy része azt hangsúlyozza, hogy a kormányok nem rendelkeznek az ellenőrző intézmények azonosításához és a megjelenéséhez és különösen skálázhatóságához szükséges jó politikák kialakításához szükséges ismeretekkel vagy képességekkel (Seyfang és Longhurst 2016). Gyakori az az érvelés is, hogy a kormányoknak nehézségeik lehetnek a társadalmi kisebbségi csoportok problémáinak kezelésével (Borzaga és Bodini 2014), hajlamosak bizonyos szervezeteket és projekteket támogatni ötletek helyett (Adams és Hess 2010). Azt is elismerik, hogy a kormányok általában nem fordítanak kellő figyelmet az alulról szerveződő kezdeményezéseknek a munkahelyteremtés, a helyi fejlődés és a társadalmi kohézió tekintetében gyakorolt lehetséges hatásaira (Eizaguirre és mtsai 2012).

Egyes kutatók azonban támogatják az aktívabb kormányzati beavatkozást, valamint a központilag kialakított közpolitikák, felülről lefelé irányuló megközelítés alkalmazását (Millard és mtsai 2016, Castro-Arce és Vanclay 2020). Azt állítják, hogy a felülről lefelé alkalmazott megközelítés különösen fontos lehet bizonyos típusú társadalmi innovációk esetében. Ez a helyzet a makro társadalmi innovációk (Baptista és mtsai 2019) és a „tisztá társadalmi innovációk”, közpénzekkel rendelkező, közpolitikák nélkül nem történne meg (Pol és Ville 2009). Más szerzők szerint csak a kormány tudja garantálni az ilyen projektek fenntarthatóságát, illetve azt, hogy a társadalom minden csoportja részesüljön a társadalmi innováció előnyeiből (Millard és mtsai 2016). A felülről lefelé irányuló megközelítés melletti érvek túlmutatnak a hagyományos piaci kudarcokon (pl. az ármechanizmusok kudarca; elégtelen jövedelem; a hitelhez való elégtelen hozzáférés; piacra lépési költségek; az oktatás, az információ és a lehetőségek hiánya; megkülönböztetés) (Baptista és mtsai

2019, Grimm és mtsai 2013). Az interakciókkal, infrastruktúrákkal, intézményekkel és koordinációval kapcsolatos rendszerszintű hibákat is fontolóra veszik (Weber és Rohracher 2012).

A társadalmi innovációs folyamat alulról felfelé és felülről lefelé történő megközelítéseinek összeegyeztetésére törekedve egyes szerzők többszintű megközelítéseket támogatnak (Pradel és mtsai 2013). Hangsúlyozzák az egyének/civil társadalom szereplőinek szerepét a társadalmi innovációk kialakulásában, valamint a közpolitikák fontosságát a társadalmilag kreatív stratégiák fenntartásában és méretének kialakításában (Eizaguirre és mtsai 2012), valamint a kormány és a szereplők közötti interakció szükségességét a helyi közösségekben kialakult társadalmi innovációk sikere érdekében (Eizaguirre és Parès 2019, van der Have és Rubalcaba 2016). Például az egészségügyi szolgáltatásokkal összefüggésben a Farmer és mtsai (2018) azt mondják, hogy a helyi közösség tagjai által kifejlesztett innovatív megoldások költségei és műszaki megvalósíthatósága tekintetében az előnyök nem elegendőek azok terjesztésének és fenntarthatóságának garantálásához, és támogatják más érdekelt felek bevonását mezo- és makroszinten. Eizaguirre és mtsai (2012) olyan „alulról építkező” gyakorlatokat javasolnak, amelyek egyesítik a társadalmi és intézményi innovációkat, és szükségesek a transzformatív társadalmi innovációhoz. Ebben a sorban Castro-Ace és Vanclay úgy vélik, hogy az alulról kötődő kormányzás „olyan együttműködő középútra utal, ahol a különböző politikai szintek, társadalmi csoportok és ipari ágazatok szereplői közelednek a döntéshozatal megosztásához” (Castro-Ace és Vanclay 2020, 45). A szerzők azt is javasolják, hogy „az alulról felfelé és felülről lefelé” (Castro-Ace és Vanclay 2020, 46) közötti kölcsönhatásokban alulról felfelé és lefelé kapcsolódó kormányzás következik be, és ezért a felülről lefelé és alulról felfelé építkező gyakorlatok közötti feszültségekkel foglalkozik (Eizaguirre és mtsai 2012). Ebben a logikában közösségi szinten jelenik meg a társadalmi innováció, amelyet magánszemélyek/civil társadalmi szereplők vezetnek, de hatékonyságát és méretezhetőségét a magasabb szintű közintézmények támogatják (Eizaguirre és Parès 2019). Ezért ez a megközelítés elismeri „a közvetlenül érintettek kezdeményezéseinek központiságát, de hangsúlyozza olyan intézmények szükségességét, amelyek lehetővé teszik, lehetővé teszik vagy fenntartják az ilyen kezdeményezéseket szilárd, szabályozott és tartós gyakorlatok és a demokratikus állam működése által biztosított egyértelműbb állampolgári jogok révén” (Moulaert és mtsai 2010, 9). A portugál valóságot vizsgálva Pinto és mtsai (2021) arra a következtetésre jutottak, hogy különböző megközelítések vannak az állam szerepéről a társadalmi innováció körüli folyamatok tekintetében, és hogy „nem csak az azt kidolgozó és végrehajtó szereplők akaratától függ, hanem az azt támogató intézményi feltételektől is” (Pinto és mtsai, 2021, 66). Összefoglalva, az alulról összekapcsolt kormányzás „többszintű középutat biztosít, ahol a különböző politikai szintek, társadalmi csoportok és ipari ágazatok szereplői találkoznak, hogy megosszák a döntéshozatalt” (Castro-Ace és Vanclay 2020, 45).

A kutatók egyre inkább hangsúlyozzák a több irányú stratégiák erényeit (Eizaguirre és Parès 2019). A társadalmi innováció hatással lehet a társadalom mikro-, mezo- vagy makroszintjeire (Furmanska-Maruszak és Sudolska 2016), és néhányat eszkalálhatnak és fokozni kell használatuk és földrajzi hatókörük növelése érdekében (Eizaguirre és Parès 2019, Westley és mtsai 2014). A társadalmi innovációk olyan mély strukturális problémákat célozhatnak meg, amelyek nagy népességet érintenek, és nagyszabású hatásokkal járnak (Păunescu 2014). Eizaguirre és mtsai (2012) szerint „korlátozás a civil társadalmi kezdeményezések hatókörének helyi léptékre való korlátozása. Bár a legegyszerűbb azonosítani, hogy a civil társadalmi szervezetek hogyan kezelik a társadalmi kirekesztést ilyen mértékben, vannak más második és harmadik rangú szervezetek is, amelyek más földrajzi méretekben működő civil társadalmi kezdeményezések érdekeit képviselik” (Eizaguirre és mtsai 2012, 2011).

A kontextus (történelmi és földrajzi) is számít ebben a vitában, amelyben a szakértők azzal érvelnek, hogy „a kontextus – amelyet a korlátok és lehetőségek különböző útfüggő és időben rövidtávú konfigurációjaként értelmeznek – alakítja a társadalmi innováció kialakulását és milyen formában” (Eizaguirre és Pàres 2019, 174). A kutatók hangsúlyozzák a fejlődő és a fejlett országok közötti szakadékot: a fejlett országokban a gazdasági dimenziók és a felülről lefelé irányuló logikák általában nagyobb kifejezéssel bírnak, mint a fejlődő országokban, ahol a társadalmi célkitűzések, a társadalmi mozgalmak és az alulról szerveződő kezdeményezések általában relevánsabbak (Baptista és mtsai 2019, Rogelja és mtsai 2018). Ez a helyzet India esetében, ahol számtalan és kiterjedt innovációt lehet találni, amelyek elősegítik a helyi közösségek társadalmi jólétét. Ebben az összefüggésben a társadalmi innováció jövője az „Emberekközpontú társadalmi innováció”, egy olyan társadalmi innováció, amely „megközelítésében átalakító jellegű, és célja a társadalmi igények kezelése a marginalizált emberek aggodalmaira, kontextusukra és stratégiáikra összpontosítva” (Banerjee 2018, 160). Így egy ilyen megközelítés a társadalmi innovációkra összpontosít, amely „alulról felfelé építkező megoldásokat vezetett a fenntartható fejlődésre, reagálva a helyi helyzetre, valamint az érintett közösségek érdekeire és értékeire”.

A vizsgált esetek kontrasztos példákat mutatnak az innovációk megjelenésének, fejlesztésének és terjesztésének felülről lefelé és alulról felfelé építkező hajtóerejére. A fent bemutatott szakirodalomra támaszkodva a felülről lefelé vagy alulról felfelé irányuló megközelítések túlsúlyának azonosítása érdekében fontos megkülönböztetni:

- a társadalmi innovációs folyamatban részt vevő főbb szereplőket; és
- a társadalmi innovációs folyamat során érintett funkciókat.

Ezenkívül fontos figyelembe venni az társadalmi innovációs folyamat különböző szakaszait (Christman 2020): probléma azonosítása, megjelenítése, terjesztés és bővítés.

A társadalmi innováció hagyományosan nonprofit törekvések révén halad előre, de az üzleti élet is nyitott a társadalom kihívásainak kezelésére.

A nemzetek lassú gazdasági növekedéssel, pénzügyi instabilitással, politikai zűrzavarral, éhezéssel, szegénységgel és betegséggel szembesülnek. Ezek mind olyan társadalmi kérdések, amelyekkel így vagy úgy, de foglalkozni kell. Ezek a problémák egyúttal nagy üzleti lehetőségeket generálnak. Valójában a gazdasági növekedés több mint 80%-a innovációból és az új ismeretek alkalmazásából származik (Mulgan 2006).

Napjainkban egy társadalom gazdasági és szociális jóléten alapul. Hagyományosan a GDP értékét azonosítottuk az országok sikerességének mérőszámaként. Napjainkban azonban egyre gyakoribbá válik a béke és a boldogság, az egyéni szabadságjogok, valamint a pénzügyi jólét valamilyen módon való mérése.

Amennyiben ebből a szempontból nézzük a jólétet, akkor azt látjuk, hogy a virágzó társadalmak innovatív megközelítést alkalmaznak a jelenlegi társadalmi kérdésekre: az összetett problémáink új megoldásokat igényelnek. A társadalmi innováció új gondolkodásmódot igényel, mert sajnos általában a szociális vállalkozásokra és a profitorientált vállalkozásokra, mint két egymást kölcsönösen kizáró szereplőre gondolunk. A társadalmi innovációt egyesek tévesen jótékonyágnak tekintik. A társadalmi innováció célja fenntartani a gazdasági és társadalmi növekedést.

A társadalmi innováció elfogadása nemcsak arról szól, hogy jót teszünk a társadalomnak, hanem arról is, hogy jó üzletet realizálunk. Ehhez szükséges a hagyományos vállalati filantrópia hasznosságának újraértékelése, és közelebbről meg kell vizsgálnunk a társadalmi innováció üzleti értékét.

Mivel üzleti szempontból szociális innovációról beszélünk, tisztáznunk kell a környezeti és társadalmi felelősségvállalásra használt kifejezések közötti különbséget.

- Vállalati társadalmi innováció (CSI – corporate social innovation). A CSI olyan vállalatokra utal, amelyek integrálják a társadalmi innovációt üzleti tevékenységeikbe.

- Másrészt a vállalati társadalmi felelősségvállalás (CSR – corporate social responsibility) gyakorlata is, amely meglehetősen gyakorivá vált a vállalatok számára. A CSR olyan stratégiákra utal, amelyek biztosítják, hogy a vállalat működése etikus és előnyös legyen a társadalom számára. A CSR általában négy fő területet ölel fel: emberbarát szemlélet, környezetvédelem, emberi jogok és gazdasági felelősség.

Sokszor találkozhatunk azzal a vélekedéssel, hogy a CSR egy régi szokás, amelynek megújulásra van szüksége. Ha megnézzük a CSR filantróp területét, akkor igaz lehet. Úgy tűnik, hogy a vállalatok elkezdtek elmozdulni a társadalmi innováció felé, és feladták a társadalmi felelősségvállalás vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó stratégiai megközelítését.

A társadalmi innováció hasznosabb és értékesebb megközelítés mind az üzleti szereplők, mind a társadalom számára. Mivel a társadalmi innováció valójában a problémákat a gyökereiknél próbálja megoldani, a vállalatoknak el és fel kell ismerniük az abban rejlő üzleti lehetőséget, hogy megoldásokat találjanak ezekre a problémákra.

Segítheti a megértést, ha párhuzamot vonunk a vállalatok folyamatos fejlesztéseinek gyakorlatával. Ez módszer lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy jobbak legyenek a innovációt szolgálatukba állítva. A folyamatos fejlesztések során az üzleti életben is rendkívül fontos, hogy a probléma gyökeréhez jussunk, ha valamit javítani szeretnénk. A filantróp megközelítés tehát hasznos ugyan, de nem igazán hatol el a probléma gyökeréig: gyakran nem javít semmit, csak enyhíti egy nagyobb probléma tüneteit.

4.2. Vállalatok társadalmi innovációs gyakorlata

A társadalmi innováció megatrendjeit és igényeit áttekintve meghatározható néhány olyan szempont, amelyek hozzájárulnak a vállalati társadalmi innováció sikeréhez. A következőkben ezeket foglalom össze:

a) *Stratégiai szándék*

A vállalati társadalmi innovációt be kell ágyazni az alapvető üzleti stratégiába. Ehhez elengedhetetlen a felsővezetés támogatása és elszámoltathatósága.

b) *Különböző piacok erejének kihasználása*

A vállalati innováció segítségével a vállalatok új piacokat azonosíthatnak, amelyek bővülés lehetőségét hordozzák magukban. Ezek lehetnek a helyi piacokon vagy a feltörekvő gazdaságokban. Ezeknek a piacoknak a kihasználásával a szervezetek új termékekkel vagy szolgáltatásokkal eddig kielégítetlen igényeket szolgálhatnak ki.

A John Carter (2020) szerint a mag innovációkon túli innovációról beszélhetünk akkor, ha az alapvető üzletágon túl is aktívak az innovációk tekintetében. Ilyen lehet az olyan piacokra való belépés, ahol az állami szektor vagy a jótékonyossági szervezetek már régóta a főszereplők. Nem kell megküzdeni a piaci részesedésért, ha pontosan beazonosítják azokat a területeket, ahol a problémákat nem kezelték a gyökerüktől kezdve.

c) *Stratégiai együttműködések létrehozása*

Számos olyan innovatív vállalat van, amely nonprofit szervezeteket von be innovációs folyamataiba. A sikeres partnerségek jellemzője, hogy:

- Nonprofit, társadalmi és állami szervezeteket egyaránt magába foglal.
- A küldetés pénzügyileg támogatott.
- Az üzleti egységek és nem pedig a CSR részlegek határozzák meg egyértelműen az elérendő üzleti célokat.

- Egyértelmű stratégia meghatározása, amely magába foglalja a hatásmérés módszereit, a kommunikációra vonatkozó szabályokat, valamint a kilépési stratégiát.
- Meghatározza azokat a konkrét célokat és kihívásokat, amelyeket az együttműködés megoldhat.

d) A vállalati társadalmi innováció előnyei

A vállalatok szorosan kapcsolódtak a közösségekhez. Ahogy egyre nagyobbak lettek és elérték a globális közösségeket, a társadalomban betöltött szerepük elhalványult. Egyes vállalatok nem találtak pénzügyileg életképes modellt növekedésük támogatására, így prioritásaiknak szükségszerűen meg kellett változniuk, kezdik felismerni a CSI előnyeit. Ahhoz, hogy a társadalmi innováció jól működjön, olyan üzleti célokat kell megfogalmazni, amelyek pénzügyi értéket is létrehozhatnak. Ez azt jelenti, hogy ösztönözni kell ezen erőfeszítések folyamatos javítását és növelését. Cserébe a hosszú távú üzleti előnyök is egyre jelentősebbek lesznek.

- *A munkaerő versenyképességének javítása*

CSI hatékony eszköz lehet a tehetséges munkaerő megszólításában, bevonásában, megtartásában.

A McKinsey (2020) kutatásában a szervezeti célok szerepére vonatkozóan az alkalmazottak 70%-a azt mondta, hogy a céltudatosságukat a munkájuk határozza meg. Azok a munkavállalók, akiknek nagy a céltudatosságuk a munkahelyen, elkötelezettebbek és fogékonyabbak az innovációra.

A tehetség egyike azoknak az erőforrásoknak, amelyek táplálják az innovációt, ezért a vállalatok versenyeznek a legjobb emberek csatlakozásáért. A Tesla közismerten vonzza a legjobb tehetségeket, és a legvonzóbb munkáltatói pozíció ez esetben előnyt jelent számára a munkaerőpiacon.

- *Piaci részesedés növelése*

A dinamikus üzleti növekedési lehetősége különösen az innovatív megoldásokat igénylő új piacokra jellemző.

A vállalatoknak általában szolgáltatásaik és termékeik kiigazításával kell kezelniük az ezeken a területeken felmerülő problémákat, figyelembe véve a régió infrastruktúráját és sok esetben alacsonyabb vásárlási erejét. Annak ellenére, hogy komoly kihívást jelentenek, ezek a környezetek lehetőséget teremtenek a mikrovállalkozások számára is, amelyek szintén növelhetik a jövedelmeket.

- *Az ellátási lánc megerősítése*

Az ellátási láncuk innovációja során a vállalatok társadalmi és pénzügyi nyereséget egyaránt elérhetnek. A Világgazdasági Fórum jelentése (2016) hangsúlyozza a társadalmi innováció legfontosabb előnyeit a vállalati ellátási láncban: a nyersanyagokhoz való megbízható és fenntartható hozzáférés biztosítása, valamint a fogyasztói igényekre való aktív reagálással a vállalat hírnevének javítása.

A Ferrero édességgyártó vállalat Grúziában új ellátási láncot hozott létre a kis beszállítók jövedelmét és a termékei minőségét egyaránt növelve. Stratégiai partnerséget alakított ki az USAID-vel és az AgriGeorgia-val egy stabil mogyoró ellátási lánc létrehozása érdekében (CNFA 2021).

Az általuk életre hívott partnerségek révén képzési programokat indítottak a modern mogyorótermesztési gyakorlatokról, és csoportokat hoztak létre a kistermelők finanszírozási forrásokhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében. Ennek eredményeként több mint 2100

mogyorótermelő növelte termelésének mennyiségét és minőségét, a Ferrero pedig új, fenntartható nyersanyagforrást hozott így létre a termékeihez.

- *Márkaérték*

A globalizáció a világ és a vállalatok számára is egyaránt hozott jót és a rosszat. A nagyobb átláthatóság két szempontból is megvalósul: a vállalatok elszámoltathatóbbá váltak, de sebezhetőbbé vált a közvéleményt.

Az ügyfelek többet várnak el szolgáltatójuktól vagy termékeik gyártóitól. A vállalatok kénytelenek felismerni, hogy a fogyasztók milyen erősek, ha valami ellentétes a saját értékeikkel és hiedelmeikkel. A vállalatok kihasználhatják ezt és kiemelkedhetnek, vagy áldozatul eshetnek mindennek, ha nem igazítják értékeiket a jelenlegi társadalmi igényekhez.

Az üzleti életben a vezetők egyre inkább tisztában vannak azzal, hogy a pénzügyi célok már nem elegendőek ahhoz, hogy vállalataik hosszú ideig, fenntartható módon működjenek és növekedjenek: nagyobb potenciált kell látniuk a társadalmi innovációban. Bár a CSR még mindig hatásos lehet – ha jól végzik –, de ez nem jelenti azt, hogy meg lehet elégedni az elért eredményekkel és nem lehet javítani a célokon, az elérendő eredmény elvárásokon.

Fontos, a vállalatok felismerjék, vezető szerepet tölthetnek be a vállalati társadalmi innovációkon keresztül a társadalmi jólét felé vezető úton azáltal, hogy fogyasztói magatartásváltozást generálnak, pozitív irányba mozdítják el a jelenlegi folyamatokat. Mivel hatalmas felelősség mindezt vállalni, ezért könnyű abba a csapdába esni, amely a társadalmi értéket rovására az üzleti célokat helyezi előtérbe.

Az innováció megközelítése vállalatonként eltérő lehet, és bár a társadalmi innováció nem lehet az egyetlen válasz a vállalkozás számára, még mindig vannak más területek, ahol elkezdhetik az innovációt.

5. TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ HATÁSA A TERÜLETI TÁRSADALMI, GAZDASÁGI FOLYAMATOKRA

2. hipotézis: A társadalmi innovációk adott területi egységre gyakorolt hatása ma még szerény. Különbséget kell tenni azonban a felülről lefelé és az alulról felfelé generált innováció között.

5.1. Hatások a kérdőívet kitöltő társadalmi innovációs szervezetek szerint

A társadalmi-gazdasági szereplőkkel való kapcsolatokat tekintve magas arány (76%) említette partnerként az önkormányzatokat, közel ugyanennyien (75%) a civil szervezeteket, kisebb, de jelentős arányban a vállalatokat, vállalkozásokat (57%), magánszemélyeket (55%), az állami intézményeket, szervezeteket (51%), a szakmai szervezeteket/érdekképviseleti szervezeteket (41%), illetve az oktató/kutató intézményeket (36%). A vizsgált szervezetek 20 százalékának van kapcsolata vállalkozásfejlesztéssel foglalkozó szervezetekkel és pénzintézetekkel, bankokkal. A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek többsége szerint pénzben nem fejezhető ki a tevékenységük hosszú távú hatása, ugyanígy a többség szerint egyáltalán nem vagy kevéssé mérhető.

Hosszú távú társadalmi hatásaként (17. ábra) leginkább a munkanélküliség csökkentését (52%), a képességfejlesztést (46%), a jobb életkörülményeket (45%) az esélyegyenlőség növekedését (45%), valamint a társadalmi összetartozás erősödését jelölték meg. Legkevésbé jellemző hatások az állatjólét (2%), a párkapcsolatok (6%), élelmiszerellátás (10%), lakhatás (13%), egészségesebb környezet (16%). A társadalmi innovációk fejlődését csak a válaszadók negyede, de a gazdaság fejlődését és a szegénység csökkenését is csak mintegy ötöde jelölte be.

17. ábra

A társadalmi innovációk hosszú távú társadalmi hatásai

Forrás: saját szerkesztés

5.2. Az előnyösnek tartott kezdeményezés a válaszadók szerint

Kérdőíves felmérésemre válaszolók többsége szerint mind az alulról szerveződő, mind a felülről vezérelt folyamatok sikeresek lehetnek, ugyanakkor a válaszadók ötöde egyértelműen az alulról szerveződő társadalmi innovációt vélte előnyösebbnek (18. ábra).

18. ábra

Eredményesnek tartott társadalmi innovációs kezdeményezések

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók és szervezeteik jellemzői közül a szervezet besorolása, illetve székhelyének település típusa szerint volt jelentősebb eltérés a fenntarthatóság és társadalmi innováció kapcsolatáról alkotott vélemények megoszlásában. Az eredmények alapján a települési hierarchiában a fővárostól a község felé haladva valamelyest polarizálódnak. A nem budapesti szervezeteket képviselők körében jelentősen magasabb azoknak az aránya, akik szerint csak az alulról szerveződő társadalmi innováció lehet sikeres, ezzel párhuzamosan a kisebb városokban, illetve községekben működő szervezeteket képviselő válaszadók körében magasabb azoknak az aránya, akik szerint a felülről vezérelt társadalmi innováció lehet sikeres (12. táblázat).

12. táblázat

Az előnyösnek tartott kezdeményezés a megkérdezett szervezet székhelye alapján

A társadalmi innováció szempontjából milyen szerveződési mód előnyös?	Település besorolása				Átlag
	Budapest	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	
A társadalmi innováció csak akkor lehet sikeres, ha alulról szerveződő lépések sorozataként jön létre.	11%	24%	22%	23%	20%
Társadalmi innováció lehet alulról szerveződő, illetve felülről vezérelt is.	86%	72%	72%	67%	75%
A társadalmi innováció szempontjából előnyös, ha az felülről vezérelt, irányított folyamat.	4%	4%	6%	10%	5%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%

Forrás: saját szerkesztés

A megkérdezett szervezet besorolása elsősorban az alulról szerveződő társadalmi innovációt sikeresnek tartók arányában okoz eltéréseket (13. táblázat). Az oktatók és kutató intézményekben, illetve a községi körben (állami és kutatói szférában) alacsonyabb, a vállalatok és különösen a civilszervezetek (magánszféra) körében jelentősen magasabb

azoknak az aránya, akik szerint elsősorban az alulról szerveződő társadalmi innováció lehet sikeres (azonban a legnagyobb eltérés is mindössze 12 százalékpont).

13. táblázat

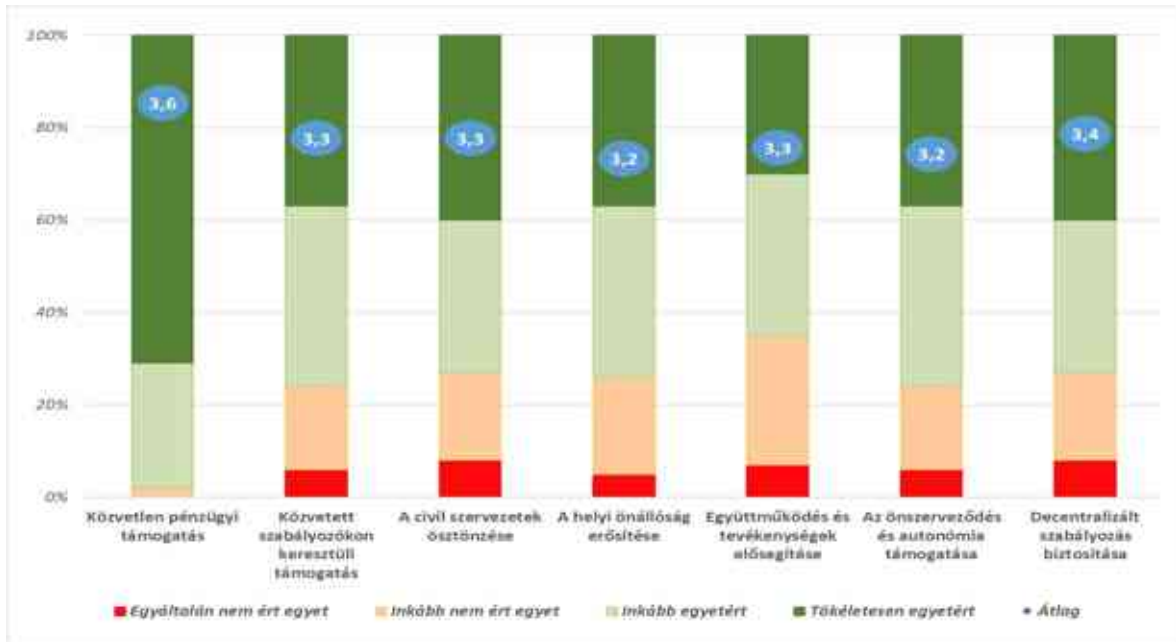
Az előnyösnek tartott szervezési mód a megkérdezett szervezet besorolása alapján

A társadalmi innováció szempontjából milyen szerveződési mód előnyös?	Szervezet besorolása				Átlag
	Közszféra	Civil	Vállalkozás	Oktató / kutató intézmény	
A társadalmi innováció csak akkor lehet sikeres, ha alulról szerveződő lépések sorozataként jön létre.	16%	26%	22%	14%	20%
Társadalmi innováció lehet alulról szerveződő, illetve felülről vezérelt is.	76%	70%	74%	80%	75%
A társadalmi innováció szempontjából előnyös, ha az felülről vezérelt, irányított folyamat.	7%	4%	4%	6%	5%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%

Forrás: saját szerkesztés

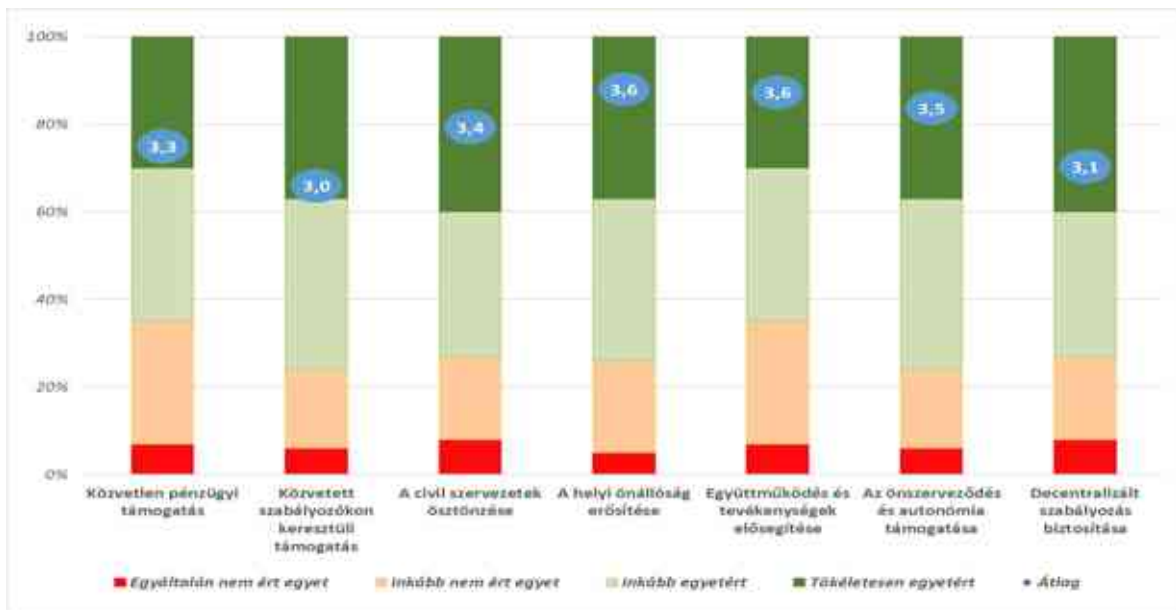
5.3. Az állam és önkormányzatok hatása a társadalmi innovációs szervezetekre

A megkérdezettek szerint az állam szerepe a közvetlen pénzügyi támogatás kapcsán a legfontosabb, legkevésbé pedig a helyi önállóság erősítése, az önszerveződés és az autonómia támogatása. Ezzel szemben az önkormányzatok szerepét a legfontosabbnak ez utóbbi területhez kötődően tartják, valamint az együttműködésben és a tevékenységek elősegítésében is fontos szerepet tulajdonítanak az önkormányzatoknak, míg a legkevésbé fontos terület számukra a közvetett szabályozókon keresztüli támogatás. Azonban a véleményeket összességében tekintve mindkét szereplő átlagosan inkább vagy nagymértékben fontos a különböző aktivitásokban, azaz a válaszadók minden felsorolt szempontot tekintve jelentős közigazgatási szerepvállalást várnak el mind a központi kormányzattól, mind pedig a helyi és megyei önkormányzatoktól (19. ábra).

19. ábra
Az állam szerepének megítélése
Forrás: saját szerkesztés

Az állam és az önkormányzat szerepe fontosságának megítélése az egyes aktivitások kapcsán különbséget mutat aszerint, hogy a válaszadók hány társadalmi innovációs projektet ismernek. Mindkét szereplő esetén elmondható, hogy amennyiben 10-nél is több projektet ismernek a megkérdezettek, a szerepeik fontosságát is magasabbra értékelik. A helyi önállóság erősítése és a közvetett szabályozáson keresztüli támogatás esetén a 10-nél több projektet ismerők 0,2 ponttal az átlag fölé helyezik az állam fontosságát. Az önkormányzat szerepének fontossága a decentralizált szabályozás biztosítása kapcsán emelkedik 0,24 ponttal az átlagos értékelés fölé.

20. ábra
Az önkormányzat szerepének megítélése
Forrás: saját szerkesztés

Amennyiben 10-nél több projektben már részt is vettek, szintén magasabbra értékelik az állam és az önkormányzat szerepét az aktivitások kapcsán, különösen igaz ez a helyi önállóság erősítése esetén, ahol 0,36 ponttal az átlag fölöttinek ítélik meg az állam szerepét. Az önkormányzatok fontossága esetén ismét a decentralizált szabályozás biztosítása emelkedik az átlagos vélemény fölé 0,2 ponttal (14. táblázat, 15. táblázat, 16. táblázat és 17. táblázat).

14. táblázat
Állam szerepének fontossága a TI projektek ismerete alapján

Az állam elvárt szerepe	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Közvetlen pénzügyi támogatás	3,63	3,56	3,48	3,59	3,56
Közvetett szabályozókon keresztüli támogatás	3,37	3,28	3,31	3,53	3,33
A civil szervezetek ösztönzése	3,22	3,36	3,30	3,49	3,33
A helyi önállóság erősítése	3,19	3,13	3,25	3,41	3,20
Együttműködés és tevékenységek elősegítése	3,25	3,29	3,19	3,39	3,27
Az önszerveződés és autonómia támogatása	3,20	3,20	3,25	3,41	3,23
Decentralizált szabályozás biztosítása	3,31	3,34	3,44	3,41	3,36

Forrás: saját szerkesztés

15. táblázat
Önkormányzatok szerepének fontossága TI projektek ismerete alapján

Az önkormányzat elvárt szerepe	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Közvetlen pénzügyi támogatás	3,25	3,29	3,23	3,16	3,25
Közvetett szabályozókon keresztüli támogatás	3,05	2,96	2,91	3,12	2,98
A civil szervezetek ösztönzése	3,37	3,40	3,34	3,41	3,38
A helyi önállóság erősítése	3,65	3,59	3,70	3,69	3,64
Együttműködés és tevékenységek elősegítése	3,59	3,59	3,63	3,80	3,62
Az önszerveződés és autonómia támogatása	3,52	3,49	3,49	3,65	3,51
Decentralizált szabályozás biztosítása	3,11	3,05	3,13	3,35	3,11

Forrás: saját szerkesztés

16. táblázat
Állam szerepének fontossága a TI projektekben való részvétel alapján

Az állam elvárt szerepe	Részvétel társadalmi innovációs projektekben (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Közvetlen pénzügyi támogatás	3,60	3,50	3,63	3,63	3,56
Közvetett szabályozókon keresztüli támogatás	3,33	3,29	3,57	3,44	3,33
A civil szervezetek ösztönzése	3,26	3,37	3,47	3,63	3,33
A helyi önállóság erősítése	3,15	3,23	3,20	3,56	3,20
Együttműködés és tevékenységek elősegítése	3,26	3,24	3,37	3,50	3,27
Az önszerveződés és autonómia támogatása	3,15	3,30	3,30	3,50	3,23
Decentralizált szabályozás biztosítása	3,33	3,40	3,37	3,44	3,36

Forrás: saját szerkesztés

17. táblázat
Önkormányzatok szerepének fontossága a TI projektekben

Az önkormányzat elvárt szerepe	Részvétel társadalmi innovációs projektekben				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Közvetlen pénzügyi támogatás	3,26	3,25	3,27	3,25	3,25
Közvetett szabályozókon keresztüli támogatás	3,00	2,96	2,87	3,13	2,98
A civil szervezetek ösztönzése	3,35	3,41	3,33	3,56	3,38
A helyi önállóság erősítése	3,66	3,58	3,67	3,81	3,64
Együttműködés és tevékenységek elősegítése	3,61	3,59	3,77	3,81	3,62
Az önszerveződés és autonómia támogatása	3,44	3,57	3,63	3,63	3,51
Decentralizált szabályozás biztosítása	3,02	3,20	3,13	3,31	3,11

Forrás: saját szerkesztés

2. tézis: A társadalmi innováció célja összetett, holisztikus hatású. Kutatásaim azt igazolják, hogy érdemes különbséget tenni az alulról felefelé, illetve a felülről lefelé kezdeményezett folyamatok között. Az előbbi ugyanis az érintettek jobban a magukénak érzik, illetve úgy ítélik meg, hogy nagyobb a hatása a foglalkoztatásra, a kereslet és a kínálat alakulására, a munka világára (pl.: jövedelem, adó, egészségügyi, pszichés, stb.), a környezetre, továbbá a versenyszférára (pl.: beszállítói, munkaerőkölcsönzési, stb.). Ezzel szemben a felülről kezdeményezett innovációtól nagyobb támogatást remélnék.

6. TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ JELENTŐSÉGE AZ ERŐFORRÁS HIÁNYOS TELEPÜLÉSEK ESETÉBEN

3. hipotézis: Az erőforrás hiányos települések, térségek általában halmozottan hátrányos helyzetűek, ezért esetükben különös jelentősége van a társadalmi innovációnak.

6.1. A minta területi jellemzői

Vizsgálatomba bevont társadalmi innovációt megvalósító szervezetek területi és jogi forma szerinti sajátosságai az alábbiak voltak:

- (1) *Területi megoszlás:* a szervezetek székhelye alapján az egyes régiók megoszlása a következő: Dél-Alföld (32%), Dél-Dunántúl (4%), Észak-Alföld (4%), Észak-Magyarország (52%), Közép-Dunántúl (0%), Közép-Magyarország (8%), Nyugat-Dunántúl (0%) (18- ábra).
- (2) *Jogi forma szerinti megoszlás:* a mintába került szervezetek 16 százaléka egyesület volt, 28 százaléka szociális szövetkezet, 16% nonprofit kft. 20% alapítvány, 16% egyéb nonprofit szervezet, és további 4% egyéb kategóriát képviselt. Ez alapján a minta jól reprezentálja az egyesületeket, egyéb nonprofit szervezeteket és a nonprofit kft-eket, a szociális szövetkezetek 12 százalékkal felülreprezentáltak.

18. táblázat
Vizsgált települések fontosabb jellemzői

Település neve	Település típusa	Lakónépesség száma 2021.01.01-én (fő)	Munkanélküliek aránya 2022.05.hó (%)	Felsőfokú végzettségűek aránya 2019 (%)	65 év feletti k aránya 2019 (%)
Abaujszántó	kisváros	2841	10,76	7,25	16,61
Abod	község	156	10,78	4,49	37,82
Békésszentandrás	nagyközség	3403	2,67	11,34	21,86
Békésszentandrás - Furugy	**	32	**	6,25	68,75
Boldva	község	2248	10,37	6,09	12,14
Budapest	főváros	1723836	1,49	27,13	0,00
Edelény	kisváros	9209	8,37	10,01	18,40
Hernádszentandrás	község	445	16,73	2,47	15,06
Heves	kisváros	9999	10,25	10,06	18,70
Kecskemét	nagyváros*	109651	2,93	17,91	15,31
Mályi	nagyközség	4157	4,68	17,20	12,70
Miskolc	nagyváros*	150695	4,55	20,13	19,85
Nagykanizsa	középváros*	45428	4,41	14,37	18,38
Nagykőrös	középváros	23424	4,23	9,75	17,61
Öcsöd	nagyközség	3024	4,43	4,56	23,05
Szarvas	kisváros	15248	2,92	15,60	21,93
Szolnok	középváros*	69725	4,09	20,48	18,00
Országos átlag			3,69		

Forrás: saját szerkesztés NFSZ és KSH alapján

* megyei jogú város

** önálló önkormányzattal nem rendelkező tanyás település

6.2. Az alapítás indítékai

A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek alapításának indítékai között a választ adók leggyakrabban (94%) valamilyen közösségi cél megvalósítását jelölték meg. Emellett az érintettek bevonása (85%), társadalmi problémák megoldása (83%), a közjó támogatása (81%) és a fenntartható fejlődés elősegítése (80%) fogalmazódott meg célként. A társadalmi innovációk 20%-a több településre vagy kistérségre is kiterjed, míg közel 18%-uk országos hatókörrel rendelkezik. A társadalmi innováció hatóköre alapján a többség megyei, esetleg régió szintű, kevesebb, mint 10 százalékuk rendelkezik nemzetközi hatókörrel.

A szervezetek többségének (62%) egyetlen tulajdonosa van, és ez belföldi jogi vagy magánszemély, 17% rendelkezik két tulajdonossal és mindössze 1% kettőnél többel. A két tulajdonossal rendelkező szervezetek 70%-ában belföldi magánszemély és az önkormányzat, 15%-ában belföldi jogi személy és belföldi jogi személyiségű társaság, míg 10%-ában belföldi jogi személyiségű társaság és önkormányzat a tulajdonos. A kettőnél több tulajdonossal rendelkező szervezetekben belföldi magánszemély, belföldi jogi személyiségű társaság és az önkormányzat a tulajdonos. A vizsgálati minta alapján az átlagos és a tipikus társadalmi innovációt megvalósító szervezet jellemzőit a 20. ábra foglalja össze.

20. ábra

Az átlagos és a tipikus társadalmi innovációs szervezet jellemzői

Forrás: saját szerkesztés

6.3. A vizsgált szervezetek működése

A megkérdezett vállalkozások 94%-a jelenleg is működik, 2,3 százalékuk újonnan alakult, illetve 3,7% jelenleg nem működő szervezet. A szervezetek 12 százaléka az életgörbe indulási szakaszában van, legnagyobb része (47%) növekedési fázisban, 36% az érettség fázisában, és 5% hanyatlók. Pályázati forrásokra a vizsgált cégeknek több mint a fele nemcsak a tevékenység beindításakor, hanem a működésük folyamatos fenntartása érdekében is támaszkodik. A megkérdezettek 30%-a válaszolta azt, hogy induláskor

egyáltalán nem, és 17%-uk, hogy a működés során egyáltalán nem támaszkodott pályázati forrásokra.

A 2021. évi bevételben a legnagyobb arányt (36%) az alap- illetve közhasznú tevékenységből származó bevétel képviseli. Ezt követi a központi állami támogatás (22%), a pályázati támogatás (19%), a vállalkozási típusú tevékenységből származó bevétel (10%), az önkormányzati támogatás (8%), a tagdíjbevétel (3%), és a belföldi magán támogatás (3%). A 2021-ben átlagosan felmerült összes költség 52 millió forint volt, közel 20 millió anyag jellegű ráfordítás és 23 millió forint személyi jellegű ráfordítás. A vizsgált szervezetek több mint fele a nyereségét teljes egészében visszaforgatja a társadalmi tevékenységébe (19. táblázat).

19. táblázat
A vizsgált társadalmi innovációt megvalósító szervezetek

Ssz.	Megnevezés	Profil	Székhely	Alapítás éve
1.	Aba-Novák Agóra Kulturális Központ	Helyi Termékek Vására	Szolnok	2008
2.	Abaujrakezdés Közhasznú Egyesület	hátrányos helyzetűek	Abaujszántó	2007
3.	Baráthegyi Majorság Alapítvány	fogyatékosokkal élők támogatása	Miskolc	2012
4.	Boldva Községi Önkormányzat	tökmagolaj	Boldva	
5.	Borsod-Torna-Gömör Egyesület	fenntartható életmód, térségi önellátás, társadalmi szolidaritás	Edelény	2008
6.	Eötvös József Református Oktatási Központ	Suliplussz	Heves	2012
7.	Fiatalok Fiatalokért Egyesület	felzárkóztatás, mobil tanácsadás	Mályi	2004
8.	Furugyi Szociális Szövetkezet	egyéb társadalmi tevékenység	Békésszentandrás - Furugy	2008
9.	Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft.	CédrusNet Kecskemét Senior Tudáshasznosítási Program	Kecskemét	2009
10.	Kacsacsörű Művészeti Nonprofit Kft.	Kiálllok érted és kiálllok magamért	Budapest	2009
11.	Kelet-Magyarországi Munkaerőszolgáltató Szociális Szövetkezet	emberierőforrás gazdálkodás	Abod	2014
12.	Közép-Borsodi Területfejlesztési Szolgáltató Nonprofit Kft.	foglalkoztatás elősegítése - paktum	Edelény	2015
13.	Nagykanizsa Központi Óvoda	Innovatív utak a fenntartható jövőhöz	Nagykanizsa	2004
14.	Nagykőrösi Arany János Kulturális Központ	népi fajtászótér	Nagykőrös	2008
15.	Öcsödi Primer Kereskedelmi és Szolgáltató Szociális Szövetkezet	állattenyésztés	Öcsöd	2014
16.	Önálló Másság Életminőség Fejlesztő Alapítvány	fogyatékos ellátás	Miskolc	2006
17.	Pro-Cserehát Egyesület	Pro Leccsó program	Hernádszentandrás	2008
18.	Régió Fejlesztéséért Alapítvány	ÉM régióban település- és vidékfejlesztés	Miskolc	2007
19.	Regionális Civil Központ Alapítvány	társadalmi integráció, foglalkoztatás	Miskolc	1999
20.	Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet	Érték Vagy! portál	Budapest	2021
21.	Szarvasi Esély Gazdasági és Szolgáltató Szociális Szövetkezet	hulladék újrahasznosítása üdülés	Szarvas	2013
22.	Szarvasi Iparosok Szociális Szövetkezet	festés, üvegezés	Szarvas	2013

23.	Szent András Szociális Szövetkezet	üdülés (iskola kollégiuma) rendezvényterem kialakítás helyi sajátosságokra épülő kisbolt	Békésszentandrás	2013
24.	Szimbiózis Alapítvány	fogyatékos integráció és foglalkoztatás	Miskolc	1999
25.	Szociálisügyi és Egészségipari Szociális Szövetkezet	egyéb szociális ellátás bentlakás nélkül	Szarvas	2016

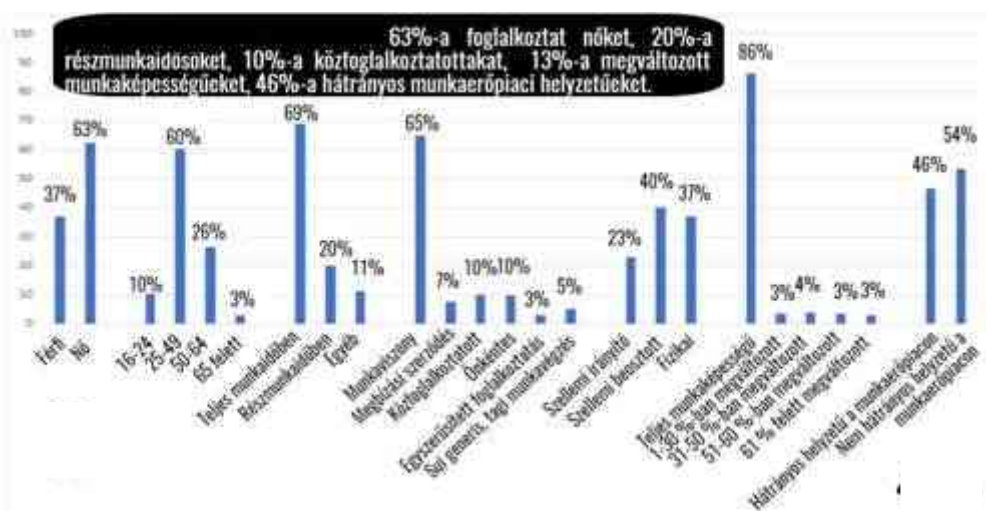
Forrás: saját szerkesztés

6.4. Foglalkoztatási gyakorlat

A vizsgált szervezetekben jelentős többségben vannak a női alkalmazottak (63%). Korcsoport tekintetében a legtöbb foglalkoztatott (60%) a 25-49 éves, közel negyede 50-64 év közötti, 10%-a 16-24 éves, csak 3%-uk a 65 év feletti.

A legtöbben teljes munkaidőben dolgoznak (69%). A részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya csupán 20%, bár még ez is meghaladja az országos átlagot. Az alkalmazottak döntő hányada (65%) munkaviszonyban dolgozik. Az atipikus foglalkoztatási formák (megbízási szerződés, közfoglalkoztatás, önkéntes munka, egyszerűsített foglalkoztatás, tagi munkavégzésre irányuló jogviszony) mindegyikének a gyakorisága 10% alatti.

A szervezetek többsége (86%) foglalkoztat teljes munkaképességűeket. 46 százalékuk foglalkoztat a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű munkavállalókat (21. ábra).

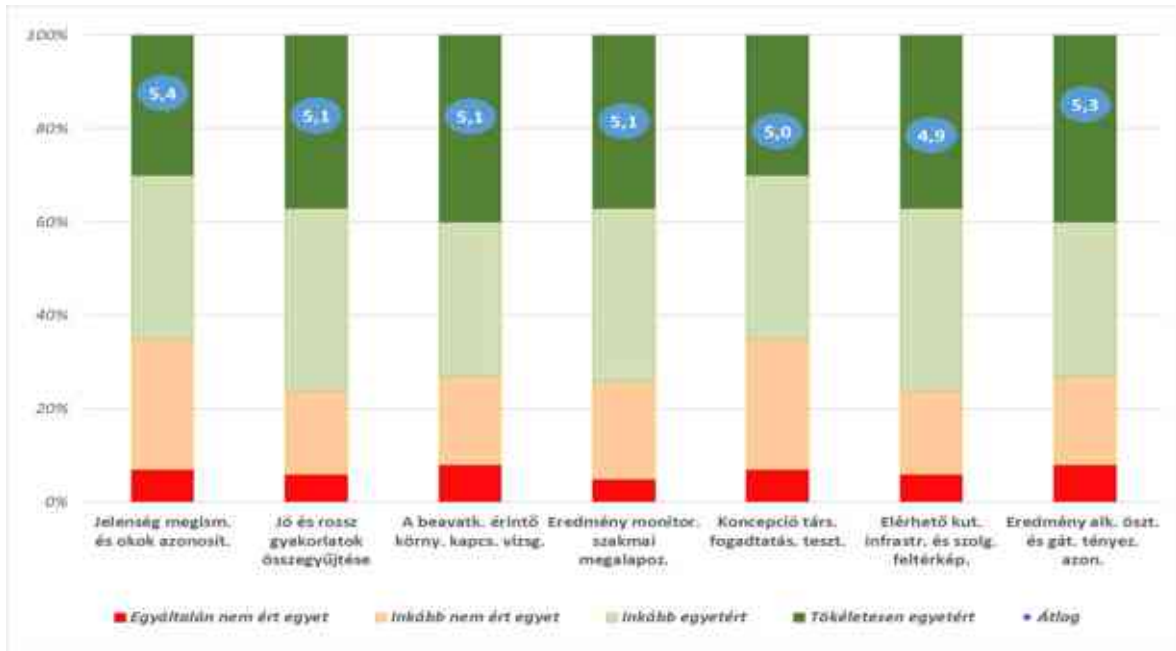
21. ábra

A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek foglalkoztatási gyakorlata

Forrás: saját szerkesztés

6.5. Bevételek alakulása

A vizsgált szervezetek esetében meghatározó volt az alap- illetve közhasznú tevékenységből származó bevétel, ez 29%-tól 58%-ig terjed. Ez alól Dél-Alföld kivétel, ahol a központi állami támogatás volt 2021-ben a döntő bevételi forrás, az alap- illetve közhasznú tevékenység bevétele csak 18% volt. A központi állami támogatás aránya Dél-Alföldön 47% volt, míg a legkisebb arányú Észak-Alföldön (8%). A pályázati támogatás mértéke 12% (Dél-Alföld) és 23% (Észak-Magyarország) között szóródott. Az önkormányzati támogatás mértéke a legalacsonyabb Dél-Dunántúlon volt (1%), míg a legmagasabb Közép-Magyarországon (11%). A vállalkozási bevétel Észak-Alföldön mindössze 2% volt, míg

23. ábra

Kutatás fontosságának megítélése a társadalmi innovációs projektekben

Forrás: saját szerkesztés

A társadalmi innovációt befolyásoló tényezők támogatásának mértéke kapcsolatban áll azzal, hogy a válaszadó hány társadalmi innovációs projektet ismer. Akik nem ismernek egy TI projektet sem, azok a felsorolt kutatási témákat kevésbé tartják fontosnak, míg, akik 10-nél is több projektet ismernek, azok fontosabbnak gondolják a témák legtöbbjét szemben azokkal, akik kevesebbet ismernek. Amennyiben a válaszadók részt is vesznek 10-nél több TI projektben a tényezők többségét szintén fontosabbnak tartják a társadalmi innovációs projektben, azonban az eredmények monitorozásának szakmai megalapozását kevésbé tartják fontosnak azokhoz képest, akik kevesebb projektben vettek már részt (20. táblázat és 21. táblázat).

20. táblázat

Kutatási témák fontossága a TI projektek ismerete alapján

Társadalmi innovációs projekt során fontosnak tartott kutatási témák	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Jelenség megismerése és okok azonosítása	5,23	5,39	5,42	5,57	5,38
Jó és rossz gyakorlatok összegyűjtése	5,01	5,17	5,19	5,14	5,14
Környezeti kapcsolatok vizsgálata	4,98	5,16	5,16	5,22	5,13
Eredmény monitoring, szakmai megalapozottság	4,98	5,11	5,15	5,02	5,08
Koncepció társadalmi fogadtatásának tesztelése	4,76	4,93	5,10	5,31	4,97
Elérhető kutatási infrastruktúra feltérképezése	4,70	5,00	4,95	5,02	4,93
Alkalmazást ösztönző és gátló tényezők azonosítása	5,08	5,27	5,36	5,37	5,26

Forrás: saját szerkesztés

21. táblázat
Kutatási témák fontossága a TI projektekben való részvétel alapján

Társadalmi innovációs projekt során fontosnak tartott kutatási témák	Részvétel társadalmi innovációs projektekben (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Jelenség megismerése és okok azonosítása	5,28	5,47	5,47	5,69	5,38
Jó és rossz gyakorlatok összegyűjtése	5,10	5,19	5,20	5,06	5,14
Környezeti kapcsolatok vizsgálata	5,09	5,18	5,13	5,19	5,13
Eredmény monitoring, szakmai megalapozottság	5,03	5,15	5,17	4,88	5,08
Koncepció társadalmi fogadtatásának tesztelése	4,84	5,05	5,33	5,31	4,97
Elérhető kutatási infrastruktúra feltérképezése	4,83	5,04	5,10	4,94	4,93
Alkalmazást ösztönző és gátló tényezők azonosítása	5,10	5,41	5,50	5,38	5,26

Forrás: saját szerkesztés

A demográfiai tulajdonságokat tekintve a nők a felsorolt tényezők fontosságával inkább egyetértenek, mint a férfiak (22. táblázat).

22. táblázat
Kutatási témák fontossága a válaszadók neme alapján

Társadalmi innovációs projekt során fontosnak tartott kutatási témák	Válaszó neme	
	Férfi	Nő
Jelenség megismerése és okok azonosítása	5,37	5,40
Jó és rossz gyakorlatok összegyűjtése	5,05	5,23
Környezeti kapcsolatok vizsgálata	5,00	5,26
Eredmény monitoring, szakmai megalapozottság	4,95	5,22
Koncepció társadalmi fogadtatásának tesztelése	4,81	5,14
Elérhető kutatási infrastruktúra feltérképezése	4,69	5,18
Alkalmazást ösztönző és gátló tényezők azonosítása	5,17	5,35

Forrás: saját szerkesztés

Az 50 év alattiak kevésbé tartják fontosnak a felsorolt kutatási témákat az összes válaszadóhoz képest kortól függetlenül (23. táblázat).

23. táblázat
Kutatási témák fontossága a válaszadók életkora alapján

Társadalmi innovációs projekt során fontosnak tartott kutatási témák	Válaszadó életkora		Átlag
	50 év alattiak	50 év felettiak	
Jelenség megismerése és okok azonosítása	5,33	5,43	5,38
Jó és rossz gyakorlatok összegyűjtése	5,10	5,18	5,14
Környezeti kapcsolatok vizsgálata	5,06	5,20	5,13
Eredmény monitoring, szakmai megalapozottság	4,95	5,21	5,08
Koncepció társadalmi fogadtatásának tesztelése	4,83	5,10	4,97
Elérhető kutatási infrastruktúra feltérképezése	4,82	5,04	4,93
Alkalmazást ösztönző és gátló tényezők azonosítása	5,15	5,36	5,26

Forrás: saját szerkesztés

Az iskolai végzettség esetén a legfeljebb középfokú végzettségük értenek egyet nagyobb mértékben a témák fontosságával, legkevésbé fontosnak pedig a felsőfokú végzettséggel rendelkezők tartják azokat (24. táblázat).

24. táblázat
Kutatási témák fontossága a válaszadók iskolai végzettsége alapján

Társadalmi innovációs projekt során fontosnak tartott kutatási témák	Válaszadó végzettsége		
	Max. középfok	Felsőfok	Tud. fokozat
Jelenség megismerése és okok azonosítása	5,43	5,37	5,46
Jó és rossz gyakorlatok összegyűjtése	5,30	5,11	5,24
Környezeti kapcsolatok vizsgálata	5,27	5,11	5,20
Eredmény monitoring, szakmai megalapozottság	5,30	5,06	5,08
Koncepció társadalmi fogadtatásának tesztelése	5,24	4,93	5,10
Elérhető kutatási infrastruktúra feltérképezése	5,22	4,90	5,02
Alkalmazást ösztönző és gátló tényezők azonosítása	5,43	5,24	5,34

Forrás: saját szerkesztés

A községekben élők számára a kutatási témák kevésbé fontosak az összes válaszhoz képest településtípustól függetlenül (25. táblázat).

25. táblázat
Kutatási témák fontossága a szervezet székhelye alapján

Társadalmi innovációs projekt során fontosnak tartott kutatási témák	Település besorolása				Átlag
	Bp.	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	
Jelenség megismerése és okok azonosítása	5,52	5,32	5,44	5,20	5,38
Jó és rossz gyakorlatok összegyűjtése	5,26	5,11	5,16	4,98	5,14
Környezeti kapcsolatok vizsgálata	5,19	5,08	5,27	4,92	5,13
Eredmény monitoring, szakmai megalapozottság	5,17	5,04	5,11	5,02	5,08
Koncepció társadalmi fogadtatásának tesztelése	4,95	4,99	5,09	4,75	4,97
Elérhető kutatási infrastruktúra feltérképezése	4,87	4,91	5,06	4,87	4,93
Alkalmazást ösztönző és gátló tényezők azonosítása	5,34	5,23	5,30	5,13	5,26

Forrás: saját szerkesztés

Az oktatás, kutatásban dolgozók, valamint a civil szervezetek képviselői nagyobb mértékben értenek egyet a kutatási témák fontosságával a társadalmi innovációs projektek során, mint a községben és a vállalkozásoknál dolgozók (26. táblázat).

26. táblázat
Kutatási témák fontossága a szervezet besorolása alapján

Társadalmi innovációs projekt során fontosnak tartott kutatási témák	Szervezet besorolása				Átlag
	Köz-szféra	Civil	Vállal-kozás	Oktató / kutató int.	
Jelenség megismerése és okok azonosítása	5,25	5,43	5,43	5,48	5,38
Jó és rossz gyakorlatok összegyűjtése	5,07	5,16	5,07	5,38	5,14
Környezeti kapcsolatok vizsgálata	5,02	5,21	5,07	5,30	5,13
Eredmény monitoring, szakmai megalapozottság	4,99	5,16	5,01	5,25	5,08
Koncepció társadalmi fogadtatásának tesztelése	4,90	5,09	4,81	5,17	4,97
Elérhető kutatási infrastruktúra feltérképezése	4,88	5,03	4,77	5,14	4,93
Alkalmazást ösztönző és gátló tényezők azonosítása	5,24	5,33	5,14	5,37	5,26

Forrás: saját szerkesztés

Az 1. melléklet táblázat tartalmazza a társadalmi innováció értelmezésére vonatkozó általános kérdésblokk egyes kérdéseire adott válaszok, valamint a demográfiai kérdések közötti kapcsolatokat.

Minden vizsgált esetben a minta elemszáma 25.

A táblázatban lévő tau értékek közül

- a legkisebb $\tau = -0,180$, ami az alábbi két változó között gyenge, negatív irányú kapcsolatot jelez:
 - A8AO08 (A8[AO08]) Ön szerint az alábbi szereplők mennyire fontosak a társadalmi innovációban? [Állam, kormányzat]
1 = egyáltalán nem fontos; 2 = inkább nem fontos; 3 = inkább fontos; 4 = nagyon fontos
 - A12AO04 (A12[AO04]) Kérjük értékelje, hogy a felsorolt tényezők közül melyek milyen mértékben akadályozzák a társadalmi innovációt jelenleg Magyarországon! [államigazgatási kultúra és berendezkedés]
1 = egyáltalán nem akadályozzák; 2 = nem akadályozzák; 3 = inkább nem akadályozzák; 4 = inkább akadályozzák; 5 = akadályozzák; 6 = nagymértékben akadályozzák

Vagyis gyengén igaz az az állítás, hogy minél inkább alacsonyabbra (magasabbra) értékelte valaki az állam és a kormányzat fontosságát a társadalmi innovációban, véleménye szerint az államigazgatási kultúra és berendezkedés annál inkább akadályozza (annál kevésbé akadályozza) Magyarországon a társadalmi innovációt.

- a legnagyobb $\tau = 0,637$ közepesen erős, pozitív irányú kapcsolatra utal az A13. Mennyire ért egyet azzal, hogy a következő témákban folytatott kutatási tevékenységeknek egy társadalmi innovációs projekt során fontos szerepe van? *1 = egyáltalán nem értek egyet; 2 = nem értek egyet; 3 = inkább nem értek egyet; 4 = inkább egyetértek; 5 = egyetértek; 6 = tökéletesen egyetértek* kérdés alábbi két alkérdése között:
 - A13AO02 (A13[AO02]) a beavatkozást érintő környezettel kapcsolatos vizsgálatok
 - A13AO03 (A13[AO03]) az eredmények monitorozásának szakmai megalapozása.

A tau értéke alapján majdnem erősen állítható a következő: minél inkább egyetért (minél kevésbé ért egyet) valaki azzal, hogy a kutatási tevékenységeknek egy társadalmi innovációs projekt során fontos szerepe van a beavatkozást érintő környezettel kapcsolatos vizsgálatok témájában, annál inkább egyetért (annál kevésbé ért egyet) azzal, hogy ez az eredmények monitorozásának szakmai megalapozásában is fontos.

Az 1. melléklet színskálája:

legkisebb érték ($\tau = -0,180$) legnagyobb érték ($\tau = 0,637$)

27. táblázat

Társadalmi innovációra vonatkozó és demográfiai kérdések kapcsolatvizsgálata

	X2	X3	X4	P1A O00	P1A O01	P1A O02	P1A O03	P1A O04	P1A O05	P1A O06	P1A O07	P1A O08	P1A O09	P1A O10
X2_Életkor														
X3_Végzettség			0,196				0,111	0,100	0,096					0,090
X4_Településtípus		0,196												
P1AO00				0,238	0,145	0,237	0,185	0,185	0,219	0,217	0,137	0,190	0,162	
P1AO01				0,238		0,317	0,212			0,147	0,198	0,269		0,151
P1AO02				0,145	0,317		0,202	0,086		0,157	0,182	0,221		0,137
P1AO03		0,111		0,237	0,212	0,202		0,491	0,445	0,244	0,274	0,181	0,149	0,262
P1AO04		0,100		0,185		0,086	0,491		0,641	0,183	0,215	0,157	0,226	0,278
P1AO05		0,096		0,185			0,445	0,641		0,237	0,218	0,172	0,211	0,294
P1AO06				0,219	0,147	0,157	0,244	0,183	0,237		0,280	0,258	0,230	0,278
P1AO07				0,217	0,198	0,182	0,274	0,215	0,218	0,280		0,240	0,200	0,231
P1AO08				0,137	0,269	0,221	0,181	0,157	0,172	0,258	0,240		0,162	0,353
P1AO09				0,190			0,149	0,226	0,211	0,230	0,200	0,162		0,364
P1AO10		0,090		0,162	0,151	0,137	0,262	0,278	0,294	0,278	0,231	0,353	0,364	

Forrás: saját szerkesztés

Kutatásaim azt igazolják, hogy eltérő mértékben ugyan, de kimutathatók a társadalmi innováció előbbi területi hatásai a vizsgált településeken (24. ábra).

24. ábra

Társadalmi innováció potenciális területi hatásai

Forrás: saját szerkesztés

3. tézis: *Kutatásaim azt igazolják, hogy a társadalmi innováció célterülete összetett. A vizsgált szervezetek törekednek több lábon állni. Tevékenységük elsősorban a foglalkoztatási, a keresleti és a kínálati viszonyok javításához, a munka világához kapcsolódó (pl.: jövedelem, adó, egészségügyi, pszichés, stb.), a környezetükre továbbá a versenyszférára (pl.: beszállítói, munkaerőkölcsönzési, stb.) gyakorolt hatásukban nyilvánul meg. A társadalmi innováció megvalósítására irányuló városi projektek elsősorban a tényállapot feltárására és elemzésére irányulnak. Ezzel szemben a vidéki térségekben élők esetében a projektek gyors megvalósításának van prioritása. A szervezetek árbevételének szerkezete regionális különbségeket mutat: a kelet-magyarországi településeken működőknek nagyobb az állami források iránti kitettsége.*

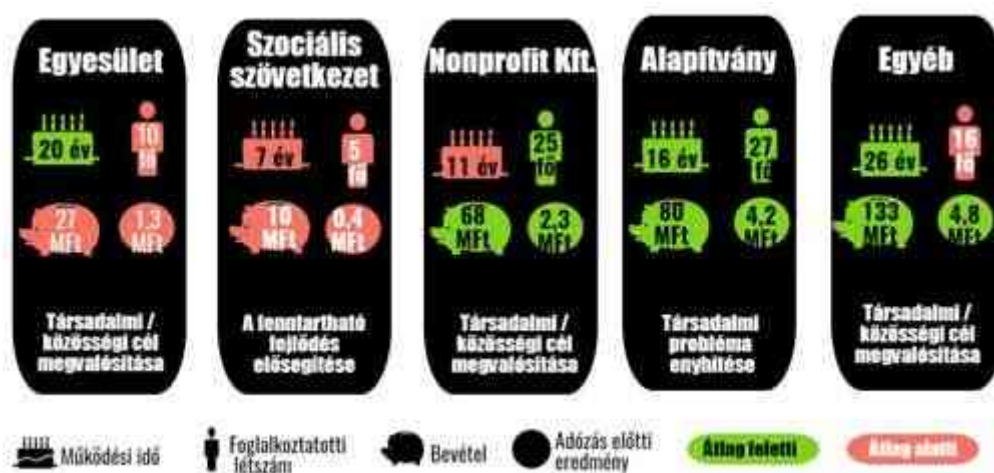
7. A VIZSGÁLT SZERVEZETEK FENNTARTHATÓSÁGA

4. hipotézis: Azoknak a társadalmi innovációknak, illetve szervezeteknek hosszabb az élettartama, amelyek alapvetően alulról jövő kezdeményezésre jönnek létre, mert a helyi erők motivációja és elkötelezettsége nagyobb.

A mintában szereplő szervezetek különböző jogi-szervezeti formája az alapítás céljától függően sokszínű. Az egyesületek és az alapítványok, valamint az egyéb kategória esetén társadalmi/közösségi cél megvalósítása áll az első helyen. Az alapítványok esetében egy társadalmi probléma enyhítése, míg a szociális szövetkezetek esetén a fenntartható fejlődés elősegítése a fő cél.

Leghosszabb múlttal az egyéb kategóriába sorolt szervezetek (26 év) rendelkeznek, de az egyesületek (20 év) és az alapítványok (16 év) is átlag feletti korúak. A legfiatalabbak a szociális szövetkezetek (7 év), amelyek foglalkoztatási képessége alacsony (5 fő). A legnagyobb foglalkoztatók az alapítványok (27 fő), de ez jelentős a nonprofit szervezetek esetén is (25 fő). A legalacsonyabb átlagos éves bevétel és adózás előtti eredménye 2021-ben a szociális szövetkezeteknek volt (10 mFt, illetve 0,4 mFt), a legmagasabb az egyéb kategóriában volt (133 mFt, illetve 4,8 mFt).

A fenti kritériumok alapján az alapítványok minden szempontból átlag feletti, a szociális szövetkezetek átlag alatti paraméterekkel rendelkeznek. A nonprofit kft-k és az egyéb kategória egy szempont kivételével átlag feletti, míg az egyesületek régen működnek, de a többi szempont alapján átlag alatti a teljesítményük (25. ábra).

25. ábra

A vizsgált társadalmi innovátorok szervezeti sajátosságai

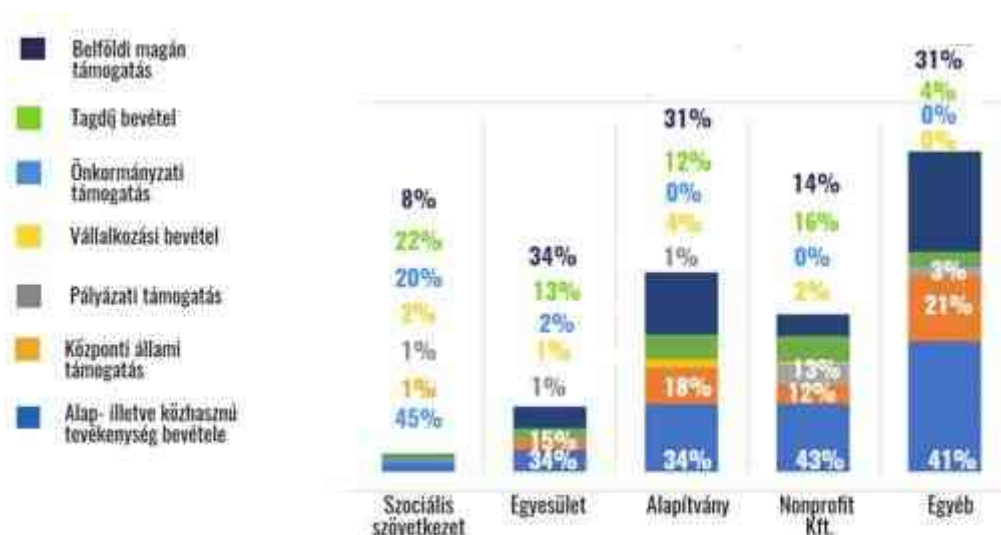
Forrás: saját szerkesztés

7.1. Jogi formák és bevételek

A vizsgált társadalmi innovációt megvalósító szervezetek jogi-szervezeti formájára jellemző, hogy a bevételből a legnagyobb arányt az alap- illetve a közhasznú tevékenység bevétele adja: ez az egyesületek és az alapítványok esetén 24%, az egyéb kategóriában 41%, a nonprofit kft-knél 43%, a szociális szövetkezeteknél eléri a 45 százalékot. A központi állami támogatás 12% és 21% között van, kivéve a szociális szövetkezeteket, ahol, mindössze 1%. A pályázati támogatás mindenütt 1-3%, kivéve a nonprofit kft-eket, ahol 13%.

Alig van vállalkozási bevétel a vizsgált szervezeteknél, aránya 0% és 4% között van. Önkormányzati támogatás a szociális szervezetek esetén jelentős arányt képvisel (20%), a többi formánál elhanyagolható (0%-2%). Tagdíj bevétel a szociális szervezeteknél jelentős arányú (22%), a nonprofit kft-knél 16%, alapítványoknál 12%, az egyesületeknél 13%. A belföldi magán támogatás jelentős az egyesületek (34%) és az alapítványok és az egyéb kategória esetén (31%), a nonprofit kft-knél 14%, a szociális szervezeteknél 8% (26. ábra).

Az alap- illetve közhasznú tevékenység, valamint a vállalkozási tevékenység együttesen sehol nem éri el a 40 százalékot, viszont eléri, illetve meghaladja a 35 százalékot.

26. ábra

A bevétel megoszlása jogi-szervezeti formánként

Forrás: saját szerkesztés

7.2. Sikertényezők

A megkérdezettek szerint a legfontosabb sikertényező a szakértelem, ezt 53% tartotta fontosnak (11. ábra). Második helyen a jó minőségű termék/szolgáltatás (45%) szerepel, ezt követi a létező társadalmi szükséglet beazonosítása (42%), a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés (35%), a stratégiai gondolkodás, hosszú távú tervezés (33%). Lényeges tényezők a működési tapasztalat (32%), a jó kapcsolatok (30%) a vezetés személyes érzékenysége és elkötelezettsége (29%), valamint a helyi viszonyok ismerete (28%).

Az interjúk során egyértelműen kiderült, hogy a fenntarthatóság egyik feltétele a vállalkozói szemlélet, valamint az ilyen jellegű ismeretek és képességek. Lényeges továbbá az egyensúly megteremtése a társadalmi és az üzleti cél között. A sikeres fejlesztéseket segíti az innováció. Ennek ellenére a kérdőíves felmérés során megkérdezett szervezetek kevesebb, mint negyede (24%) szerint fontos a vállalkozási ismeret és képesség és alig több mint tizedük (13%) szerint lényeges a vállalkozási bevétel.

27. ábra

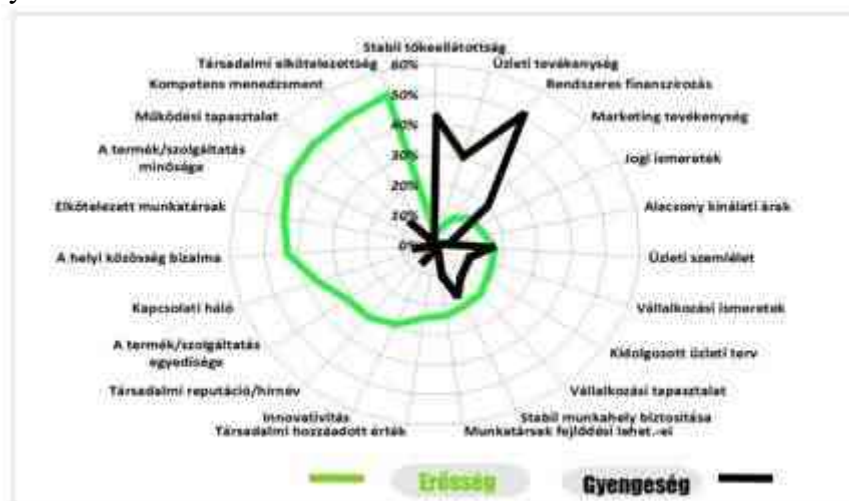
A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek sikertényezői

Forrás: saját szerkesztés

7.3. Erősségek, gyengeségek

A megkérdezettek mintegy fele erősségként jelölte meg a társadalmi elkötelezettségét (52%), a kompetens menedzsmentjét (50%), a működési tapasztalatát (49%), valamint a terméke és szolgáltatása minőségét (48%). Több mint harmaduk szerint erősségük az elkötelezett munkatársak (45%), a helyi közösség bizalma (43%), és a kapcsolati háló (36%). A tíz legjellemzőbb erősség közé került még a társadalmi reputáció és az innovativitás is. Az említett tényezők közül kizárólag a működési tapasztalattal kapcsolatban fogalmazódott meg számottevő aggály is, ugyanis a megkérdezettek több mint 13%-a gyengeségnek érzi (16. ábra).

Egyértelműen gyengeségnek tartja a válaszadók jelentős része a rendszeres finanszírozás/támogatás (50%), a stabil tőkeellátottság (42%), a jelentős mértékű üzleti tevékenység (29%) és a megfelelő marketing tevékenység (22%) területeit. Több mint 10 százalékánál gyengeség az üzleti szemlélet (16%), a működési tapasztalat (13%), a vállalkozási tapasztalat (13%), a kidolgozott üzleti terv (12%) és a vállalkozási ismeretek (11%) hiánya.

28. ábra

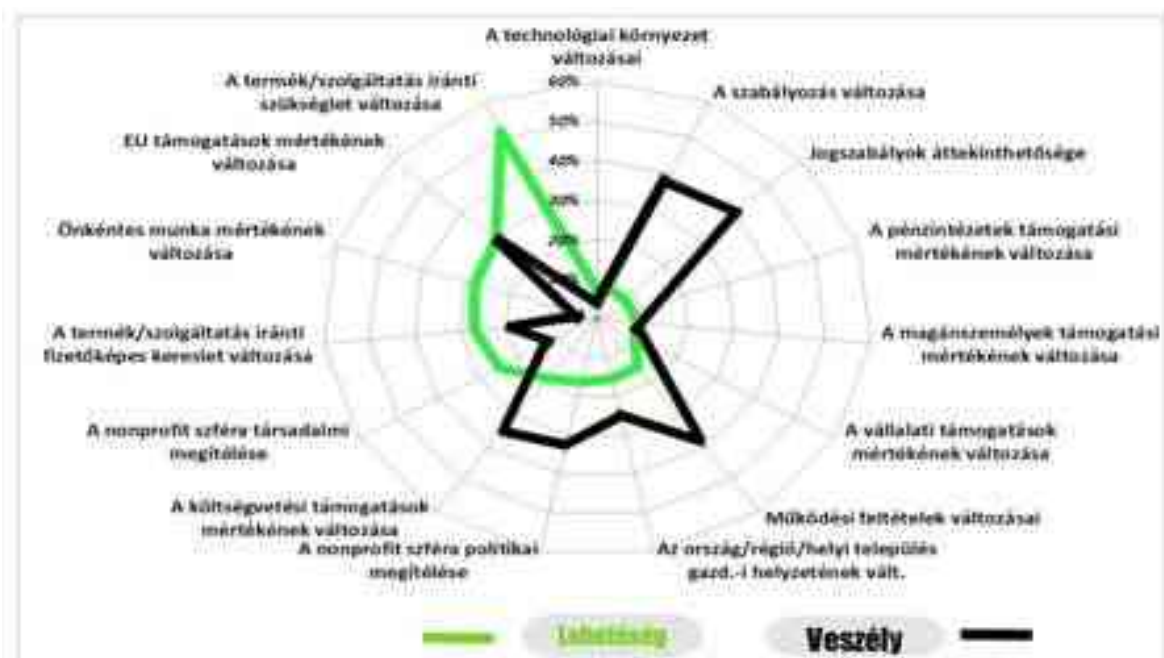
A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek erősségei és gyengeségei

Forrás: saját szerkesztés

7.4. Lehetőségek, veszélyek

Lehetőségeknek tartják a megkérdezettek a termék, szolgáltatás iránti szükséglet változását (52%), az önkéntes munka mértékének (28%), és a termék/szolgáltatás iránti fizetőképes keresletnek a változását (27%), valamint a nonprofit szféra társadalmi megítélését (25%). Ezt alátámasztja, hogy a megkérdezettek jelentős része támogatná az innovatív kezdeményezéseket adója 1 százalékaival (66%), tudatos vásárlással (59%), önkéntes munkával (33%).

Az Európai Uniós támogatásokat a szervezetek 30%-a jelölte lehetőségként és veszélyként is. A vállalati támogatások mértékének változását kicsivel többen érzik veszélynek (11%), mint esélynek (10%). Egyértelműen többen élik meg veszélyként a működési feltételek változását (37%), a költségvetési támogatások mértékének változását (35%), a nonprofit szféra politikai megítélését (32%) és az ország/régió/település gazdasági helyzetének változását (24%). Jelentős kockázatnak látják továbbá a válaszadók a támogatások bizonytalanságát (61%), a „jogi szabályozás változását” (40%), illetve a „vállalkozási/gazdálkodási/üzleti bevétel hiányát” (34%) (29. ábra).

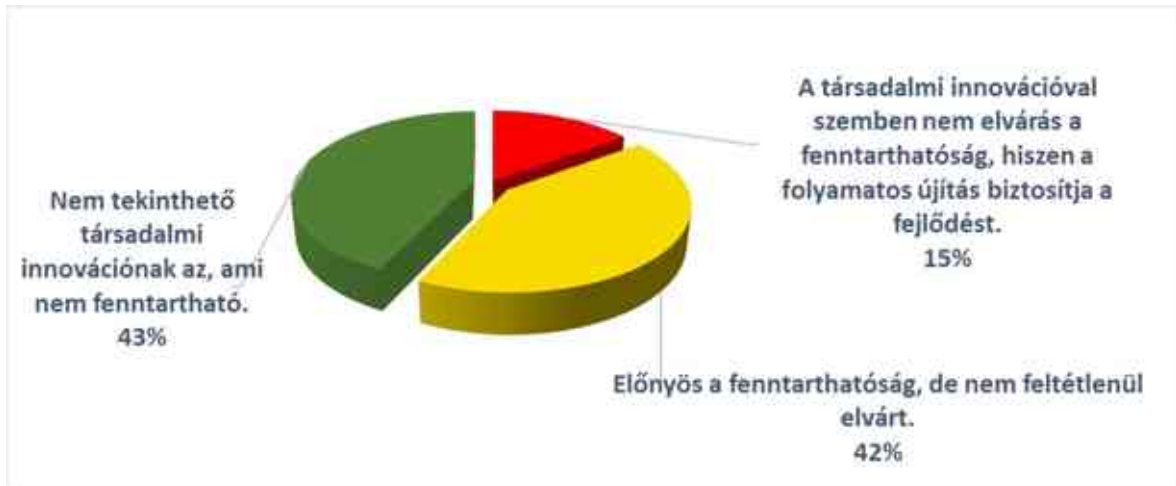

29. ábra

Lehetőségek, veszélyek

Forrás: saját szerkesztés

7.5. Társadalmi innováció és fenntarthatóság

30. ábra

A társadalmi innováció és fenntarthatóság kapcsolata

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók véleménye a fenntarthatóság és a társadalmi innováció kapcsolatáról nem volt egységes (30. ábra). Míg a válaszadók relatív többsége elengedhetetlennek tartja a társadalmi innováció esetén a fenntarthatóságot, addig a válaszadók abszolút többsége szerint nem feltétlenül vagy egyáltalán nem elvárás a fenntarthatóság biztosítása.

27. táblázat

A fenntarthatóság megítélése a válaszadók iskolai végzettsége alapján

Mennyire fontos a társadalmi innováció szempontjából a fenntarthatóság?	Válaszadó végzettsége			Átlag
	Legfeljebb középfokú	Felsőfokú (egyetem, főiskola)	Tudományos fokozattal rendelkező	
A társadalmi innovációval szemben nem elvárás a fenntarthatóság, hiszen a folyamatos újítás biztosítja a fejlődést.	22%	16%	10%	15%
Előnyös a fenntarthatóság, de nem feltétlenül elvárt.	51%	40%	52%	42%
Nem tekinthető társadalmi innovációnak az, ami nem fenntartható.	27%	45%	38%	43%
Összesen	100%	100%	100%	100%

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók végzettségével sajátos összefüggést mutatott a társadalmi innováció és a fenntarthatóság kapcsolatának megítélése (27. táblázat). A két fogalmat legnagyobb arányban szükségszerűen összekapcsoló csoport a középső, egyetemi végzettséggel rendelkezők csoportja, ugyanakkor az is elmondható, hogy a végzettség növekedésével egyértelműen csökken azok aránya, akik szerint egyáltalán nem feltétele a fenntarthatóság a társadalmi innovációnak. A megkérdezett szervezet székhelyének településtípusa szintén

jelentősen befolyásolta azt, hogy a válaszadók mit gondoltak a fenntarthatóság szükségességéről a társadalmi innováció kapcsán (28. táblázat). A települési hierarchián felfelé haladva egyre nőtt azoknak az aránya, akik szerint elképzelhetetlen társadalmi innováció fenntarthatóság nélkül.

28. táblázat

A fenntarthatóság megítélése a megkérdezett szervezet székhelye alapján

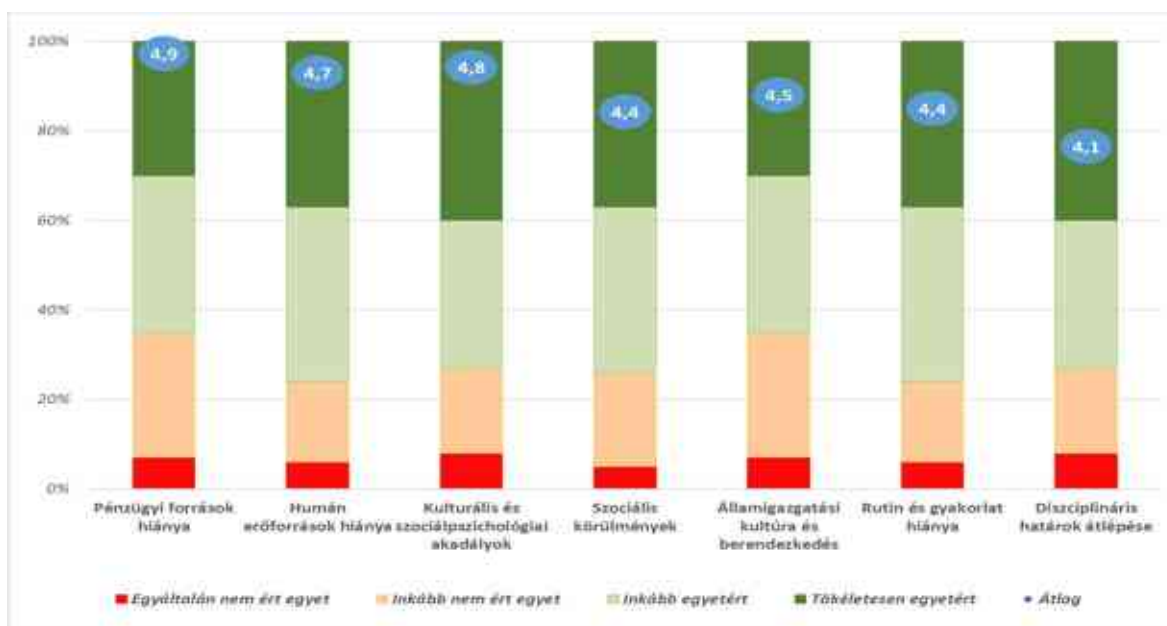
Mennyire fontos a társadalmi innováció szempontjából a fenntarthatóság?	Település besorolása				Átlag
	Bp.	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	
A társadalmi innovációval szemben nem elvárás a fenntarthatóság, hiszen a folyamatos újítás biztosítja a fejlődést.	10%	15%	17%	25%	15%
Előnyös a fenntarthatóság, de nem feltétlenül elvárt.	41%	45%	41%	36%	42%
Nem tekinthető társadalmi innovációnak az, ami nem fenntartható.	49%	40%	41%	39%	43%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%

Forrás: saját szerkesztés

Végül e kérdés kapcsán érdemes megemlíteni, hogy a fenntarthatóság napjainkban jelentősen elterjedt fogalom, amit gyakran a környezeti értelemben vett fenntarthatósággal azonosítanak, ugyanakkor innovációs projektek esetén a fenntarthatóság más értelmezése (gazdasági, társadalmi fenntarthatóság) is felmerül. Nem biztos, hogy a válaszadók melyik értelmezést alkalmazták, amikor a kérdőívet kitöltötték.

7.6. A társadalmi innovációt akadályozó tényezők

A válaszadók szerint a társadalmi innovációt leginkább a pénzügyi források hiánya legkevésbé pedig a diszciplináris határok átlépése akadályozza. Véleményük szerint azonban minden felsorolt tényező átlagosan inkább akadályozza, vagy közepes mértékben akadályozza is a társadalmi innovációt (31. ábra).

31. ábra

A társadalmi innovációt akadályozó tényezők Magyarországon

Forrás: saját szerkesztés

Az akadályozó tényezők érzékelése valamelyest eltér aszerint, hogy a megkérdezett tevékenysége mely területhez kötődik. A helyi fejlesztések, kormányzás, közszféra területéhez kapcsolódók a legtöbb faktort kevésbé tartják akadályozónak az többi válaszadóhoz képest.

Fontos kiemelni, hogy az államigazgatási kultúrát és berendezkedést viszont a legtöbb terület képviselői nagymértékben akadályozónak tartják.

A társadalmi innovációt befolyásoló tényezők támogatásának mértéke kapcsolatban áll azzal, hogy a válaszadó hány társadalmi innovációs projektet ismer. Akik 10-nél is több projektet ismernek, azok kevésbé gondolják gátló tényezőnek a felsorolt faktorokat szemben azokkal, akik kevesebbet ismernek. Amennyiben a válaszadók részt is vesznek 10-nél több TI projektben a tényezők többségét kevésbé gondolják gátlónak a társadalmi innovációval szemben, különösen a kulturális és szociálpszichológiai akadályokat 0,64 ponttal, valamint a rutin és gyakorlat hiányát 0,59 ponttal az átlagos véleményhez képest (29. táblázat és 30. táblázat).

29. táblázat

Akadályozó tényezők megítélése a TI projektek ismerete alapján

Társadalmi innovációt akadályozó tényezők	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Pénzügyi források hiánya	5,10	4,84	4,92	4,67	4,89
Humán erőforrások hiánya	4,88	4,67	4,85	4,37	4,72
Kulturális és szociálpszichológiai akadályok	4,80	4,83	4,77	4,49	4,77
Szociális körülmények	4,35	4,36	4,52	4,10	4,37
Államigazgatási kultúra és berendezkedés	4,49	4,53	4,57	4,37	4,52
Rutin és gyakorlat hiánya	4,54	4,41	4,47	3,96	4,40
Diszciplináris határok átlépése	4,08	4,15	3,95	3,88	4,06

Forrás: saját szerkesztés

30. táblázat
Akadályozó tényezők megítélése a TI projektekben való részvétel alapján

Társadalmi innovációt akadályozó tényezők	Részvétel társadalmi innovációs projektekben (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10 +	
Pénzügyi források hiánya	4,97	4,84	4,70	4,88	4,89
Humán erőforrások hiánya	4,74	4,80	4,20	4,44	4,72
Kulturális és szociálpszichológiai akadályok	4,76	4,85	4,73	4,13	4,77
Szociális körülmények	4,32	4,44	4,50	4,00	4,37
Államigazgatási kultúra és berendezkedés	4,50	4,54	4,57	4,38	4,52
Rutin és gyakorlat hiánya	4,39	4,49	4,23	3,81	4,40
Diszciplináris határok átlépése	4,01	4,12	4,03	4,13	4,06

Forrás: saját szerkesztés

A demográfiai tulajdonságokat tekintve a nők a felsorolt tényezőket nagyobb mértékben tartják akadálnak, mint a férfiak (31. táblázat).

31. táblázat
Akadályozó tényezők megítélése a válaszadó neme alapján

Társadalmi innovációt akadályozó tényezők	Válaszadó neme	
	Férfi	Nő
Pénzügyi források hiánya	4,70	5,08
Humán erőforrások hiánya	4,62	4,81
Kulturális és szociálpszichológiai akadályok	4,70	4,85
Szociális körülmények	4,15	4,58
Államigazgatási kultúra és berendezkedés	4,44	4,59
Rutin és gyakorlat hiánya	4,27	4,53
Diszciplináris határok átlépése	3,96	4,16

Forrás: saját szerkesztés

Az 50 év alattiak nagyobb mértékű gátló hatást társítanak a legtöbb faktorhoz az átlaghoz viszonyítva (32. táblázat).

32. táblázat
Akadályozó tényezők megítélése a válaszadó életkora alapján

Vizsgált szakterület	Válaszó életkora		Átlag
	50 év alattiak	50 év felettiak	
Pénzügyi források hiánya	4,92	4,86	4,89
Humán erőforrások hiánya	4,84	4,61	4,72
Kulturális és szociálpszichológiai akadályok	4,84	4,71	4,77
Szociális körülmények	4,46	4,29	4,37
Államigazgatási kultúra és berendezkedés	4,55	4,49	4,52
Rutin és gyakorlat hiánya	4,37	4,43	4,40
Diszciplináris határok átlépése	4,08	4,05	4,06

Forrás: saját szerkesztés

Az iskolai végzettséggel kapcsolatban általánosságban elmondható, hogy minél magasabb a válaszadó iskolai végzettsége annál kevésbé látja fontos akadályozó tényezőnek a potenciálisan felmerülő nehézségeket (33. táblázat).

33. táblázat
Akadályozó tényezők megítélése a válaszadó végzettség alapján

Társadalmi innovációt akadályozó tényezők	Válaszó végzettsége			Átlag
	Max. középfok	Felső-fok	Tud. fokozat	
Pénzügyi források hiánya	5,30	4,88	4,68	4,89
Humán erőforrások hiánya	5,00	4,71	4,56	4,72
Kulturális és szociálpszichológiai akadályok	4,54	4,78	4,88	4,77
Szociális körülmények	4,84	4,31	4,48	4,37
Államigazgatási kultúra és berendezkedés	4,65	4,50	4,52	4,52
Rutin és gyakorlat hiánya	4,51	4,41	4,30	4,40
Diszciplináris határok átlépése	5,30	4,88	4,68	4,89

Forrás: saját szerkesztés

A községekben élők számára főként a diszciplináris határok átlépése bír nagyobb akadályozó erővel, valamint az államigazgatási kultúra és berendezkedés gátlóbb szerintük az átlagos válaszhoz képest 0,52, illetve 0,38 ponttal (34. táblázat).

34. táblázat

Akadályozó tényezők megítélése a megkérdezett szervezet székhelye alapján

Társadalmi innovációt akadályozó tényezők	Település besorolása				Átlag
	Bp.	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	
Pénzügyi források hiánya	4,79	4,92	4,88	5,02	4,89
Humán erőforrások hiánya	4,83	4,66	4,75	4,61	4,72
Kulturális és szociálpszichológiai akadályok	5,03	4,77	4,57	4,75	4,77
Szociális körülmények	4,55	4,21	4,39	4,43	4,37
Államigazgatási kultúra és berendezkedés	4,90	4,32	4,26	4,90	4,52
Rutin és gyakorlat hiánya	4,35	4,36	4,42	4,59	4,40
Diszciplináris határok átlépése	3,96	3,97	4,05	4,54	4,06

Forrás: saját szerkesztés

A közszférában dolgozók kevésbé gátlónak gondolják az államigazgatási kultúrát és berendezkedést, az oktatásban, kutatásban tevékenykedők pedig kevésbé tartják akadályozónak a diszciplináris határok átlépést a válaszok átlagához képest. A vállalkozások és a civil szervezetek viszont nagyobb mértékű gátló tényezőként tartják számon az államigazgatási kultúrát és berendezkedést az átlaghoz viszonyítva (35. táblázat).

35. táblázat

Akadályozó tényezők megítélése a megkérdezett szervezet besorolása alapján

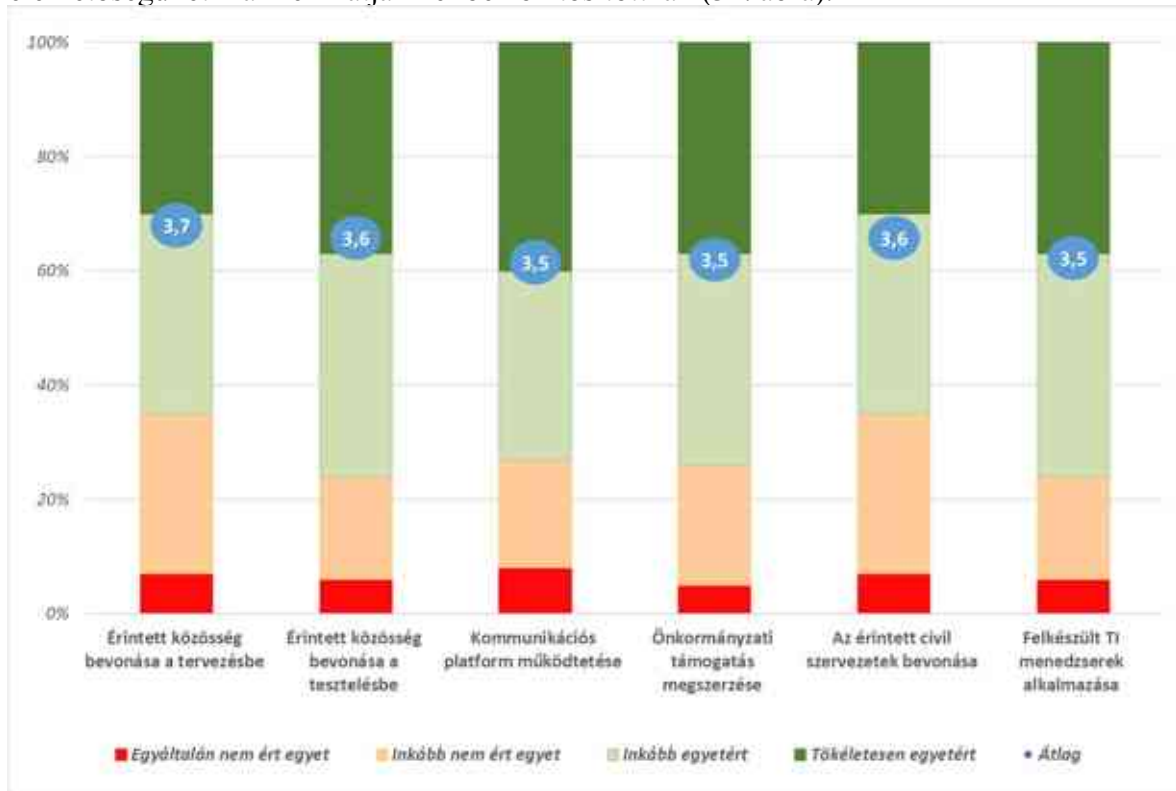
Társadalmi innovációt akadályozó tényezők	Szervezet besorolása				Átlag
	Közszféra	Civil	Vállalkozás	Oktató / kutató intézmény	
Pénzügyi források hiánya	4,86	5,06	4,75	4,86	4,89
Humán erőforrások hiánya	4,69	4,77	4,69	4,72	4,72
Kulturális és szociálpszichológiai akadályok	4,65	4,73	4,91	4,87	4,77
Szociális körülmények	4,32	4,37	4,43	4,38	4,37
Államigazgatási kultúra és berendezkedés	4,09	4,68	4,81	4,51	4,52
Rutin és gyakorlat hiánya	4,43	4,33	4,50	4,34	4,40
Diszciplináris határok átlépése	4,10	4,09	4,16	3,77	4,06

Forrás: saját szerkesztés

7.7. Sikeres társadalmi innováció feltételei és elérhetőségük

A megkérdezettek szerint az innovációs folyamat sikeres megvalósítása szempontjából minden feltétel fontos, de elérhetőségüket már nem érzik teljes mértékben biztosnak, átlagosan inkább elérhetőnek tartják csaknem az összes felsorolt tényezőt. A fontosság és elérhetőség között a legkisebb eltéréseket a projektet szolgáló kommunikációs platform létrehozása és működtetése kapcsán, valamint az érintett civil szervezetek bevonása esetén kaptam, ugyanis e feltételek fontossága mellett az elérhetőségüket is magasra értékelték a

válaszadók. A többi tényező esetében jelentős különbségek mutatkoznak a fontosság és elérhetőség megítélése között: jellemzően fontosnak tartják ezeket a szempontokat, de az elérhetőségüket már nem látják kellően biztosítottnak (32. ábra).

32. ábra

A sikeres társadalmi innováció feltételei és elérhetőségük

Forrás: saját szerkesztés

A fontosság és elérhetőség megítélése az egyes feltételek kapcsán különbséget mutat aszerint, hogy a válaszadók hány társadalmi innovációs projektet ismernek. A fontosság esetén elmondható, hogy amennyiben legalább 4 projektet ismernek a megkérdezettek, a tényezők fontosságát is magasabbra értékelik általában egy tényezőt kivéve, ugyanis a hozzáértő, felkészült társadalmi innovációs menedzserek fontossága a 10-nél több projektet ismerőknél lecsökken az átlaghoz képest. Amennyiben 10-nél több projektben már részt is vettek e tényező fontossága még nagyobb visszaesést mutat.

Az elérhetőséggel kapcsolatban a 10-nél több projektet ismerőknél legfőképpen éppen a szakértő társadalmi innovációs menedzserek biztosíthatóságának megítélése magas az átlagos véleményhez képest, de kiemelhető még a kommunikációs platform és az érintett civil szervezetek bevonásának biztosíthatóságának véleményezése is hasonló tendenciával a több projektben résztvevők esetében is. Ugyanakkor az érintett közösség bevonásának, valamint az önkormányzati támogatás megszerzése esetén a 10-nél több projektet ismerők, illetve a 4-nél több projektben résztvevők e tényezők elérhetősége jelentősen romlik az általános véleményhez képest (36. táblázat és 37. táblázat).

36. táblázat
Sikeres megvalósítás feltételeinek fontossága a projektek ismerete alapján

Feltételek fontosság szempontjából	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Érintett közösség bevonása a tervezésbe	3,61	3,69	3,78	3,88	3,72
Érintett közösség bevonása a tesztelésbe	3,62	3,56	3,69	3,80	3,63
Kommunikációs platform működtetése	3,30	3,46	3,54	3,59	3,46
Önkormányzati támogatás megszerzése	3,44	3,45	3,55	3,53	3,48
Az érintett civil szervezetek bevonása	3,55	3,62	3,68	3,73	3,63
Felkészült TI menedzserek alkalmazása	3,43	3,48	3,57	3,47	3,49

Forrás: saját szerkesztés

37. táblázat
Sikeres megvalósítás feltételeinek elérhetősége a projektek ismerete alapján

Feltételek elérhetőség szempontjából	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Érintett közösség bevonása a tervezésbe	2,87	2,87	2,91	2,78	2,87
Érintett közösség bevonása a tesztelésbe	2,96	2,74	2,82	2,84	2,81
Kommunikációs platform működtetése	3,11	3,14	3,13	3,39	3,16
Önkormányzati támogatás megszerzése	2,60	2,60	2,67	2,51	2,60
Az érintett civil szervezetek bevonása	3,16	3,21	3,32	3,43	3,25
Felkészült TI menedzserek alkalmazása	2,43	2,56	2,53	2,84	2,56

Forrás: saját szerkesztés

38. táblázat
Sikeres megvalósítás feltételeinek fontossága a projektekben való részvétel alapján

Feltételek fontosság szempontjából	Részvétel társadalmi innovációs projektekben (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Érintett közösség bevonása a tervezésbe	3,67	3,74	3,77	3,94	3,72
Érintett közösség bevonása a tesztelésbe	3,59	3,65	3,70	3,63	3,63
Kommunikációs platform működtetése	3,36	3,54	3,70	3,56	3,46
Önkormányzati támogatás megszerzése	3,45	3,49	3,63	3,50	3,48
Az érintett civil szervezetek bevonása	3,56	3,69	3,67	3,81	3,63
Felkészült TI menedzserek alkalmazása	3,45	3,51	3,73	3,31	3,49

Forrás: saját szerkesztés

39. táblázat

Sikeres megvalósítás feltételeinek elérhetősége a projektekben való részvétel alapján

Feltételek elérhetőség szempontjából	Részvétel társadalmi innovációs projekteken (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Érintett közösség bevonása a tervezésbe	2,88	2,88	2,80	2,75	2,87
Érintett közösség bevonása a tesztelésbe	2,84	2,78	2,77	2,81	2,81
Kommunikációs platform működtetése	3,12	3,17	3,23	3,38	3,16
Önkormányzati támogatás megszerzése	2,60	2,68	2,13	2,69	2,60
Az érintett civil szervezetek bevonása	3,20	3,28	3,30	3,56	3,25
Felkészült TI menedzserek alkalmazása	2,53	2,55	2,60	2,94	2,56

Forrás: saját szerkesztés

A 40. táblázat tartalmazza a társadalmi innováció sikerességére és az együttműködésekre vonatkozó kérdésblokk egyes kérdéseire adott válaszok, valamint a demográfiai kérdések közötti kapcsolatokat.

A táblázatban lévő tau értékek közül:

- a legkisebb $\tau = 0,168$, ami az alábbi két változó között gyenge, pozitív irányú kapcsolatot jelez:
 - X4_Településtípus Az Ön által képviselt szervezet székhelye?
1= község; 2= egyéb város; 3= megyei jogú város; 4= Budapest
 - Q4AO06 (Q4[AO06]) Tapasztalatai alapján miként látja a vállalkozásokkal történő együttműködési tevékenységet kulturális fókuszú innovációs projektek kapcsán?

A startup cégek lényegesen nyitottabbak a társadalmi innovációra, mint a többi vállalkozás. 1=egyáltalán nem értek egyet; 2=inkább nem értek egyet; 3=inkább egyetértek; 4=tökéletesen egyetértek

Gyengén igaz az az állítás, hogy minél nagyobb (kisebb) településen van egy szervezet székhelye, annál inkább egyetértenek (annál kevésbé értenek egyet) azzal, hogy a startup cégek lényegesen nyitottabbak a társadalmi innovációra, mint a többi vállalkozás.

- a legnagyobb $\tau = 0,513$, ami közepesen erős, pozitív irányú kapcsolatra utal a Q4. Tapasztalatai alapján miként látja a vállalkozásokkal történő együttműködési tevékenységet kulturális fókuszú innovációs projektek kapcsán?

1=egyáltalán nem értek egyet; 2=inkább nem értek egyet; 3=inkább egyetértek; 4=tökéletesen egyetértek kérdés alábbi két alkérdésére adott válaszok között:

- Q4AO05 (Q4[AO05]) Az innovatív vállalkozások nyitottabbak a társadalmi innovációra is.
- Q4AO06 (Q4[AO06]) A startup cégek lényegesen nyitottabbak a társadalmi innovációra, mint a többi vállalkozás.

Közepesen erősen állítható, hogy valaki a tapasztalatai alapján a társadalmi innovációs fókuszú innovációs projektek kapcsán minél inkább egyetért (minél kevésbé ért egyet) azzal, hogy az innovatív vállalkozások nyitottabbak a társadalmi innovációra is, annál inkább

egyért (annál kevésbé ért egyet) azzal is, hogy a startup cégek lényegesen nyitottabbak a társadalmi innovációra, mint a többi vállalkozás.

A 40. táblázat színskálája:

legkisebb érték ($\tau = 0,168$) legnagyobb érték ($\tau = 0,513$)

40. táblázat

Társadalmi innovációs együttműködések és településtípus kapcsolatvizsgálata

	X ₂	X ₃	X ₄	Q1SQ 0 1	Q1AO 0 1	Q1AO0 2	Q1A O0 3	Q1A O0 4	Q1S Q0 5	Q4A O0 0	Q4A O0 1	Q4A O0 2	Q4A O0 3	Q4A O0 4	Q4A O0 5	Q4A O0 6
X ₂ Életkor																
X ₃ Végzettség			0,196													
X ₄ Település		0,196														0,168
Q1SQ01						0,333				0,213						
Q1AO01								0,304	0,192							
Q1AO02				0,333												
Q1AO03								0,226				0,240		0,203		0,184
Q1AO04				0,304			0,226		0,389			0,204		0,226		
Q1SQ05					0,192			0,389				0,271	0,286	0,299	0,247	0,251
Q4AO00				0,213											0,226	
Q4AO01												0,203	0,193			
Q4AO02							0,240	0,204	0,271		0,203		0,291	0,234	0,279	0,186
Q4AO03									0,286		0,193	0,291		0,230	0,259	
Q4AO04							0,203	0,226	0,299			0,234	0,230		0,341	0,339
Q4AO05									0,247	0,226		0,279	0,259	0,341		0,513
Q4AO06			0,168				0,184		0,251			0,186		0,339	0,513	

Forrás: saját szerkesztés

A felmérés eredményei igazolták a 4. hipotézisem feltételezését, így megfogalmazhattam a következő tézisemet.

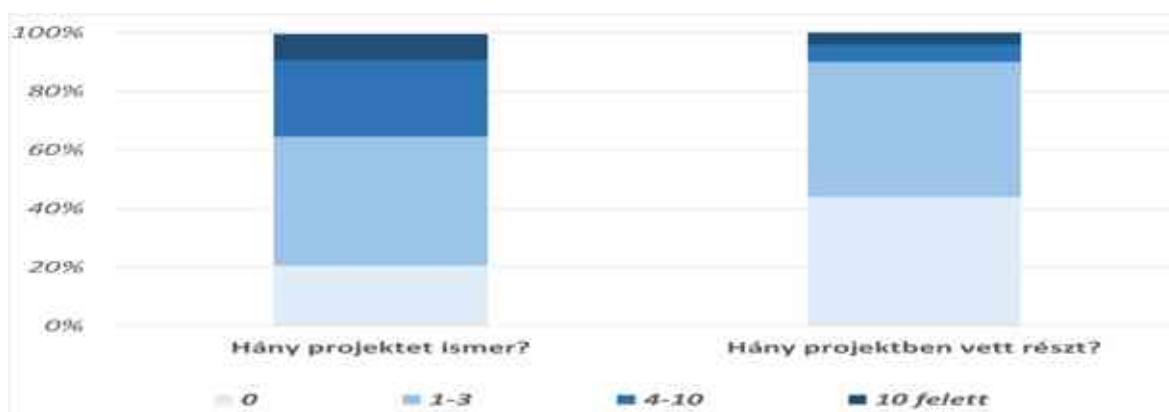
4. tézis: Kutatásaim azt igazolják, hogy az alulról jövő társadalmi innovációs kezdeményezést megvalósító szervezetek hosszabb élettartamúak. Egyrészt azért, mert a külső feltételek kis mértékű befolyásolhatósága miatt szükségszerűen az endogén tényezők (szakértelem, a létező társadalmi szükséglet pontos beazonosítása, jó minőségű szolgáltatás) jelentik a fenntartható társadalmi innovációk sikertényezőit. Másrészt az innovációs ötlet tulajdonosai presztizs kérdésnek tekintik ötleteik kivitelezését és fenntartását.

8. HÁLÓZATI BEÁGYAZOTTSÁG VIZSGÁLATA

5. hipotézis: A társadalmi innovációk eredményeit alkalmazó vállalkozások fenntarthatóságában meghatározó szerepe van a hálózati beágyazottnak, a hálózati kompetenciáknak. A fenntarthatóság szempontjából releváns továbbá: a szakértelem, a vállalkozói szemlélet, stb.

8.1. Társadalmi innovációs projektek ismerete és részvétel a projektekben

A válaszadók modális többsége a sajátján kívül kevés, mindössze 1-3 társadalmi innovációs projektet ismer, ötödük pedig egyetlen egyet sem (33. ábra). A társadalmi innovációval kapcsolatban személyes tapasztalatot szerzők aránya, illetve a tapasztalatszerzés mértéke is alacsony.

33. ábra

Társadalmi innovációs projektek ismerete és részvétel a projektekben

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók közel fele korábban nem vett részt társadalmi innovációs projektben és további 41% mindössze 1-3 ilyen jellegű projektben szerzett tapasztalatot. Négy vagy több projektben mindössze a válaszadók tizede vett részt. Az érintettség a társadalmi innovációs projektben alig függött össze a válaszadók, illetve az általuk képviselt szervezetek jellemzőivel. Jelentősebb eltérés csak a válaszadó végzettsége és a megkérdezett szervezet besorolása mentén volt tapasztalható (40. táblázat).

40. táblázat

Társadalmi innovációs projektek ismerete és részvétel a válaszadó végzettsége alapján

db	Hány projektet ismer?			Hány projektben vett részt?		
	Válaszadó végzettsége			Válaszadó végzettsége		
	Legfeljebb középfokú	Felsőfokú (egyetem, főiskola)	Tudományos fokozattal rendelkezik	Legfeljebb középfokú	Felsőfokú (egyetem, főiskola)	Tudományos fokozattal rendelkezik
0	27%	19%	16%	62%	49%	36%
1-3	57%	47%	46%	38%	41%	44%
4-10	16%	23%	18%	0	6%	10%
10 felett	0%	10%	20%	0	3%	10%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Forrás: saját szerkesztés

Magas végzettség mellett egyértelműen nagyobb az ismert projektek, illetve az olyan projektek száma, amelyben a válaszadó részt vett (41. táblázat).

41. táblázat

Társadalmi innovációs projektek ismerete és részvétel a projektekben a megkérdezett szervezet besorolása alapján

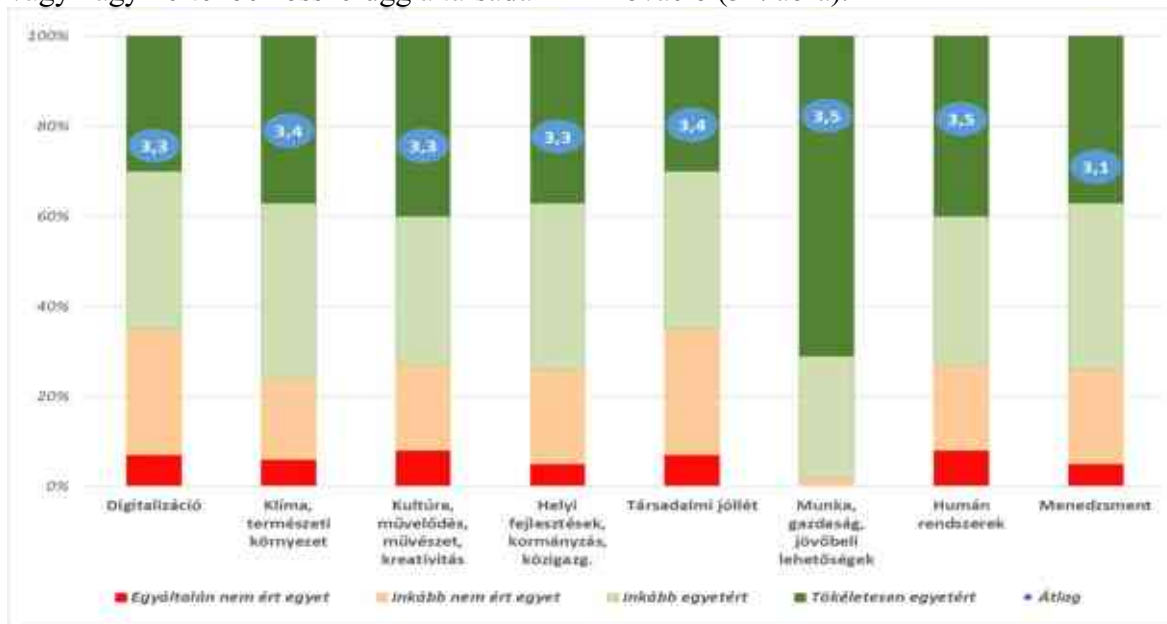
db	Hány projektet ismer?				Hány projektben vett részt?			
	Szervezet besorolása				Szervezet besorolása			
	Köz-szféra	Civil	Vállal-kozás	Oktató / kutató intézmény	Köz-szféra	Civil	Vállal-kozás	Oktató / kutató intézmény
0	29%	12%	23%	11%	59%	33%	66%	34%
1-3	45%	44%	55%	48%	34%	52%	31%	51%
4-10	18%	26%	19%	27%	5%	8%	3%	11%
10 felett	7%	17%	3%	14%	2%	6%	1%	4%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Forrás: saját szerkesztés

A megkérdezett szervezetek besorolása szerint elsősorban a civil szervezetek, illetve média, valamint az oktató és kutató szervezetek képviselői ismernek több társadalmi innováció projektet, illetve vettek részt több hasonló projektben.

A válaszadók szerint a társadalmi innováció leginkább a munkával, gazdasággal és jövőbeli lehetőségekkel, valamint a humán rendszerekkel (egészségügy, oktatásügy, foglalkoztatáspolitikai, szociális ellátórendszer) van kapcsolatban, de hasonlóan nagy jelentőséget tulajdonítanak a társadalmi jólétnek és a természeti környezetnek, illetve klímának.

Legkevésbé pedig a menedzsmenttel való kapcsolatot tartják fontos szempontnak a megkérdezettek. Azonban véleményük szerint minden felsorolt területtel átlagosan inkább vagy nagymértékben összefügg a társadalmi innováció (34. ábra).

34. ábra

A társadalmi innováció kapcsolódása más társadalmi szakterületekhez

Forrás: saját szerkesztés

8.2. Társadalmi innováció kapcsolódása más szakterületekhez

A válaszadók véleménye függ attól, hogy milyen területen dolgoznak, hogyan kapcsolódnak általánosságban a társadalmi kérdésekhez, és ezáltal a társadalmi innováció kérdésköréhez. Általában elmondható, hogy a válaszadók jelentősebbnek tartják a saját szakterületük kapcsolatát a társadalmi innovációval, mint ahogy más területen dolgozók látják az adott szakterületet. Az összefüggés általánosságban minden szakterületre vonatkozóan megfigyelhető, de a mértéke területenként különböző. Leginkább a kultúra, művelődés, művészetek, kreativitás területéhez kapcsolódók esetében figyelhető meg, hogy a más területen dolgozók kevésbé gondolják a társadalmi innováció szempontjából releváns területnek, mint azok, akik ezen a szakterületen dolgoznak. Érdekes módon a menedzsment területet még az ehhez a szakterülethez kapcsolódó válaszadók is kevésbé tartják fontosnak a társadalmi innováció szempontjából, mint más szakterületeket, még akkor is, ha a többi területéhez kapcsolódó válaszadókhöz képest mégiscsak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a saját szakterületüknek.

A más szakterületekről alkotott kép viszonylag egységes, nincsenek jelentős különbségek a területek megítélésében a tekintetben, hogy a válaszadó mely szakterülethez kötődik. Érdemes kiemelni: a munka, a gazdaság, a jövőbeli lehetőségek képviselői kevésbé tartják erősnek a társadalmi innováció és a digitalizáció összefüggését a többi szakterület képviselőihez képest, míg a társadalmi jóllét területéhez kötődők a helyi fejlesztések, a kormányzás, a közigazgatás kapcsolatát tartják gyengébbnek a társadalmi innovációval a többi terület válaszadóihoz viszonyítva.

A társadalmi innováció összefüggésének mértéke az egyes területekkel, kapcsolatban áll azzal, hogy a válaszadó hány ilyen projektet ismer, illetve, hogy hány ilyen projektben vett részt. Általánosságban elmondható, hogy minél több projektet ismer, illetve minél több projektben vett részt a válaszadó, annál fontosabbnak tartja a kapcsolatot a társadalmi innováció és az egyes szakterületek között. Ez az összefüggés elsősorban a társadalmi jólléttel való kapcsolatban mutatkozik meg (42. táblázat).

42. táblázat

Más szakterületekkel való összefüggés megítélése a projektek ismerete alapján

Vizsgált szakterület	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Digitalizáció	3,29	3,26	3,25	3,31	3,27
Klíma, természeti környezet	3,34	3,43	3,28	3,37	3,37
Kultúra, művelődés, művészet, kreativitás	3,05	3,36	3,29	3,22	3,27
Helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás	3,18	3,38	3,33	3,41	3,33
Társadalmi jóllét	3,33	3,37	3,42	3,67	3,41
Munka, gazdaság, jövőbeli lehetőségek	3,41	3,46	3,53	3,49	3,47
Humán rendszerek	3,39	3,44	3,51	3,51	3,45
Menedzsment	3,05	3,08	3,15	3,39	3,13

Forrás: saját szerkesztés

Akik nem ismernek egyetlen társadalmi innovációs projektet sem, vagy nem vettek részt benne, azok a társadalmi innovációnak különösen a kultúra, művelődés, művészetek, kreativitás, valamint a helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás területtel való összefüggését tartják az átlagtól egy kissé gyengébbnek. Akik ismernek társadalmi

innovációs projekteket, azok általában a területek többségével erősebbnek gondolják azok összefüggését, mint akik nem ismernek ilyeneket. Főként a társadalmi jóllét és a menedzsment kapcsán emelkedik ki, hogy akik 10-nél is több TI projektet ismernek, azok erősebbnek gondolják e területek társadalmi innovációval való összefüggését 0,26 ponttal az átlaghoz képest (42. táblázat). Amennyiben a válaszadók részt is vesznek 10-nél több TI projektben, a szakterületeknek a társadalmi innovációval való kapcsolatát az átlagnál jóval erősebbnek tartják. (43. táblázat).

43. táblázat
Más szakterületekkel való összefüggés megítélése a projektekben való részvétel alapján

Vizsgált szakterület	Részvétel társadalmi innovációs projekteken (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Digitalizáció	3,31	3,20	3,47	3,13	3,27
Klíma, természeti környezet	3,41	3,33	3,20	3,56	3,37
Kultúra, művelődés, művészet, kreativitás	3,16	3,39	3,27	3,19	3,27
Helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás	3,27	3,41	3,33	3,31	3,33
Társadalmi jóllét	3,37	3,42	3,50	3,69	3,41
Munka, gazdaság, jövőbeli lehetőségek	3,44	3,50	3,57	3,31	3,47
Humán rendszerek	3,42	3,48	3,57	3,44	3,45
Menedzsment	3,04	3,16	3,27	3,63	3,13

Forrás: saját szerkesztés

A demográfiai tulajdonságokat tekintve a nők inkább összefüggésbe hozzák az egyes területeket a társadalmi innovációval, mint a férfiak, leginkább igaz ez a humán rendszerek esetén (44. táblázat).

44. táblázat
Más szakterületekkel való összefüggés megítélése a válaszadó neme alapján

Vizsgált szakterület	Válaszó neme	
	Férfi	Nő
Digitalizáció	3,21	3,33
Klíma, természeti környezet	3,29	3,46
Kultúra, művelődés, művészet, kreativitás	3,16	3,38
Helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás	3,23	3,44
Társadalmi jóllét	3,26	3,55
Munka, gazdaság, jövőbeli lehetőségek	3,36	3,58
Humán rendszerek	3,31	3,60
Menedzsment	3,00	3,24

Forrás: saját szerkesztés

Az 50 év alattiak a társadalmi jólléttel látják átlagnál erősebbnek a kapcsolatot, az átlaghoz képest leggyengébbnek pedig a kultúra, művelődés, művészetek, kreativitás területtel, valamint a menedzsmenttel (45. táblázat).

45. táblázat
Összefüggés más szakterületekkel a válaszadó életkora alapján

Vizsgált szakterület	Válaszó életkora		Átlag
	50 év alattiak	50 év felettek	
Digitalizáció	3,26	3,27	3,27
Klíma, természeti környezet	3,34	3,40	3,37
Kultúra, művelődés, művészet, kreativitás	3,20	3,33	3,27
Helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás	3,31	3,35	3,33
Társadalmi jóllét	3,45	3,37	3,41
Munka, gazdaság, jövőbeli lehetőségek	3,48	3,46	3,47
Humán rendszerek	3,40	3,50	3,45
Menedzsment	3,07	3,18	3,13

Forrás: saját szerkesztés

A társadalmi innovációk fontosságára való figyelemfelhívás szükségességét támasztja alá, hogy a tudományos fokozattal rendelkezők kevésbé hozzák összefüggésbe az egyes területekkel a társadalmi innovációt, mint az alacsonyabb végzettségűek. Különösen igaz ez a klíma, természeti környezetre, ahol a legfeljebb középfokú végzettségűek 0,43 ponttal erősebbnek vélik ennek összefüggését a társadalmi innovációval, szemben a tudományos fokozattal rendelkezőkkel (46. táblázat).

46. táblázat
Összefüggés más szakterületekkel a válaszadó végzettsége alapján

Vizsgált szakterület	Válaszó végzettsége			Átlag
	Max. középfok	Felsőfok	Tud. fokozat	
Digitalizáció	3,41	3,26	3,24	3,27
Klíma, természeti környezet	3,57	3,38	3,14	3,37
Kultúra, művelődés, művészet, kreativitás	3,35	3,26	3,28	3,27
Helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás	3,46	3,33	3,28	3,33
Társadalmi jóllét	3,35	3,42	3,32	3,41
Munka, gazdaság, jövőbeli lehetőségek	3,41	3,49	3,34	3,47
Humán rendszerek	3,49	3,46	3,34	3,45
Menedzsment	3,19	3,13	3,02	3,13

Forrás: saját szerkesztés

A községekben élők számára az összefüggés erőssége a kultúra, művelődés, művészet, kreativitás területtel van leginkább az átlag felett (47. táblázat).

47. táblázat
Összefüggés más szakterületekkel a megkérdezett szervezet székhelye alapján

Vizsgált szakterület	Település besorolása				Átlag
	Bp.	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	
Digitalizáció	3,21	3,30	3,29	3,25	3,27
Klíma, természeti környezet	3,42	3,29	3,41	3,41	3,37
Kultúra, művelődés, művészet, kreativitás	3,28	3,15	3,34	3,43	3,27
Helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás	3,37	3,28	3,36	3,38	3,33
Társadalmi jóllét	3,50	3,30	3,45	3,44	3,41
Munka, gazdaság, jövőbeli lehetőségek	3,47	3,43	3,51	3,49	3,47
Humán rendszerek	3,53	3,37	3,52	3,41	3,45
Menedzsment	3,12	3,13	3,11	3,15	3,13

Forrás: saját szerkesztés

A vállalkozásoknál, oktatásban, kutatásban dolgozók esetén szintén gyengébbnek vélt az összefüggés az egyes területekkel, szemben a civil szervezetekben és a közszférában dolgozókkal (48. táblázat).

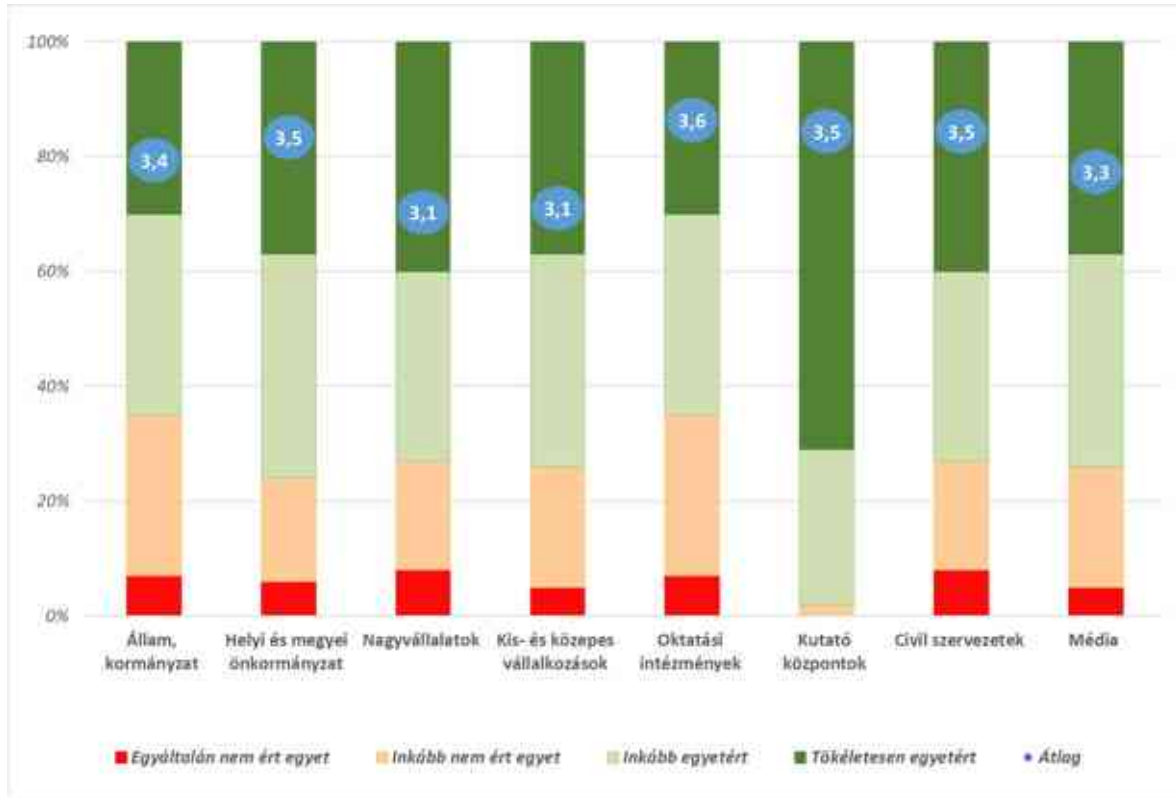
48. táblázat
Összefüggés más szakterületekkel a megkérdezett szervezet besorolása alapján

Vizsgált szakterület	Szervezet besorolása				Átlag
	Köz-szféra	Civil	Vállal-kozás	Oktató / kutató intézmény	
Digitalizáció	3,32	3,30	3,15	3,30	3,27
Klíma, természeti környezet	3,40	3,37	3,44	3,20	3,37
Kultúra, művelődés, művészet, kreativitás	3,16	3,29	3,36	3,27	3,27
Helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás	3,40	3,30	3,33	3,30	3,33
Társadalmi jóllét	3,43	3,43	3,37	3,39	3,41
Munka, gazdaság, jövőbeli lehetőségek	3,54	3,50	3,38	3,39	3,47
Humán rendszerek	3,56	3,47	3,32	3,45	3,45
Menedzsment	3,23	3,13	3,03	3,08	3,13

Forrás: saját szerkesztés

8.3. A társadalmi innováció szereplőinek hatása a fenntarthatóságra

A megkérdezettek szerint a társadalmi innováció legfontosabb szereplői az oktatási és kutatási intézmények, majd kis különbséggel a civil szervezetek, valamint a közigazgatási szervek (helyi és megyei önkormányzatok, valamint az kormányzati szervek). Legkevésbé fontos szereplői pedig a vállalatok (KKV-k és nagyvállalatok egyaránt). (35. ábra)

35. ábra

A társadalmi innováció szereplőinek fontossága

Forrás: saját szerkesztés

Az egyes szereplők fontosságának megítélése különbséget mutat aszerint, hogy a megkérdezett tevékenysége mely területhez kötődik. A klímához és természeti környezethez kapcsolódók fontosabbnak tartják a civil szervezeteket, ugyanakkor kevésbé tartják fontosnak a nagyvállalatokat, valamint a kormányzatot más területek képviselőihez képest.

A társadalmi innováció szereplőinek fontossága kapcsolatban áll azzal, hogy a válaszadó hány társadalmi innovációs projektet ismer. Akik nem ismernek egyet sem, azok a civil szervezetek, valamint a kis- és közepes vállalkozások fontosságát tartják az átlagnál gyengébbnek (0,24 és 0,19 ponttal). Akik ismernek társadalmi innovációs projekteket, azok általában a szereplők többségét fontosabbnak gondolják. Főként a kis- és közepes vállalkozások, nagyvállalatok kapcsán emelhető ki, hogy akik 4-10 TI projektet ismernek, azok az átlagnál fontosabbnak gondolják ezeket a szereplőket a társadalmi innovációban, akik 10-nél is több TI projektet ismernek, azok fontosabbnak tartják a kkv-k és civil szervezeteket az átlaghoz viszonyítva. Amennyiben a válaszadók részt is vesznek 10-nél több TI projektben, a civil szervezeteket szintén fontosabbnak gondolják 0,22 ponttal az átlagos véleményhez képest (49. táblázat és 50. táblázat).

49. táblázat

Társadalmi innováció szereplőinek fontossága projektek ismerete alapján

A társadalmi innováció szereplői	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Állam, kormányzat	3,48	3,42	3,24	3,35	3,38
Helyi és megyei önkormányzat	3,51	3,49	3,46	3,59	3,50
Nagyvállalatok	3,03	3,08	3,25	3,06	3,11
Kis- és közepes vállalkozások	2,94	3,10	3,30	3,24	3,13
Oktatási intézmények	3,61	3,57	3,63	3,53	3,59
Kutató központok	3,59	3,52	3,53	3,45	3,53
Civil szervezetek	3,29	3,56	3,61	3,65	3,53
Média	3,30	3,29	3,44	3,29	3,32

Forrás: saját szerkesztés

50. táblázat

Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a projektekben való részvétel alapján

A társadalmi innováció szereplői	Részvétel társadalmi innovációs projektekben (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Állam, kormányzat	3,45	3,29	3,40	3,50	3,38
Helyi és megyei önkormányzat	3,51	3,48	3,47	3,63	3,50
Nagyvállalatok	3,08	3,13	3,27	3,00	3,11
Kis- és közepes vállalkozások	3,05	3,20	3,17	3,25	3,13
Oktatási intézmények	3,55	3,61	3,67	3,69	3,59
Kutató központok	3,58	3,48	3,57	3,50	3,53
Civil szervezetek	3,39	3,65	3,60	3,75	3,53
Média	3,27	3,38	3,43	3,19	3,32

Forrás: saját szerkesztés

A demográfiai tulajdonságokat tekintve a nők fontosabbnak tartják az egyes szereplőket a társadalmi innovációban, mint a férfiak (51. táblázat).

51. táblázat
Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a válaszadó neme alapján

A társadalmi innováció szereplői	Válaszadó neme	
	Férfi	Nő
Állam, kormányzat	3,28	3,49
Helyi és megyei önkormányzat	3,40	3,60
Nagyvállalatok	2,93	3,28
Kis- és közepes vállalkozások	3,02	3,23
Oktatási intézmények	3,58	3,59
Kutató központok	3,49	3,58
Civil szervezetek	3,43	3,62
Média	3,19	3,46

Forrás: saját szerkesztés

Az 50 év alattiak a kkv-kat kicsivel fontosabbnak gondolják, a kutatóközpontokat viszont kevésbé fontosnak az idősebb korcsoporthoz képest (52. táblázat).

52. táblázat
Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a válaszadó életkora alapján

A társadalmi innováció szereplői	Válaszadó életkora		Átlag
	50 év alattiak	50 év felettek	
Állam, kormányzat	3,39	3,38	3,38
Helyi és megyei önkormányzat	3,54	3,46	3,50
Nagyvállalatok	3,14	3,08	3,11
Kis- és közepes vállalkozások	3,20	3,06	3,13
Oktatási intézmények	3,57	3,60	3,59
Kutató központok	3,47	3,59	3,53
Civil szervezetek	3,53	3,52	3,53
Média	3,33	3,32	3,32

Forrás: saját szerkesztés

Az iskolai végzettség tekintetében elmondható, hogy a tudományos fokozattal rendelkezők kevésbé tartják fontosnak a médiát, az állam, kormányzatot, a nagyvállalatokat, helyi és megyei önkormányzatokat, mint az alacsonyabb végzettségűek (53. táblázat).

53. táblázat

Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a válaszadó végzettsége alapján

A társadalmi innováció szereplői	Válaszadó végzettsége			Átlag
	Max. középfok	Felső-fok	Tud. fokozat	
Állam, kormányzat	3,35	3,41	3,20	3,38
Helyi és megyei önkormányzat	3,59	3,50	3,40	3,50
Nagyvállalatok	3,24	3,11	2,98	3,11
Kis- és közepes vállalkozások	3,32	3,09	3,22	3,13
Oktatási intézmények	3,65	3,57	3,70	3,59
Kutató központok	3,38	3,54	3,58	3,53
Civil szervezetek	3,57	3,51	3,62	3,53
Média	3,49	3,33	3,16	3,32

Forrás: saját szerkesztés

A községekben élők számára a civil szervezetek fontosabbak, a kutatóközpontok viszont kevésbé fontosak a városban élőkhez viszonyítva (54. táblázat).

54. táblázat

Társadalmi innováció szereplőinek fontossága megkérdezett szervezet székhelye alapján

A társadalmi innováció szereplői	Település besorolása				Átlag
	Bp.	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	
Állam, kormányzat	3,29	3,37	3,45	3,46	3,38
Helyi és megyei önkormányzat	3,49	3,49	3,48	3,56	3,50
Nagyvállalatok	3,00	3,13	3,15	3,15	3,11
Kis- és közepes vállalkozások	3,10	3,13	3,12	3,18	3,13
Oktatási intézmények	3,66	3,49	3,62	3,67	3,59
Kutató központok	3,48	3,56	3,62	3,38	3,53
Civil szervezetek	3,57	3,43	3,54	3,67	3,53
Média	3,38	3,30	3,33	3,30	3,32

Forrás: saját szerkesztés

A községfővárosban dolgozók fontosabbnak gondolják az állam, kormányzat, helyi és megyei önkormányzatok, nagyvállalatok és kutatóközpontok szerepét, de kevésbé vélik fontosnak a civil szervezeteket. A civil szervezetek képviselői, hasonlóan az oktatás, kutatás területén dolgozókhoz, viszont saját területüket az átlagnál fontosabbnak gondolják (55. táblázat).

55. táblázat

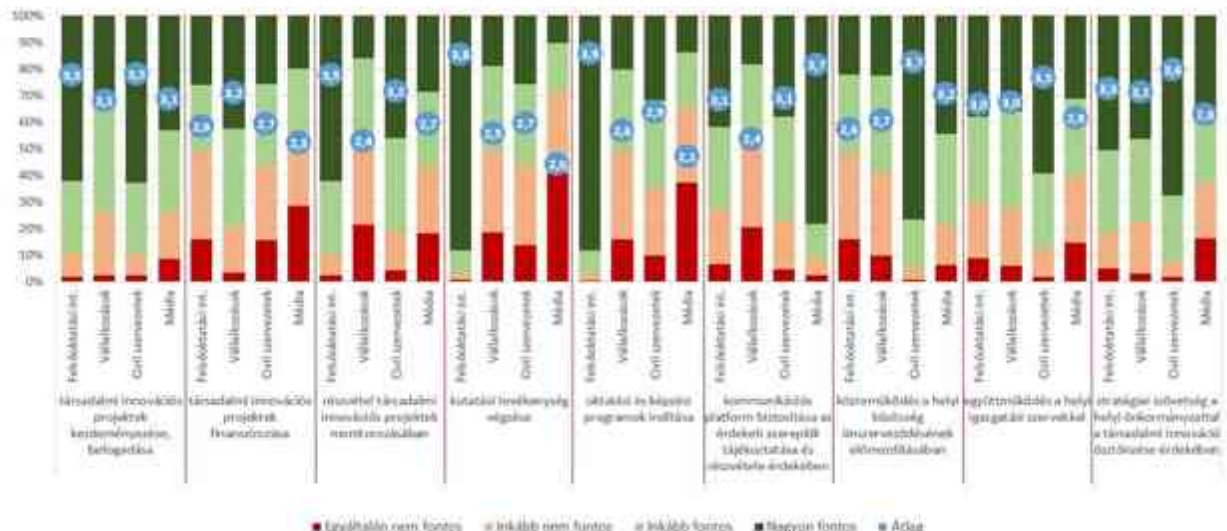
Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a megkérdezett szervezet besorolása alapján

A társadalmi innováció szereplői	Szervezet besorolása				Átlag
	Köz-szféra	Civil	Vállal-kozás	Oktató / kutató intézmény	
Állam, kormányzat	3,58	3,34	3,28	3,27	3,38
Helyi és megyei önkormányzat	3,57	3,45	3,48	3,48	3,50
Nagyvállalatok	3,20	3,13	3,03	3,01	3,11
Kis- és közepes vállalkozások	3,10	3,14	3,13	3,11	3,13
Oktatási intézmények	3,60	3,60	3,48	3,70	3,59
Kutató központok	3,66	3,53	3,38	3,54	3,53
Civil szervezetek	3,35	3,66	3,53	3,59	3,53
Média	3,35	3,35	3,31	3,24	3,32

Forrás: saját szerkesztés

8.4. Hálózati kapcsolatok hatása a fenntarthatóságra

A válaszadók szerint a felsőoktatási intézmények szerepe a célirányos oktatási, képzési programokban, valamint a kutatási tevékenység végzésében a legfontosabb, legalacsonyabbnak pedig a társadalmi innovációs projektek finanszírozásában és a helyi önszerveződés ösztönzésében gondolják. A vállalatoknak nem tulajdonítanak nagyon fontos szerepet szinte egyetlen vizsgált tevékenységi körben sem, érdekes módon még a finanszírozásban sem jelentős a vállalatoknak tulajdonított szerep (jelentősen elmarad az ilyen irányú állami szerepvállalással szembeni elvárástól) (36. ábra).

36. ábra

A felsőoktatási intézmények, vállalkozások, civil szervezetek, média szerepének értékelése a társadalmi innováció kapcsán

Forrás: saját szerkesztés

A vállalatok szerepét a legfontosabbnak a helyi önkormányzattal, továbbá a helyi igazgatási szervekkel való együttműködésben látják. Legkisebb szerepet pedig a társadalmi innovációs projektek monitorozásában tulajdonítanak neki. A civil szervezetek legfontosabb szerepének a helyi önszerveződések ösztönzését tartják, mert véleményük szerint legkevésbé van szerepük a társadalmi innovációs projektek finanszírozásában és a kutatási tevékenységek végzésében. A válaszadók a média legfontosabb szerepét abban látják, hogy kommunikációs platformot biztosít, legkevésbé játszik szerepet a kutatási tevékenység végzésében, valamint oktatási, képzési programok indításában (36. ábra).

Az aktivitásonként különbségek vannak a társadalmi szereplők szerepének fontosságában. A kutatási és az oktatási, képzési programok indítása kapcsán mutatkoznak meg a legnagyobb eltérések. Mindkét terület esetén a vezető szerep a felsőoktatási intézményeké, jelentős különbséggel követik a civil szervezetek. Érdekes módon a vállalatoknak nem tulajdonítanak ilyen szerepet a válaszadók. Szintén eltérések figyelhetők meg a társadalmi innovációs projektek monitorozása kapcsán. E téren is a felsőoktatási intézményeké és a civil szervezeteké a nagyobb szerep, kisebb a médiáé és a vállalkozásoké. A kommunikációs platform biztosításában a legfontosabb a média szerepe a válaszadók szerint, majd a felsőoktatási intézmények, civil szervezetek következnek, végül a vállalkozások a fontossági sorrendben. A helyi közösségek önszerveződésének ösztönzésében a civil szervezeteké a fő szerep, majd a média, a vállalkozások és a felsőoktatási intézmények szerepének fontossága követi jelentős csökkenéssel (36. ábra).

Minél több társadalmi innovációs projektet ismernek, illetve minél több ilyen projektben vettek részt a válaszadók, annál magasabbra értékelik az egyes aktorok szerepét. A 10 vagy annál is több projektben részt vevő válaszadók jellemzően minden aktornak, szinte minden tevékenységi körben betöltött szerepének jelentőségét magasabbra értékelik, mint azok, akik kevesebb projektben vettek részt, illetve kevesebb TI projektet ismernek. Különösen szembetűnő, hogy a civil szervezetek szerepét a kutatási, valamint az oktatási és képzési programokban jelentősen magasabbra értékelik a többi válaszadóhoz képest. Ezzel szemben az átlagnál kevésbé tartják fontosnak a felsőoktatási intézmények szerepét a TI projektek kezdeményezésében és monitorozásában, és a vállalkozások szerepét a kutatási és a kommunikációs tevékenységek végzésében.

A civil szervezetek és a közintézmények képviselői a másik két csoporthoz (a vállalkozások és az oktatási-kutatási intézetek képviselőihez) képest fontosabbnak tartják az egyes aktorok szerepét a TI projektekben. Kivételt képez a közszférát képviselők esetében a civil szervezetek szerepének értékelése: a többiekhez képest jelentős mértékben, akár 5-7 százalékponttal is alacsonyabbnak értékelik a szerepüket a különböző tevékenységi körökben. Ezzel szemben maguknak a civil szervezeteknek a képviselői jelentős mértékben felülértékelik a saját szektoruk szerepét a többi csoport képviselőihez képest. A saját szektor szerepének ilyen felülértékelése a többi csoport képviselőire nem jellemző, sőt, az oktatási és kutatási intézmények képviselői a többiekhez képest alulértékeli a kutató és oktató intézmények szerepét a TI projektekben, de ugyanígy viszonylagosan alulértékeli a média szerepét is.

Ezzel összhangban van az is, hogy a magasabb iskolai végzettségűek, különösen a tudományos fokozattal rendelkezők (akik nyilvánvalóan felülreprezentáltak az oktató és kutatóintézetek képviselői között) a többiekhez képest alacsonyabbnak értékelik a különböző aktorok, de különösen a kutató és oktató intézmények, valamint a média szerepét, míg a maximum középfokú iskolai végzettséggel rendelkezőkre ennek éppen az ellenkezője jellemző.

A 2. melléklet tartalmazza a helyi fejlesztésekre vonatkozó kérdésblokk egyes kérdéseire adott válaszok, valamint a demográfiai kérdések közötti kapcsolatokat.

A következő kérdések bár sorrendi skálán mérhetők, de a táblázat nem tartalmazza őket, mivel egyik esetében sem mutatkozott szignifikáns kapcsolat.

A táblázatban lévő tau értékek közül

- A legkisebb $\tau = -0,224$ közepesen erős, negatív irányú kapcsolatot jelez az alábbiak között:

- X4_Településtípus: Az Ön által képviselt szervezet székhelye?
1= község; 2= egyéb város; 3= megyei jogú város; 4= Budapest
- G6AO01 (G6[AO01]) Véleménye szerint mennyire jelentenek kihívást az alábbiak a helyi fejlesztések területén, amelyekben szükség lesz társadalmi innovációra? [A településműködtetés anyagi forrásainak megteremtése a szolgáltatások minőségének biztosítása érdekében]
(Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem jelent kihívást, 4=teljes mértékben kihívást jelent!)

Közepesen erősen igaz a következő állítás: minél nagyobb (kisebb) településen van egy szervezet székhelye, annál kevésbé (inkább) gondolják kihívást jelentőnek a településműködtetés anyagi forrásainak megteremtését a szolgáltatások minőségének biztosítása érdekében.

- A legnagyobb $\tau = 0,657$, ami az alábbi két kérdésre adott válaszok között közepesen erős, pozitív irányú kapcsolatra utal:
 - G6AO04 (G6[AO04]) Véleménye szerint mennyire jelentenek kihívást az alábbiak a helyi fejlesztések területén, amelyekben szükség lesz társadalmi innovációra? [Előregedő helyi társadalmak problémái]
(Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem jelent kihívást, 4=teljes mértékben kihívást jelent!)
 - G7AO04. G7[AO04]. Mit gondol, mennyire fontosak az alábbi kihívások a helyi fejlesztések területén, amelyekben szükség lesz társadalmi innovációra? [Előregedő helyi társadalmak problémái]
(Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem fontos, 4=teljes mértékben fontos!)

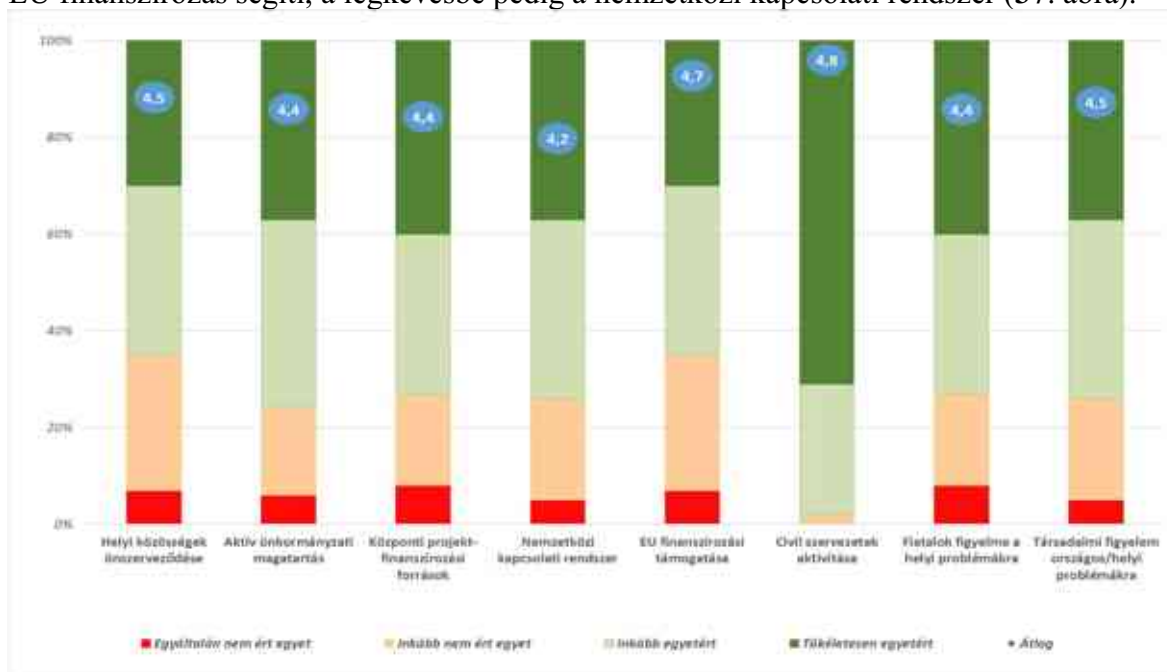
Majdnem erősen igaz az előregedő helyi társadalmak problémáival kapcsolatban, hogy ezt minél inkább (kevésbé) kihívást jelentőnek ítélik, annál inkább (kevésbé) fontosnak tartják.

A 2. melléklet színskálája:

legkisebb érték ($\tau = -0,224$) legnagyobb érték ($\tau = 0,657$)

8.5. A társadalmi innovációt segítő tényezők Magyarországon

A válaszadók szerint a társadalmi innovációt leginkább a civil szervezetek aktivitása és az EU finanszírozás segíti, a legkevésbé pedig a nemzetközi kapcsolati rendszer (37. ábra).

37. ábra

A társadalmi innovációt segítő tényezők Magyarországon

Forrás: saját szerkesztés

Az egyes tényezők megítélésében különbség van aszerint, hogy a megkérdezett tevékenysége mely területhez kapcsolódik. A központi projekt finanszírozási források a legtöbb terület képviselői szerint kevésbé segíti a társadalmi innovációt, szemben más tényezőkkel. A digitalizációhoz és a menedzsmenthez kapcsolódók a legtöbb faktort kevésbé tartják támogatónak a többi válaszadóhoz képest. A klíma, természeti környezet területéhez kötődők viszont nagyobb mértékben gondolják úgy, hogy több tényező segíti a társadalmi innovációt, különösen a helyi közösségek önszerveződése, az aktív önkormányzati támogatás és az országos és helyi problémák iránti társadalmi figyelem esetén a többi válaszadóhoz viszonyítva.

A társadalmi innovációt befolyásoló tényezők támogatásának mértéke függ attól, hogy a válaszadó hány társadalmi innovációs projektet ismer. Akik nem ismernek egyet sem, azok minden faktor segítségének mértékét alacsonyabbnak gondolják az átlagos válaszhoz képest. Akik ismernek 4-10 társadalmi innovációs projektet, azok általában a tényezők többségéről úgy gondolják, hogy nagyobb mértékben segítik a társadalmi innovációt, akik 10-nél is több projektet ismernek, azok viszont kevésbé gondolják segítő tényezőnek az aktív önkormányzati magatartást (0,25 ponttal), a központi projekt finanszírozási forrásokat, valamint a nemzetközi kapcsolati rendszert az átlaghoz viszonyítva. Amennyiben a válaszadók részt is vesznek 10-nél több TI projektben, különösen a központi projekt finanszírozási forrásokat tartják kevésbé támogatónak (0,56 ponttal) az átlagos véleményhez képest. (56. és 57. táblázat)

56. táblázat
Segítő tényezők fontosságának megítélése a projektek ismerete alapján

Társadalmi innovációt segítő tényezők fontossága	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Helyi közösségek önszerveződése	4,28	4,53	4,73	4,59	4,53
Aktív önkormányzati magatartás	4,28	4,34	4,87	4,18	4,43
Központi projekt-finanszírozási források	4,27	4,32	4,63	4,20	4,37
Nemzetközi kapcsolati rendszer	4,02	4,12	4,55	4,08	4,19
EU finanszírozási támogatása	4,59	4,62	4,96	4,84	4,71
Civil szervezetek aktivitása	4,58	4,81	5,04	5,02	4,84
Fiatalok figyelme a helyi problémákra	4,32	4,41	4,54	4,47	4,43
Társadalmi figyelem országos/helyi problémákra	4,41	4,38	4,71	4,69	4,49

Forrás: saját szerkesztés

57. táblázat
Segítő tényezők fontosságának megítélése a projektekben való részvétel alapján

Társadalmi innovációt segítő tényezők fontossága	Részvétel társadalmi innovációs projektekben (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Helyi közösségek önszerveződése	4,42	4,70	4,20	4,81	4,53
Aktív önkormányzati magatartás	4,36	4,57	4,07	4,25	4,43
Központi projekt-finanszírozási források	4,38	4,41	4,33	3,81	4,37
Nemzetközi kapcsolati rendszer	4,19	4,24	4,00	4,06	4,19
EU finanszírozási támogatása	4,62	4,80	4,97	4,44	4,71
Civil szervezetek aktivitása	4,64	5,09	4,80	4,81	4,84
Fiatalok figyelme a globális problémákra	4,41	4,53	4,00	4,25	4,43
Társadalmi figyelem országos/helyi problémákra	4,42	4,57	4,43	4,69	4,49

Forrás: saját szerkesztés

A demográfiai tulajdonságokat tekintve a nők a felsorolt tényezőket nagyobb mértékű segítőként tartják számon, mint a férfiak, leginkább a nemzetközi kapcsolatok és az EU finanszírozási támogatás esetében helyezik ezek támogató hatását magasabbra az átlagtól 0,26, illetve 0,24 ponttal (58. táblázat).

58. táblázat
Segítő tényezők fontosságának megítélése a válaszadó neme alapján

Társadalmi innovációt segítő tényezők fontossága	Válaszadó neme	
	Férfi	Nő
Helyi közösségek önszerveződése	4,42	4,65
Aktív önkormányzati magatartás	4,34	4,52
Központi projekt-finanszírozási források	4,26	4,48
Nemzetközi kapcsolati rendszer	3,94	4,45
EU finanszírozási támogatása	4,47	4,95
Civil szervezetek aktivitása	4,66	5,02
Fiatalok figyelme a helyi problémákra	4,23	4,63
Társadalmi figyelem országos/helyi problémákra	4,34	4,64

Forrás: saját szerkesztés

Az 50 év alattiak nagyobb mértékű támogatást társítanak a legtöbb faktorhoz az idősebb korcsoporthoz képest, különösen a helyi közösségek önszerveződését gondolják nagyobb mértékben támogatónak (0,18 ponttal) a társadalmi innovációban az átlaghoz képest (59. táblázat).

59. táblázat
Segítő tényezők fontosságának megítélése a válaszadó életkora alapján

Társadalmi innovációt segítő tényezők fontossága	Válaszadó életkora		Átlag
	50 év alattiak	50 év felettek	
Helyi közösségek önszerveződése	4,71	4,38	4,53
Aktív önkormányzati magatartás	4,49	4,37	4,43
Központi projekt-finanszírozási források	4,34	4,40	4,37
Nemzetközi kapcsolati rendszer	4,22	4,16	4,19
EU finanszírozási támogatása	4,72	4,70	4,71
Civil szervezetek aktivitása	4,91	4,77	4,84
Fiatalok figyelme a globális problémákra	4,52	4,35	4,43
Társadalmi figyelem országos/helyi problémákra	4,55	4,44	4,49

Forrás: saját szerkesztés

Az iskolai végzettség esetén megállapítható, hogy általában csökken a tényezők támogatásának mértéke. A tudományos fokozattal rendelkezők kevésbé tartják támogatónak az aktív önkormányzati magatartást, a központi projekt finanszírozási forrásokat, valamint a nemzetközi kapcsolatokat, mint az alacsonyabb végzettségűek, viszont az EU finanszírozási források szerepét 0,23 ponttal az átlag fölé helyezték. (60. táblázat)

60. táblázat

Segítő tényezők fontosságának megítélése a válaszadó végzettsége alapján

Társadalmi innovációt segítő tényezők fontossága	Válaszadó végzettsége			Átlag
	Max. középfok	Felső-fok	Tud. fokozat	
Helyi közösségek önszerveződése	4,49	4,55	4,44	4,53
Aktív önkormányzati magatartás	4,62	4,44	4,18	4,43
Központi projekt-finanszírozási források	4,57	4,38	4,12	4,37
Nemzetközi kapcsolati rendszer	4,30	4,22	3,94	4,19
EU finanszírozási támogatása	4,81	4,67	4,94	4,71
Civil szervezetek aktivitása	4,84	4,84	4,84	4,84
Fiatalok figyelme a helyi problémákra	4,43	4,45	4,26	4,43
Társadalmi figyelem országos/helyi problémákra	4,38	4,50	4,54	4,49

Forrás: saját szerkesztés

A községekben élők számára leginkább az aktív önkormányzati magatartás nagyobb támogatóerővel bír a városokban élőkhöz véleményéhez képest, amelyet 0,26 ponttal helyeztek az átlag fölé (61. táblázat).

61. táblázat

Segítő tényezők fontosságának megítélése a megkérdezett szervezet székhelye alapján

Társadalmi innovációt segítő tényezők fontossága	Település besorolása				Átlag
	Bp.	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	
Helyi közösségek önszerveződése	4,43	4,47	4,65	4,66	4,53
Aktív önkormányzati magatartás	4,13	4,40	4,60	4,69	4,43
Központi projekt-finanszírozási források	3,98	4,43	4,69	4,25	4,37
Nemzetközi kapcsolati rendszer	4,15	4,20	4,31	3,98	4,19
EU finanszírozási támogatása	4,62	4,76	4,82	4,52	4,71
Civil szervezetek aktivitása	4,89	4,73	4,90	4,93	4,84
Fiatalok figyelme a globális problémákra	4,49	4,37	4,55	4,23	4,43
Társadalmi figyelem országos/helyi problémákra	4,38	4,51	4,67	4,28	4,49

Forrás: saját szerkesztés

A közzférában dolgozók fontosabbnak tartják az aktív önkormányzati magatartást, központi projekt finanszírozási forrásokat, az EU finanszírozást, de kevésbé tartják fontosnak a civil szervezeteket és a helyi problémák iránti figyelmet. A vállalkozások képviselői minden tényezőhöz kisebb mértékű támogatást kapcsolnak, míg a civil szervezetek képviselői magasabbra a civil szervezetek aktivitását 0,35 ponttal az átlag fölé és az oktatás, kutatás területén dolgozók is magasabbra az EU finanszírozási források támogató hatását 0,3 ponttal az átlagos véleményhez képest (62. táblázat).

62. táblázat
Segítő tényezők fontosságának megítélése a megkérdezett szervezet besorolása alapján

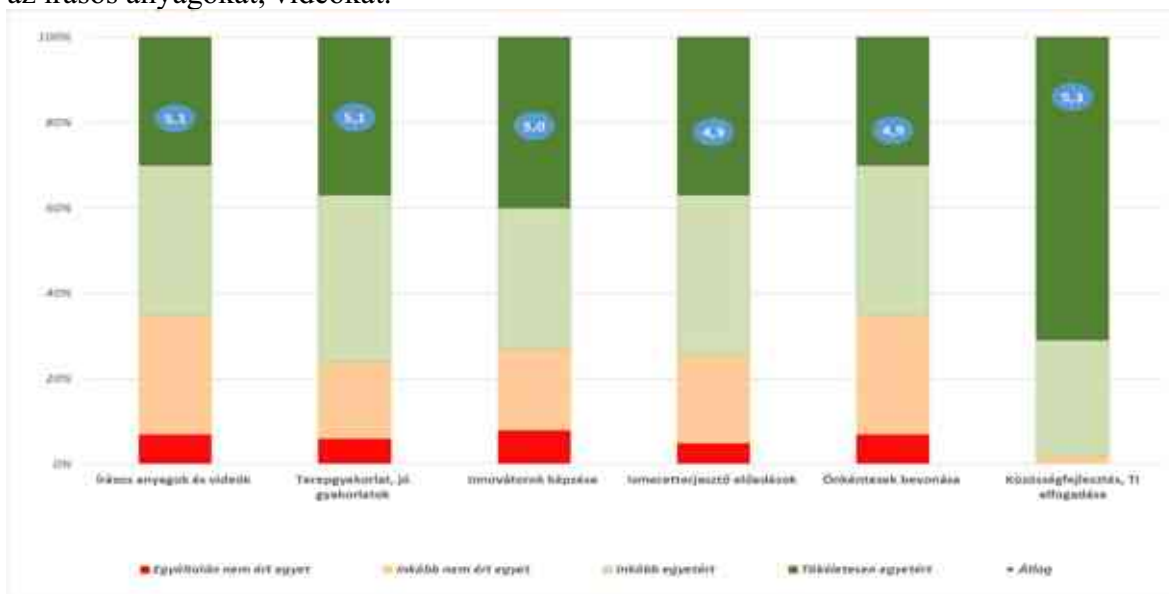
Társadalmi innovációt segítő tényezők fontossága	Szervezet besorolása				Átlag
	Köz-szféra	Civil	Vállal-kozás	Oktató / kutató intézmény	
Helyi közösségek önszerveződése	4,49	4,72	4,35	4,56	4,53
Aktív önkormányzati magatartás	4,72	4,37	4,20	4,38	4,43
Központi projekt-finanszírozási források	4,81	4,39	3,98	4,14	4,37
Nemzetközi kapcsolati rendszer	4,28	4,32	3,99	4,10	4,19
EU finanszírozási támogatása	4,77	4,83	4,33	5,01	4,71
Civil szervezetek aktivitása	4,69	5,19	4,59	4,83	4,84
Fiatalok figyelme a helyi problémákra	4,26	4,63	4,34	4,51	4,43
Társadalmi figyelem országos/helyi problémákra	4,60	4,61	4,18	4,56	4,49

Forrás: saját szerkesztés

8.6. A társadalmi innovációs eredmények diffúziója

A válaszadók szerint a társadalmi innovációs projekt során az eredmények széleskörű elterjedése szempontjából fontosabb a közösségfejlesztés, és a társadalmi innovációk tanulmányozása természetes környezetükben, legkevésbé pedig az önkéntesek bevonása és ismeretterjesztő előadások tartása. (38. ábra).

Az egyes tényezők fontossága különbséget mutat aszerint, hogy a megkérdezett tevékenysége mely területhez kötődik. A társadalmi jóllét területéhez kapcsolódók a legtöbb témát fontosabbnak vélik, a közszférához kötődők viszont kevésbé tartják fontosnak főként az írásos anyagokat, videókat.

38. ábra

A társadalmi innovációk széleskörű elterjedésében fontos tényezők

Forrás: saját szerkesztés

A társadalmi innováció elterjesztésében szerepet játszó tényezők fontosságának megítélése kapcsolatban áll azzal, hogy a válaszadó hány társadalmi innovációs projektet ismer. Akik nem ismernek egy TI projektet sem, azok a felsorolt tényezőket kevésbé tartják fontosnak, míg akik legalább 4 projektet ismernek, azok fontosabbnak gondolják a faktorok legtöbbször szemben azokkal, akik kevesebbet ismernek. Amennyiben a válaszadók részt is vesznek 10-nél több TI projektben a tényezők közül kevésbé tartják fontosnak az írásos anyagokat, videókat, az innovátorok képzését, valamint az ismeretterjesztő előadások tartását (63. táblázat és 64. táblázat).

63. táblázat

Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a projektek ismerete alapján

Társadalmi innovációk elterjesztésében szerepet játszó tényezők fontossága	Ismert társadalmi innovációs projektek száma (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Írásos anyagok és videók	4,76	5,12	5,10	5,14	5,05
Terepgyakorlat, jó gyakorlatok	4,78	5,07	5,16	5,31	5,06
Innovátorok képzése	4,80	4,94	5,15	4,98	4,96
Ismeretterjesztő előadások	4,81	4,90	4,90	4,98	4,89
Önkéntesek bevonása	4,81	4,91	4,94	5,06	4,91
Közösségfejlesztés, TI elfogadása	5,16	5,24	5,48	5,49	5,30

Forrás: saját szerkesztés

64. táblázat

Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága projektekben való részvétel alapján

Társadalmi innovációk elterjesztésében szerepet játszó tényezők fontossága	Részvétel társadalmi innovációs projektekben (db)				Átlag
	0	1-3	4-10	10<	
Írásos anyagok és videók	4,97	5,15	5,13	4,75	5,05
Terepgyakorlat, jó gyakorlatok	4,90	5,22	5,23	5,13	5,06
Innovátorok képzése	4,89	5,07	5,00	4,69	4,96
Ismeretterjesztő előadások	4,84	4,97	4,87	4,56	4,89
Önkéntesek bevonása	4,84	5,02	4,77	5,06	4,91
Közösségfejlesztés, TI elfogadása	5,22	5,36	5,50	5,50	5,30

Forrás: saját szerkesztés

A demográfiai tulajdonságokat tekintve a nők a felsorolt tényezők fontosságával inkább egyetértenek, mint a férfiak (65. táblázat).

65. táblázat

Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a válaszadó neme alapján

Társadalmi innovációk elterjesztésében szerepet játszó tényezők fontossága	Válaszadó neme	
	Férfi	Nő
Írásos anyagok és videók	4,96	5,14
Terepgyakorlat, jó gyakorlatok	4,90	5,22
Innovátorok képzése	4,85	5,08
Ismeretterjesztő előadások	4,78	5,00
Önkéntesek bevonása	4,75	5,07
Közösségfejlesztés, TI elfogadása	5,14	5,46

Forrás: saját szerkesztés

Az 50 év alattiak főként az ismeretterjesztő előadásokat tartják kevésbé fontosnak, fontosabbnak pedig a közösségfejlesztést tartják az összes válaszadóhoz képest kortól függetlenül (

66. táblázat).

66. táblázat

Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a válaszadó életkora alapján

Társadalmi innovációk elterjesztésében szerepet játszó tényezők fontossága	Válaszadó életkora		Átlag
	50 év alattiak	50 év felettiak	
Írásos anyagok és videók	5,03	5,06	5,05
Terepgyakorlat, jó gyakorlatok	5,01	5,10	5,06
Innovátorok képzése	4,91	5,01	4,96
Ismeretterjesztő előadások	4,81	4,96	4,89
Önkéntesek bevonása	4,88	4,94	4,91
Közösségfejlesztés, TI elfogadása	5,35	5,26	5,30

Forrás: saját szerkesztés

Az iskolai végzettség esetén a legfeljebb középfokú végzettségűek értékek egyet nagyobb mértékben a tényezők fontosságával a magasabb végzettségűekhez képest (67. táblázat).

67. táblázat

Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a válaszadó végzettsége alapján

Társadalmi innovációk elterjesztésében szerepet játszó tényezők fontossága	Válaszadó végzettsége			Átlag
	Max. középfok	Felső-fok	Tud. fokozat	
Írásos anyagok és videók	5,19	5,03	5,08	5,05
Terepgyakorlat, jó gyakorlatok	5,22	5,04	5,12	5,06
Innovátorok képzése	5,24	4,95	4,84	4,96
Ismeretterjesztő előadások	5,19	4,86	4,90	4,89
Önkéntesek bevonása	5,22	4,89	4,84	4,91
Közösségfejlesztés, TI elfogadása	5,46	5,29	5,30	5,30

Forrás: saját szerkesztés

A községekben élők számára a felsorolt tényezők kevésbé fontosak az összes válaszhoz képest településtípustól függetlenül (68. táblázat).

68. táblázat

Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a megkérdezett szervezet székhelye alapján

Társadalmi innovációk elterjesztésében szerepet játszó tényezők fontossága	Település besorolása				Átlag
	Bp.	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	
Írásos anyagok és videók	5,01	5,13	5,03	4,92	5,05
Terepgyakorlat, jó gyakorlatok	5,03	5,11	5,05	5,00	5,06
Innovátorok képzése	4,99	4,99	4,97	4,84	4,96
Ismeretterjesztő előadások	4,87	4,93	4,88	4,84	4,89
Önkéntesek bevonása	4,89	4,89	4,97	4,89	4,91
Közösségfejlesztés, TI elfogadása	5,43	5,23	5,33	5,23	5,30

Forrás: saját szerkesztés

Az oktatás, kutatásban dolgozók, valamint a civil szervezetek képviselői nagyobb mértékben értenek egyet a témák fontosságával a társadalmi innovációs projektek elterjesztésében, mint a közszférában és a vállalkozásoknál dolgozók (69. táblázat).

69. táblázat

Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a szervezet besorolása alapján

Társadalmi innovációk elterjesztésében szerepet játszó tényezők fontossága	Szervezet besorolása				Átlag
	Köz- szféra	Civil	Vállal- kozás	Oktató / kutató intézmény	
Írásos anyagok és videók	4,86	5,13	5,03	5,27	5,05
Terepgyakorlat, jó gyakorlatok	4,99	5,19	4,92	5,17	5,06
Innovátorok képzése	4,91	5,08	4,80	5,11	4,96
Ismeretterjesztő előadások	4,82	4,99	4,74	5,06	4,89
Önkéntesek bevonása	4,92	4,96	4,84	4,93	4,91
Közösségfejlesztés, TI elfogadása	5,24	5,44	5,21	5,31	5,30

Forrás: saját szerkesztés

A megkérdezett szervezetek által alkotott minta heterogén: méretnagyságát és tevékenységét tekintve eltérő nagyságú és profilú szervezetekről van szó. Egy részük már bizonyított (pl. Boldva község önkormányzatának pályázati szervezete 33 éve tevékenykedik), míg van olyan, amely alig több, mint egy éve végzi munkáját (Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet). A kérdőívre adott válaszok alapján elmondható, hogy a kelet-magyarországi szervezetek alapvetően pályázati forrásokra támaszkodnak. Vannak olyanok is (pl.: Furugyi Szociális Szövetkezet és Szarvasi Iparosok Szociális Szövetkezet), amelyek alvó szervezetnek tekinthetők.

A 70. táblázatban a mintában szereplő szervezetek különböző jellemzőit foglaltam össze.

70. táblázat
A megkérdezett szervezetek fontosabb paraméterei

	Szervezet neve	Működés időtartama (év)	Utolsó 5 működési év átlagos nettó árbevétele (m Ft)	Utolsó 5 működési év átlagos támogatási bevétele (m Ft)	Utolsó 5 működési év átlagos alkalmazotti létszáma (fő)	Utolsó 5 működési évben partnerek átlagos száma (db)	Működéshez szükséges szakmai tudás komplexitása (0 és 10 között)
1.	Aba-Novák Agóra Kulturális Központ	14	76	19	47	8	5
2.	Abaújrakezdés Közhasznú Egyesület	15	2	142	8	16	8
3.	Baráthegyi Majorság Alapítvány	10	3	11	4	12	9
4.	Boldva Községi Önkormányzat	33	520	32	120	30	7
5.	Borsod-Torna-Gömör Egyesület	14	0	40	5	9	7
6.	Eötvös József Református Oktatási Központ	10	793	200	105	28	7
7.	Fiatalok Fiatalokért Egyesület	18	4	6	2	11	8
8.	Furugyi Szoc. Szöv.	10	0	0	0	5	5
9.	Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft.	13	222	0	59	17	8
10.	Kacsacsőrű Művészeti Nonprofit Kft.	13	4	2	1	22	9
11.	Kelet-Magyarországi Munkaerőszolgáltató Szoc. Szöv.	8	1199	40	9	48	6
12.	Közép-Borsodi Területfejlesztési Szolgáltató Nonprofit Kft.	7	59	14	14	61	8
13.	Nagykanizsa Központi Óvoda	18	188	8	34	25	7
14.	Nagykőrösi Arany János Kulturális Központ	14	36	2	21	34	5
15.	Öcsödi Primer Kereskedelmi és Szolgáltató Szoc. Szöv.	8	8	20	2	9	7
16.	Önálló Másság Életminőség Fejlesztő Alapítvány	16	7	35	41	16	9
17.	Pro-Cserehát Egyesület	14	2	8	2	18	8
18.	Régió Fejlesztéséért Alapítvány	15	5	150	9	26	8
19.	Regionális Civil Központ Alapítvány	23	6	400	12	50	9
20.	Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet	1	1063	85	481	148	7
21.	Szarvasi Esély Gazdasági és Szolgáltató Szoc. Szöv.	6	0	0	0	6	6
22.	Szarvasi Iparosok Szociális Szövetkezet	4	0	0	0	9	7
23.	Szent András Szoc. Szöv.	7	1	20	3	7	6
24.	Szimbiózis Alapítvány	23	58	45	216	35	9
25.	Szociálisügyi és Egészségipari Szoc. Szöv.	6	0	0	1	6	9
	Minimum érték:	1	0	0	0	5	5
	Maximum érték:	33	1199	400	481	148	9

Forrás: saját szerkesztés

A paraméterek összehasonlíthatósága érdekében min-max normalizálást végeztem: a jellemzők tartományát átméreteztem [0, 1] tartományra, amelynek általános képlete a következő:

$$x' = \frac{x - \min(x)}{\max(x) - \min(x)}$$

ahol x az eredeti érték és az x' pedig a normalizált érték.

Az adatok normalizálásának eredményét a 71. táblázat tartalmazza.

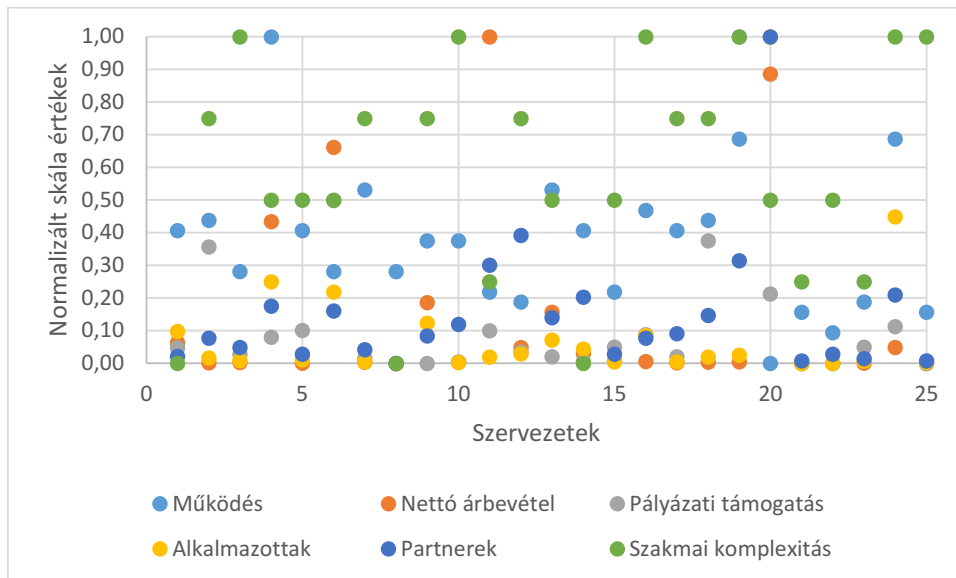
71. táblázat

A megkérdezett szervezeteket jellemző paraméterek normalizálást követően

	Szervezet neve	Működés	Nettó árbevétel	Pályázati támogatás	Alkalmazottak	Partnerek	Szakmai komplexitás
1.	Aba-Novák Agóra Kulturális Központ	0,41	0,06	0,05	0,10	0,02	0,00
2.	Abaujrakezdés Közhasznú Egyesület	0,44	0,00	0,36	0,02	0,08	0,75
3.	Baráthegyi Majorság Alapítvány	0,28	0,00	0,03	0,01	0,05	1,00
4.	Boldva Községi Önkormányzat	1,00	0,43	0,08	0,25	0,17	0,50
5.	Borsod-Torna-Gömör Egyesület	0,41	0,00	0,10	0,01	0,03	0,50
6.	Eötvös József Református Oktatási Központ	0,28	0,66	0,50	0,22	0,16	0,50
7.	Fiatalok Fiatalokért Egyesület	0,53	0,00	0,02	0,00	0,04	0,75
8.	Furugyi Szociális Szövetkezet	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft.	0,38	0,19	0,00	0,12	0,08	0,75
10.	Kacsacsőrű Művészeti Nonprofit Kft.	0,38	0,00	0,00	0,00	0,12	1,00
11.	Kelet-Magyarországi Munkaerőszolgáltató Szociális Szövetkezet	0,22	1,00	0,10	0,02	0,30	0,25
12.	Közép-Borsodi Területfejlesztési Szolgáltató Nonprofit Kft.	0,19	0,05	0,04	0,03	0,39	0,75
13.	Nagykanizsa Központi Óvoda	0,53	0,16	0,02	0,07	0,14	0,50
14.	Nagykőrösi Arany János Kulturális Központ	0,41	0,03	0,01	0,04	0,20	0,00
15.	Öcsödi Primer Kereskedelmi és Szolgáltató Szociális Szövetkezet	0,22	0,01	0,05	0,00	0,03	0,50
16.	Önálló Másság Életminőség Fejlesztő Alapítvány	0,47	0,01	0,09	0,09	0,08	1,00
17.	Pro-Cserehát Egyesület	0,41	0,00	0,02	0,00	0,09	0,75
18.	Régió Fejlesztéséért Alapítvány	0,44	0,00	0,38	0,02	0,15	0,75
19.	Regionális Civil Központ Alapítvány	0,69	0,00	1,00	0,02	0,31	1,00
20.	Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet	0,00	0,89	0,21	1,00	1,00	0,50
21.	Szarvasi Esély Gazdasági és Szolgáltató Szociális Szövetkezet	0,16	0,00	0,00	0,00	0,01	0,25
22.	Szarvasi Iparosok Szociális Szövetkezet	0,09	0,00	0,00	0,00	0,03	0,50
23.	Szent András Szociális Szövetkezet	0,19	0,00	0,05	0,01	0,01	0,25
24.	Szimbiózis Alapítvány	0,69	0,05	0,11	0,45	0,21	1,00
25.	Szociálisügyi és Egészségipari Szociális Szövetkezet	0,16	0,00	0,00	0,00	0,01	1,00

Forrás: saját szerkesztés

A mintában szereplő szervezetek normalizált jellemzőit a 39. ábra jeleníti meg.

39. ábra

Társadalmi innovációt megvalósító szervezetek fenntarthatóságának jellemzői

Forrás: saját szerkesztés

A 0 és 0,2 közötti értékek esetén a megvalósított társadalmi innováció nem tartható fenn, míg 0,2 és 0,4 közötti értékek esetén fenntartható társadalmi innováció jön létre. 0,4 és 1 közötti értékek esetén hosszútávon is fenntartható az adott szervezet társadalmi innovációja.

A kutatási eredmények alapján a következő tézis fogalmazom meg:

T5: A társadalmi innovációk sikerességét és fenntarthatóságát alapvetően meghatározza a megvalósító szervezet és annak tagjainak hálózati beágyazottsága. A vizsgált szervezetek a legfontosabbnak a helyi önkormányzattal, igazgatási szervekkel való stratégiai együttműködést látják. A külföldi trendekkel, pozitív tapasztalatokkal ellentétben a vállalatoknak és a nemzetközi kapcsolatrendszernek nem tulajdonítanak fontos szerepet.

9. ÖSSZEFOGLALÓ HELYZETKÉP

A társadalmi innováció fogalma ma még széles körben nem ismert, ezért sok esetben a hátrányos helyzetűeket segítő szociális vállalkozásokkal azonosítják. Sokan tehát társadalmi innovációt valósítanak meg anélkül, hogy társadalmi innovátorként azonosítanák magukat. Éppen ezért alapvető lenne a szereplők képzése, információval való ellátása a társadalmi innováció témájában. Szabadon választható tantárgyak elkezdtek megjelenni hazai egyetemeken, van innovációs menedzser képzés is, de kifejezetten társadalmi innovációs még nincs.

Nagyon kevés olyan példa van, amelynél valóban önfenntartó módon társadalmi innovációs ötletből indulva, fenntartható vállalkozást valósít meg.

A kérdésekre adott válaszokból kiderül, hogy a társadalmi innovációt anyagilag/szakmailag és egyéb módon támogató magánemberek, vállalkozások elismerési rendszere is kidolgozatlan, nincsenek ösztönzői sem. A pro bono segítségnyújtás és az önkéntesség is még kiaknázatlan.

A társadalmi innovációt megvalósító szervezeteket támogató intézményesült háttér sem alakult még ki, ahonnan az innovatív kezdeményezések, innovációs projektgazdák szakmai támogatást, iránymutatást kaphatnak. Alapvetően projekt jelleggel, pályázati alapon működik a háttér, de a szakmai és szervezeti intézményi háttér hiányzik. A pályázatoknál viszont probléma, hogy sok esetben akadályozzák az innováció terjedését, mert előre megmondják, hogy miben legyél és hogyan innovatív.

A válaszok alapján a társadalmi innováció letéteményesei, központi szereplői az önkormányzatok, de közülük is csak igen kevesen aktívak. Sok esetben egy kiváló innováció ötlet nehezen talál befogadó közösséget, települést magának. A válaszadók szerint is a helyi, lokális programok lehetnek a kulcsai a társadalmi innovációnak, amelyeket később össze lehet kapcsolni, de jelenleg nehezen mérhetőek, követhetőek ezek. A vizsgálati minta szervezeti számára országosan jellemző probléma az adatok hiánya, amelyekre alapozni lehetne az innovációs projektek elindítását, megtervezését.

A válaszokból egyértelműen mutatják, hogy az állami és privát, civil kezdeményezések/szervezetek között van kapcsolat, sőt, néha tevékenységük keresztezi is egymást. Tehát szorosabb együttműködésre lenne szükség. Rajtuk kívül számos olyan szereplő van – például egyetemek, stb. -, akik nem csak tenni akarnak a helyi közösségért, hanem módszereket, kapcsolatrendszert, tapasztalatot, akár kapacitásokat is tudnak biztosítani az innovációk megvalósításához.

A társadalmi innováció általában nem különül el az innováció más típusú megjelenési formáitól. Egyes pályázati támogatások kifejezetten a társadalmi innovációt ösztönzik, de ezek többnyire társadalmi vállalkozási programok, amelyeknél nem az innováció, hanem a foglalkoztatás az elsődleges szempont. Mindez tovább növeli a társadalmi innováció fogalma körül kialakult zavart.

A vizsgált szervezetek előnyösnek látnák társadalmi innovációs szakértő, mentor foglalkoztatását, aki támogatja a társadalmi innovációs projektgazdákat. Általános innovációs tanácsadás, mentorálás zajlik ugyan, de a fenntarthatóság és a jó gyakorlatok elterjesztése érdekében célcsoportokra szabott, hosszabb távú támogatásokra lenne szükség.

9.1. Fejlesztendő területek a válaszok alapján

Nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a társadalmi innovációra, hiszen a gazdasági szereplők esetén az innováció különböző típusai (pl.: a technológiai innováció, a folyamat innováció, vagy termék innováció) egyértelműen az előnyszerzés, haszonrealizálás bevált, gyors módját jelentik.

A fenntartható, ezáltal hosszú távú a társadalmi innovációnak nagyobb lehet a hatása gazdaságilag is, mint egy eseti innovációnak. Fontos az állam és a gazdasági szereplők anyagi szerepvállalása, akik számára indirektebb a megtérülés. De az azonnali eredményelvárást ki kellene valamilyen módon iktatni, mert akadályozza a kísérletezést, mert gátja lehet az igazán innovatív ötleteknek.

Az innovációk projektgazdáinak is szemléletet kell váltani: szükséges lenne a problémaközpontú gondolkodást megoldásközpontú gondolkodásra cserélni., mert a jól átgondolt külső tőke bevonása, a piaci szemlélet megjelenése, nem eltéríti a projektet az eredeti társadalmi céltól, hanem épphogy ezek nélkül nehezen képzelhető el fenntartható működés.

Alapvetően azonban nem a módszerek ismeretének a hiánya a probléma, hanem az adatok hiánya. A képzések mellett az információhoz való hozzáférés is alapfeltétel. Az innováció nem korosztályspecifikus, sőt az innovációk jelentős részét idősebb, tapasztaltabb emberek hozzák létre. Túl kell lépni azon a sztereotípián, hogy az innováció csak a fiatalok sajátja. Fontos őket támogatni, de nem kizárólagosan. Terjeszteni kell a jó példákat, tudásmenedzsmentet megvalósítani. Egyfajta ajánlási rendszer is jól működhet a társadalmi innovációs szereplők helyzetbe hozásakor. A jó gyakorlatokhoz kapcsolódóan kiemelkedően fontos szerepe lenne a hálózati együttműködések kialakításának.

Több közösségi irodára, klubra, esetleg co-working helyre lenne szükség, ahol kialakulhat egy kritikus tömeg, ami táptalaja lehet a társadalmi innovációnak is. Ez vidéken különösen fontos, mivel ott nem állnak tömegében rendelkezésre a társadalmi innovátorok.

Üzletfejlesztési, piaci ismereteket is tanítani kell a kívánatos fenntarthatóság érdekében, de a tapasztalat megszerzése is elengedhetetlen. Start-up-ok esetében ezt mentorálással, inkubációval segítik. Ilyen megoldásokra lenne szükség a társadalmi innovációk esetében is. Mindezen célok megvalósítását segíthetik az olyan kezdeményezések, mint az „Év társadalmi innovációja elismerés odaítélése, vagy különböző innovációs versenyek/megmérettetések szervezése.

9.2. A pandémia hatása a társadalmi innovációs szervezetekre

A COVID19 járványra vonatkozó kérdések a járvány okozta társadalmi hatásokat vizsgálták. A válaszadók általános véleménye alapján a pandémia által okozott helyzet megköveteli a digitális kompetenciák gyorsabb fejlesztését.

A home office, online oktatás, online ügyintézés a társadalom valamennyi tagjától elvárja, hogy magabiztosan kezelje az online platformon elérhető programok, ezáltal megkönnyítve a mindennapi ügyintézéseket, bevásárlásokat, tanulmányokat, feladatokat.

A kutatásban részt vevők több, mint fele gondolja úgy, hogy a pandémia egy kikényszerített innovációs helyzetet teremtett. A munkahelyi kultúrát is képes egy ilyen helyzet megváltoztatni, új rendszerek bevezetése vált szükségessé: a felmerülő kihívásokat a társadalom többnyire valamilyen innovatív megoldással igyekezett megoldani.

Magas azok száma, akik azzal értenek egyet, hogy nagyobb lett az emberekben az elhagyatottság és a magány érzése a vírushelyzet alatt. A bezártság, a kijárási tilalmak erősítették fel ezen érzéseket.

Ugyanakkor inkább egyetértett azzal a válaszadók nagyrésze, hogy a pandémia felerősítette az önszerveződést és az informális megoldásokat.

Új szociális igények is megjelentek a pandémia hatására a válaszadók véleménye alapján. Az online oktatás fejlődésére vonatkozó kérdés megosztotta a kutatásban résztvevőket. Többen inkább és teljes mértékben egyetértettek azzal az állítással, miszerint az online oktatás a pandémia alatt hatalmas fejlődési folyamaton ment keresztül, de jelentős azok aránya is, akik ezzel inkább nem, vagy egyáltalán nem értenek egyet ezzel. A válaszokat összegezve vegyesek az érzések az online oktatással és általában az online megoldásokkal kapcsolatban.

Szinte teljesen megegyező válaszok születtek arra a kérdésre, amely arra kérdezett rá, hogy a pandémia felerősítette-e a szociális ellátó rendszer már előző években is érezhető szervezeten belüli feszültségeit, továbbá, hogy a szociális ellátó rendszer szervezettípusai között elmosódtak a feladatmegosztások határai.

A 72. táblázat tartalmazza a pandémiára vonatkozó kérdésblokk egyes kérdéseire adott válaszok, valamint a demográfiai kérdések közötti kapcsolatokat.

A táblázatban lévő tau értékek közül

- a legkisebb $\tau = -0,111$, ami gyenge, negatív irányú kapcsolatot jelez az alábbi két változó között:
 - o X3_Végzettség Legmagasabb iskolai végzettsége?
1=alap- vagy középfokú; 2=felsőfokú (egyetem, főiskola); 3=tudományos fokozat
 - o P1AO03 (P1[AO03]) Kérjük, értékelje a COVID19 pandémia okozta hatásokat Magyarországon a következő állításokkal kapcsolatos értékítélete alapján. [...rávilágított a szociális ellátó rendszer szervezettípusai közti feladatmegosztás elmosódott határaitra]
1=egyáltalán nem értek egyet, 2=inkább nem értek egyet, 3=inkább egyetértek, 4=teljes mértékben egyetértek

Tehát gyengén igaz az, hogy minél magasabb (alacsonyabb) valaki végzettsége, annál kevésbé ért egyet (annál inkább egyetért) azzal, hogy a COVID19 pandémia Magyarországon rávilágított a szociális ellátó rendszer szervezettípusai közti feladatmegosztás elmosódott határaitra.

- a legnagyobb $\tau = 0,641$, ami közepesen erős, pozitív irányú kapcsolatra utal a P1. Kérjük, értékelje a COVID19 pandémia okozta hatásokat Magyarországon a következő állításokkal kapcsolatos értékítélete alapján.
1=egyáltalán nem értek egyet, 2=inkább nem értek egyet, 3=inkább egyetértek, 4=teljes mértékben egyetértek kérdés alábbi két alkérdésére adott válaszok között:

- o P1AO04 (P1[AO04]) ...rávilágított a szociális ellátó rendszer belső koordinátlanságára
- o P1AO05 (P1[AO05]) ...felerősítette a szociális ellátó rendszer már korábban is érzékelhető szervezeten belüli feszültségeket

Erősen igaz az, hogy minél inkább (kevésbé) egyetértettek azzal, hogy a COVID19 pandémia Magyarországon rávilágított a szociális ellátó rendszer belső koordinátlanságára, annál inkább hasonlóan vélekednek arról, hogy a COVID19 felerősítette a szociális ellátó rendszer már korábban is érzékelhető szervezeten belüli feszültségeket.

A 72. táblázat színskálája:

legkisebb érték ($\tau = -0,111$) legnagyobb érték ($\tau = 0,641$)

72. táblázat
Pandémiás és demográfiai kérdések kapcsolatvizsgálata

	X2	X3	X4	P1A O00	P1A O01	P1A O02	P1A O03	P1A O04	P1A O05	P1A O06	P1A O07	P1A O08	P1A O09	P1A O10
X2_Életkor														
X3_Végzettség			0,196				0,111	0,100	0,096					0,090
X4_Településtípus		0,196												
P1AO00				0,238	0,145	0,237	0,185	0,185	0,219	0,217	0,137	0,190	0,162	
P1AO01				0,238		0,317	0,212			0,147	0,198	0,269		0,151
P1AO02				0,145	0,317		0,202	0,086		0,157	0,182	0,221		0,137
P1AO03		0,111		0,237	0,212	0,202		0,491	0,445	0,244	0,274	0,181	0,149	0,262
P1AO04		0,100		0,185		0,086	0,491		0,641	0,183	0,215	0,157	0,226	0,278
P1AO05		0,096		0,185			0,445	0,641		0,237	0,218	0,172	0,211	0,294
P1AO06				0,219	0,147	0,157	0,244	0,183	0,237		0,280	0,258	0,230	0,278
P1AO07				0,217	0,198	0,182	0,274	0,215	0,218	0,280		0,240	0,200	0,231
P1AO08				0,137	0,269	0,221	0,181	0,157	0,172	0,258	0,240		0,162	0,353
P1AO09				0,190			0,149	0,226	0,211	0,230	0,200	0,162		0,364
P1AO10		0,090		0,162	0,151	0,137	0,262	0,278	0,294	0,278	0,231	0,353	0,364	

Forrás: saját szerkesztés

A kapcsolatvizsgáló mátrix alapján a feladatmegosztás elmosódott határainak felismerése a magasabb iskolai végzettségű egyénekre jellemző. Ők inkább egyetértettek ezzel az állítással. Hasonló a helyzet a koordinátlanságra, a szervezeten belüli feszültségre és a szociális szolgáltatási igény kibővülésének kérdésével. Minél magasabb végzettséggel rendelkezik a válaszadó, annál inkább egyetért a fenti állításokkal, valamint azzal, hogy a pandémia segítette, hogy ezen állítások még jobban felismerhetővé váljanak.

Azok a válaszadók, akik a feladatmegosztás elmosódott határait felismerték a válaszaik alapján, szintén inkább egyetértettek a szociális ellátó rendszer belső koordinátlanságának pandémia által felerősítésével, valamint azzal, hogy erősebbé vált a szervezeten belüli feszültségek a szociális ellátó rendszerben.

A válaszok alapján a COVID19 kitágította a szociális szolgáltatások iránti igények körét. A válaszadók véleménye szerint a pandémia hatására nem teljes mértékben erősödött meg a szervezetek innovatív kapacitása, tehát nem volt innováció gyorsító hatása a pandémiának.

9.3. Helyi fejlesztések – helyi közösségek

a) Kihívások

A legfőbb kihívás az a helyi közösségek irányításának, vezetésének a cselekvőképessége: be tudja-e bizonyítani a helyi közösség számára a vezetést, hogy van eszköz a kezében, amivel tud problémákat hatékonyan megoldani, és nem (csak) felülről várja a megoldásokat.

Kisebb közösségekben meghatározó a vezetés tehetsége és attitűdje. Az önkormányzatok nem mindig ismerik fel, hogy mekkora szerepük van a helyi gazdaságfejlesztési stratégia kidolgozásában és megvalósításában. Ezért általában kihasználatlanok maradnak a helyi erőforrások, mert szűk keretek között gondolkodnak.

Az együttműködési készség alacsonyabb szintje is akadály. Az együttműködést igénylő témákban is látszólagos versengés tapasztalható a civil és a piaci szektorban egyaránt. Általában az interaktivitás sem kellő mértékű a helyi lakossággal: elvárás, hogy a globalizáció és a digitális világ korában a közigazgatási, önkormányzati rendszer képes legyen felvenni a ritmust, tartson lépést a fejlődéssel. Szintén megfigyelhető a helyi közösségekben egyfajta individualizálódás.

Elmondható, hogy Észak-Magyarország, illetve Nyugat-Magyarország tekintetében nagyon erős kontraszt figyelhető meg az önfenntartó képesség, a proaktivitás terén. A közösségi érdekek, a másokhoz való alkalmazkodás háttérbe szorul. Az intézményesítettség hiánya az, amely leginkább ezeknek a helyi eszközrendszernek az érvényesülését akadályozza.

Megállapítható, hogy területfejlesztés középszintje meggyengült. A vidéki térségekben az aktív civil szervezeti vezetők elöregednek, a fiatalok már inkább online közösségeket tartanak fenn. A civil szervezetek szerepének újragondolása is várat magára, hogy miként lehetnek aktív szereplői és partnerei a helyi fejlesztéseknek, a helyi vezetésnek. Az elmúlt időszakban a véleményező szerepük is csökkent az önkormányzati működésben. Sajnos az is erősítette ezen folyamatokat, hogy civil alapként osztották el a központi pályázati forrásokat, ami nem ösztönözte a valódi helyi fejlesztési partnerségek kialakulását. A kis vidéki önkormányzatok anyagi helyzete sok esetben a pályázati önerő biztosítását is megnehezítette.

Az elszigetelt kistéleplések számos szempontból nehéz helyzetben vannak: éppen náluk nincs intézmény, nincs elég tudás, ugyanakkor nagy az igény az innováció(k)ra, megoldásokra. Klasszikus humán-tanácsadói szolgáltatás/kapacitás sincs jelen. Jelentős az elvándorlás kérdése, illetve annak kezelése. Jellemzően a nagyvárosok felszívják a felnőtt népességet, oktatási intézményeknek, munkalehetőségeknek köszönhetően.

b) Innovatív megoldások

Az EU-nak van egy 12 pontból álló önkormányzat sztenderdje, ezt érdemes lenne követni. Továbbá fontos lenne a jól kimunkált hosszú távú stratégiák mentén zajló kiszámítható, tudatos fejlesztési modell megteremtése.

Települési szinten a közösségi alapú fejlesztéseknek érdemes kereteket adni: például bizonyos területekre fókuszálnak, akár földrajzi területre, tehát mondjuk, egy lillafüredi fejlesztési munkacsoport vagy egy Avas fejlesztési munkacsoport, illetőleg bizonyos szakmai területekre, tehát például turisztikai fejlesztési munkacsoport, stb. Fontos, hogy az érdekelt vállalkozások, civil szervezetek, további érdekelt szereplők meghívásra kerüljenek. Nincs intézményesített formája annak a szolgáltatásnak, amelyik folyamatosan bevizsgálta jó gyakorlatokat terjesztene (körülbelül 200 helyen gyűjtik a helyi fejlesztési jó gyakorlatokat könyvek, adatbázisok, stb. formájában), így nem kellően hatékonyan hasznosul a tudás. Példaként említhető, hogy 2019-ben indult egy társadalmi kísérlet, a „Három generációval az egészségért program” (3G program). Ennek a tapasztalatai alapján kezdték el most átszervezni az egészségügyi alapellátást, és meglepő módon alapvetően a háziorvosok, fogorvosok együttműködésének a kezébe tették a településeknek az egészségügyi alapellátásának a jövőjét. A kistéleplések esetén több település praxisa fog össze: minimum öt praxis kell ennek az alakulásához.

Szintén innovatív kezdeményezés az okosváros-okos vidék együttműködés. Itt részben központilag, részben önálló kezdeményezéssel olyan platformokat fejlesztenek, amiben

például a fiatalok civil szerveződése megoldható, hogy ne csak egy Facebook-os akció/esemény legyen, hanem kapcsolódjon hozzá egyfajta olyan alapkeret, amin keresztül akár rendszeres együttműködések ki tudnak alakulni.

c) Helyi ökoszisztéma

A helyi fejlesztéseknek két oldalról indulva lehetne igazán hatása, központi-állami szintű stratégia, illetve közösségi bázisú helyi fejlesztések, ami már elindult Magyarországon, de nem lett következetesen végig követve, pedig a hatásmérés-nyomonkövetés-értékelés alapvető feltétele a sikerességnek.

Társadalmi innováció nincs gazdaság nélkül: komoly probléma, hogy a fejlesztések nagy része az önkormányzati vagy a kormányzati rendszereken belül és ez az országos fejlődést is korlátozza. Nem csak a multinacionális vállalatok és nem csak a nagyvállalatok, hanem az összes gazdasági szereplő a szerepvállalását érdemes lenne jobban ösztönözni.

A fenntarthatóságot segítené lenne a tulajdonosi szemlélet elterjesztése is: az igazi változás nem abban rejlik, hogy pályázni kezd egy közösség, vagy egy szervezetet hoz létre, hanem abban, hogy elkezdjenek foglalkozni a saját környezetükkel. Ha térségi együttműködések kialakulnak, akkor egy város és a környező kistéleplülések között kialakulhat egyfajta szinergia. Megjelenhetnek olyan városi szolgáltatások – a kereskedelem, szolgáltató szektor, civil szervezetek bevonásával –, amelyek most kistéleplülési szinten hiányoznak. Továbbá kialakulhatnak akár civilszervezeti együttműködések, akár olyan turisztikai együttműködések, ahol a vidéki települések és a városok programjai kvázi összehangoltan kerülnek megszervezésre, egymást szinergikusan erősítő, nem pedig kioltó módon, hogy ezáltal egymást gazdaságilag is tudják erősíteni.

ennek megvalósításában kiemelt szerepe lehet a hálózatoknak, az együttműködési platformoknak. A pandémia alatt megtapasztalhattuk, hogy a túlzott központosítás például akadályozta az online oktatási módszerek terjedését a kritikus időszakban. A központi irányításnak be kellene fogadnia a közösségi innovációt rendszeren kívülről is. Az országos központosított hálózatok megfelelő nyitottsággal kedvezhetnének az innovációk gyűjtésének és terjesztésének. Össze kell fogni a helyi innovációs műhelyeket, szereplőket és hálózatba kell azokat szervezni.

A hálózatokat pedig az tarthatja fenn, ha inspirálódni tudnak, és megoldásokat találnak saját és közösségi problémáikra. A helyi kezdeményezéseket mentorálni kell, szakmai támogatást biztosítani nekik. Civil centrumok hálózatára is érdemes lenne alapozni.

10. TOVÁBBI KUTATÁSI CÉLOK

A vizsgált a társadalmi innovációk különböző társadalmi igényekre adnak (jó) válaszokat és előmozdítják a közösségek társadalmi befogadását és szerepvállalását. A társadalmi innovációhoz kapcsolódó összefüggésekben végzett kutatásom rávilágított számos a felülről lefelé és alulról felfelé építkező megközelítések bevezetésével kapcsolatos fontos következtetésre és betekintést adott a társadalmi innovációs folyamatokba. A bemutatott esetek egy része kombinálja a felülről lefelé és az alulról felfelé építkező logikákat a társadalmi innovációs folyamat különböző szakaszaiban. Egy vidéki területen az alulról felfelé építkező folyamat jobban illeszkedik a terület sajátosságaihoz és jobban használható a fő problémák azonosításához. Az európai társadalmi és gazdasági fejlesztési stratégia, a vidékfejlesztés is kombinálja ezen megközelítéseket. A helyi fejlesztési szövetségek által végrehajtott és működtetett projektek finanszírozása jól szemlélteti az alulról felfelé építkező és felülről lefelé építkező megközelítés kombinációját a társadalmi innováció megvalósításában, bővítésében és terjesztésében. Az európai finanszírozású társadalmi innovációs projektek végrehajtása és terjesztése az uniós csatlakozásunk óta kialakult többszintű (helyi, regionális, nemzeti, nemzetközi) hálózatokat használja. A különböző projektekből és időpontokból származó társadalmi tőke szinergikus hatásaira törekszik.

A helyi közösségek szereplőitől származó „alulról szerveződő innováció” kifejezést általában abban az értelemben használjuk, hogy főként technológiai jellegű innovációkkal foglalkozunk, amelyek objektív és azonnali hatást gyakorolnak a közösségek jólétére és életére, amelyek. Ezen innovációk bővítését és terjesztését a nemzeti intézmények felülről lefelé irányuló logikán keresztül támogathatják és támogatják: mind a helyi és a nemzeti szintű az innovációk generálását, mind a terjesztését. Azonban az újítások elterjesztése és adaptálása problémát jelenthet a speciális, helyi igényekre adott válaszként megfogalmazott innovációk esetén. Az eredmények azt mutatják, hogy a társadalmi érték a legfontosabb létrehozott érték a társadalmi innovációk során. A kereskedelmi és gazdasági értékek általában nem állnak a középpontban. Többségében a „égető” szociális szükségletekre reagálnak, ez a fő mozgatórugójuk.

Értekezésemben a 69. táblázatban felsorolt hipotézisek helyességét vizsgáltam meg a mellettük megjelenített módon.

73. táblázat

A disszertáció hipotézisei és a bizonyításuk

	Hipotézis	Bizonyítás
1.	A társadalmi innováció relatíve új fogalom, amely alapvetően a társadalmi, gazdasági kényszer hatására került be a kutatói érdeklődés fókuszába.	szisztematikus szakirodalom kutatás (26 forrás)
2.	A társadalmi innováció gazdasági jelentősége ma még kisebb a társadalmi jelentőségéhez képest. A felülről lefelé és az alulról felfelé generált innováció eltérő hatású.	szakirodalom kutatás (21 forrás), gyakorlati példák (18 példa)
3.	A vidéki, erőforrás hiányos települések, térségek esetében különös jelentősége van a társadalmi innovációnak.	gyakorlati példák elemzése (25 példa), kérdőíves felmérés (33 kitöltött kérdőív)
4.	Azoknak a társadalmi innovációknak hosszabb az élettartama, amelyek alapvetően alulról jövő kezdeményezésre jöttek létre.	gyakorlati példák elemzése (25 példa), kérdőíves felmérés (33 kitöltött kérdőív)
5.	A társadalmi innovációk eredményeit alkalmazó vállalkozások fenntarthatóságában meghatározó szerepe van a hálózati beágyazottságnak, a hálózati kompetenciáknak.	gyakorlati példák (25 példa) elemzése indikátorok alapján

Forrás: saját szerkesztés

Kutatásom relatív befejezettsége nem jelenti számomra a téma iránti érdeklődésem lezárását. Munkám során nyert tapasztalataimat, eredményeimet elsődlegesen oktatási tevékenységem során kívánom hasznosítani. Ezeket a közeljövőben induló társadalmi innovátor szakirányú továbbképzésben tananyagként kívánom transzformálni a Társadalmi innováció elmélete című tantárgy összeállításakor. Ennek a munkának fontos részét képezik az esettanulmányok, amelyeket esettanulmányokká kívánok bővíteni. A 25 bemutatott szervezet/társadalmi innováció minden elméleti esetet magába foglal, ezért megfelelő alap egy esettanulmány gyűjtemény összeállításához. Ezeket az eseteket az alap- és mesterképzéseken jelenleg is oktatott innováció témájú kurzusaimon is fel tudom majd használni, hogy életközeli legyen a hallgatók számára a társadalmi innovációval, társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos kérdéseket.

Úgy gondolom, hogy oktatási-kutatási és számos felzárkóztató projekt megvalósítása során szerzett gyakorlati tapasztalataim társadalmi innovációs témájú tanácsadási tevékenység során is kamatoztathatnám. Terveim megvalósításra készülve 2021-ben elvégeztem a Miskolci Egyetem társadalmi innováció menedzser képzését is. Elméleti ismereteim és gyakorlati tapasztalataim segíthetik a társadalmi innovációt megvalósító szervezetek működésének szabályozását; lehetővé teszik, hogy megalapozottan fogalmazzak meg ajánlásokat a pályázati képességüket, élettartamukat befolyásoló tényezőkre vonatkozóan.

11. IRODALOMJEGYZÉK

- Abernathy, W. J., & Clark, K. B. (1985). Innovation: Mapping the winds of creative destruction. *Research Policy*, 14, 3–22.
- Agarwal, R., Echambadi, R., Franco, A. M., & Sarkar, M. B. (2004). Knowledge transfer through inheritance: Spin-out generation, development, and survival. *Academy of Management Journal*, 47(4), 501–522.
- Agostini, M. R., Bitencourt, C. C., és Vieira, L. M. (2019). Social innovation in Mexican coffee production: filling ‘institutional voids’. *International Review of Applied Economics*, 1-19.
- Aldea-Partanen, A., 2011. Social innovation in service delivery to youth in remote and rural areas. *Int. J. Innovat. Reg. Dev.* 3 (1), 63–81.
- Antonaras, A., és Kostopoulos, A. (2017). Stakeholder Agriculture: innovation from farm to store. In *Driving agribusiness with technology innovations* (pp. 125-147). IGI Global.
- Babbie, E.: A társadalomkutatás gyakorlata. Balassi Kiadó. Budapest 2003.
- Bellemare, G. (2000). *Innovation sociale et territoires*, Presses de L’Université do Québec.
- Benedek J., (2021). Fenntartható fejlődés: banális metaforától korunk meghatározó területfejlesztési paradigmáig, *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek XVIII. évf. 2021* (3): 11.
- Benedek, J., Kocziszky, Gy., Veresné Somosi, M., Balaton, K. (2015). Regionális társadalmi innováció generálása szakértői rendszer segítségével *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek* 12 (2): 4–22.
- Benner, M. J., & Tushman, M. L. (2003). Exploitation, exploration, and process management: The productivity dilemma revisited. *Academy of Management Review*, 28(2), 238–256.
- Bock, B.B., 2016. Rural marginalisation and the role of social innovation; a turn towards nexogenous development and rural reconnection. *Sociol. Rural.* 56 (4), 552–573.
- Bower, J. L., & Christensen, C. M. (1995). Disruptive technologies: Catching the wave. *Harvard Business Review*, 73(1), 43–53.
- Buenstorf, G, Cantner, U, Hanusch, H, Lorenz, HW és Rahmeyer, F (2013) *The two sides of innovation*, Springer
- Calero-Medina, C., és Noyons, E.C. (2008). Combining mapping and citation network analysis for a better understanding of the scientific development: The case of the absorptive capacity field. *Journal of Informetrics*, 2(4), 272-279.
- Chandy, R. K., & Tellis, G. J. (2000). The incumbent’s curse? Incumbency, size, and radical product innovation. *Journal of Marketing*, 64(3), 1–17.
- Chesbrough, H., & Rosenbloom, R. S. (2002). The role of the business model in capturing value from innovation: Evidence from Xerox Corporation’s technology spin-off companies. *Industrial and Corporate Change*, 11(3), 529–555.
- Christensen, C. M. (1993). The rigid disk drive industry: A history of commercial and technological turbulence. *Business History Review*, 67(4), 531–588.
- Christensen, C. M. (1997). *The innovator’s dilemma: When new technologies cause great firms to fail*. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Christensen, C. M., & Bower, J. L. (1996). Customer power, strategic investment, and the failure of leading firms. *Strategic Management Journal*, 17, 197–218.
- Christensen, C. M., & Rosenbloom, R. S. (1995). Explaining the attacker’s advantage: Technological paradigms, organizational dynamics, and the value network. *Research Policy*, 24, 233–257.

- Clark (1985) [Transilience map and innovator's dilemma: Technical notes on Abernathy and Clark (1985)]. *Akamon Management Review*, 12(10), 696–716.
- Corsi, S., & Di Minin, A. (2014). Disruptive innovation... in reverse: Adding a geographical dimension to disruptive innovation theory. *Creativity and Innovation Management*, 23(1), 76–90.
- CRISES – Centre de Recherche sur Innovations Sociales (2012), <https://crises.uqam.ca/>
- Csedő, Z. (2006): Szervezeti változás és változásvezetés a folyamatos differenciálódás és integráció tükrében: az innovatív gyógyszeripar példája, PhD disszertáció, Budapest: BCE, Vezetéstudományi Intézet, Vezetés és Szervezés Tanszék
- Csizmadia, Z. (2004): Az innováció hálózatalapú megközelítése (MTA RKK NYUTI)
- Danneels, E. (2004). Disruptive technology reconsidered: A critique and research agenda. *Journal of Product Innovation Management*, 21(4), 246–258.
- Dax, T., Fischer, M., 2018. An alternative policy approach to rural development in regions facing population decline. *Eur. Plann. Stud.* 26 (2), 297–315.
- Dosi, G. (1982). Technological paradigms and technological trajectories: A suggested interpretation of the determinants and directions of technical change. *Research Policy*, 11(3), 147–162.
- Dosi, L, Llerena, P és Labini, MS (2006) The relationships between science, technologies and their industrial exploitation, *Res Policy*, 35:1450.
- Draskovic, M., Milica, D., Mladen, I., és Chigisheva, O. (2017). Preference of institutional changes in social and economic development. *Journal of International Studies*, 10(2).
- Ejermo, O, Kander, A és Henning, MS (2011) The RésD-growth paradox arises in fast-growing sectors, *Res Policy*, 40:664.
- Estensoro, M. (2015). How can social innovation be facilitated? Experiences from an action research process in a local network. *Systemic Practice and Action Research*, 28(6), 527-545.
- Ferreiro, M.F., és Sousa, C. (2017, September). Social innovation and Networks: Linkages and challenges. In *European Conference on Innovation and Entrepreneurship* (pp. 217-224). Academic Conferences International Limited.
- Ferreiro, M.F., Sousa, C., és Lourenço, C. (2018). Social Innovation and Networks in Rural Territories: the case of EPAM. In *13th European Conference on Innovation and Entrepreneurship, ECIE 2018*.
- Foster, R. N. (1986). *Innovation: The attacker's advantage*. New York, NY: Summit Books.
- Fragkandreas, T (2013) When Innovation Does Not Pay Off: Introducing the European Regional Paradox, *European Planning Studies*, 21:2078.
- Freeman, C (1994) Innovation and growth, in: Dodgson, M és Rothwell, R (ed) *The Handbook of Industrial Innovation*, E Elgar.
- Fukuzawa, M. (2015). Dynamic capability as fashion. *Annals of Business Administrative Science*, 14, 83–96. doi: 10.7880/abas.14.83
- Gályász J. (2008): Innováció-menedzsment, tananyag (ppt), Debreceni Egyetem
- Gans, J. S., & Stern, S. (2003). The product market and the market for “ideas”: Commercialization strategies for technology Criticisms on “the innovator's dilemma” being in a dilemma entrepreneurs. *Research Policy*, 32(2), 333–350.
- Geels, F. W. (2004). From sectoral systems of innovation to socio-technical systems: Insights about dynamics and change from sociology and institutional theory. *Research Policy*, 33(6), 897–920.
- Geroski, P. A. (2000). Models of technology diffusion. *Research Policy*, 29(4), 603–625.
- Govindarajan, V., & Ramamurti, R. (2011). Reverse innovation, emerging markets, and global strategy. *Global Strategy Journal*, 1(3-4), 191–205.
- Gupta, A. K., Smith, K. G., & Shalley, C. E. (2006). The interplay between exploration and exploitation. *Academy of Management Journal*, 49(4), 693–706.

- Hawkins D.T. (1977). Unconventional uses of on-line Information retrieval Systems: on-line bibliometrics studies. *Journal of the American Society for Information Science*, 28(1), 13-18.
- Heinze, R. G., és Naegele, G. (2012). Social innovations in ageing societies. In *Challenge Social Innovation* (pp. 153-167). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Henderson, R. M., & Clark, K. B. (1990). Architectural innovation: The reconfiguration on existing product technologies and the failure of established firms. *Administrative Science Quarterly*, 35, 9–30.
- Hepburn, C., Beinhooker, E., Farmer, J. D., és Teytelboym, A. (2014). Resilient and inclusive prosperity within planetary boundaries. *China és World Economy*, 22(5), 76-92.
- Hill, C. W., & Rothaermel, F. T. (2003). The performance of incumbent firms in the face of radical technological innovation. *Academy of Management Review*, 28(2), 257–274.
- Hillier J, Vicari Haddock S (eds) *Social innovation and territorial development*. Ashgate Publishing, Farnham, pp 13–31
- Moulaert, F., és MacCallum, D. (2019). *Advanced introduction to social innovation*. Edward Elgar Publishing.
- Howaldt, J., Domanski, D., és Kaletka, C. (2016). Social Innovation: towards a new innovation paradigm. *RAM. Revista de Administração Mackenzie*, 17(6), 20-44.
- Hult, G. T. M., & Ketchen, D. J. (2001). Does market orientation matter?: A test of the relationship between positional advantage and performance. *Strategic Management Journal*, 22(9), 899–906.
- In *Social Entrepreneurship and Sustainable Business Models* (pp. 141-160). Palgrave Macmillan, Cham.
- Ireland, R. D., Hitt, M. A., & Sirmon, D. G. (2003). A model of strategic entrepreneurship: The construct and its dimensions. *Journal of Management*, 29(6), 963–989.
- Kaletka, C., Kappler, K. E., Pelka, B., és de Querol, R. R. (2012). Challenges at the Intersection of Social Media and Social Innovation: a Manifesto. In *Challenge Social Innovation* (pp. 277-292). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Kamarási V. – Mogyorósy G. (2015): Szisztematikus irodalmi áttekintések módszertana és jelentősége, *Orv. Hetil.*, 156(38)
- Kapoor, S. (2019). Entrepreneurship for Economic and Social Empowerment of Women: A Case Study of a Self Help Credit Program in Nithari Village, Noida, India. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 13(2), 123-142.
- Kocziszky, Gy., Veresné Somosi, M., Balaton, K. (2017). A társadalmi innováció vizsgálatának tapasztalatai és fejlesztési lehetőségei, *Vezetéstudomány (Budapest Management Review)*, XLVIII. évf., 6-7. szám, pp. 15-19.
- Lancaster F.W. (1977). *The measurement and evaluation of library Services*. Washington D.C.: Information Resources Press.
- Lazonick, W., és Mazzucato, M. (2013). The risk-reward nexus in the innovation-inequality relationship: who takes the risks? Who gets the rewards?. *Industrial and Corporate Change*, 22(4), 1093-1128.
- Lazonick, W. és O’Sullivan, M. (2000) Maximising shareholder value: a new ideology for corporate governance, *Economy and Society*, 29 (1): 13-35.
- Lee, C., Lee, K., & Pennings, J. M. (2001). Internal capabilities, external networks, and performance: A study on technology-based ventures. *Strategic Management Journal*, 22(6-7), 615–640.
- MacCallum D, Moulaert F, Hillier J, Vicari Haddock S (2009) (eds) *Social innovation and Territorial Development*. Ashgate Publishing Ltd., Farnham
- MacCallum, D., Moulaert, F., Hillier, J., Haddock, S. V. (2012): *Social Innovation and Territorial Development*. Ashgate Publishing Ltd., Farnham
- Mazzucato, M. (2013) Financing innovation: creative destruction vs destructive creation, *Ind és Corporate Change*, 22:851

- McKinsey & Company (2020) Social Responsibility Report <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/about%20us/social%20responsibility/2020%20social%20responsibility%20report/McKinsey-Social-Responsibility-Report-2020.pdf>
- Moulaert, F. (2000). Globalization and integrated area development in European cities. OUP Oxford.
- Moher, D. – Liberati, A. – Tetzlaff, J. – Altman, D. G. (2009): The PRISMA Group. Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. PLoS Med 6(7): e1000097
- Moulaert F (2009) Social innovation: institutionally embedded, territorially (re)produced. In: MacCallum D, Moulaert F,
- Moulaert, F., és Nussbaumer, J. (2005). The social region: beyond the territorial dynamics of the learning economy. *European urban and regional studies*, 12(1), 45-64.
- Moulaert, F., MacCallum D. és Hillier J. (2013) Social innovation: intuition, precept, concept, theory and practice. In: Moulaert F, MacCallum D, Mehmood A, Hamdouch A (eds) *The international handbook on social innovation. Collective action, social learning and transdisciplinary research*. Edward Elgar, Cheltenham, pp 13–24.
- Moulaert, F., MacCallum D. és Hillier J. (2013) Social innovation: intuition, precept,
- Mulgan, G. (2006). The process of social innovation. *Innovations: technology, governance, globalization*, 1(2), 145-162.
- Mulgan, G., Tucker, S., Ali, R., és Sanders, B. (2007). Social innovation: what it is, why it matters and how it can be accelerated. Skoll Centre for Social Entrepreneurship Working Paper. OECD (2003) *The Sources of Economic Growth in OECD Countries*, OECD.
- Murray, R., Caulier-Grice, J., Mulgan, G. (2010, 2012): *The Open Book of Social Innovation*, The Young Foundation, London: NESTA – National Endowment for Science: Technology and the Arts
- Nagy, Z. – Tóth, G. (2020): A társadalmi innováció mérési lehetőségei Borsod-Abaúj-Zemplén megye települései példáján, In: Sikos T., T: *Társadalmi Innováció – Társadalmi Jólét*, Dialog Campus – megjelenés alatt
- Nelson, R. R., & Winter, S. G. (1982). *An evolutionary theory of economic change*. Cambridge, MA: Harvard Business School Press.
- Nemes, G. – Varga, Á. (2015): Társadalmi innováció és társadalmi tanulás a vidékfejlesztésben – sikerek, problémák, dilemmák, In: „Mérleg és Kihívások” IX. Nemzetközi Tudományos Konferencia, Konferencia kiadvány (szerk.: Veresné Somosi M.), Miskolc
- O’Reilly, C. A., III, & Tushman, M. L. (2008). Ambidexterity as a dynamic capability: Resolving the innovator’s dilemma. *Research in Organizational Behavior*, 28, 185–206.
- OECD (2003) *The Sources of Economic Growth in OECD Countries*, OECD.
- OECD (2009): Transforming innovation to address social challenges, <https://www.oecd.org/sti/inno/44076387.pdf>
- Perrini, F., Vurro, C., és Costanzo, L. A. (2010). A process-based view of social entrepreneurship: From opportunity identification to scaling-up social change in the case of San Patrignano. *Entrepreneurship and regional development*, 22(6), 515-534.
- Petticrew, M. és Roberts, H. (2006). *Systematic reviews in the social sciences: a practical guide*. Blackwell Publishing.
- Phills, J. A. – Deiglmeier, K. – Miller, D. T. (2008): *Rediscovering Social Innovation*, Stanford Social Innovation Review
- Pradel-Miquel, M. (2017). Kiezkulturnetz vs. Kreativquartier: Social innovation and economic development in two neighbourhoods of Berlin. *City, culture and society*, 8, 13-19.

- Prasad, A., és Manimala, M. J. (2018). Circular Social Innovation: A New Paradigm for India's Sustainable Development. In *Social Entrepreneurship and Sustainable Business Models* (pp. 141-160). Palgrave Macmillan, Cham.
- Pyka, A., és Hanusch, H. (2013). Social innovations in the perspective of Comprehensive Neo-Schumpeterian Economics. *Social innovation–New forms of organization in knowledge-based societies*, 29-43.
- Raisch, S., Birkinshaw, J., Probst, G., & Tushman, M. L. (2009). Organizational ambidexterity: Balancing exploitation and exploration for sustained performance. *Organization Science*, 20(4), 685–695.
- Rosenbloom, R. S., & Christensen, C. M. (1994). Technological discontinuities, organizational capabilities, and strategic commitments. *Industrial and Corporate Change*, 3(3), 655–685.
- Rosted, J., Kjeldsen, C., Bisgaard, T., és Napier, G. (2009). *New nature of innovation*. Copenhagen: OECD.
- Scaffidi, F. (2019). Soft power in recycling spaces: Exploring spatial impacts of regeneration and youth entrepreneurship in Southern Italy. *Local Economy*, 34(7), 632-656.
- Singh, L., és Gill, A. (2016). Emergence of innovative manufacturing firms across Asian countries. *Seoul Journal of Economics*, 29, 113-149.
- Smith, W. K., & Tushman, M. L. (2005). Managing strategic contradictions: A top management model for managing innovation streams. *Organization Science*, 16(5), 522–536.
- Smuk P., (2020): Társadalmi fenntarthatóság. Fenntartható biztonság és társadalmi környezeti tanulmányok. Ludovika Egyetemi kiadó
- Social Innovation Academy (2018): 8 popular social innovation definitions, <http://www.socialinnovationacademy.eu/8-popular-social-innovation-definitions/>
- Soma, K., van den Burg, S. W., Hoefnagel, E. W., Stuiver, M., és van der Heide, C. M. (2018). Social innovation–A future pathway for Blue growth?. *Marine Policy*, 87, 363-370.
- Stake, R. E.: *The Art of CaseStudy Research*. Sage Publications. Thousand Oaks 1995.
- Stiglitz, J. (2013), *The Price of Inequality*. Norton: New York.
- Svensson, P., és Bengtsson, L. (2010). Users' Influence in Social-service Innovations: Two Swedish Case Studies. *Journal of Social Entrepreneurship*, 1(2), 190-212.
- Szabó B., Nagy F. P. (2014): Jó gyakorlat koncepció kidolgozása, a jó gyakorlat kritériumainak meghatározása, Regionális Forrásközpontok Országos Egyesülete, ISBN 978-615-5256-14-1
- Teece, D. J. (2007). Explicating dynamic capabilities: The nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance. *Strategic Management Journal*, 28(13), 1319–1350.
- The Young Foundation (2012): *Social Innovation Overview: A deliverable of the project: “The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe”* (TEPSIE), European Commission – 7th Framework Programme, Brussels: European Commission, DG Research
- Tranfield, D., Denyer, D. and Smart, P. (2003). Towards a methodology for developing evidenceinformed management knowledge by means of systematic review. *British journal of management*, 14(3), 207-222.
- Tushman, M. L., & Anderson, P. (1986). Technological discontinuities and organizational environments. *Administrative Science Quarterly*, 31, 439–465.
- Unruh, G. C. (2000). Understanding carbon lock-in. *Energy Policy*, 28(12), 817–830.
- Varga, K. (2019) Társadalmi innovációs törekvések megvalósítási lehetőségei az Abaúji térségben. *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek*, 16 (2), pp.73–86.

- Veresné Somosi M. – Varga K. (2018): How does social innovation contribute to solving social problems?- A processoriented framework for measuring social innovation, European Journal of Social Sciences, Education and Research, Volume 12, Nr. 1
- Verspagen, B. (2007) Innovation and economic growth theory: A Schumpeterian legacy and agenda, in: Malerba, F és Brusoni, S, Perspectives on Innovation, Cambridge U Press.
- Wada, T. (2015). Mottainai innovation. Annals of Business Administrative Science, 14, 53–66. doi: 10.7880/abas.14.53
- Westley, F. – Antadze, N. (2010): Making a Difference: Strategies for Scaling Social Innovation for Greater Impact, The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal, Vol. 15(2), article 2
- Yin. R. K.: Case Study Research – Design and Methods. Sage Publications. Thousand Oaks 2003.
- Zahra, S. A., & George, G. (2002). Absorptive capacity: A review, reconceptualization, and extension. Academy of Management Review, 27(2), 185–203.
- Ziegler, R. (2010). Innovations in doing and being: capability innovations at the intersection of Schumpeterian political economy and human development. Journal of Social Entrepreneurship, 1(2), 255-272.
- Živojinovič, I., Ludvig, A., Hognl, K., 2019. Social innovation to sustain rural communities: overcoming institutional challenges in Serbia. Sustain. Times 11 (24), 7248.

A SZERZŐ PUBLIKÁCIÓI

A FELSŐOKTATÁSBAN HASZNÁLT JEGYZET, KÖNYVRÉSZLET

- Harangozó Zsolt (2013) In: A minőségfejlesztés új útjai 5. fejezet *A fejlődés általános irányai: A lean bevezetésének vizsgálati lehetőségei szimulációs modellezéssel* Budapest, Verlag Dashöfer, ISSN 2060-016
- Harangozó Zsolt (2013) *A fogyasztói igényekre termelő rugalmas termelési rendszerek és azok támogatása szimulációs modellezéssel*, Oktatási segédlet, Miskolc, Miskolci Egyetem
- Harangozó Zsolt (2012) *A szimulációs modellezés alkalmazásának lehetőségei a termelési folyamatok lean szemléletű átalakításában*, Tudásmenedzsment rendszer fejlesztése a vállalati versenyképesség javítására II. kötet, Miskolc, Miskolci Egyetem, ISBN 978-963-358-026-4, pp. 75-98.
- Bikfalvi Péter, Bíró Zoltán, Kulcsár Gyula, Lates Viktor, Harangozó Zsolt (2011) *Termeléstervezési szimuláció*, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, ISBN 978-963-19-7242-9
- Bányainé Tóth Ágota, Berényi László, Bíró Zoltán, Illés Béla, Harangozó Zsolt (2011) *Termeléstervezés- és menedzsment*, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, ISBN 978-963-19-7239-9
- Szakály Dezső, Berényi László, Harangozó Zsolt (2007) In: Innovációmenedzsment kutatás és gyakorlat, 1. kötet Innovatív szervezetek *Innovációmenedzselés az autóiparban: Gyorsított fejlesztés – integrált irányítás – stratégiai előrettekintés – az after market környezet kihívásai* Miskolc, Miskolci Egyetem ImKKK, ISBN 978-963-661-800-1, pp. 67-154.
- Szintay István, Szakály Dezső, Veresné Somosi Mariann, Bíró Zoltán, Heidrich Balázs, Berényi László, Árvay Angelika, Harangozó Zsolt (2005) *Minőségmenedzsment III.: Alkalmazás* Miskolc, Bíbor Kiadó, ISBN 963-9634-13-1, pp. 194.

NEMZETKÖZI FOLYÓIRATCIKK

Harangozó Zsolt (2013) *Optimization of Transient Production Control*, European Journal of Management, Volume 13, Number 2, ISSN 1555-4015, pp. 121-127.

MAGYAR NYELVŰ FOLYÓIRATCIKKEK

Harangozó Zsolt (2022) *A társadalmi innováció jelentősége a vidékfejlesztésben*, Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek, XIX. évf. 1. szám, pp. 159-175.

Harangozó Zsolt (2013) *Vevői igényre gyártó termelési rendszerek és azok kialakításának támogatási lehetőségei szimulációs modellezéssel*, Minőség és Megbízhatóság, ISSN 0580-4485

Harangozó Zsolt (2012) *A lean szemléletű termelés bevezetésének vizsgálata szimulációs modellezéssel*, Magyar Minőség XXI. (11.), ISSN 1789-5502, pp. 37-43.

Harangozó Zsolt (2011) *Termelésirányítás átmeneti állapotának szimulációja és optimalizációja*, „Változó környezet – Innovatív stratégiák” Nemzetközi Tudományos Konferencia, Sopron, 2011. november 2., NYME Közgazdaságtudományi Kar, Gazdaság és Társadalom különszáma, ISSN 0865-7823

KONFERENCIAKIADVÁNYOK

Harangozó Zsolt (2013) *Simulation Modelling of Kanban System Implemetation*, 6th International Logistics Doctoral Student Workshop, Magdeburg, Németország, 2013. június 18., Konferenciakiadvány, Magdeburg, Otto von Guericke Universitát

Harangozó Zsolt (2012) *Tranziens rendszerek multi-flow modellezése*, „Aktuális gazdasági és társadalmi attitűdök Magyarországon” VII. KHEOPS Tudományos Konferencia, Mór, 2012. május 16. KHEOPS 2012. Konferencia CD kiadvány, ISBN 978-963-87553-9-1, pp. 35-42.

Harangozó Zsolt (2011) *Modelling Single Stage Production Control Transition*, „Tavaszi Szél 2011” Konferencia, Piliscsaba, 2011. április 15-17., konferenciakötet, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest ISBN 978-963-89560-0-2

Harangozó Zsolt (2010) *Diszkrét eseményorientált szimulációs keretrendszer alkalmazása a termelési és szolgáltatási folyamatok hatékonyságának növelésére*, „HITEL, VILÁG, STÁDIUM” Nemzetközi Tudományos Konferencia, Sopron, 2010. november 3., NYME Közgazdaságtudományi Kar, Konferencia CD kiadvány, ISBN 978-963-9883-73-4, pp. 12.

Harangozó Zsolt (2012) *Kanban termelési rendszer bevezetésének vizsgálata szimulációs modellezéssel*, Doktoranduszok Fóruma, Miskolc, 2012. november 8. Gazdaságtudományi Kar szekciókiadványa, pp. 33-38.

Harangozó Zsolt (2012) *Toyota Production System vagy Lean Manufacturing?*, XXVI. microCAD International Scientific Conference, Miskolc, 2012. március 29-30., „Gazdasági kihívások a XXI. században” szekció kiadványa, Miskolc, Miskolci Egyetem Innovációs és Technológia Transzfer Centruma, ISBN 978-963-661-773-8

Harangozó Zsolt (2011) *Developing Cost Optimalization Strategy for Transient Production Systems*, Doktoranduszok Fóruma, Miskolc, 2011. november 8. Gazdaságtudományi Kar szekciókiadványa, pp. 41-46.

Harangozó Zsolt (2011) *Tranziens rendszerek szimulációs modellezése*, XXV. microCAD International Scientific Conference, Miskolc, 2011. március 31. – április 1., „Gazdasági kihívások a XXI. században” szekció kiadványa, Miskolc, Miskolci Egyetem Innovációs és Technológia Transzfer Centruma, ISBN 978-963-661-969-5, pp. 59-66.

Harangozó Zsolt (2010) *Vállalati folyamatok számítástechnikai támogatásának újszerű lehetőségei*, Doktoranduszok Fóruma, Miskolc, 2010. november 10. Gazdaságtudományi Kar szekciókiadványa, pp. 38-43.

12. TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat A disszertáció hipotézisei és a bizonyításukra alkalmazott módszerek	10
2. táblázat Kérdőív kérdéseinek kapcsolata a hipotézisekkel.....	13
3. táblázat Társadalmi innováció elemzési keretei	27
4. táblázat Keresési eljárások a szakirodalmi elemzéshez.....	28
5. táblázat Szisztematikus szakirodalom-elemzés keresési eljárásai.....	28
6. táblázat A legidézettebb források a társadalmi innovációról.....	30
7. táblázat A társadalmi innováció értelmezése a TI projektekben való részvétel alapján .	35
8. táblázat A társadalmi innováció értelmezése a válaszadók iskolai végzettsége alapján .	37
9. táblázat A társadalmi innováció értelmezése a megkérdezett szervezet székhelye alapján	37
10. táblázat A társadalmi innováció értelmezése a megkérdezett szervezet besorolása alapján	38
11. táblázat A társadalmi innovációról alkotott vélemények a TI projektekben való részvétel alapján.....	39
12. táblázat Az előnyösnek tartott kezdeményezés a megkérdezett szervezet székhelye alapján.....	49
13. táblázat Az előnyösnek tartott szervezési mód a megkérdezett szervezet besorolása alapján.....	50
14. táblázat Állam szerepének fontossága a TI projektek ismerete alapján	52
15. táblázat Önkormányzatok szerepének fontossága TI projektek ismerete alapján	52
16. táblázat Állam szerepének fontossága a TI projektekben való részvétel alapján.....	53
17. táblázat Önkormányzatok szerepének fontossága a TI projektekben.....	53
18. táblázat Vizsgált települések fontosabb jellemzői.....	54
19. táblázat A vizsgált társadalmi innovációt megvalósító szervezetek.....	56
20. táblázat Kutatási témák fontossága a TI projektek ismerete alapján.....	59
21. táblázat Kutatási témák fontossága a TI projektekben való részvétel alapján	60
22. táblázat Kutatási témák fontossága a válaszadók neme alapján.....	60
23. táblázat Kutatási témák fontossága a válaszadók életkora alapján.....	61
24. táblázat Kutatási témák fontossága a válaszadók iskolai végzettsége alapján	61
25. táblázat Kutatási témák fontossága a szervezet székhelye alapján.....	62
26. táblázat Kutatási témák fontossága a szervezet besorolása alapján	62
27. táblázat A fenntarthatóság megítélése a válaszadók iskolai végzettsége alapján.....	70

28. táblázat A fenntarthatóság megítélése a megkérdezett szervezet székhelye alapján.....	71
29. táblázat Akadályozó tényezők megítélése a TI projektek ismerete alapján	72
30. táblázat Akadályozó tényezők megítélése a TI projektekben való részvétel alapján....	73
31. táblázat Akadályozó tényezők megítélése a válaszadó neme alapján	73
32. táblázat Akadályozó tényezők megítélése a válaszadó életkora alapján.....	74
33. táblázat Akadályozó tényezők megítélése a válaszadó végzettség alapján.....	74
34. táblázat Akadályozó tényezők megítélése a megkérdezett szervezet székhelye alapján	75
35. táblázat Akadályozó tényezők megítélése a megkérdezett szervezet besorolása alapján	75
36. táblázat Sikeres megvalósítás feltételeinek fontossága a projektek ismerete alapján ...	77
37. táblázat Sikeres megvalósítás feltételeinek elérhetősége a projektek ismerete alapján	77
38. táblázat Sikeres megvalósítás feltételeinek fontossága a projektekben való részvétel alapján.....	77
39. táblázat Sikeres megvalósítás feltételeinek elérhetősége a projektekben való részvétel alapján.....	78
40. táblázat Társadalmi innovációs projektek ismerete és részvétel a válaszadó végzettsége alapján.....	80
41. táblázat Társadalmi innovációs projektek ismerete és részvétel a projektekben a megkérdezett szervezet besorolása alapján	81
42. táblázat Más szakterületekkel való összefüggés megítélése a projektek ismerete alapján	82
43. táblázat Más szakterületekkel való összefüggés megítélése a projektekben való részvétel alapján.....	83
44. táblázat Más szakterületekkel való összefüggés megítélése a válaszadó neme alapján	83
45. táblázat Összefüggés más szakterületekkel a válaszadó életkora alapján	84
46. táblázat Összefüggés más szakterületekkel a válaszadó végzettsége alapján	84
47. táblázat Összefüggés más szakterületekkel a megkérdezett szervezet székhelye alapján	85
48. táblázat Összefüggés más szakterületekkel a megkérdezett szervezet besorolása alapján	85
49. táblázat Társadalmi innováció szereplőinek fontossága projektek ismerete alapján	87
50. táblázat Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a projektekben való részvétel alapján.....	87

51. táblázat Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a válaszadó neme alapján.....	88
52. táblázat Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a válaszadó életkora alapján..	88
53. táblázat Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a válaszadó végzettsége alapján	89
54. táblázat Társadalmi innováció szereplőinek fontossága megkérdezett szervezet székhelye alapján.....	89
55. táblázat Társadalmi innováció szereplőinek fontossága a megkérdezett szervezet besorolása alapján.....	90
56. táblázat Segítő tényezők fontosságának megítélése a projektek ismerete alapján	94
57. táblázat Segítő tényezők fontosságának megítélése a projektekben való részvétel alapján	94
58. táblázat Segítő tényezők fontosságának megítélése a válaszadó neme alapján	95
59. táblázat Segítő tényezők fontosságának megítélése a válaszadó életkora alapján	95
60. táblázat Segítő tényezők fontosságának megítélése a válaszadó végzettsége alapján ..	96
61. táblázat Segítő tényezők fontosságának megítélése a megkérdezett szervezet székhelye alján.....	96
62. táblázat Segítő tényezők fontosságának megítélése a megkérdezett szervezet besorolása alján.....	97
63. táblázat Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a projektek ismerete alapján	98
64. táblázat Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága projektekben való részvétel alján.....	98
65. táblázat Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a válaszadó neme alapján	99
66. táblázat Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a válaszadó életkora alapján	99
67. táblázat Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a válaszadó végzettsége alján.....	100
68. táblázat Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a megkérdezett szervezet székhelye alapján.....	100
69. táblázat Elterjedésben szerepet játszó tényezők fontossága a szervezet besorolása alapján	101
70. táblázat A megkérdezett szervezetek fontosabb paraméterei	102
71. táblázat A megkérdezett szervezeteket jellemző paraméterek normalizálást követően	103

72. táblázat Pandémiás és demográfiai kérdések kapcsolatvizsgálata 108
73. táblázat A disszertáció hipotézisei és a bizonyításuk 111

13. ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra A kutatási keretmodell logikai lépései.....	8
2. ábra A téma irodalmi áttekintésének logikai folyamata (PRISMA ajánlás alapján).....	9
3. ábra A kutatás módszere.....	11
4. ábra A társadalmi innovátorok missziója és célcsoportjai	15
5. ábra A társadalmi innovációs szervezetek társadalmi és vállalkezési tevékenységei.....	16
6. ábra Innovációk tipologizálása	17
7. ábra Innovációs mátrix	18
8. ábra Radikális innovációk és a gazdasági fejlődés kapcsolata	21
9. ábra Folyamatinnováció tényezői.....	22
10. ábra Releváns publikációk számának alakulása (1966-2021) – kumulatív értékek (db)	29
11. ábra A társadalmi innovációval foglalkozó dokumentumok téma szerinti megoszlása (N=4632)	29
12. ábra A vizsgálatok során alkalmazott módszerek megoszlása (%).....	32
13. ábra A tanulmányokban figyelembe vett társadalmi problémák megoszlása (%).....	33
14. ábra A társadalmi innováció értelmezéséről alkotott vélemények megoszlása és átlaga	34
15. ábra A társadalmi innovációról alkotott vélemények.....	36
16. ábra A társadalmi innováció kapcsolódása az újdonság fogalmához.....	36
17. ábra A társadalmi innovációk hosszú távú társadalmi hatásai.....	48
18. ábra Eredményesnek tartott társadalmi innovációs kezdeményezések	49
19. ábra Az állam szerepének megítélése	51
20. ábra Társadalmi innováció potenciális területi hatásai.....	64
21. ábra Az átlagos és a tipikus társadalmi innovációs szervezet jellemzői.....	55
22. ábra A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek foglalkoztatási gyakorlata.....	57
23. ábra A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek bevételeinek összetétele régióként	58
24. ábra Kutatás fontosságának megítélése a társadalmi innovációs projekteknél	59
25. ábra A vizsgált társadalmi innovátorok szervezeti sajátosságai.....	66
26. ábra A bevétel megoszlása jogi-szervezeti formánként.....	67
27. ábra A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek sikertényezői.....	68
28. ábra A társadalmi innovációt megvalósító szervezetek erősségei és gyengeségei.....	68
29. ábra Lehetőségek, veszélyek	69
30. ábra A társadalmi innováció és fenntarthatóság kapcsolata	70

31. ábra A társadalmi innovációt akadályozó tényezők Magyarországon	72
32. ábra A sikeres társadalmi innováció feltételei és elérhetőségük	76
33. ábra Társadalmi innovációs projektek ismerete és részvétel a projektekben	80
34. ábra A társadalmi innováció kapcsolódása más társadalmi szakterületekhez.....	81
35. ábra A társadalmi innováció szereplőinek fontossága.....	86
36. ábra A felsőoktatási intézmények, vállalkozások, civil szervezetek, média szerepének értékelése a társadalmi innováció kapcsán	90
37. ábra A társadalmi innovációt segítő tényezők Magyarországon.....	93
38. ábra A társadalmi innovációk széleskörű elterjedésében fontos tényezők.....	97
39. ábra Társadalmi innovációt megvalósító szervezetek fenntarthatóságának jellemzői	104

MELLÉKLETEK

1. melléklet Társadalmi innovációra vonatkozó és demográfiai kérdések kapcsolatvizsgálata	127
2. melléklet Helyi fejlesztések kihívásaira adott válaszok és a demográfiai kérdések kapcsolatvizsgálata	129
3. melléklet Társadalmi innovációt megvalósító szervezetek kutatása	133
4. melléklet Abaújrakezdés Közhasznú Egyesület.....	152
3. melléklet Aba-Novák Agóra Kulturális Központ – Helyi Termékek Vására.....	156
4. melléklet Boldva – Tökmagolaj üzem.....	159
5. melléklet Borsod-Torna-Gömör Egyesület	162
6. melléklet Eötvös József Református Oktatási Központ – SuliPlusz program	165
7. melléklet Fiatalok Fiatalokért Egyesület – Mobil ifjúsági információs szolgáltatás.....	168
8. melléklet Furugyi Szociális Szövetkezet.....	171
9. melléklet Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft. – CédusNet Kecskemét Senior Tudáshasznosítási Program.....	174
10. melléklet Kacsacsőrű Művészeti Nonprofit Kft. – KV Társulat: Kiállok érted és kiállok magamért	178
11. melléklet Kelet-Magyarországi Munkaerőszolgáltató Szociális Szövetkezet.....	182
12. melléklet Közép-Borsodi Területfejlesztési Szolgáltató Nonprofit Kft. – Közép-Borsodi Foglalkoztatási Paktum	185
13. melléklet Nagykanizsa Központi Óvoda – Innovatív utak a fenntartható jövőhöz.....	188
14. melléklet Nagykőrösi Arany János Kulturális Központ – Népi fajtászótér.....	191
15. melléklet Öcsödi Primer Kereskedelmi és Szolgáltató Szociális Szövetkezet.....	194
16. melléklet Pro-Cserehát Egyesület – Pro Lecsó Program.....	197
17. melléklet Regionális Civil Központ Alapítvány.....	201
18. melléklet Régió Fejlesztéséért Alapítvány	205
19. melléklet Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet – Érték Vagy! portál	208
20. melléklet Szarvasi Esély Gazdasági és Szolgáltató Szociális Szövetkezet	212
21. melléklet Szarvasi Iparosok Szociális Szövetkezet.....	215
22. melléklet Szent András Szociális Szövetkezet.....	218
23. melléklet Szimbiózis Alapítvány – Baráthegyi Majorság	221
24. melléklet Szociálisügyi és Egészségipari Szociális Szövetkezet	225

1. melléklet

**Társadalmi innovációra vonatkozó és demográfiai
kérdések kapcsolatvizsgálata**

	A8 AO 03	A8 AO 04	A8 AO 05	A8 AO 06	A8 AO 07	A9 AO 00_1 SQ0	A9 AO 00_2 SQ0	A9 AO 01_1 SQ0	A9 AO 01_2 SQ0	A9 AO 02_1 SQ0	A9 AO 02_2 SQ0	A9 AO 03_1 SQ0	A9 AO 03_2 SQ0	A9 AO 04_1 SQ0	A9 AO 04_2 SQ0	A9 AO 05_1 SQ0	A9 AO 05_2 SQ0	A9 AO 06_1 SQ0	A9 AO 06_2 SQ0	a10 AO 01_00	a10 AO 01_01	
X2_Életkor	0,0 95						0,1 04									0,1 01						
X3_Végzett ség						0,1 41						0,1 06										
X4_Települ éstípus						0,1 32					0,0 83											
A1SQ02	0,1 40	0,1 18	0,1 53		0,2 54	0,1 57	0,1 08	0,0 93						0,0 93		0,1 27				0,1 25	0,1 45	
A1SQ03	0,1 36	0,1 00		0,1 15	0,1 17		0,1 01			0,1 06						0,1 12				0,0 85	0,1 54	
A1SQ04	0,1 34	0,1 00		0,1 23	0,1 09		0,1 01	0,1 07	0,0 91		0,1 17		0,0 89			0,1 30	0,1 66	0,1 16	0,0 89		0,1 27	
A1SQ05	0,1 21						0,1 65				0,1 00								0,0 82		0,1 42	
A1SQ01	0,1 87	0,0 95	0,1 65	0,1 34	0,1 66		0,1 24	0,0 86		0,0 99	0,0 83				0,1 23		0,1 15			0,1 26	0,1 19	
A5AO00	0,1 09				0,1 25	0,0 96							0,1 17		0,0 84						0,0 91	
A5AO01		0,0 98				0,0 91					0,0 94											
A5AO02	0,1 78	0,1 29		0,1 99	0,1 64					0,1 50	0,1 40	0,1 08	0,1 76		0,1 81	0,1 81	0,2 05	0,1 59	0,1 29	0,1 88	0,0	
A5AO03										0,0 83												
A5AO04					0,0 97			0,0 88														
A71AO000 1	0,1 89	0,1 18	0,2 27		0,1 59	0,1 41										0,0 92				0,2 18	0,1 76	
A71AO01	0,2 09	0,2 29	0,1 91	0,0 91	0,1 88	0,1 11	0,0 85			0,1 44			0,1 02			0,1 08	0,0 89		0,0 98	0,2 42	0,1 87	
A71AO02	0,1 72	0,2 21		0,2 71	0,2 09		0,1 37		0,1 11	0,1 71	0,1 75		0,0 93			0,1 45	0,1 42		0,1 26	0,2 03	0,0 91	
A71AO03	0,1 55	0,1 24		0,1 40	0,1 75	0,0 84	0,1 40	0,0 84	0,0 86	0,1 24	0,1 12	0,1 45	0,1 58	0,1 77	0,1 72	0,1 32	0,1 84				0,1 16	
A71AO04	0,1 98	0,1 30		0,2 19	0,1 51			0,1 26		0,1 51	0,1 58	0,1 40	0,1 84	0,0 92	0,1 59	0,1 54	0,1 70	0,1 16		0,1 21	0,1 66	
A71AO05	0,1 88	0,2 36	0,2 13		0,2 40	0,1 53	0,1 15	0,0 88	0,1 02	0,1 03		0,1 04	0,1 74	0,1 35	0,1 08	0,1 23	0,1 67			0,1 86	0,2 04	

DOI 10.14750/ME.2023.052

	A8 AO 03	A8 AO 04	A8 AO 05	A8 AO 06	A8 AO 07	A9 AO 00	A9 AO 01	A9 AO 01	A9 AO 02	A9 AO 02	A9 AO 03	A9 AO 03	A9 AO 04	A9 AO 04	A9 AO 05	A9 AO 05	A9 AO 06	A9 AO 06	a10 AO 01	a10 AO 01	
A7IAO06	0,1 97	0,2 58	0,2 24	0,1 51	0,2 50	0,0 93	0,1 26	0,1 12		0,1 47	0,1 13	0,1 64	0,1 65	0,1 52	0,1 52	0,1 55	0,1 18			0,1 93	0,1 93
A7IAO07	0,1 59	0,1 82	0,1 82		0,2 33			0,0 89	0,1 44	0,1 20	0,1 04	0,1 14	0,1 33	0,1 33	0,1 70	0,1 37	0,1 57		0,0 91	0,1 29	0,1 76
A8AO08	0,1 48	0,1 76	0,1 98	0,1 09	0,2 24	0,4 31	0,2 00	0,1 90	0,0 97					0,1 96		0,0 88				0,1 34	0,0 93
A8AO01	0,3 03	0,2 35	0,1 14	0,2 29	0,2 75	0,1 52	0,2 83	0,1 32	0,2 42	0,1 72	0,2 54	0,1 32	0,2 64	0,1 01	0,2 71	0,1 46	0,2 30		0,1 45	0,0 89	0,1 04
A8AO02	0,5 41	0,2 81	0,3 41		0,3 18	0,1 84	0,1 46			0,1 28			0,1 24	0,1 37	0,1 21	0,0 94	0,1 42		0,1 13	0,1 66	0,3 01
A8AO03		0,2 89	0,2 37	0,3 07	0,2 39				0,0 95	0,1 69	0,1 68	0,0 84	0,2 08	0,1 32	0,2 04	0,1 35	0,1 94	0,1 05	0,1 68	0,1 49	0,3 12
A8AO04	0,2 89		0,4 11	0,2 40	0,3 21				0,1 46	0,1 22	0,1 02	0,0 84		0,1 46	0,1 89	0,1 68	0,1 59	0,1 34		0,2 57	0,1 45
A8AO05	0,2 37	0,4 11			0,1 37	0,1 62	0,0 93							0,0 97	0,1 04	0,1 30	0,1 57	0,1 51	0,1 06	0,3 36	0,1 67
A8AO06	0,3 07	0,2 40			0,2 83	0,0 95	0,0 91		0,1 37	0,3 12	0,3 37	0,1 78	0,1 76		0,2 35	0,2 02	0,2 78	0,2 26	0,2 65		0,0 88
A8AO07	0,2 39	0,3 21	0,1 37	0,2 83		0,0 96	0,1 78		0,1 74	0,2 44	0,1 50	0,1 40	0,1 94	0,1 70	0,2 25	0,1 45	0,1 77		0,1 33	0,1 76	0,1 70
A9AO00_S Q01			0,1 62	0,0 95	0,0 96		0,2 72	0,1 86		0,0 97				0,1 99		0,1 01	0,0 86			0,1 71	
A9AO00_S Q02			0,0 93	0,0 91	0,1 78	0,2 72			0,2 77	0,1 67	0,2 48	0,1 36	0,2 08	0,2 16	0,2 12	0,1 51	0,2 09		0,1 75	0,1 84	0,1 94
A9AO01_S Q01						0,1 86			0,4 23			0,1 32	0,0 88	0,0 93			0,0 98	0,2 04	0,1 36		
A9AO01_S Q02	0,0 95	0,1 46		0,1 37	0,1 74		0,2 77	0,4 23		0,1 47	0,2 43	0,1 51	0,1 71	0,1 70	0,2 17	0,1 56	0,1 92	0,1 13	0,2 12	0,1 15	0,1 15
A9AO02_S Q01	0,1 69	0,1 22		0,3 12	0,2 44	0,0 97	0,1 67		0,1 47		0,5 35	0,3 12	0,2 90	0,2 46	0,3 04	0,3 44	0,2 77	0,1 75	0,1 79	0,1 77	0,1 71
A9AO02_S Q02	0,1 68	0,1 02		0,3 37	0,1 50		0,2 48		0,2 43	0,5 35		0,2 53	0,3 55	0,1 05	0,3 72	0,2 15	0,3 51	0,1 70	0,2 75	0,1 75	0,1 51
A9AO03_S Q01	0,0 84	0,0 84		0,1 78	0,1 40		0,1 36	0,1 32	0,1 51	0,3 12	0,2 53			0,3 70	0,3 42	0,2 86	0,4 23	0,2 72	0,2 22	0,1 40	0,1 10
A9AO03_S Q02	0,2 08			0,1 76	0,1 94		0,2 08	0,0 88	0,1 71	0,2 90	0,3 55	0,3 70		0,1 01	0,3 15	0,2 32	0,4 27	0,2 01	0,2 04	0,1 27	0,1 21
A9AO04_S Q01	0,1 32	0,1 46	0,0 97		0,1 70	0,1 99	0,2 16	0,0 93	0,1 70	0,2 46	0,1 05	0,3 42	0,1 01		0,4 27	0,3 52	0,1 84		0,0 90	0,1 27	0,1 87
A9AO04_S Q02	0,2 04	0,2 89	0,1 04	0,2 35	0,2 25		0,2 12		0,2 17	0,3 04	0,3 72	0,2 86	0,3 15	0,4 27		0,2 22	0,3 63	0,0 92	0,1 59	0,1 32	0,1 83
A9AO06_S Q01	0,1 05	0,1 34	0,1 51	0,2 26				0,2 04	0,1 13	0,1 75	0,1 70	0,2 22	0,2 01		0,0 92	0,2 99	0,2 75		0,4 22	0,1 22	0,0 00
A9AO06_S Q02	0,1 68		0,1 06	0,2 65	0,1 33		0,1 75	0,1 36	0,2 12	0,1 79	0,2 75	0,1 40	0,2 04	0,0 90	0,1 59	0,2 23	0,2 76	0,4 22		0,1 45	0,0 85
a10AO01_ AO00	0,1 49	0,2 57	0,3 36		0,1 76	0,1 71	0,1 84		0,1 15	0,1 77	0,1 75			0,1 27	0,1 27	0,1 32	0,1 09	0,1 49	0,1 00	0,1 45	0,2 84

DOI 10.14750/ME.2023.052

G6S Q08				0,2 15	0,2 23		0,2 13	0,3 25	0,2 95	0,1 87	0,3 57			0,2 38		0,2 62	0,2 60	0,2 38		0,2 90	0,4 59	0,2 20	0,3 15	0,2 86	0,3 20	0,1 76	0,2 20	0,2 50	0,3 55	0,3 43	0,1 44				0,1 51			0,1 65	0,2 66	0,1 98		0,1 77	0,2 09	0,2 09	0,2 22	0,2 11			
G7S Q01				0,5 23	0,1 91		0,1 72	0,1 71	0,2 37	0,1 61			0,2 43		0,1 88	0,3 17	0,2 56	0,2 58		0,1 66	0,3 02	0,2 64	0,2 88	0,3 83	0,2 64	0,3 07	0,2 76	0,2 00	0,2 67	0,2 53									0,1 64	0,2 45	0,3 34	0,2 19	0,2 95		0,1 73				
G7A O01				0,1 97	0,4 17		0,1 59			0,1 48	0,1 59	0,2 38	0,2 43		0,2 97	0,1 95			0,1 53	0,2 75	0,2 37	0,1 58		0,1 93		0,1 68	0,1 86									0,1 71	0,1 86	0,1 87			0,1 92	0,2 03	0,2 23	0,2 00	0,1 75	0,2 12	0,2 26	0,2 18	
G7A O02					0,4 47	0,2 16	0,2 73	0,1 93	0,3 22				0,2 97		0,3 70	0,3 49	0,2 93	0,3 89	0,2 54	0,3 37	0,1 69		0,2 18	0,2 00	0,1 46	0,1 59	0,1 68		0,1 63							0,1 76	0,2 03	0,2 10			0,2 61	0,2 55	0,1 82	0,2 11		0,1 56			
G7A O03					0,3 06		0,4 48	0,2 19	0,1 82		0,2 35	0,2 62	0,1 88	0,1 95	0,3 70		0,3 27	0,1 90	0,3 16	0,3 23	0,4 61	0,3 85		0,2 84	0,2 42	0,2 24	0,2 76	0,3 25	0,2 84	0,2 48							0,2 16	0,1 77	0,2 51		0,1 78	0,2 27	0,2 44	0,2 49	0,1 79	0,2 65		0,2 10	
G7A O04				0,2 25		0,1 84	0,1 58	0,6 57	0,4 77	0,2 15	0,2 60	0,2 60	0,3 17		0,3 49	0,3 27		0,5 28	0,2 15	0,3 06	0,3 57	0,2 05	0,1 57	0,2 93	0,2 24	0,2 31	0,2 43	0,2 36	0,3 25	0,3 42			0,2 17	0,1 97	0,1 45		0,1 50		0,1 91	0,1 46	0,2 54	0,1 91		0,1 99	0,2 03	0,3 02	0,2 62	0,2 98	
G7A O05				0,1 66		0,2 62		0,3 83	0,5 94		0,3 15	0,2 38	0,2 56		0,2 93	0,1 90	0,5 28		0,2 13	0,4 67	0,3 60	0,2 31		0,2 41		0,2 49		0,2 02	0,1 68	0,2 67							0,1 91				0,2 31	0,2 13	0,1 88	0,2 60	0,2 03	0,2 61			
G7A O06				0,1 93	0,1 97	0,2 00				0,5 42	0,1 48		0,2 58	0,1 53	0,3 89	0,3 16	0,2 15	0,2 13		0,2 54	0,2 77	0,2 14	0,1 53	0,2 73	0,2 57	0,2 42	0,2 68	0,2 44	0,1 59	0,1 96							0,2 43		0,2 10		0,1 56	0,1 70		0,1 86	0,2 06		0,1 98		
G7A O07				- 0,1 89		0,2 21	0,2 73	0,1 88	0,2 34	0,2 87	0,3 26		0,5 65	0,2 90	0,1 66	0,2 75	0,4 54	0,3 23	0,4 06	0,2 67	0,2 54		0,3 87	0,2 61		0,1 69	0,1 63	0,2 30	0,2 15	0,1 95	0,2 82	0,1 79	0,1 51	0,1 96				0,1 79		0,1 58	0,2 09	0,2 49		0,1 98	0,1 88	0,2 32		0,2 11	0,2 99
G7S Q08				0,1 64	0,2 08			0,3 18	0,2 32		0,2 39	0,4 59	0,3 02	0,2 37	0,3 37	0,3 61	0,3 57	0,3 60	0,2 77	0,3 87		0,2 15	0,3 12	0,3 75	0,3 54	0,1 55	0,2 51	0,2 24	0,2 20	0,3 16									0,2 28	0,2 04		0,2 57	0,2 55	0,1 93	0,2 01	0,2 44			
G8A O00					0,1 77	0,1 82	0,1 52			0,2 63	0,2 63	0,2 78	0,2 20	0,2 64	0,1 58	0,1 69	0,2 85	0,2 05	0,2 31	0,2 14	0,2 61	0,2 15		0,2 52	0,2 15		0,1 92	0,1 74		0,2 21	0,2 22									0,3 46	0,2 50	0,1 74	0,2 53	0,1 79		0,2 09	0,1 66		
G8A O01				0,2 43							0,3 15	0,2 88			0,1 57		0,1 53		0,3 12	0,2 52		0,4 16	0,3 77	0,2 10	0,2 40	0,2 56	0,2 26	0,3 01	0,1 62							0,1 62	0,1 78	0,1 57			0,3 16	0,2 38	0,2 55	0,3 07		0,1 92		0,1 92	
G8A O02				0,2 72	0,2 81		0,1 54	0,2 12	0,1 72	0,2 41	0,1 96	0,2 86	0,3 83	0,1 93	0,2 18	0,2 84	0,2 93	0,2 41	0,2 73	0,1 69	0,3 75	0,2 15	0,4 16		0,4 72	0,2 88	0,2 19	0,2 68	0,2 26	0,4 47							0,1 46	0,2 51		0,1 85		0,2 29	0,2 76	0,3 92	0,1 58	0,2 19	0,1 48	0,2 25	
G8A O03				0,2 95	0,3 04			0,1 82		0,1 69	0,1 60	0,3 20	0,2 64		0,2 00	0,2 42	0,2 24		0,2 57	0,1 63	0,3 54		0,3 77	0,4 72		0,3 59	0,3 75	0,3 41	0,4 77	0,4 17	0,1 45						0,1 77	0,1 78		0,1 80	0,1 98	0,1 47		0,1 68	0,2 58	0,2 79	0,2 58	0,2 01	

DOI 10.14750/ME.2023.052

G8A O04			0,2 47	0,1 74			0,1 75	0,1 73	0,1 97	0,1 66	0,1 76	0,3 07	0,1 68	0,1 46	0,2 24	0,2 31	0,2 49	0,2 42	0,2 30	0,1 55	0,1 92	0,2 10	0,2 88	0,3 59		0,4 82	0,3 81	0,3 24	0,2 21	0,2 09		0,1 90	0,1 55	0,2 05	0,1 74		0,3 28					0,1 64	0,2 65	0,2 22	0,1 92	
G8A O05			0,2 23	0,2 53			0,2 31		0,2 11	0,2 07	0,2 20	0,2 76	0,1 86	0,1 59	0,2 76	0,2 43		0,2 68	0,2 15	0,2 51	0,1 74	0,2 40	0,2 19	0,3 75	0,4 82		0,4 41	0,4 20	0,2 57	0,1 45	0,1 53	0,1 61	0,2 63		0,1 47	0,1 64	0,2 03	0,1 71	0,2 03	0,2 56			0,2 73	0,2 01	0,1 98	0,1 79
G8A O06			0,2 12	0,2 06	0,1 53	0,1 60	0,1 83	0,1 64	0,2 00	0,1 83	0,2 50	0,2 00		0,1 68	0,3 25	0,2 36	0,2 02	0,2 44	0,1 95	0,2 24		0,2 56	0,2 68	0,3 41	0,3 81	0,4 41		0,4 48	0,3 54	0,1 47	0,2 20	0,1 51	0,2 92		0,1 58	0,1 72		0,2 09	0,1 89	0,2 26			0,1 53		0,1 63	
G8A O07			0,2 31	0,3 09		0,2 60	0,2 59		0,2 06	0,2 56	0,3 55	0,2 67			0,2 84	0,3 25	0,1 68	0,1 59	0,2 82	0,3 20	0,2 21	0,2 26	0,4 26	0,4 77	0,3 24	0,4 20	0,4 48		0,4 98		0,2 50		0,2 30	0,1 81	0,1 95	0,2 10	0,1 86	0,3 47	0,1 83	0,2 14			0,1 88	0,1 61	0,1 42	0,1 97
G8A O08			0,2 08	0,2 46		0,2 80	0,1 92	0,2 02	0,1 79	0,3 43	0,2 53			0,1 63	0,2 48	0,3 42	0,2 67	0,1 96	0,1 79	0,3 16	0,2 22	0,3 01	0,3 47	0,4 17	0,2 21	0,2 57	0,3 54	0,4 98		0,1 60	0,2 41				0,1 51		0,1 78	0,2 55		0,1 51	0,1 60	0,1 89			0,1 92	
G10 AO0 1	0,1 94		0,2 25	0,1 66		0,2 20			0,2 08	0,1 44								0,1 51			0,1 62		0,1 45	0,2 09	0,1 45	0,1 47		0,1 60			0,3 02	0,2 02	0,2 22	0,3 66	0,2 84	0,2 38	0,1 90	0,2 40			0,2 35					
G10 AO0 2	- 0,1 74		0,1 58	0,1 81		0,2 38	0,1 55		0,2 06							0,2 17		0,1 96								0,1 53	0,2 20	0,2 50	0,2 41	0,3 02		0,2 57	0,3 65	0,2 36	0,2 53	0,3 11	0,1 73	0,3 01			0,2 04			0,1 89		
G10 AO0 3			0,2 07	0,1 94	0,1 57	0,1 57		0,1 50	0,1 87							0,1 97										0,1 90	0,1 61	0,1 51		0,2 02	0,2 57		0,3 99	0,2 61	0,2 17	0,3 93	0,3 05	0,2 15			0,2 26		0,1 82			
G10 AO0 4			0,2 36	0,1 65		0,2 03	0,2 17						0,1 71	0,1 76	0,2 16	0,1 45			0,1 62				0,1 55	0,2 63	0,2 92	0,2 30		0,2 22	0,3 65	0,3 99		0,4 43	0,3 96	0,3 30	0,2 12	0,1 86										
G10 AO0 5			0,2 28	0,1 45	0,2 53	0,2 68			0,1 51				0,1 86	0,2 03	0,1 77			0,1 79			0,1 78	0,1 46	0,1 77	0,2 05			0,1 81	0,3 66	0,2 36	0,2 61	0,4 43		0,4 66	0,2 04	0,2 12			0,1 85								
G10 AO0 6			0,1 70	0,2 16	0,1 79	0,2 19	0,1 72						0,1 87	0,2 10	0,2 51	0,1 50		0,2 43			0,1 57	0,2 51	0,1 78	0,1 74	0,1 47	0,1 58	0,1 95	0,1 51	0,2 84	0,2 53	0,2 17	0,3 96	0,4 66		0,3 69	0,2 49			0,1 49				0,1 58			
G10 AO0 7	- 0,1 59		0,1 63	0,2 02													0,1 58								0,1 64	0,1 72	0,2 10		0,2 38	0,3 11	0,3 93	0,3 30	0,2 04	0,3 69			0,3 19	0,2 13		0,1 72					0,1 57	

3. melléklet

Társadalmi innovációt megvalósító szervezetek kutatása

1. A SZERVEZET ÁLTALÁNOS ADATAI

1.1. Mekkora szervezete hatóköre a szolgáltatást igénybe vevők, illetve a termékeket vásárlók alapján?

- Egyetlen intézmény/szervezet
- Kisebb lakó-, munkahelyi környezet
- Egy település
- Több település, kistérség
- Megyei
- Több megye, régió
- Országos
- Nemzetközi
- Nem határozható meg
- Egyéb:

1.2. Milyen mértékben támaszkodott pályázati forrásokra tevékenysége beindításakor?

- Egyáltalán nem
- Inkább nem
- Inkább igen
- Teljes mértékben
- Nem tudok/nem szeretnék válaszolni

1.3. Milyen mértékben támaszkodik pályázati forrásokra a működés folyamatos fenntartása érdekében?

- Egyáltalán nem
- Inkább nem
- Inkább igen
- Teljes mértékben
- Nem tudok/nem szeretnék válaszolni

1.4. Melyek voltak szervezete alapításának indítékai?

*Egyáltalán nem Inkább nem Inkább igen Teljes mértékben
Nem tudok/nem szeretnék válaszolni*

- Valamely társadalmi/közösségi cél megvalósítása
- Egy vagy több társadalmi probléma enyhítése
- Üzleti alapú tevékenység végzése
- Támogatási lehetőségek megragadása
- Adókedvezmény igénybevétele
- Önfenntartás/önsegélyezés
- A függetlenség biztosítása
- Demokratikus döntéshozatal, szolidaritás biztosítása
- Együttműködés, az érintettek bevonása
- Transzparens működés
- A közjó támogatása
- Társadalmi innováció
- A fenntartható fejlődés elősegítése (gazdasági, környezeti és társadalmi szempontból is fenntartható)

1.5. Amennyiben más volt szervezete alapításának fő indítéka, kérem, írja le!

*Kérem, az 1.6. – 1.12. kérdésekre a válaszokat a **2020-as(?)** évre adja meg! Ha nincs lezárt üzleti éve kérem az alakulás óta eltelt időszakra vonatkozóan adja meg! A százalékos arányt kérem, becsülje meg!*

1.6. Milyen volt a foglalkoztatottak nemek szerinti megoszlása? Kérem, jelölje meg a valósághoz legközelebb álló arányt! A %-ban megadott válaszok értékeinek összege 100%-ot kell adjon.

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

- Férfi
- Nő

1.7. Milyen volt a foglalkoztatottak kor szerinti megoszlása? Kérem, jelölje meg a valósághoz legközelebb álló arányt! A %-ban megadott válaszok értékeinek összege 100%-ot kell adjon.

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

- 16-24 éves
- 25-49 éves
- 50-64 éves
- 65 év felett

1.8. Milyen volt a foglalkoztatottak foglalkoztatási forma szerinti megoszlása? Kérem, jelölje meg a valósághoz legközelebb álló arányt! A %-ban megadott válaszok értékeinek összege 100%-ot kell adjon.

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

- Teljes munkaidőben foglalkoztatott
- Részmunkaidőben foglalkoztatott
- Egyéb

1.9. Milyen volt a foglalkoztatottak foglalkoztatási jogviszony szerinti megoszlása? Kérem, jelölje meg a valósághoz legközelebb álló arányt!

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

- Munkaviszonyban
- Megbízási szerződéssel
- Közfoglalkoztatott
- Önkéntes munkát végző
- Egyszerűsített foglalkoztatás keretében foglalkoztatott
- Sui generis (tagi munkavégzésre irányuló jogviszony)

1.10. Milyen volt a foglalkoztatottak munkakör jellege szerinti megoszlása? Kérem, jelölje meg a valósághoz legközelebb álló arányt! A %-ban megadott válaszok értékeinek összege 100%-ot kell adjon

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

- Szellemi irányító
- Szellemi beosztott
- Fizikai

1.11. Milyen volt a foglalkoztatottak munkaképesség szerinti megoszlása? Kérem, jelölje meg a valósághoz legközelebb álló arányt! A %-ban megadott válaszok értékeinek összege 100%-ot kell adjon

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

- Teljes munkaképességű
- 1-30%-ban megváltozott munkaképességű
- 31-50%-ban megváltozott munkaképességű

- 51-60%-ban megváltozott munkaképességű
 - 60% feletti megváltozott munkaképességű
- 1.12. Milyen volt a foglalkoztatottak hátrányos helyzet szerinti megoszlása? Kérem, jelölje meg a valósághoz legközelebb álló arányt! A %-ban megadott válaszok értékeinek összege 100%-ot kell adjon.**
- 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%
- Hátrányos helyzetű a munkaerőpiacon
 - Nem hátrányos helyzetű a munkaerőpiacon
- 1.13. Van-e a szervezeténél vállalkozói/számlás formában történő (tagi) munkavégzés?**
- Igen
 - Nem
- 1.14. Rendelkezik-e képzési programmal munkavállalói számára?**
- Igen
 - Nem

2. BEVÉTELEK, RÁFORDÍTÁSOK

Kérem, az alábbi kérdésekre a válaszokat a 2020-as és a 2021-es évre adja meg ezer forintban!

- 2.1. Mennyi pályázati támogatást kapott 2020-ban ezer forintban?**
- 2.2. Mennyi pályázati támogatást kapott 2021-ben ezer forintban?**
- 2.3. Mennyi volt az üzleti, vállalkozási típusú tevékenységekből származó bevétele 2020-ban ezer forintban? (vállalkozási tevékenységből, bérleti díjakból, tárgyi eszköz értékesítésből származó bevétel)**
- 2.4. Mennyi volt az üzleti, vállalkozási típusú tevékenységekből származó bevétele 2021-ben ezer forintban? (vállalkozási tevékenységből, bérleti díjakból, tárgyi eszköz értékesítésből származó bevétel)**
- 2.5. Kérem, jelölje meg, mekkora részét forgatta vissza nyereségének társadalmi tevékenységébe / fordították társadalmi célra 2021-ben?**
- 0-50%
 - 51-75%
 - 76-99%
 - 100%
- 2.6. Kérem, jelölje meg szervezete gazdálkodási /vállalkozási / üzleti tevékenységből származó bevételeinek jellemző tevékenységi köreit (amiből a nem támogatási bevételét szerzi)! (Kérem, jelölje meg a megfelelőt, több válasz is adható!)**
- Nem végzünk gazdálkodási /vállalkozási / üzleti tevékenységet.
 - Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat
 - Bányászat, kőfejtés
 - Feldolgozóipar
 - Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás
 - Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmérséklés
 - Építőipar
 - Kereskedelem, gépjárműjavítás
 - Szállítás, raktározás

- Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás
- Információ, kommunikáció
- Pénzügyi, biztosítási tevékenység
- Ingatlanügyletek
- Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység
- Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység
- Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás
- Oktatás
- Humán-egészségügyi, szociális ellátás
- Művészet, szórakoztatás
- Egyéb szolgáltatás
- Háztartás munkaadói tevékenysége; termék előállítás, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra
- Egyéb:

3. A TÁRSADALMI HOZZÁADOTT ÉRTÉK MEGHATÁROZÁSA

3.1. Kérem, adja meg szervezete társadalmi küldetését egy mondatban! (Milyen társadalmi, szociális, kulturális, közösségi, környezeti célt kíván elérni, milyen problémát szeretne megoldani, minek a fejlesztésére, megőrzésére irányul a működése?)

3.2. Jelölje meg szervezete fő társadalmi tevékenységi köreit! (Amivel hozzájárul a társadalom fejlődéséhez. Több válasz is megjelölhető.)

- Kultúra
- Vallás
- Sport
- Szabadidő, hobbi
- Oktatás
- Kutatás
- Egészségügy
- Szociális ellátás
- Polgárvédelem, tűzoltás
- Környezetvédelem
- Településfejlesztés
- Gazdaságfejlesztés
- Jogvédelem
- Közbiztonság védelme
- Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek
- Nemzetközi kapcsolatok
- Szakmai, gazdasági érdekképviselő
- Politika
- Egyéb:

3.3. Kérem, jelölje meg, mi az 5 legfontosabb tényező, ami a sikeres működéshez szükséges szervezete/vállalkozása tevékenységi területén?

- Létező társadalmi szükséglet beazonosítása
- Vállalkozási ismeretek/képesség
- Jó minőségű termék/szolgáltatás
- Megfelelő termék/szolgáltatás ár

- Magas színvonalú vevő kiszolgálás
- Alacsony költségek
- Humán erőforráshoz való hozzáférés / önkéntesek
- Működési tapasztalat
- Szakértelem
- Stratégiai gondolkodás, hosszú távú tervezés
- Innovativitás
- A vezetés személyes érzékenysége, elkötelezettsége
- A vezetés rátermettsége
- Pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés
- Vállalkozási bevétel
- Helyi viszonyok ismerete
- Jó kapcsolatok
- Autonómia, független működés
- Koncentrált tevékenységi kör
- Különböző tevékenységek / termékek
- Egymásra épülő tevékenységek
- Egyéb:

3.4. Kérem, jelölje meg, melyek a releváns kockázatok szervezete/vállalkozása tevékenységi területén? (Több válasz is megjelölhető.)

- A támogatások bizonytalansága
- A termék, szolgáltatás iránti kereslet hiánya
- A vállalkozási/gazdálkodási /üzleti bevétel hiánya
- Vállalkozási ismeretek/tapasztalatok hiánya
- A foglalkoztatottak magas fluktuációja
- A személyes hitelesség elvesztése a kapcsolati hálóban
- A releváns információk hiánya
- Jogi szabályozás változása
- Társadalmi elfogadottság romlása
- Politikai tényezők
- Egyéb:

3.5. Adja meg társadalmi tevékenysége fő célcsoportjait! (Több válasz is megjelölhető.)

- Beteg gyerekek
- Egészséges gyermekek
- Beteg, egészségkárosult felnőttek
- Szegények, hátrányos helyzetűek
- Természeti katasztrófák áldozatai
- Munkanélküliek
- Hajléktalanok
- Szenvedélybetegségek áldozatai
- Határon túli magyarok
- Nemzeti kisebbségek
- Idősek, özvegyek
- Települési, lakóhelyi, munkahelyi vagy kisebb helyi közösség
- Nem határozható meg
- Egyéb:

3.6. A tevékenysége megkezdése előtt mennyiben mérte fel társadalmi tevékenysége fő célcsoportját?

- Egyáltalán nem
- Inkább nem
- Inkább igen
- Teljes mértékben
- Nem tudok/nem szeretnék válaszolni

3.7. Milyen társadalmi/gazdasági szereplőkkel működik együtt szervezete/vállalkozása a társadalmi (szociális, kulturális, közösségi, környezeti) tevékenysége érdekében? Kérem, jelölje meg őket!

- Vállalatok, vállalkozások
- Önkormányzatok
- Civil szervezetek
- Állami intézmények, szervezetek
- Magánszemélyek
- Vállalkozásfejlesztéssel foglalkozó szervezetek
- Oktató/kutató intézmények, szervezetek
- Pénzügyintézetek / bankok
- Szakmai szervezetek / érdekképviselői szervezetek
- Egyéb:

3.8. Miben mérhető társadalmi (szociális, kulturális, közösségi, környezeti) tevékenységük kimenete? Kérem, jelölje be a relevánsakat!

- A szolgáltatást igénybe vevők, illetve a terméket vásárlók száma
- Nyújtott szolgáltatást igénybe vevők száma
- A létrehozott / megtartott munkahelyek száma
- Kifizetett munkabér összege
- A hátrányos helyzetű foglalkoztatottak száma
- A munkaviszonyon kívül jövedelmet szerzők száma
- A képzésben, képességfejlesztésben résztvevők száma
- Egészségügyi / szociális szolgáltatásban résztvevők száma
- Előállított termék mennyisége
- Fenntartott vagy fejlesztett létesítmények száma
- A karbantartott terület mérete
- Víz- és szennyvíz szolgáltatásban részesülők száma
- A sport, művészeti, kulturális és műemléki tevékenység haszonélvezőinek száma
- Jobb lakáskörülmények között élők száma
- Közösségfejlesztési programok száma
- Közösségfejlesztési programok haszonélvezőinek száma
- Energiahatékonysági fejlesztések száma
- Energiahatékonysági fejlesztések haszonélvezőinek száma
- Környezetvédelmi programok száma
- Környezetvédelmi programok haszonélvezőinek száma
- Hulladékcsökkenés mennyisége
- Fejlesztett/létrehozott vállalkozások/üzleti egységek száma
- Támogatott vállalkozások száma
- Segélyben részesülők száma
- Önellátásban részesülők száma

- A szolgáltatást igénybe vevők, illetve a terméket vásárlók által megtakarított pénzösszeg
- Felajánlott/bérbeadott/kihelyezett/visszavásárolt élőállat/eszköz/termék száma
- A tagok között elosztott termékek/szolgáltatások mennyisége
- Létrehozott együttműködések száma
- Egyéb:

3.9. Kifejezhető-e pénzürtékben társadalmi (szociális, kulturális közösségi, környezeti) tevékenységük kimenete?

- Egyáltalán nem
- Inkább nem
- Inkább igen
- Teljes mértékben
- Nem tudok/nem szeretnék válaszolni

3.10. Milyen hosszú távú társadalmi (szociális, kulturális, közösségi, környezeti) hatása van szervezetének/vállalkozásának tevékenységének? Kérem, jelölje meg a relevánsakat!

- Jobb életkörülmények
- Munkaerőpiaci részvétel javulása / munkanélküliség csökkenése
- Lakhatási körülmények javulása
- Kulturális értékek megőrzése
- Sokszínűség megőrzése
- Esélyegyenlőség fejlődése
- Egyéni képességek fejlődése
- Élelmiszerellátáshoz (jobb minőségű élelmiszerhez) való könnyebb hozzáférés
- Jobb szociális kapcsolatok
- Befogadóbb/elfogadóbb/nyitottabb társadalom
- Társadalmi összetartozás erősödése
- Jobb egészségügyi állapot
- Műveltebb közösségek
- Egészségesebb környezet
- Egészségesebb párkapcsolatok / erősebb családok
- Szociális kompetenciák fejlődése
- Emberi méltóság biztosítása
- A nonprofit szektor fejlődése
- A gazdaság fejlődése
- Önállóvá váló egyének / közösségek
- Beilleszkedni képes egyének / közösségek
- Szegénység csökkentése
- Alapvető képességek hiányának csökkentése
- Állatjólét
- Társadalmi innovációk terjedése
- Egyéb:

3.11. Kifejezhető-e pénzürtékben tevékenységük hosszú távú társadalmi hatása?

- Egyáltalán nem
- Inkább nem
- Inkább igen
- Teljes mértékben
- Nem tudok/nem szeretnék válaszolni

- 3.12. Véleménye szerint, vannak tevékenységüknek nem szándékolt, esetleges negatív hatásai?**
- Egyáltalán nem
 - Inkább nem
 - Inkább igen
 - Teljes mértékben
 - Nem tudok/nem szeretnék válaszolni
- 3.13. Elegendő információval rendelkeznek tevékenységük hosszú távú társadalmi hatásairól?**
- Egyáltalán nem
 - Inkább nem
 - Inkább igen
 - Teljes mértékben
 - Nem tudok/nem szeretnék válaszolni
- 3.14. Gyűjtenek-e adatokat a tevékenységük hosszú távú, társadalmi hatásaira vonatkozóan? (Amennyiben igen, a következő kérdéssel folytassa. Amennyiben nem, ugorjon a 3.23. kérdésre.)**
- Igen
 - Nem
- 3.15. Miért gyűjtenek információkat a tevékenységük hosszú távú, társadalmi hatásaira vonatkozóan:**
- Külső megfelelés miatt teszik (pl. a forrásokhoz, befektetésekhez való hozzájutás érdekében)
 - Belső indíttatásból teszik
 - Mindkettő
- 3.16. Ki végzi az információgyűjtést a tevékenységük hosszú távú, társadalmi hatásaira vonatkozóan?**
- Szervezetten belül végzik
 - Külső szervezet végzi
 - Mindkettő
- 3.17. Bevonják-e az érintetteket a tevékenységük hosszú távú, társadalmi hatásainak felmérésébe?**
- Egyáltalán nem
 - Inkább nem
 - Inkább igen
 - Teljes mértékben
 - Nem tudok/nem szeretnék válaszolni
- 3.18. Amennyiben gyűjtenek ilyen információkat, megosztják-e az érintettekkel az eredményeket?**
- Egyáltalán nem
 - Inkább nem
 - Inkább igen
 - Teljes mértékben
 - Nem tudok/nem szeretnék válaszolni
- 3.19. Alkalmaznak-e valamilyen konkrét hatásmérő módszertant, ha igen, kérem, nevezze meg!**

3.20. A társadalmi hatásaikról szerzett információikat felhasználják-e szervezetük/működésük fejlesztése során?

- Egyáltalán nem
- Inkább nem
- Inkább igen
- Teljes mértékben
- Nem tudok/nem szeretnék válaszolni

3.21. A társadalmi hatásaikról szerzett információik alapján változtat(ná)nak-e alapvető elképzeléseiken, céljaikon?

- Egyáltalán nem
- Inkább nem
- Inkább igen
- Teljes mértékben
- Nem tudok/nem szeretnék válaszolni

3.22. Amennyiben nem gyűjtenek információkat a tevékenységük hosszú távú, társadalmi hatásaira vonatkozóan, mi ennek az oka?

- Motiváció hiánya
- Idő hiánya
- Pénzügyi erőforrások hiánya
- Emberi erőforrás hiánya
- Megfelelő módszertan hiánya
- Ismeretek hiánya
- Felelős hiánya
- Feleslegesnek tartjuk
- Egyéb:

3.23. Ön szerint mennyiben lenne hasznos egy konkrét mérési módszertan alkalmazása az alábbi területeken?

Egyáltalán nem Inkább nem Inkább igen Teljes mértékben
Nem tudok/nem szeretnék válaszolni

- Tevékenységük hatásainak pontos mérésére (mérés)
- A kitűzött célok elérésének bizonyítására (visszacsatolás)
- A menedzsment munkájának támogatására (menedzsment támogatás)
- Külső elismerés érdekében (tanúsítás)
- Az érintetteknek történő beszámolásra (jelentés/beszámolás)
- Forrásszerzés céljából
- A szervezet erősségeinek és gyengeségeinek feltérképezésére (szervezetfejlesztés)
- Tevékenységük hatásainak pontos mérésére (mérés)
- A kitűzött célok elérésének bizonyítására (visszacsatolás)
- A menedzsment munkájának támogatására (menedzsment támogatás)
- Külső elismerés érdekében (tanúsítás)
- Az érintetteknek történő beszámolásra (jelentés/beszámolás)
- Forrásszerzés céljából
- A szervezet erősségeinek és gyengeségeinek feltérképezésére (szervezetfejlesztés)

4. A MŰKÖDÉS ÉRTÉKELÉSE

4.1. Az életgörbe mely szakaszában van szervezete/vállalkozása? (Kérem, jelölje meg a megfelelőt!)

- Indulás
- Növekedés
- Érettség
- Hanyatlás

4.2. Mennyire értékeli sikeresnek szervezetét?

- Egyáltalán nem
- Inkább nem
- Inkább igen
- Teljes mértékben
- Nem tudok/nem szeretnék válaszolni

4.3. Melyek jelenleg szervezete fő erősségei? (Kérem, jelölje a relevánsakat!)

- Magas szintű társadalmi elkötelezettség
- Nagy társadalmi hozzáadott érték
- A termék / szolgáltatás minősége
- A termék / szolgáltatás egyedisége
- Alacsony termék/szolgáltatás árak
- Működési tapasztalat
- Üzleti szemlélet
- Vállalkozási ismeretek
- Vállalkozási tapasztalat
- Kidolgozott üzleti terv megléte
- Jogi ismeretek
- Jelentős bevételű üzleti alapú tevékenység
- Rendszeres finanszírozás / forrásokhoz jutás
- Stabil tőkeellátottság
- Innovativitás
- Elkötelezett/kompetens menedzsment
- Elkötelezett/kompetens munkatársak
- Stabil munkahely biztosítása
- Munkatársak fejlődési lehetőségei
- Kapcsolati háló
- A helyi közösség bizalma
- Aktív marketing tevékenység
- Jó társadalmi reputáció/hírnév
- Demokratikus és részvételen alapuló értékek
- Egyéb:

4.4. Melyek jelenleg szervezete fő gyengeségei? (Kérem, jelölje meg a relevánsakat!)

- Alacsony szintű társadalmi elkötelezettség
- Alacsony társadalmi hozzáadott érték
- A termék / szolgáltatás nem megfelelő minősége
- A termék / szolgáltatás nem kellő egyedisége
- Magas termék/szolgáltatás árak
- Működési tapasztalat hiánya
- Üzleti szemlélet hiánya

- Vállalkozási ismeretek hiánya
- Vállalkozási tapasztalat hiánya
- Kidolgozott üzleti terv hiánya
- Jogi ismeretek hiánya
- Alacsony bevételű üzleti alapú tevékenység
- Finanszírozás / forrásokhoz jutás hiánya
- Gyenge tőkeellátottság
- Innovativitás hiánya
- Nem eléggé elkötelezett/kompetens menedzsment
- Nem eléggé elkötelezett/kompetens munkatársak
- Stabil munkahelyek biztosításával kapcsolatos nehézségek
- Nincs a munkatársak számára fejlődési lehetőség
- Nem megfelelő kapcsolati háló
- A helyi közösség bizalmatlansága
- Aktív marketing tevékenység hiánya
- Nem megfelelő társadalmi reputáció/hírnév
- Egyéb:

4.5. Milyen környezeti sajátosságot érzékel szervezete lehetőségként? (Kérem, jelölje meg a relevánsakat!)

- Növekvő társadalmi szükséglet a termék/szolgáltatás iránt
- Növekvő fizetőképes piaci kereslet a termék/szolgáltatás iránt
- A szabályozás kedvező változása
- Kedvező működési feltételek
- Áttekinthető jogszabályok
- EU támogatások növekedése
- A hazai költségvetési támogatások növekedése
- A pénzügyi szektorból érkező támogatás növekedése
- A vállalati szektorból érkező támogatás növekedése
- A magánszemélyektől érkező támogatás növekedése
- Önkéntes munka mértékének növekedése
- A nonprofit szféra kedvezőbb politikai megítélése
- A nonprofit szféra kedvezőbb társadalmi megítélése
- Az ország/régió/helyi település jobb gazdasági helyzete
- A technológiai környezet kedvező változásai
- Egyéb:

4.6. Milyen környezeti sajátosságot érzékel szervezete veszélyként? (Kérem, jelölje meg a relevánsakat!)

- Csökkenő társadalmi szükséglet a termék/szolgáltatás iránt
- Csökkenő fizetőképes piaci kereslet a termék/szolgáltatás iránt
- A szabályozás kedvezőtlen változása
- Kedvezőtlen működési feltételek
- Áttekinthetetlen jogszabályok
- EU támogatások csökkenése
- A hazai költségvetési támogatások csökkenése
- A pénzügyi szektorból érkező támogatás csökkenése
- A vállalati szektorból érkező támogatás csökkenése
- A magánszemélyektől érkező támogatás csökkenése

- Önkéntes munka mértékének csökkenése
- A nonprofit szféra kedvezőtlen politikai megítélése
- A nonprofit szféra kedvezőtlen társadalmi megítélése
- Az ország/régió/helyi település rosszabb gazdasági helyzete
- A technológiai környezet kedvezőtlen változásai
- Egyéb:

4.7. Kérem, írja le, milyen területeken lenne szükség a szabályozó, gazdasági stb. környezet fejlesztésére ahhoz, hogy sikeresen tudjanak működni a jövőben!

4.8. Kérem, írja le, milyen területeken lenne szükség szervezete fejlesztésére ahhoz, hogy sikeresen tudjanak működni a jövőben!

5. ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK – A TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ

5.1. Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1 = egyáltalán nem értek egyet, 4 = tökéletesen egyetértek!

- A társadalmi innováció fejlesztést, fejlődést jelent.
- A társadalmi innováció a társadalmi problémák kezelésére jön létre.
- A társadalmi innováció jelenti a társadalom alkalmazkodóképességét.
- A társadalmi innováció a helyi szükségletekre épít, helyben egy adott településen, helyi kontroll alatt valósul meg.
- A társadalmi innováció egy célzott beavatkozás, amelynek eredményeképpen a szociális rendszerekben, illetve folyamatokban valami újdonság születik, vagy másképpen történik, mint korábban.

5.2. Ön szerint a társadalmi innováció feltétlenül új gyakorlatot, megoldást, eszközt jelent?

Kérem, válasszon egyet az alábbiak közül!

- Igen, különben nem tekinthető innovációnak
- Bizonyos fokú újítás az alkalmazott megoldásban, eszközökben mindenképpen elvárt
- Nem feltétlenül, már ismert gyakorlatok, megoldások, eszközök új helyzetekben történő alkalmazása is tekinthető társadalmi innovációnak

5.3. Mennyire fontos a társadalmi innováció szempontjából a fenntarthatóság?

Kérem, válasszon egyet az alábbiak közül

- Nem tekinthető társadalmi innovációnak az, ami nem fenntartható.
- Előnyös a fenntarthatóság, de nem feltétlenül elvárt.
- A társadalmi innovációval szemben nem elvárás a fenntarthatóság, hiszen a folyamatos újítás biztosítja a fejlődést.

5.4. A társadalmi innováció szempontjából milyen szerveződési mód előnyös?

Kérem, válasszon egyet az alábbiak közül

- A társadalmi innováció csak akkor lehet sikeres, ha alulról szerveződő lépések sorozataként jön létre.
- A társadalmi innováció szempontjából előnyös, ha az felülről vezérelt, irányított folyamat.
- Társadalmi innováció lehet alulról szerveződő, illetve felülről vezérelt is.

5.5. Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem értek egyet, 4=tökéletesen egyetértek!

- A társadalmi kihívások kezeléséért felelős érintettek szívesen veszik a tágabb közösség segítségét.
- A társadalmi problémákkal foglalkozó érintettek nem ismerik fel a kihívások interdiszciplináris jellegét.
- Amennyiben az együttműködés kultúrája fejlődik, az a társadalmi innovációk létrejöttét jelentősen segíti.
- Az országban kevés olyan jó példa lelhető fel, amely egy társadalmi probléma kezelésére kutatás-fejlesztés-innovációs folyamatot valósít meg.
- A társadalmi innováció létrejöttéhez szükséges erőforrások nagyobb mértékben állnak rendelkezésre, mint ahogy azt a folyamat érintettjei feltételezik.

5.6. Ön hány társadalmi innovációs projektet ismer?

5.7. Ezekből mennyi projekt megvalósításában vett részt személyesen?

- Projektet ismer
- Személyesen részt vett

5.8. Ön szerint a társadalmi innováció az alábbi területekkel mennyire függ össze?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem függ össze, 4=nagymértékben összefügg!

- Digitalizáció
- Klíma, természeti környezet
- Kultúra, művelődés, művészetek, kreativitás
- Helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás
- Társadalmi jóllét
- Munka, gazdaság, jövőbeli lehetőségek
- Humán rendszerek (egészségügy, oktatásügy, foglalkoztatáspolitikai, szociális ellátórendszer)
- Menedzsment

5.9. Az Ön tevékenysége mely területekhez kapcsolódik?

Kérem, válassza ki az Önre legjellemzőbb(ke)t!

- Digitalizáció
- Klíma, természeti környezet
- Kultúra, művelődés, művészetek, kreativitás
- Helyi fejlesztések, kormányzás, közigazgatás
- Társadalmi jóllét
- Munka, gazdaság, jövőbeli lehetőségek
- Humán rendszerek (egészségügy, oktatásügy, foglalkoztatáspolitikai, szociális ellátórendszer)
- Menedzsment

5.10. A társadalmi innovációk esetében a hagyomány és a fejlődés viszonya az Ön megítélése és tapasztalata szerint miként értékelhető? Ebből a szempontból értékelje a következő állításokat.

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem értek egyet, 4=tökéletesen egyetértek!

- Az innováció lényege éppen a hagyományok meghaladásából fakad.
- A társadalmi innováció csak akkor lehet sikeres, ha épít az érintett közösség hagyományaira.

- Az innováció és a hagyomány viszonyában az innováció elsődlegességének kell érvényesülni.
- A hagyományok nem az innováció ellen dolgoznak.
- Az innováció társadalomba való integrálása a hagyományok tiszteletben tartásával együtt lesz eredményes.
- A hagyomány és az innováció viszonya függ egy adott közösségben a generációk közötti viszonytól.

5.11. Mit tekint Ön sikertelen társadalmi innovációnak? Állítsa sorba az alábbi állításokat.

- Olyan projektek, amelyeket külső okok miatt nem tudnak befejezni.
- Olyan projektek, amelyeket belső okok miatt nem tudnak befejezni.
- Olyan projektek, amelyek befejeződnek, de a használat elterjedése akadályozott.
- Olyan projektek, amelyek esetében nem sikerül megnyerni a helyi közösséget.
- Olyan projektek, amelyek nem élvezik a helyi önkormányzat támogatását.

5.12. Tapasztalatai alapján miként látja a vállalkozásokkal történő együttműködési tevékenységet társadalmi fókuszú innovációs projektek kapcsán?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem értek egyet, 4=tökéletesen egyetértek!

- A vállalkozások nagyon nyitottak társadalmi innovációs projekteken való részvételekre.
- A vállalkozások preferenciája maximum a szponzorálás.
- A vállalkozások magatartása nagyon személyfüggő (ha változik a vezetés, a magatartás is megváltozik).
- A vállalkozások pénzügyi részvétele egy-egy projektben csak akkor jelentős, ha az innováció célja egybeesik a cég üzleti érdekeivel.
- A vállalkozások aktivitása érzékelhetően nő, ha az adott projekt találkozik a cég ún. társadalmi felelősségvállalási programjával.
- Az innovatív vállalkozások nyitottabbak a társadalmi innovációra is.
- A startup cégek lényegesen nyitottabbak a társadalmi innovációra, mint a többi vállalkozás.

5.13. Ismer-e konkrét példát, jó társadalmi innovációs gyakorlatot?

5.14. Véleménye szerint milyen okok húzódnak meg egy-egy sikertelen innováció mögött?

Rendezze sorba relevancia szerint a következő állításokat.

A tervezett társadalmi innovációs aktivitás...

- tervezése nem veszi figyelembe az érintett közösség kulturális, szociális helyzetét.
- megvalósítása nem veszi figyelembe az érintett közösség kulturális, szociális helyzetét.
- az érintettek bevonása a tervezésbe nem kielégítő.
- hiányzik az érintett közösségben az együttműködési kultúra és gyakorlat.
- nem élvezzi az önkormányzat támogatását.
- nem támaszkodik kellő tudás- és ismeretbázisra.
- beágyazódása túl gyorsan megy végbe.
- túlságosan radikális változásokat tűz ki célul.

5.15. Melyek az innovatív helyi fejlesztések legfontosabb sikerkritériumai ma Magyarországon?

Válassza ki az öt legfontosabbat!

- innovatív önkormányzati vezetés
- a helyi társadalmi és gazdasági szereplők partnerségi bevonása a fejlesztések tervezésébe és megvalósításába
- igényfelmérésre, szükségletekre alapozott fejlesztés
- elegendő anyagi forrás
- megfelelő belső/külső szakértelem a fejlesztés menedzsmentjében
- folyamatos kommunikáció a fejlesztés valamennyi szakaszában
- a stratégiai cél és elvárt eredmények definíciója
- megfelelő kockázatértékelés és kockázatmenedzsment
- megfelelő változásmenedzsment
- a reális, valóságnak megfelelő idő-, erőforrás és költségtervezés

5.16. Melyek az innovatív helyi fejlesztések legfontosabb fájdalompontjai ma Magyarországon?

Válassza ki az öt legfontosabbat!

- innovatív önkormányzati vezetés
- a helyi társadalmi és gazdasági szereplők partnerségi bevonása a fejlesztések tervezésébe és megvalósításába
- igényfelmérésre, szükségletekre alapozott fejlesztés
- elegendő anyagi forrás
- megfelelő belső/külső szakértelem a fejlesztés menedzsmentjében
- folyamatos kommunikáció a fejlesztés valamennyi szakaszában
- a stratégiai cél és elvárt eredmények definíciója
- megfelelő kockázatértékelés és kockázatmenedzsment
- megfelelő változásmenedzsment
- a reális, valóságnak megfelelő idő-, erőforrás és költségtervezés

5.17. Véleménye szerint mennyire jelentenek kihívást az alábbiak a helyi fejlesztések területén, amelyekben szükség lesz társadalmi innovációra?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem jelent kihívást, 4=teljes mértékben kihívást jelent!

- Állampolgári aktivitás és érdeklődés fenntartása a helyi ügyek irányába
- A településműködtetés anyagi forrásainak megteremtése a szolgáltatások minőségének biztosítása érdekében
- Lépést tartani a digitalizáció fejlődésével
- Lépést tartani a munkaerő fejlesztésében, alkalmazkodóképességének növelésében
- Előregedő helyi társadalmak problémái
- Fiatalok helyben tartása, elvándorlás enyhítése
- Környezet- és klímavédelem, mint helyi prioritás
- Munkahelyek megtartása és teremtése
- A szakértelem biztosítása

5.18. Mit gondol, mennyire fontosak az alábbi kihívások a helyi fejlesztések területén, amelyekben szükség lesz társadalmi innovációra?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem jelent kihívást, 4=teljes mértékben kihívást jelent!

- Állampolgári aktivitás és érdeklődés fenntartása a helyi ügyek irányába

- A településműködtetés anyagi forrásainak megteremtése a szolgáltatások minőségének biztosítása érdekében
- Lépést tartani a digitalizáció fejlődésével
- Lépést tartani a munkaerő fejlesztésében, alkalmazkodóképességének növelésében
- Előregedő helyi társadalmak problémái
- Fiatalok helyben tartása, elvándorlás enyhítése
- Környezet- és klímavédelem, mint helyi prioritás
- Munkahelyek megtartása és teremtése
- A szakértelem biztosítása

5.19. A helyi fejlesztéspolitika, önkormányzati politika mely tevékenységével támogathatja leginkább a társadalmi innovációk létrejöttét, megvalósítását?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem jelent kihívást, 4=teljes mértékben kihívást jelent!

- Innovatív módon működő önkormányzat saját példájával
- A társadalmi innováció helyi bázis szervezeteinek megerősítésével, támogatásával
- Helyi társadalmi problémák megoldását célzó partnerségi együttműködések ösztönzésével
- Társadalmi innovációs témák iránti érzékenység növelésével (tematikus helyi felmérések, információszolgáltatás, workshopok, konferenciák)
- Fiatalok számára társadalmi innovációs versenyek hirdetésével
- Társadalmi innováció iskolai oktatásával
- Pályázati információk folyamatos kommunikációjával
- Az önkormányzati munkatársak társadalmi innováció menedzsment ismereteinek növelésével
- A társadalmi innováció téma stratégiai dokumentumokba való beépítésével

5.20. Mi akadályozza leginkább az innovációs jó példák gyűjtését, megismerését, terjesztését a helyi fejlesztések területén?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem jelent kihívást, 4=teljes mértékben kihívást jelent!

- Jó példák gyűjtésének hatékony rendszerei hiányoznak
- Nincs központi felelőse
- A jó példák nem hitelesek, mert kevés közülük, amely hatásméréssel igazolt eredményeket hozott
- A jó példák nincsenek megfelelően feldolgozva, értékelve
- Az összegyűjtött jó példák elérhetősége, hozzáférhetősége korlátozott
- Kevés figyelem a jó példák megismertetésén, hasznosításán
- Érdektelenség a potenciális felhasználók részéről
- A versenyhelyzet miatt nem osztják meg a jó példákat a megvalósítók
- Nincs forrás kiadványokra (elektronikus és papír alapú)

5.21. A közösség bevonása, aktív részvétele mely dimenziókban nyújt leginkább hozzáadott értéket a helyi fejlesztésekben?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem jelent kihívást, 4=teljes mértékben kihívást jelent!

- Közbizalom
- Átláthatóság
- Valós helyi igényekre, szükségletekre alapozott fejlesztések

- Partnerség
- Erősebb szakmaiság
- Pontosabb célmeghatározás
- Pontosabb kockázatértékelés
- Fenntarthatóbb eredmények a fejlesztéseket követően

5.22. Ismer-e konkrét példát, jó gyakorlatot társadalmi innováció területen a helyi önkormányzatok, helyi közösségek szintjén?

5.23. Kérjük, értékelje a COVID19 pandémia okozta hatásokat Magyarországon a következő állításokkal kapcsolatos értékítélete alapján.

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem jelent kihívást, 4=teljes mértékben kihívást jelent!

- ...egy kikényszerített innovációs helyzetet teremtett
- ...a társadalmi szervezetek innovatív kapacitása megerősödött
- ...hatására egy év alatt annyit fejlődött az online oktatás, mint amúgy minimum 10 év alatt
- ...rávilágított a szociális ellátó rendszer szervezettípusai közti feladatmegosztás elmosódott határait
- ...rávilágított a szociális ellátó rendszer belső koordinátlanságára
- ...felerősítette a szociális ellátó rendszer már korábban is érzékelhető szervezetenkénti feszültségeket
- ...hatására teljesen új szociális igények jelentek meg
- ...egyértelművé tette, hogy az eddigieknél lényegesen gyorsabbá kell tenni a digitális kompetenciafejlesztést, különösen a hátrányos helyzetben levők és az idősebbek körében
- ...felerősítette az informális (nem a hivataloshoz köthető) megoldásokat és az önszerveződést
- ...hatására az emberekben megnőtt az elhagyatottság érzése, a magány, nőtt a gyanakvás
- ...hatására jelentősen kitágult a szociális szolgáltatások iránti igénykör, ma már nem csak a nagyon szegény rétegek, hanem sokkal szélesebb társadalmi csoportok jelentek meg a kliensek között

5.24. Ön szerint az alábbi szereplők mennyire fontosak a társadalmi innovációban?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem fontos, 4=nagyon fontos!

- Állam, kormányzat
- Helyi és megyei önkormányzat
- Nagyvállalatok
- Kis- és közepes vállalkozások
- Oktatási intézmények
- Kutató központok
- Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok, szövetségek)
- Média

5.25. Társadalmi innováció szempontjából értékelje az állam és az önkormányzatok szerepének fontosságát az alábbi aktivitások kapcsán!

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem fontos, 4=nagyon fontos!

- közvetlen pénzügyi támogatás
- közvetett szabályozáson keresztüli támogatás
- a civil szervezetek ösztönzése
- a helyi önállóság erősítése

- együttműködés és tevékenységek elősegítése
- az önszerveződés serkentése, autonómia támogatása
- decentralizált szabályozás biztosítása

5.26. Társadalmi innováció szempontjából értékelje a felsőoktatási intézmények, a vállalkozások, a civil szervezetek szerepének fontosságát az alábbi aktivitások kapcsán!

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem fontos, 4=nagyon fontos!

- társadalmi innovációs projektek kezdeményezése, befogadása
- társadalmi innovációs projektek finanszírozása
- részvétel társadalmi innovációs projektek monitorozásában
- kutatási tevékenység végzése
- oktatási és képzési programok indítása
- kommunikációs platform biztosítása az érdekelt szereplők tájékoztatása és részvétele érdekében
- közreműködés a helyi közösség önszerveződésének előmozdításában
- együttműködés a helyi igazgatási szervekkel
- stratégiai szövetség a helyi önkormányzattal a társadalmi innováció ösztönzése érdekében

5.27. Kérem értékelje, hogy a felsorolt tényezők közül melyek milyen mértékben segítik a társadalmi innovációt jelenleg Magyarországon!

Kérem, jelölje hatelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem segítik, 6=nagymértékben segítik!

- helyi közösségek önszerveződése
- aktív önkormányzati magatartás
- központi projekt-finanszírozási források
- nemzetközi kapcsolati rendszer
- EU finanszírozási támogatása
- civil szervezetek aktivitása
- helyi problémák iránti figyelem a fiatal generáció körében
- országos és helyi problémák iránti társadalmi figyelem

5.28. Kérem értékelje, hogy a felsorolt tényezők közül melyek milyen mértékben akadályozzák a társadalmi innovációt jelenleg Magyarországon!

Kérem, jelölje hatelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem akadályozzák, 6=nagymértékben akadályozzák!

- pénzügyi források hiánya
- humán erőforrások hiánya
- kulturális és szociálpszichológiai akadályok (kommunikáció, nyitottság együttműködésre, új befogadása, bizalom, kockázatvállalás, kísérletezési hajlandóság, tolerancia stb.)
- szociális körülmények
- államigazgatási kultúra és berendezkedés
- rutin és gyakorlat hiánya
- diszciplináris határok átlépése

5.29. Mennyire ért egyet azzal, hogy a következő tényezőknek a társadalmi innovációk széleskörű elterjedésében fontos szerepe van?

Kérem, jelölje hatelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem értek egyet, 6=tökéletesen egyetértek!

- elérhető hazai és külföldi jó gyakorlatok gyűjteménye (írással anyagok és videók)
- terepgyakorlatok, ún. „látó utak”, ahol a sikeres innovációkat természetes környezetükben lehet tanulmányozni
- innovátorok képzése
- ismeretterjesztő előadások tartása
- önkéntesek bevonása
- közösségfejlesztés, azért, hogy az adott közösség elfogadóbb legyen a társadalmi innovációkkal szemben

5.30. Véleménye szerint a sikeres társadalmi innovációs folyamat megvalósítása során a következő feltételeknek mennyire fontos a szerepük a siker szempontjából, és milyen mértékben biztosíthatók?

Kérem, jelölje négyelemű skálán, ahol 1=egyáltalán nem fontos, 4=nagyon fontos!

- Az érintett közösség bevonása a tervezésbe
- Az érintett közösség bevonása a tesztelésbe
- A projektet szolgáló kommunikációs platform létrehozása és működtetése
- Az önkormányzati támogatás megszerzése
- Az érintett civil szervezetek bevonása
- Hozzáértő, felkészült társadalmi innovációs menedzserek alkalmazása

6. A KITÖLTŐ ADATAI

6.1. Az Ön életkora? Kérem, válasszon egyet az alábbiak közül!

- 30 év alatti
- 30-49
- 50-64
- 65 év feletti

6.2. Legmagasabb iskolai végzettsége? Kérem, válasszon egyet az alábbiak közül!

- Alapfokú
- Középfokú
- Felsőfokú (egyetem, főiskola)
- Tudományos fokozat

4. melléklet
Abaújrakezdés Közhasznú Egyesület

1. Általános információk

1.1 Alapító(k), alapítás:

Dernei Balázs elnök; azt egyesületet 2007-ben alapította.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Dernei Balázs: dernei.balazs@gmail.com

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

2021.11. – 2024.05.

1.4 Az innováció célja:

A 4IM elnevezésű projekt (**I**nitiative for **I**nnovative **I**ntegrated **I**nterventions in **M**iskolc – Városi Kezdeményezés az Innovatív és Integrált Szociális Szolgáltatásokért, Foglalkoztatás-fejlesztésért Miskolcon) célja egy cselekvési terv közös kidolgozása a hátrányos helyzetű városrészek integrációjának előmozdítása érdekében, egy egymást kiegészítő, kettős megközelítés keretében: egyrészt a helyi irányítási mechanizmusok, a helyi koordináció és széleskörű partnerség fejlesztése a sikeres integrációs folyamat megalapozásához, másrészt új, integrált ellátási és szolgáltatásnyújtási modell kidolgozása és kísérleti alkalmazása Miskolc két hátrányos helyzetű városrészében (Bábonymbércen és Tetemváron) élő rászoruló egyének és háztartások számára.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Helyi kormányzás és két akcióterület: Tetemvár és Bábonymbérc lakossága.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Miskolc, Tetemvár és Bábonymbérc területén pilot projekt.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

30 fő részmunkaidős szakember.

1.8 Finanszírozás:

A projekt teljes tervezett költségvetése: 1.065.398,42 EUR, ebből az Európai Bizottság támogatása 70%, önerő: 30%.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Projektiroda, amelyek rendelkezés áll. A szolgáltatási pontok a projekt megvalósítása során a későbbiekben kerülnek kialakításra.

2. A projekt bemutatása

2.1 Rövid leírás:

2021. novemberében indult a projekt, amelynek célja az elkövetkezendő 30 hónapban Miskolc város szociális és foglalkoztatási szolgálatainak és támogatási struktúráinak átalakítása, valamint egy innovatív integrált szolgáltatáscsomag tesztelése két hátrányos helyzetű városrészben (Tetemvár és Bábonyibérc).

A 4IM projekt hatékonyabbá kívánja tenni a közszolgáltatásokat, hogy azok még inkább megfeleljenek a „legsebezhetőbb” városrészek igényeinek.

2.2 Az igények beazonosítása:

Hátrányos helyzetű városrészek integrációjának előmozdítása, helyi kormányzási mechanizmusok, a helyi koordináció és a sokoldalú partnerségek fejlesztése, új, integrált ellátási és szolgáltatásnyújtási modell kidolgozása és alkalmazása.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A társadalmi helyzet és a vonatkozó helyi politika, szabályozás, szolgáltatások és intézmények elemzése. Háztartási szintű felmérés Tetemváron és Bábonyibércen. Közösségi coaching megvalósítása. Közösségi akciócsoportok és városi szintű cselekvési terv létrehozása. Az integrált jóléti és foglalkoztatási szolgáltatási modell felállítása. Kassa, mint partner város és az Európai Bizottság, mint támogató, valamint a Hárfa Alapítvány és a Miskolci Egyetem, mint szakmai partnerek közötti együttműködésben.

2.4 Az elért eredmények:

A társadalmi helyzet és a vonatkozó helyi politika, szabályozás, szolgáltatások és intézmények elemzése kiindulópontként. Háztartási szintű felmérés Tetemváron és Bábonyibércen szintén, mint kiindulópont kísérleti szinten.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Miskolc beágyazódik a hasonló városi kezdeményezések hálózatába. Legalább 300 fő bevonása az előzetes igényfelmérésbe, valamint a projekt által nyújtott szolgáltatásokba.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Az Európai Unió és hazánk közötti tárgyalások a támogatási forrásokról – egyelőre – negatív hatással vannak a projekt pénzügyi helyzetére.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Miskolc város eddig még fejlesztéssel nem érintett területeire irányul.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Horizontális, több igény egyszerre jelentkezik.

3.3 Partnerség szempontjából:

Kormányzati (helyi szintű) és civil partnereket is magába foglal.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Nemzetközi nyilvánosságot kap.

3.5 Fenntarthatóság:

A projekt végére az elért eredményeknek meg kellene állniuk külső támogatás nélkül is.

3.6 Adaptálhatóság:

Amennyiben a projekt sikeres úgy adaptálható.

4. Sikeresség megítélése:

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

A projekt az integrált szolgáltatásnyújtás bővíthető modelljét fogja kidolgozni és kipróbálni, amely a jóléti és foglalkoztatási szolgáltatások célzottabb irányítását biztosítja, aktív befogadási intézkedésekkel kombinálva.

A résztvevők több mint 80%-a:

- foglalkoztatásban, képzésben vagy egyéb aktiváló tevékenységben vesz részt, amennyiben a beavatkozás kezdetén a munkaerő-piaci részvételre késznek ítélték őket; vagy
- különböző egyéb aktivációs tevékenységben révén társadalmi integrációban részesülnek.
- A két kísérleti városrészben javulnak a gazdasági és életkörülmények, és a lakosok tudatában lesznek annak, hogy cselekedhetnek körülményeik javítása érdekében;
- Az új szolgáltatási rendszer kiterjesztésének lehetősége az egész városra, megsokszorozható Kassán (a partnervárosban) és elterjeszhető más magyarországi és európai városokban;
- A szervezetközi és személyközi kapcsolatok megszilárdítása, ami lehetővé teszi a partnerek számára, hogy a projekt befejezése után is folytassák a kialakított szemléletmód megvalósítását.
- Miskolc beágyazódik a hasonló városi kezdeményezések hálózatába

4.2 A célcsoport szempontjából:

Egyszerűbb szolgáltatási rendszer.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

Még nem ítéhető meg.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Még nem ítéhető meg.

Források, felhasznált irodalom

Füzér Gabriella projektmenedzser

www.abaujrakezdes.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

5. melléklet
Aba-Novák Agóra Kulturális Központ – Helyi Termékek Vására

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

Szolnok Megye Tanácsa 1978. július 1-én alapította meg a város új kulturális intézményét, akkor még Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ néven, amely rövid időn belül Szolnok és a régió kulturális életének meghatározó centrumává vált.

Az Aba-Novák Kulturális Központ nevet a 2006-os rekonstrukció után vette fel.

Szolnok egyre sokszínűbb kulturális életének meghatározó helyszínévé vált a 2014-ben átadott, az Aba-Novák Kulturális Központ új szárnyaként létrehozott Agóra.

1.2 Kontakt, elérhetőség;

Molnár Lajos Milán; 06-56-514-569, abanovak@ankk.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

2018-ban indult a kezdeményezés, de jelenleg és a jövőben is folyik a munka, további tervekkel készülnek a jövőre vonatkozóan.

1.4 Az innováció célja:

A helyi termelők számára stabil, egyre növekvő piaci elérhetőség, ez által biztos bevétel és megélhetés biztosítása. A vásárlók számára egészséges, környezetbarát termékek.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Szolnok és vonzáskörzete lakossága, mezőgazdasági termelői.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Szolnok és vonzáskörzete.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

1 fő.

1.8 Finanszírozás:

Az Aba-Novák Agóra, a Tourinform Szolnok Iroda, és a COOP Szolnok Zrt. együttműködésében biztosítja a szükséges anyagi és humány erőforrásokat.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Az Agóra Központ, mint vásátér; a Coop Szolnok Zrt. üzletei; Facebook profil üzemeltetése.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

Az Aba-Novák Agóra Kulturális Központ által szervezett Helyi Termékek Vására rendezvénysorozat Szolnok egyik legnépszerűbb közösségi megmozdulása, ami amellett, hogy értékeket teremt, nagyon kedvelt a városlakók körében, de legalább annyira kedves a régió őstermelői, kézművesei számára is.

2.2 Az igények beazonosítása:

Egyre növekvő igény az egészségesebb, környezettudatosabb termékek iránt.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A központ területén megvalósított vásárok népszerűvé váltak. A COVID időszak alatt a virtuális térbe (Facebook) „költöztek”, így biztosítva a kezdeményezés tovább élését. A pandémiás korlátozásokat követően pedig a partner COOP üzleteiben egyre több helyen állandó jelleggel árusítják a termékeket.

2.4 Az elért eredmények:

A vásár népszerű közösségi rendezvénnyé vált. A termelők és vásárlók egyaránt elégedettek. Egyre növekvő termék kínálat és vásárlói kör.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

További COOP üzlet kínálatában jelenjenek meg a termékek és újabb termelők bevonása a kezdeményezésbe.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A pandémiás korlátozások, lezárások nehéz időszakot jelentettek.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A régió mezőgazdasági termelői hagyományai jó alapot biztosítanak.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Felülről lefelé szerveződő innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

A Szolnok Coop Zrt., a Tiszavidék Áruház és a Tourinform Szolnok Iroda mindenképpen segíti a kezdeményezés ismertségének, elérhetőségének növelését.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Sikeresnek mondható a program, sok vásárlóval, immáron 13 helyi termelővel.

3.5 Fenntarthatóság:

A 13 helyi termelő 34 termékéből álló induló választék folyamatosan bővül és már nem idényjellegű, hanem a boltok állandó kínálatát képezi.

3.6 Adaptálhatóság:

Más térségekben is adaptálható lenne a program.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

A projekt céljait sikerül elérni: a helyi termelőket és vásárlókat összekapcsolni, közösséget építeni.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

13 helyi termelőt sikerült bevonni. A termékek iránt érzékelhető a kereslet a térség COOP üzleteiben.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

A vásárlók elégedettek. A COOP üzletek termékkínálata, forgalma növekedik. A helyi lakosság közössége fejlődik. A Tourinform Szolnok Iroda újabb turisztikai attrakciókkal tudja bővíteni kínálatát.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, a tények ezt igazolják.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Molnár Lajos Milán

www.agoraszolnok.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

6. melléklet
Boldva – Tökmagolaj üzem

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

Boldva és Ziliz községek közös önkormányzata 2015-ben olaj tök termesztésébe fogott a közfoglalkoztatási programra alapozva, majd a felvásárlóknak való értékesítés helyett a feldolgozás mellett döntöttek.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Csabai Gyula polgármester; 06-30-406-9567, boldvaph@gmail.com

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

2015-ben indult a munka, ami jelenleg és a jövőben is folyik, valamint további tervekkel készülnek a jövőre vonatkozóan.

1.4 Az innováció célja:

Az ültetéstől az árusításig helyben készült, garantáltan ellenőrzött termékeket állítanak elő héj nélküli magú tökből.

1.5 Az innováció célcsoportja:

A község hátrányos helyzetű munkavállalói.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Boldva és Ziliz községek.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

Az olajüzemben 3-4 fő dolgozik.

1.8 Finanszírozás:

A projekt indulásakor teljes mértékben a közfoglalkoztatáson alapult. Jelenleg önfenntartó a kezdeményezés.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Az önkormányzat tulajdonában levő termőterületek (4 hektár) és olajüzem.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A térségben jellemző a tartósan mélyszegénységben élő, nagyon alacsony jövedelmű családok magas aránya. Sok a halmozottan hátrányos helyzetű munkavállaló. A népesség száma az elmúlt kettő évtizedben folyamatosan csökkent. A projekt ezen folyamatok lassítására, megállítására vállalkozott.

2.2 Az igények beazonosítása:

A térségében élők között jellemzően felülreprezentált a munkanélküliek aránya, ezáltal a mélyszegénységben élők száma is magas. A térségi társadalmi problémakör teljesen egyértelmű, ennek megszüntetésére, kezelésére tett intézkedésekre nagy az igény.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A helyi adottságok figyelembevételével a helyi erőforrásokra építve használták ki a közmunkaprogram támogatását.

2.4 Az elért eredmények:

Megbízható, kiegyensúlyozott, szakmájukat szerető állampolgárok. Boldva község élhetőbbé, vonzóbbá vált.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

További termékeke fejlesztése, a gyártó és értékesítési kapacitások bővítése.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A termékkör folyamatos fejlesztése, a megbízható állandó termékminőség a sikeresség egyik záloga.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A régió elmaradott, jellemzőbb a segítségre szoruló fiatal

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció),

3.3 Partnerség szempontjából:

Alulról felfelé irányuló innováció.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Sikeresnek mondható a program. Vásárlói kör egyre bővül: a régió Coop üzleteiben egyre több helyen értékesítik termékeiket, valamint a webáruház országos elérhetőséget biztosít.

3.5 Fenntarthatóság:

A folyamatosan növekvő kereslet a termékek iránt biztosítja a fenntarthatóságot.

3.6 Adaptálhatóság:

Magyarország több térségére is jellemző hasonló szociális, foglalkoztatási helyzet. Ebből kifolyólag más térségekben is adaptálható a program a helyi sajátosságok figyelembevételével.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Az olajüzem működtetése önfenntartó, rentábilis.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Tartósan sikerült munkát és jövedelmet biztosítani a település hátrányos helyzetű munkavállalóinak.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

A vásárlók elégedettek: visszatérően vásárolnak, folyamatosan keresik a termékeket.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, az elmúlt évek ezt igazolják.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Csabai Gyula polgármester

www.boldva.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

7. melléklet
Borsod-Torna-Gömör Egyesület

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

Az Edelényi, Miskolci és Kazincbarcikai Kistérségi Társulások tagjai alapították.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Lengyelne Bencze Viktória munkaszervezet vezető; 06-30-460-31-38, btge@t-online.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

Az egyesületet 2008.07.21-én jegyzetékbe. Azóta megszakítás nélkül folytatja a tevékenységét és további terveik vannak a jövőre vonatkozóan is.

1.4 Az innováció célja:

A helyi fejlesztési tervek/stratégiák megvalósításának pénzügyi igazgatása; részvétel belföldi európai hálózatok találkozóin; animációs és hálózatépítési feladatok; emberi erőforrások fejlesztése a helyi együttműködések és partnerségek elősegítése érdekében.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Edelényi, Miskolci és Kazincbarcikai Kistérségek településein élők.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Edelényi, Miskolci és Kazincbarcikai Kistérségek.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

2021-ben 5 fő főállású alkalmazott.

1.8 Finanszírozás:

Az egyesület alapításkori vagyonát az alapítók biztosították 1.000.000,- Ft összegben. Azóta pályázati forrásokból és az önálló tevékenység bevételeiből finanszírozzák a szervezet működését.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Az egyesület 2 irodahelyiségből álló irodát bérel a KRE-Sol Kft-től.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A vidéki területeken történő változások támogatása a gazdálkodási tevékenységek nem mezőgazdasági tevékenységek felé történő diverzifikálása és a nem mezőgazdasági ágazatok fejlesztése, a foglalkoztatás elősegítése, az alapszolgáltatások javítása, beleértve az információs és kommunikációs technológiákhoz való helyi hozzáférést és a vidéki területeket vonzóbbá tevő beruházások végrehajtása révén.

2.2 Az igények beazonosítása:

Az érintett kistérségeket gazdasági és társadalmi visszaesés és elnéptelenedés felé mutató negatív tendenciák jellemzik.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Helyi LEADER és egyéb vidékfejlesztési (pl. EMVA) források elosztása és felhasználásuk segítése.

2.4 Az elért eredmények:

Megbízható, kiegyensúlyozott, szakmájukat szerető állampolgárok.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Innováció kiterjesztése, további átdolgozása, adaptációra széles körben kínálása

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A pályázati támogatások kifizetéseiben kialakuló csúszások negatív hatásai. A régi és új támogatási időszakok közötti átmeneti időszakban a bevált humánerőforrás, szakértők megtartása. A COVID okozta csúszások a projektek teljesítésében – munkatársak bérének előteremtése az ebből eredő hosszabbítások idejére. Az új tervezési időszakra vonatkozó források késedelme.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A régió elmaradott, sok fejlesztési lehetőség és feladat van még.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Felülről lefelé irányuló innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

Az érintett kistérségek kormányzati intézményeivel, önkormányzataival, civil szervezeteivel és állampolgáraival kialakult közvetlen és jó kapcsolat.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Különböző projekt rendezvények, fórumok. Évente minimum 10 alkalommal tájékoztatók megjelentetése. A legnagyobb közösségi oldalon és interneten való aktív megjelenés.

3.5 Fenntarthatóság:

Az elmúlt 15 folyamatos működése igazolja az alapítók elképzeléseinek helyességét.

3.6 Adaptálhatóság:

Magyarország több térségére is jellemző hasonló szociális és gazdasági helyzet. Ebből kifolyólag más térségekben is adaptálható a program.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Az egyesület az alapításkor meghatározott céljait a egyes projekten keresztül folyamatosan teljesíti.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

A sok sikeresen megvalósított projekt.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

Az érintett 78 település önkormányzataival és állampolgáraival közösen megvalósított projektek.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, az elmúlt 15 év ezt igazolja.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Bodnár-Pásztor Edina elnök

www.btge.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

8. melléklet
Eötvös József Református Oktatási Központ – SuliPlusz program

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás;

1987-ban Heves Város Önkormányzata és a Tiszáninneni Református Egyházkerület alapította.

1.2 Kontakt, elérhetőség;

Szabó Attila programfelelős; 06-70-285-1209, szaboattila@szaboattila.eu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

Projekt megvalósítás ideje: 2018.06.01 – 2021.08.29, de jelenleg és a jövőben is folyik a munka és további tervekkel készülnek a jövőben is.

1.4 Az innováció célja:

Az iskolai lemorzsolódási arányok folyamatos csökkentése, visszaszorítani a korai iskolaelhagyást, az egyéni fejlődés irányított biztosításával, kiterjesztésével és mentorálással.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Fiatalok, fiatal felnőttek.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Jelenleg Észak-Magyarország.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

Elkötelezett humán szakemberek és pedagógusok; 10-15 fő.

1.8 Finanszírozás:

100%-os EU támogatás: 247.017.290,- Ft (40 hónapos projekt).

Továbbiakban központi költségvetés, konzorcium alapú együttműködés.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Köznevelési alap infrastruktúra.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A térségben jellemző az alacsony jövedelemű családokban élő, tartós szegénységből és mélyszegénységből köznevelésbe kerülő tanulók magas aránya, ezért komoly feladat az alapkompenciák pótlása.

A szintén hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű a középfokú köznevelésbe az alapfokról érkezők esetében társas-készségek, általános iskolai hiányosságok átfogó pótlására szükséges hangsúlyt helyezni.

Összességében életútjában akadályoztatott, hátrányokkal küzdő fiatalok támogatása.

2.2 Az igények beazonosítása:

A térségben élők között jellemzően felülreprezentált a munkanélküliek aránya, ezáltal a mélyszegénységben élők száma is magas. A térségi társadalmi problémakör teljesen egyértelmű, ennek megszüntetésére, kezelésére tett intézkedések átfogó beavatkozási stratégiát igényelnek. Igényfelmérést és bemeneti mérést is alkalmaznak a projektbe lépőkkel.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Bemeneti mérés alapján fejlesztési tervvel előrehaladást dokumentálva, értékelve, különböző támogató szolgáltatások igénybevételevel mentorálás egyénre szabva kiterjedt személyes kapcsolati kör bevonásával.

2.4 Az elért eredmények:

Megbízható, kiegyensúlyozott, szakmájukat szerető állampolgárok.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Innováció kiterjesztése, további átdolgozása, adaptációra széles körben kínálása

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Kiegyensúlyozott finanszírozási háttér megteremtése szükséges. Ha az adaptáció tárgya mérhető lenne akkor további pályázati forrás vagy résznormatíva bevonása lenne szükséges.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A régió elmaradott, jellemzőbb a segítségre szoruló fiatal

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció),

3.3 Partnerség szempontjából:

Oktatók számára fejlődési lehetőség; a 20 mentorjelölt között pályakezdők is akadtak. Különböző tapasztalatokkal rendelkező, eltérő élethelyzetből, eltérő indíttatással érkező mentorjelöltek a csapat tagjai.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Rendkívül sikeresnek mondható a program, rendkívül sok érdeklődővel.

3.5 Fenntarthatóság:

Gőzerővel, eltökélten tovább gondolva folynak az egyeztetések. Megvan a szakmai koncepció, elindult több csatornán a tervezés. Forrásokat kiemelt projektesítéssel, akár

központi akár egyházi oldalról várnak. Nem ragaszkodnak feltétlenül pályázati forrásokhoz, szimplán megértő fülekre várnak.

3.6 Adaptálhatóság:

Magyarország több térségére is jellemző hasonló szociális helyzet. Ebből kifolyólag más térségekben is adaptálható lenne a program.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

A projekt céljait jelentős részben sikerül elérni, bár az ezen típusú társadalmi innovációk hosszú távon mutatnak csak teljes képet.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Szintén sikeresnek mondható, de még nagyobb nyilvánosságot, több résztvevő mentorjelöltet, szakembert és általánosságban nagyobb bővítést igényel a projekt, hogy a célcsoportot teljes egészében képes legyen lefedni a program.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, a mérések ezt igazolják.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Szabó Attila programfelelős

www.suliplussz.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

9. melléklet

Fiatalok Fiatalokért Egyesület – Mobil ifjúsági információs szolgáltatás

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

2004. tavaszán alapította 10 magánszemély az egyesületet.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Gergely Miklós elnök, 06-20-461-7028, miklos.gergely@gmail.com

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

2006 óta folyamatos az egyesület tanácsadási tevékenysége különböző finanszírozású projektek keretein belül. A következő uniós támogatási időszakra is vannak már projekttervek.

1.4 Az innováció célja:

Az Egyesület legfőbb célja a magyarországi hátrányos helyzetű fiatalok összefogása, támogatása. Az Egyesület minden rendelkezésére álló eszközzel küzd az ifjúságot sújtó társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésért és eltörléséért.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Fiatalok, fiatal felnőttek.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Elsősorban az Észak-Magyarországi régió.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

Nincs munkaviszonyban alkalmazott főállású munkatárs. A szakértőket eseti megbízások keretén belül alkalmazzák. Jelentős arányú az önkéntes munkavégzés az egyesület tagjai részéről.

1.8 Finanszírozás:

Különböző finanszírozású pályázati projekt keretén belül és eseti megkeresések alapján is végzik munkájukat.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Saját tulajdonú, speciálisan átalakított kisbusz a mobil információs szolgáltatás nyújtásához.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

Szervezetük 2006 óta működteti a MINI Ifjúsági Szolgálatot, amely egy mobil felkereső szolgáltatás elsősorban az Észak-Magyarországi régióban, de az ország több pontján is rendszeresen megjelennek.

A mobil felkereső munkát több tényező határozza meg:

- személyes, kapcsolati munkavégzésről van szó;
- a fiatalok problémáinak és helyzetének naprakész ismerete szükséges;
- drog prevenciós munka és könnyen elérhető tanácsadás az egyik fókuszterület
- a mobil szolgáltatás közösségi térként való hasznosítása.

Összességében életútjában akadályoztatott, hátrányokkal küzdő fiatalok támogatása.

2.2 Az igények beazonosítása:

A térségében élők között magas a mélyszegénységben élő, alacsony iskolai képzettségű, problémás családi helyzetű fiatalok aránya.

A felkereső munka során azon fiatalokra fókuszálnak, akik nem kerülnek be az ellátó rendszerek látókörébe, miközben nekik lenne a legnagyobb szükségük erre.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A fiatalok megszólításához animált keretrendszert használnak, a lebonyolításban kortárs segítők és egy programvezető vesznek részt.

- Kitelepülésekkor hangosítást használnak, mellyel fel tudják kelteni az érdeklődést és a figyelmet (legyen szó halk zenéről vagy egy interaktív beszélgetésről).
- Bemelegítő ismerkedési és jégtörő játékokat használnak. Ezáltal kialakul egy közeli kapcsolat. S fiatalok hamarabb megnyílnak és el tudják mondani mindennapi problémáikat, gondjaikat.
- Az előzetesen leadott létszámot figyelembe véve használnak különböző gyakorlatokat is.

A kitelepülések után a szolgálat szakértői közösen kiértékelik a történeteket, a megvalósult programot és megvitatják az esetleges problémákat.

Amennyiben lehetőség és mód van rá, visszajelzést adnak a program szervezőjének, lebonyolítójának.

2.4 Az elért eredmények:

Több száz szolgáltatási nap, több ezer résztvevő fiatal.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Az eddigi tevékenység fejlesztése, folytatása.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A problémák „újratermelődése”.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A régió elmaradott, nagyon sok a segítségre szoruló fiatal.

3.2 *Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):*

Alulról felfelé irányuló innováció.

3.3 *Partnerség szempontjából:*

Kiterjedt és jó partnerségi hálóval, referenciákkal rendelkezik az egyesület.

3.4 *Nyilvánosság/hálózat építés:*

Rendkívül sikeresnek mondható a program, rendkívül sok érdeklődővel.

3.5 *Fenntarthatóság:*

Folyamatban vannak az egyeztetések a következő uniós támogatási időszakra vonatkozó feladatok tekintetében. Megvan a szakmai koncepció, több csatornán is folyik a tervezés. De nemcsak a pályázati forrásokra számítanak.

3.6 *Adaptálhatóság:*

Magyarország több térségére is jellemző hasonló szociális helyzet. Ebből kifolyólag más térségekben is adaptálható a program.

4. Sikereség megítélése

4.1 *A megvalósítók (céljai) szempontjából:*

Az alapítók céljait jelentős részben sikerül elérni, bár az ezen típusú társadalmi innovációk hosszú távon mutatnak csak teljes képet.

4.2 *A célcsoport szempontjából, bővebben:*

Szintén sikeresnek mondható, de még nagyobb nyilvánosságot, több résztvevőt igényel mentorjelöltet, szakembert és általánosságban nagyobb bővítést igényel a projekt, hogy a célcsoportot teljes egészében képes legyen lefedni a program.

4.3 *A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:*

A „megrendelő” önkormányzatok, fejlesztő civil szervezetek elégedettek a szolgáltatással. A jövőben is számítanak rá.

4.4 *Összességében sikeresnek tekinthető-e?*

Igen, a visszajelzések ezt igazolják.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Gergely Miklós elnök

[www. ifjusagiszolgalat.hu](http://www.ifjusagiszolgalat.hu)

Beszámolók, mérlegkimutatások

10. melléklet
Furugyi Szociális Szövetkezet

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

2008-ban alapították somogy megyei magánszemélyek, akik tanyás ingatlant örökölték Furugy tanyás településen.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Schwartz Antal ügyvezető

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

A szövetkezetet 2008-ban alapították, jelenleg végelszámolás alatt áll.

1.4 Az innováció célja:

Furugy halmozottan hátrányos kistelepülés turisztikai adottságainak kiaknázása a helyi erőforrásokra építve.

1.5 Az innováció célcsoportja:

A helyi középkorú, gazdaságilag inaktív lakosok.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Szarvas járás.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

5-10 fő alacsony iskolai végzettségű munkavállaló.

1.8 Finanszírozás:

Az OFA támogatási programjában elnyerhető reménybeli 20.000.000,- Ft-os támogatás.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Helyben lévő tanyás ingatlan.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

Furugy a világtól elzárt, a Körösök völgyében található kistelepülés. Az idelátogatót megfogja a környezet varázsa, a táj szépsége, a nádtetős házak hangulata. Lakosainak száma alig 100 fő, rendkívül rosszak az életkörülmények.

Az idősebbek közül többen éveik jelentős részét más településen élték le, de miután nyugdíjasok lettek vagy közeledtek a nyugdíjaskorhoz, visszaköltöztek a faluba. Ennek ellenére a lakosok száma egyre fogyott. A csökkenésnek több oka is lehetett: a nagyobb, erősebb település mellett nem fejlődött az infrastruktúra, a termelőszövetkezet megalakulása után többen elmentek az iparba dolgozni, a fiatalok máshol láttak jövőt, perspektívát.

2.2 Az igények beazonosítása:

A lakosságról elmondható, hogy nehéz körülmények között él. Egy keskeny szilárdburkolatú út vezet a településre. A 44-es gyorsforgalmi szarvasi lehajtója kb. 2 km-re van a házaktól. Két közikifolyó biztosítja az ivóvizet, a vezetékes víz nincs bevezetve. Egy nyilvános telefon található a közösségi ház előtt. A postás hetente két alkalommal jár ki. Orvoshoz Szarvasra vagy Békésszentandrásra kell menni. A mentő csak nehezen tud a betegért bemenni. A szarvasi evangélikus egyházközösség segítség megoldani látszik az idősek ellátását. A közösségi házban orvosi szobát rendeztek be, tusolót, mosdóhelyiséget kezdtek építeni. Itt fogyasztják el az ebédet is a rászorultak. Az egyház a házi szociális ellátásról is gondoskodik. A faluban található egy bolt, amely egyben kocsmá is.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Több sikertelen pályázat benyújtását követően forrás hiányában nem valósultak meg a tervezett célkitűzések.

2.4 Az elért eredmények:

Nem releváns.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Nem releváns.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Pályázati forrás hiányában a fejlesztés csak nagyon nagy tőkebefektetéssel, nagy kockázattal és kifejezetten hosszútávon valósulhatott volna meg.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Nem releváns.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé szerveződő innováció lett volna.

3.3 Partnerség szempontjából:

A helyi lakosokkal, önkormányzatokkal, egyházi közösségekkel támogató, jó partneri viszonyuk volt.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Nem releváns.

3.5 Fenntarthatóság:

Nem releváns.

3.6 Adaptálhatóság:

Nem releváns.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Nem volt sikeres.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Nem volt sikeres.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

Nem volt sikeres.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Nem volt sikeres.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Schwartz Antal ügyvezető

Beszámolók, mérlegkimutatások

11. melléklet

Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft. – CédrusNet Kecskemét
Szenior Tudáshasznosítási Program

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

Az új társadalmi kihívásokra reagáló CédrusNet – Erasmus Intézet kutató és oktatásfejlesztő műhelyt Sárközy Erika alapította 1997-ben. Erasmus Közéleti Kommunikációkutató Intézet néven a társadalmi, gazdasági kommunikációs rendszerek átalakulási folyamatainak és ezek hatásának a kutatása volt a fő tevékenysége.

A 2010-es évek elejétől az intézet figyelme új, nagyhatású változások felé fordult, 2013-tól a demográfiai bomba következményeinek, idősödő társadalom működésének, a paradigmaváltások kényszerének vizsgálata lett a fő tevékenység.

2014-ben megszületett a CédrusNet koncepció.

Budapesti székhellyel 2016 nyarán alakult meg az CédrusNet Egyesület, melynek fő feladata a CédrusNet koncepció képviselése és a kecskeméti programok megvalósítása volt.

2018 januárjában indult a 2 éves CédrusNet Kecskemét Mintaprogram, mely 2020-ban sikeresen lezárult. A város vezetése úgy döntött, hogy helyi szakemberekkel folytatja tovább a CédrusNet Kecskemét programot és beépítette azt a 2019-2024-re vonatkozó Idősödésügyi Stratégiájába.

Jelenleg a programot a Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft. gondozza.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Barta Nóra programfelelős; 06-76-503-880, hirosagora@hirosagora.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

A mintaprojekt megvalósítás ideje: 2018.01.01 – 2020.01.31, de jelenleg és a jövőben is folyik a munka, és további tervekkel készülnek a jövőre nézve is.

1.4 Az innováció célja:

Egyre hosszabb életkort élünk meg – de hogyan? Egészségben? Méltóságban? Hasznosan? Biztonságban? Még nem. De ez a cél.

A demográfiai idősödés átrendezi a gazdaságot, a munkaerőpiacot, az állami ellátó rendszereket, befolyásolja az életkörülményeket, családi és egyéni életutakat.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Az aktív idősödő korosztály: 50+ korosztály.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Jelenleg Kecskemét városa és annak vonzáskörzete.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

6 fő főállású munkatárs.

1.8 Finanszírozás:

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2020. május 1-től intézményesítette a CédusNet Kecskemét Szenior Tudáshasznosítási Programot, ami szervezetileg a Hírös Agóra Nkft.-hez került önálló szakmai területként.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

A Hírös Agóra Nkft. tulajdonában levő irodahelyiségek.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A társadalmi idősödés a jóléti társadalmak egyik legnagyobb kihívása a 21. században. A kedvező életkörülmények egyre hosszabb élettartamot biztosítanak, egyre tovább élhetünk. Párhuzamos jelenség, hogy a fiatalok – ifjúkorukat kitolva – egyre később és egyre kevesebb gyermeket vállalnak. Mindezek következtében az idősek társadalmi rétege egyre szélesebb lesz. A hosszabb várható életkornak köszönhetően egy új életszakasz jelent meg, az idősödés kora, amely nagyjából 50-74 év között húzódik. Erre a korosztályra összpontosít elsősorban a CédusNet Kecskemét Program.

2.2 Az igények beazonosítása:

Világosan kirajzolódik, hogy az 50+ korcsoportnak új életstratégiát kell kialakítania, amihez viszont nincsenek meg a megfelelő társadalmi üzenetek, intézmények, szolgáltatások. Ezt a feladatot vállalja fel a CédusNet Kecskemét program, kiemelve a helyi társadalmi innovációt, az intergenerációs együttműködést, az új készségek és kompetenciák fejlesztését és a reziliencia növelését.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A CédusNet változásokat indított el az idősödésről való gondolkodásban, az együttműködés gyakorlatában: kortársak és korosztályok, az állam és polgárai, munkaadó és munkavállaló között, valamint az egyéni élet tervezésében.

Ebben a rendszerben az aktív idősödők és idősek nem a problémát jelentik, hanem a megoldást – mindenekelőtt a társadalmi problémák enyhítésében (társadalmi tőke).

Programjai egymásra épülnek, idősödőknek kínálnak új társadalmi szerepeket, hasznosságélményt, intellektuális kihívást, életmód újratervezési eszközöket; segítséget új ismeretek megszerzésében, jövedelem-kiegészítésben vagy új szenior pozíció elnyerésében. Működési kerete lokálisan a CédusNet Városlabor (LivingLab), mely egy innovatív közösségi tér, fejlesztések, képzések, közösségi alkalmak helyszíne, ahol szükségképpen

találkoznak az érintettek: egyének, társadalmi és piaci szervezetek képviselői, fejlesztők és szakpolitikusok.

A CédusNet projektjei, képzései, módszerei önállóan is hasznosíthatók.

2.4 Az elért eredmények:

Kiegyensúlyozott, motivált, aktív idősödő korosztály.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Innováció kiterjesztése, további átdolgozása, adaptációra széles körben kínálása.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Kiegyensúlyozott finanszírozási háttér szükséges. Ezt valósította meg Kecskemét városának szerepvállalása.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A város, a régió, hazánk elöregedő társadalma.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé irányuló innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

Kifejezetten jó példája az alulról építkező civil kezdeményezés intézményesülésének.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Rendkívül sikeresnek mondható a program, nagyon sok érdeklődővel.

3.5 Fenntarthatóság:

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2020. május 1-től intézményesítette a programot ezzel is biztosítva hosszútávú fenntarthatóságát.

3.6 Adaptálhatóság:

A statisztikai „idősek” vagyis a 65 évesek aránya folyamatosan és gyorsan növekszik a gazdaságilag fejlett országokban, Magyarországon is. A következő évtizedekben a demográfiai előrejelzések szerint a népesség mintegy harmadát „idősek” fogják alkotni. Ebből kifolyólag hazánk más településein is adaptálható lenne a program.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

A projekt céljait jelentős részben sikerült elérni, bár az ezen típusú társadalmi innovációk hosszú távon mutatnak csak teljes képet.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Sikeresek voltak az új képzések, a SzuperNagyi és IdősLátogató szolgáltatások, az új aktivitást hirdető CédusKörök, az önszerveződő tanuló műhelyek, és nagy lehetőségek rejlenek még a tudáshasznosítás kulcsprojektjében a Szenior Tudásbank projektben.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

A kecskeméti polgárok, városvezetők, szakpolitikusok és a média körében népszerűek lettek a szemléletváltó megoldások.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

A siker legfőbb bizonyítéka, hogy Kecskemét városa, a kísérleti szakasz után is folytatja a CédusNet Programot.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Barta Nóra

<https://hirosagora.hu/>

Beszámolók, mérlegkimutatások

12. melléklet

Kacsacsőrű Művészeti Nonprofit Kft. – KV Társulat: Kiállók érted és kiállók magamért

1. Általános információk

1.1 Alapító(k), alapítás:

KVTársulat alapítók: Száger Zsuzsa, Urbanovits Krisztina; 2007

1.2 Kontakt, elérhetőség:

urbanovitskriszti@gmail.com

1.3 A vizsgált projektek időtartama:

Kiállók érted – 2015, Kiállók magamért 2021

1.4 Az innováció célja:

A KIÁLLOK ÉRTED és KIÁLLOK MAGAMÉRT c. innovatív, hiánypótló komplex művészeti és társadalmi projekt, két egymásra épülő program, amely az állami gondoskodásban élőket (legtöbb esetben hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, sérülékeny csoport) és dolgozókat (nevelők, pszichológusok, gyerekvédelmi szakemberek) illetve a rendőrség tagjait célozza meg az ő igényeikre építve, helyi erősségeiket felhasználva nyújt segítő kezet és hoz mérhető változásokat a közösség életében.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Célcsoport: állami gondoskodásban élő fiatalok (12-18 éves korig) és az intézmények nevelői és munkatársai és a rendőri állomány tagjai (nincs korosztályi megkötés)

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Országos.

1.7 szükséges humán erőforrás:

Kiállók érted - Szereplők és a fiataloknak szóló foglalkozás résztvevői: Feuer Yvette/Tarr Judit, Ficzer Béla/Varjú Nándor, Háda Fruzsina, Hajmási Dávid/Jaskó Bálint, Kőszegi Judit, Száger Zsuzsanna, Urbanovits Krisztina

Kiállók magamért: Feuer Yvette, Tarr Judit, Háda Fruzsina, Száger Zsuzsanna, Urbanovits Krisztina

1.8 Finanszírozás:

Állami pályázatok: NKA – 1.000.000,- Ft, EMET – 500.000,- Ft; ORFK – 1.500.000,- Ft

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Szállításhoz busz, az előadáshoz iskolaépület, művelődési ház épület, nevelőotthon épület.

2. Projekt leírása, bemutatása

2.1 Rövid leírás:

A KIÁLLOK ÉRTED és KIÁLLOK MAGAMÉRT c. innovatív, hiánypótló komplex művészeti és társadalmi projekt, 2 szoroson egymásra épülő unikális program, amely az állami gondoskodásban élőket (legtöbb esetben hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, sérülékeny csoport) és dolgozókat (nevelők, pszichológusok, gyerekvédelmi szakemberek) illetve a rendőrség tagjait célozza meg az ő igényeikre építve, helyi erősségeiket felhasználva nyújt segítő kezet, és hoz mérhető változásokat a közösség életében. A program színházi előadásból és hozzá kapcsolódó foglalkozásokból áll. Témája: küzdelem a fiataalkori prostitúció és a szexuális emberkereskedelem ellen, illetve olyan pozitív, példaértékű, állami gondoskodásból kikerült „hősök” bemutatása, akik a nehézségeket leküzdve teljes, boldog életet tudtak élni.

2.2 Az igények beazonosítása:

Magyarországon 23 ezer gyerek él gyermekvédelmi gondoskodásban, nagyrészüket elhanyagoló, abuzív, vagy/és mélyszegénységben élő családból jön, többségük életében, jelen van az erőszak, bűnözés; rendkívüli módon kitettek a bűnözés, a szexuális emberkereskedelem veszélyeinek, illetve sokukat érinti a hajléktalanná válás problémája is. Ez a helyzet nemzetközi szinten is jelentkezik, a gyerekvédelem Európa szerte számtalan nehézséggel küzd. A Kiálllok érted és Kiálllok magamért projekt egyedülállóan szoros és innovatív együttműködése az ORFK-val egy nemzetközi szinten is alkalmazható és követhető modell, ahol a színházművészet és a bűnmegelőzés eszközei és módszerei együtt és egymást erősítve vannak jelen és érnek el eredményeket, generálnak változásokat a gyermekvédelem területén és az azt segítő mindennapi rendőri munkában.

2.3 A megvalósítás bemutatása

A projekt, amely 2 színházi társulat (KVTársulat, Láthatáron Csoport) és egy civil szervezet (Névtelen Utak alapítvány) összefogásából született, és innovatív módon egyesíti a színházi-művészeti terület és szociális szakmai terület módszereit és eszközeit, egyedülálló, hiánypótló és példaértékű modell. Része az előadás és a hozzá kapcsolódó foglalkozások. Az előadást követően a színházi csapat drámafoglalkozást tart a gyerekeknek-fiataloknak; ezzel párhuzamosan a Névtelen Utak, az otthon munkatársainak (nevelők, pszichológusok, fejlesztő pedagógusok) tart szakmai workshopot.

2.4 Az elért eredmények:

A Kiálllok érted projekt pilotként indult, de a rendkívüli siker és az óriási igény nemcsak igazolta a létjogosultságát, hanem egy működő követendő, példaértékű és fenntartható

modellé tette. A program prevenciós hatása kézzel fogható és nem túlzás állítani; életmentő. A program egyedülállósága és a fenntarthatóság záloga egy szoros együttműködés az ORFK-val, melynek keretében az ORFK által szervezett Bűnmegelőzési szakmai napokon jelenik meg a „Kiállok érted”. A szakmai napokra a Rendőrség segítségével jutnak el az adott körzet gyermekvédelmi intézményeinek lakói és dolgozói, akik számára a program ingyenes.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

A programot az ORFK-val együttműködve 2022/23-as évadban is folytatjuk. A 2021-es év mérföldkő volt a projekt életében; az ORFK-val való együttműködés új kihívást hozott; a Kiállok érted tágitott a célközönségén és új cél csoportot a rendőröket szólította meg, speciális, kifejezetten rendőrök számára készült, érzékenyítő foglalkozásokkal. Az innovatív foglalkozások célja az érzékenyítés, a tréning fókusza a fiatalkorú prostituálttal való bánásmód, a vele kapcsolatos attitűd formálása.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A gyermekvédelem területén tapasztalható forráshiányok; pénzhiány, szakember hiány. A meglévő szakemberek kiegészése, pályaelhagyása, kiegészése. A Rendőrségnél – a rendőrök információhiánya.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Nem releváns.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról-felfelé történő innovációnak tekinthető.

3.3 Partnerség szempontjából:

Kapcsolat a gyermekvédelmi szakemberek között, kapcsolat az egyes intézmények között a rendőri szakmai napok keretében.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Lásd fent.

3.5 Fenntarthatóság:

A program egyedülállósága és a fenntarthatóság záloga egy szoros együttműködés az ORFK-val, melynek keretében az ORFK által szervezett Bűnmegelőzési szakmai napokon jelenik meg a „Kiállok érted”.

3.6 Adaptálhatóság:

Követendő és példaértékű modell.

4. Sikereség megítélése:

4.1 *A megvalósítók (céljai) szempontjából:*

A projekt 1 éves kutatómunkán alapuló, saját fejlesztésű, innovatív, hiánypótló modell, amely 2016 –ban pilotként indult, de a rendkívüli siker és az óriási igény nemcsak igazolta a létjogosultságát, hanem követendő és példaértékű modellé tette. A program hatása kézzel fogható és nem túlzás állítani; életmentő. Az előadás és a foglalkozássorozat hatására – a visszajelzések alapján – több lány is felvette a kapcsolatot a védett házat is működtető is NUÁ-val, illetve több fiatal is jelezte számunkra, hogy a program segítségével felismerte, hogy a környezetében veszélyben lévő fiatalok vannak.

4.2 *A célcsoport szempontjából:*

A program hatása kézzel fogható és nem túlzás állítani; életmentő. Az előadás és a foglalkozássorozat hatására – a visszajelzések alapján – több lány is felvette a kapcsolatot a védett házat is működtető is NUÁ-val, illetve több fiatal is jelezte számunkra, hogy a program segítségével felismerte, hogy a környezetében veszélyben lévő fiatalok vannak.

4.3 *A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:*

Lásd fent.

4.4 *Összességében sikeresnek tekinthető-e?*

Sikeres és hiánypótló.

Források, felhasznált irodalom

Urbanovits Krisztina

www.kvtarsulat.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

13. melléklet
Kelet-Magyarországi Munkaerőszolgáltató Szociális Szövetkezet

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

A szociális szövetkezetet 2014 első negyedévében alapították.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Oláh Gyula Csongor; 06-30-606-2215, olah.csongor@kmmsz.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

Projekt megvalósítás ideje: 2014.04.03-tól napjainkig folyamatosan, megszakítás nélkül működnek.

1.4 Az innováció célja:

Inaktív munkavállalókat segítsenek vissza az elsődleges munkaerőpiacra egy nagyon rugalmas és kiszámítható foglalkoztatási forma keretében.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Az Észak-Magyarországi régió szociális hálóban „ragadt” inaktív munkavállalói.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Észak-Magyarország, elsősorban Borsod-Abaúj-Zemplén megye.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

9 fő főállású munkatárs.

1.8 Finanszírozás:

Teljes mértékben önfenntartó a szövetkezet. Forrásait pályázati támogatásokkal egészíti ki. Pl.: GINOP 5.1.3-16-2018-00231 kódszámú, „Csomagolóüzem létrehozása Sajóbáonyban” – 164.000.000,- Ft vissza nem térítendő támogatás.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Saját gyártóüzem, telephely a Sajóbáonyi Ipari Park területén.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A sajóbáonyi üzem megvalósításánál a térségben élő munkavállalók foglalkoztatása volt a fő cél, hogy egy olyan munkakörnyezetbe vonzzák őket és helyezték vissza, amiben szívesen dolgoznak, és örömmel járnak be munkahelyükre.

2.2 Az igények beazonosítása:

A szövetkezet elsődleges célja a munkaerőpiacon maradt inaktív (közfoglalkoztatott, megváltozott munkaképességű, tartós álláskereső, kismama, levelező-, félévhalasztó-, estire

járó hallgató, fő állás mellett részmunkaidőt vállaló) munkaerő felkutatása és beintegrálása a munkaerőpiacra.

Egy olyan munkaerőpiaci szegmenst szólítanak meg, akik értékesek a munkaerőpiacon, de az infrastruktúra, családi házhoz kötődés miatt a közmunkát választották.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A Kelet-Magyarországi Munkaerőszolgáltató Szociális Szövetkezet 2014-ben alakult, majd sajóbábonyi telephelyét 2016-ban vásárolta meg. Ezt követően 2018-ban felújításon esett át az épület, melyet a 2019 évben fejeztek be. Akkor nyerte el mostani formáját. Az átalakítás során a korábbi épület belmagasságát megemelték, hogy targonca közlekedésre alkalmassá tegyék az épületet. Törekednek a családias légkör megteremtésére és a lehető legjobb munkakörülmények biztosítására a munkavállalók számára. Teljesen új vizes blokkok kerültek kialakításra, zuhanyzási, tisztálkodási lehetőséggel a munkát követően. Új étkező került kialakításra hűtővel, mikrohullámsütővel, hogy a dolgozók az otthonról hozott ételeket melegen tudják fogyasztani, illetve új öltözőszekrény lett kialakítva mind a női mind a férfi öltözőben.

2.4 Az elért eredmények:

Jelenleg 37 fő foglalkoztatotti létszámmal működnek.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

A tevékenység fenntartása, a nyújtott szolgáltatások bővítése.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A COVID járvány miatti korlátozások és a piacok átrendeződése jelentős mértékben nehezítette tevékenységüket.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A régió elmaradott, nagyszámú az inaktív munkavállaló.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felefelé irányuló innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

Céljuk stabil és erős kapcsolat kialakítása partnereikkel, hogy érezzék minden időben számíthatnak rájuk.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

A szövetkezetünk munkaerő-kölcsönzési engedéllyel is rendelkezik. Partnereik számára munkaerő-kölcsönzéssel biztosítják a munkavállalókat egyszerűsített foglalkoztatási formában.

3.5 Fenntarthatóság:

Az elmúlt 5 évben minden nehézség ellenére stabilan, nyereségesen működtek.

3.6 Adaptálhatóság:

Magyarország több térségére is jellemző hasonló foglalkoztatási és szociális helyzet. Ebből kifolyólag más térségekben is adaptálható lenne a program.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Az alapításkori célokat sikerült megvalósítani.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Szintén sikeresnek mondható, hiszen jelenleg is 37 főt foglalkoztat a szövetkezet.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

Stabil, elégedett partneri körrel rendelkeznek.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, az elmúlt évek ezt igazolják.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Oláh Gyula Csongor

www.kmmsz.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

14. melléklet

Közép-Borsodi Területfejlesztési Szolgáltató Nonprofit Kft. – Közép-Borsodi Foglalkoztatási Paktum

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

A Közép-Borsodi Területfejlesztési Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság 2015-ben alakult meg. Forró Község Önkormányzata és Edelény Város Önkormányzata alapító tagként hozta létre.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Nagyné Sándor Edina ügyvezető; 06-30-608-0971, palyazat.kbtf@edeleny.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

Projekt megvalósítás ideje: 2017.06.01 – 2021.06.30.

1.4 Az innováció célja:

A foglalkoztatási paktumok képesek a helyi szinten jelentkező munkaerő-piaci és gazdasági problémákat hatékonyan és eredményesen kezelni, valamint lépéseket tenni az adott térség gazdaságának fellendítése és foglalkoztatási szintjének növeléséért.

1.5 Az innováció célcsoportja:

A projektben érintett 52 település lakói.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Encsi járás: Alsógagy, Baktakék, Beret, Büttös, Csenyéte, Csobád, Detek, Fáj, Fancsal, Felsőagy, Forró, Gagyapáti, Hernádszentandrás, Ináncs, Kány, Keresztéte, Krasznokvajda, Litka, Percse

Kazincbarcikai járás: Alacska, Bánhorváti, Berente, Dédestapolcsány, Izsófalva, Kazincbarcika, Mályinka, Múcsony, Nagybarca, Rudolftelep, Sajóivánka, Sajószentpéter, Szuhakálló, Tardona, Vadna

Szikszói járás: Abaújlak, Abaújszolnok, Alsóvadász, Felsővadász, Gadna, Gagybátor, Gagyvendégi, Homrogd, Kázsmárk, Kiskinizs, Kupa, Léh, Monaj, Nyésta, Pamlény, Rásonysápberencs, Selyeb, Szászfa

1.7 Szükséges humán erőforrás:

2021-ben 14 fő főállású munkatárs dolgozott a szervezetnél.

1.8 Finanszírozás:

100%-os pályázati támogatás: 678.775.000,- Ft (48 hónapos projekt).

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Edelény város központjában bérelt ingatlanban működnek.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A projekt elsődleges célja az állás nélküli személyek munkaerő-piaci integrálását, foglalkoztatásának elősegítését támogató Foglalkoztatási paktum létrehozása. A Forró központú Paktum meghatározó célja a helyi munkaerő-piaci igényekhez és sajátosságokhoz illeszkedő képesség és készségfejlesztésen alapuló, szakmai ismereteket nyújtó támogatott képzési programok szervezése, lebonyolítása, illetve a sikeres képzési programot követően a támogatott személyek foglalkoztatása a helyi elsődleges munkaerőpiacon.

2.2 Az igények beazonosítása:

A térségben élők között jellemzően felülreprezentált a munkanélküliek aránya, ezáltal a mélyszegénységben élők száma is magas. A térségi társadalmi problémakör teljesen egyértelmű, ennek megszüntetésére, kezelésére tett intézkedések átfogó beavatkozási stratégiát igényelnek. Igényfelmérést és bemeneti mérést is alkalmaznak a projektbe belépőkkel.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A projektben megvalósításra került paktumtevékenységek komplex módon kezelik a térség gazdasági és foglalkoztatási helyzetét, támogatják a térség foglalkoztatási helyzetének javítását, valamint valós hozzáadott értékkel bírnak a partnerség kialakításához, fejlesztéséhez, működtetéséhez és tartós fenntartásához. A tervezett beavatkozások hatást gyakoroltak mind a munkaerő-piac kínálati oldalára, annak aktivizálására, szakmai, személyes fejlődésére (képzéssel, fejlesztéssel, mentorálással, stb.) mind a keresleti oldalra (tudatosabb foglalkoztatás-tervezés támogatott módon, mely a helyi vállalkozásban ér el gazdaságfejlesztő eredményt), mind pedig a partnerség működtetésével.

2.4 Az elért eredmények:

A projekt keretében 290 fő részesült képzésben. Ebből 145 fő támogatott foglalkoztatásban részesült, akik közül 90 fő munkatapasztalat-szerzési támogatást, 50 fő bértámogatást, 5 fő pedig vállalkozóvá válást elősegítő támogatást kapott.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

A projekt zárását követően a B-A-Z megyei foglalkoztatási paktum keretén belül folytatódik tovább a munka.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A COVID járványhoz kapcsolódó lezárások és az általuk generált gazdasági, foglalkoztatási folyamatok nehezítették a projektcélok elérését, azok újra tervezését, finomhangolását tették szükségessé.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A régió továbbra is elmaradott, sok a segítségre szoruló.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé szerveződő innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

Példaértékű az 52 település, az azokon működő vállalkozások és az érintett kormányzati szereplők együttműködése.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

A projektcélok sikerességét mutató indikátorok mind teljesültek.

3.5 Fenntarthatóság:

A projekt a következő támogatási időszakban is folytatódik.

3.6 Adaptálhatóság:

A foglalkoztatási paktumok működése országos.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

A projekt céljait sikerült elérni. Az eredmény indikátorok is ezt mutatják

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Összesen 440 (a megyei ITP-ben szereplő 4998 fő 8,8%-a) fő jelentette a közvetlen célcsoporttagok azon körét, akik valamilyen szolgáltatásban, képzésben vagy támogatott foglalkoztatásban részesültek.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

A négyéves megvalósítási időszakot követően is megmaradtak a kialakult együttműködések a partnerek között.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, az indikátorok, mérések és visszajelzések ezt mutatják.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Nagyné Sándor Edina

www.edelenypaktum.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

15. melléklet

Nagykanizsa Központi Óvoda – Innovatív utak a fenntartható jövőhöz

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

A nagykanizsai Központi Óvoda 2004-ben jött létre. Jelenlegi fenntartója a Nagykanizsa és Térsége Óvodafenntartó Társulás.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Dr. Némethné Kovács Edit intézményvezető; 06-93-516-872, kozpontiovi@z-net.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

2020-tól kezdődően foglalkoznak a Központi Óvodában és tagintézményeiben a robotika megismertetésével a kisgyermek korban.

1.4 Az innováció célja:

Az informatikai nevelés gyakorlatának kialakítása az óvodai nevelésben, továbbá a pedagógusok és a gyermekek megismertetése a digitális technológiákkal, azok kreatív és együttműködő használatának bevezetése a mindennapokba

1.5 Az innováció célcsoportja:

Óvodás korú gyermekek.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Nagykanizsa városa.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

2021-ben 184 főt foglalkoztattak.

1.8 Finanszírozás:

A fenntartó több mint 935.000,- Ft-ot biztosított az intézmény működésére.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Saját tulajdonú ingatlanok és eszközök.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A digitális pedagógia módszereinek mindennapi óvodai alkalmazása számukra is járatlan út, mert viszonylag kevés a szakirodalom a témában. Az óvodapedagógia területén szerzett tudásukat, gyakorlati tapasztalataikat, pedagógus továbbképzésen szerzett új ismereteiket ötvözik a digitális módszerek alkalmazásával. Nem „tanítják” a gyerekeket ezeknek az eszközöknek a használatára, hanem csak egyszerűen megmutatják a kreatív felhasználási lehetőségüket ott, és akkor, ahol és amit más módon nem tudnának.

2.2 Az igények beazonosítása:

A ma óvodába járó gyermekek erősen digitalizált világba születtek, és majd felnőttként is boldogulniuk kell benne. Az alfa generáció nemzedéke nem csupán a rendelkezésre álló technológiát fogja majd alkalmazni, hanem másképp működnek mind életformájukban, gondolkodásukban, mind társas kapcsolataik működtetésében is.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Kezdetben még padlórobotok nélkül játékos szituációkban robot nélküli körülmények között egyszerű játékokkal próbálhatják ki a gyerekek, hogy milyen az egyszerű utasítássorok egymásutánját végrehajtani, hogyan lehet módosítani bizonyos művelet sorokat. Utána a padlórobotok segítségével átélve az alkotás élményét, átélve azt, hogy ők irányítanak egy eszközt tovább tudják fejleszteni azokat a tapasztalatokat, amiket még a saját testükkel megvalósított algoritmusoknál tapasztaltak

2.4 Az elért eredmények:

Számos szakmai díj és elismerés (pl. EMMI Társadalmi Innovációs Díj elismerő oklevél); boldog óvodások és szülők.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Innováció kiterjesztése, fejlesztése, adaptációra kínálása széles körben.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A COVID járvány miatt a már 2020-ban eltervezett tevékenységeket csak a járványt követően lehetett megvalósítani.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Az online világ egyre nagyobb teret hódít magának, a mi feladatunk, hogy kézen fogjuk a ránk bízott gyermekeket, és kellő szeretettel, odafigyeléssel, tudatosan vezessük benne őket.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé szerveződő innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

A robotika témaköre megosztó. Ezért fontos volt időben, tudatosan tájékoztatni a szülőket a digitális eszközök bevonásáról az óvodai mindennapi tevékenységekbe.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

A számos szakmai elismerés és díj, valamint az ezekhez kapcsolódó sajtó nyilvánosság ismertté tette a programot. Számos más társintézményben is bemutatták már.

3.5 Fenntarthatóság:

Részben az óvoda költségvetéséből, részben az óvoda alapítványainak támogatásával fejlesztik az eszközparkot, de ugrásszerű változást a pályázatokon való sikeres szereplések hoztak.

3.6 Adaptálhatóság:

Más intézményekben is adaptálható a program.

4. Sikereség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Sikeres. Erről adnak visszaigazolást a szakmai elismerések.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Az igazi eredmények majd csak évek múlva lesznek érzékelhetők. Ha a gyermekek tudatos felhasználói lesznek a digitális technológiáknak.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

A társintézmények és a szülők is sikeresnek ítélik.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, a mérések ezt igazolják.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Dr. Némethné Kovács Edit

www.nkkozpontoivi.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

16. melléklet
Nagykőrösi Arany János Kulturális Központ – Népi fajtárszótér

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

A Nagykőrösi Arany János Kulturális Központ 2008-ban jött létre. Jelenlegi fenntartója a Nagykőrös Város Önkormányzata.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Juhász Nándor igazgató; 06-53-550-041, igazgato@korosikultura.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

2020. június 30-án került átadásra az Arany János Közérdekű Muzeális Gyűjtemény udvarán a népi fajtárszótér.

1.4 Az innováció célja:

A gyerekek ne ragadjanak le az elektronikai eszközök mellett, hanem a hagyományos játékok nyújtotta élményeket is megismerjék.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Óvodás korú gyermekek és szüleik, nagyszüleik.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Nagykőrös városa.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

2021-ben 24 főt foglalkoztattak.

1.8 Finanszírozás:

A fenntartó több mint 155.000,- Ft-ot biztosított az intézmény működésére.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Saját tulajdonú ingatlanok és eszközök.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A játékok az óvodásoktól a felnőttekig minden korosztálynak kellemes kikapcsolódást biztosítanak. Amíg a szülők elfogyasztanak egy kávét vagy üdítőt a játszótér melletti kávézóban, addig a gyerekek használhatják a játékokat. Nem kell aggódniuk, hogy a gyermekek közben elkószálnak, mert az udvar zárt: teljes biztonságot nyújt az önfelelt játék és szórakozás.

2.2 Az igények beazonosítása:

A népi fajtájszótér megismerteti a gyerekeket a hagyományokkal, a természetes anyagokkal. Egy nagyon különleges élmény.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A játszótéren olyan játékok kaptak helyet, amelyeket többnyire a múzeum munkatársai készítettek természetes anyagokból és a készségfejlesztő játékok mindegyike a hagyományörzéshez kapcsolódott valamilyen formában. Ma már mintegy 40 játék várja a családokat. A játékok között van az Ördögmester, a gólyaláb, a fabódékból kialakított Haj- és bajuszfonó, a Palacsintaforgató és a Böllérkirakó. A Játékbotanika Kertje különböző növények megismerésére nyújt lehetőséget, melyek tulajdonságairól a múzeum animátorai beszélnek a gyerekeknek. Nagykőrösön hagyománya van a meggytermesztésnek, ami egy „möggszedős” ügyességi játékon keresztül köszön vissza.

Sok hangulatelemet is kihelyeztek: fából készült és kézzel festett nyulakat, malacokat, gombákat, lovas szekeret, melyek a gyerekek képzeletét is fejlesztik.

2.4 Az elért eredmények:

Az EMMI Társadalmi Innovációs Díj pályázaton az „Év Társadalmi Innovációja” cím használatának joga 2022-ben.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Fenntartás és további játékok telepítése. A jó gyakorlat, az ötlet átadása.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A COVID járvány miatt 2020. nyarán 20 játék került átadásra a játszótér megnyitásakor. A korlátozások feloldását követően immáron 40-re bővült a játékok száma.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A vidéki városokban még itt-ott élnek az egykori népi hagyományok. Fontos ezek megőrzése, felelevenítése.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé szerveződő innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

Az Arany János Kulturális Központ tagintézményei közötti együttműködés és szinergia jó példája.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Folyamatos a médiában való jelenlét.

3.5 Fenntarthatóság:

Az intézményt fenntartó város biztosítja a játszótér működéséhez szükséges forrásokat.

3.6 Adaptálhatóság:

Más intézményekben is adaptálható a program.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Sikeres. A látogatók nagy száma ezt mutatja.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

A sok önfeledten játszó gyermek és boldog szülő, akik rendszeresen visszatérnek.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

A társintézmények és a szülők is sikeresnek ítélik.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, a kihasználtság ezt igazolja.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Juhász Nándor

<https://korosikultura.hu>

Beszámolók, mérlegkimutatások

17. melléklet
Öcsödi Primer Kereskedelmi és Szolgáltató Szociális Szövetkezet

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

2014-ben alapították öcsödi roma magánszemélyek, akik jelenleg is a községben élnek.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Lakatos Edit elnök, 06-30-609-6382, ocsodiprimer@gmail.com

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

A szövetkezetet 2014-ben alapították, jelenleg kényszertörés alatt áll.

1.4 Az innováció célja:

A helyi állattenyésztési tapasztalatokra, hagyományokra és a nagyszámú, alacsonyan képzett inaktív roma népességre építve tejlő szarvasmarhák tenyésztése, tejtermékek előállítás.

1.5 Az innováció célcsoportja:

A helyi gazdaságilag inaktív roma lakosok.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Öcsöd település.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

5-10 fő alacsony iskolai végzettségű munkavállaló dolgozott a szövetkezetben.

1.8 Finanszírozás:

Az OFA támogatási programjában elnyerhető reménybeli 20.000.000,- Ft-os támogatás és az alapítók befektetése.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Helyben lévő egykori TSZ állattartó telep.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

Kunszentmárton és Békésszentandrás között található, Jász-Nagykun-Szolnok megye déli részén a Hármaskörös mellett. Vasútvonal nem érinti, de a településen áthaladó 44-es főút mind Kecskemét, mind Békéscsaba irányából jó elérhetőségi lehetőséget biztosít.

Folyami átkelőhely, északi irányban a Körös-hídon áthaladó 4627-es út köti össze a megye északabbra fekvő vidékeivel.

Alapvetően mezőgazdasági termelés jellemzi. Fő termények a gabona- és takarmánynövények, de jelentős a termálenergiával fűtött fóliasátrakból piacra kerülő primörök mennyisége. A magasabb hátakon jó lösztalajok, az alacsonyabb részekben kötött

régi agyagok, a rossz lefolyású pontokon szikes talajok is találhatóak. Az adottságokból kifolyólag az állattenyésztés szerepe is jelentős.

2.2 Az igények beazonosítása:

A lakosság jelentős része roma származású, alacsony iskolázottságú, inaktív. A településen csekély az ipari jellegű tevékenységet folytató vállalkozások tevékenysége. Egyik jelentős foglalkoztató a békésszentandrás székelyi szőnyegszövő. A munkavállalók alapvetően a két közeli kisvárosba (Kunszentmárton és Szarvas) járnak dolgozni. A legnagyobb foglalkoztatók közé tartozik a szarvasi Gallicoop Zrt. pulykafeldolgozó üzem és a kunszentmártoni sajtüzem. Mindkettő a térség mezőgazdasági hagyományaira, adottságaira épít.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Pályázati források hiányában is érték el sikereket, hiszen négy éven át működött a szövetkezet.

2.4 Az elért eredmények:

Egészen 2018-ig folytattak érdemi termelőtevékenységet.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

2018 óta más vállalkozási formá(k)ban folytatják az állattenyésztési tevékenységet az alapítók.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Pályázati forrás(ok) hiányában csak nagyon nagy (saját) tőkebefektetéssel, nagy kockázattal folytathatták tevékenységüket. Ehhez más vállalkozási formát választottak.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Nem releváns.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé szerveződő innováció volt.

3.3 Partnerség szempontjából:

A helyi lakosokkal, önkormányzatokkal, egyházi közösségekkel támogató, jó partneri viszonyuk volt.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Nem releváns.

3.5 Fenntarthatóság:

Nem releváns.

3.6 *Adaptálhatóság:*

Nem releváns.

4. Sikereség megítélése

4.1 *A megvalósítók (céljai) szempontjából:*

Részben sikeresnek tekinthető, hiszen 4 éven át adtak 5-10 főnek munkát és megélhetést, valamint a szövetkezet tevékenysége megalapozta az alapítók jelenlegi üzleti tevékenységét.

4.2 *A célcsoport szempontjából, bővebben:*

Sikeresnek tekinthető, mert az alapítók jelenlegi vállalkozásaikban tovább foglalkoztatják a munkavállalókat.

4.4 *A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:*

Sikeres, hiszen az alapítók jelenlegi vállalkozásai is beszállítói a kunszentmártoni sajtüzemnek.

4.4 *Összességében sikeresnek tekinthető-e?*

A szövetkezet ugyan megszűnt, de sikeres üzleti vállalkozások alapját teremtette meg. Ezért sikeresnek tekinthető.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Lakatos Edit elnök

Beszámolók, mérlegkimutatások

18. melléklet
Pro-Cserehát Egyesület - Pro Lecsó Program

1. Általános információk

1.1 Alapító(k), alapítás:

A Pro-Cserehát Egyesület Kassai Melinda kezdeményezésének köszönhetően alakult meg 2009-ben. A civil szervezet létrehozásának szándékát az UNDP (az ENSZ fejlesztési programja) Cserehát programjában való részvétele motiválta.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Kassai Melinda, 1122 Budapest Maros utca 23. mfsz. 1., www.bffd.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

2008 és 2022 között működött

1.4 Az innováció célja:

Komplex térségfejlesztő programok kialakítása, azok beindítása és nyomon követése. Olyan összetett társadalmi problémákra keresték a hosszútávon is hatékony és komplex válaszokat, mint a munkahelyteremtés, az egészséges életmód és a környezetvédelem.

1.5 Az innováció célcsoportja:

A Csereháton élők.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Csereháti térség.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

2 főállású alkalmazott és 1 fő megbízási szerződéssel foglalkoztatott külsős szakértő.

1.8 Finanszírozás:

Alapvetően pályázati támogatásokra építettek. Terveik szerint a későbbiekben a termékeik értékesítéséből befolyó bevételekből vált volna fenntarthatóvá tevékenységük.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Bérelt ingatlanban végezte tevékenységét.

2. A projekt leírása, bemutatása

2.1 Rövid leírás:

A program célja az volt, hogy együttműködve a helyi önkormányzatokkal, valamint a szegény, de ambiciózus roma és nem roma emberekkel elterjessze a fenntartható kistelepülési vegyszermentes gazdálkodást.

2.2 Az igények beazonosítása:

A résztvevő kistelepüléseken a legégetőbb probléma a munkanélküliség, az alacsony iskolázottság, valamint a szegénység és ebből fakadóan a mindennapi szükségletek kielégítésének nehézségei. Az elmúlt évtizedekben elvesztek az önfenntartáshoz szükséges ismeretek és az erre való motiváltság.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A programunk együtt kívánta kezelni a szociális és a környezeti problémákat: a szegénységet, a munkanélküliséget, az integráció kérdését, az egészséges élelmiszerekhez való korlátozott hozzáférést, az ökológiai gazdálkodás alacsony mértékét. Elképzeléseik szerint ezen témák helyi szinten történő megismertetése és bevezetése jelentős társadalmi hatással bír mind helyi, mind pedig mikro-régiós szinten. A gödöllői Szent István Egyetem oktatóival közösen kidolgozott vegyszermentes gazdálkodási oktatási anyag segítségével a program résztvevői többrétegű tanulási folyamatban vehettek részt.

Az edukációs folyamat során saját magukat és a program többi résztvevőjét is jobban megismerhették a kertészek, korábban nem ismert, különféle kompetenciáik tudatosodtak és erősödtek meg.

A települési kertek vetésforgójának kidolgozása és a várható terméshozamok kiszámítása, a helyi oktató-intézők szakmai felkészítése, valamint a kertészek elméleti és gyakorlati oktatása is a feladataik közé tartozott.

2.4 Az elért eredmények:

Az első Pro lecsó kertet Hejőszalontán alakították ki 2012-ben. A település polgármestere nagy lehetőséget látott a program megvalósításában. A nagy létszámú roma lakos közül a személyes megkeresések folytán 12 fő jelezte részvételét a programban. Idővel felére csökkent a létszám, de aki maradt, az becsülettel helyt állt a mezőgazdasági szezonban.

2014-ban meghívást kaptak Hejőkeresztúrhoz is. A „Hogy ismét benépesüljön Hejőkeresztúr családfája” című program keretében kialakított kert azóta is referenciaként, oktatási helyszíneként szolgál az újonnan kialakuló kertek résztvevői számára.

Speciális helyzetben jött létre az Edelény-Finkén működő Pro Lecsó Kert 2016-ban.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

A kistelepülések élelmiszerigényének kielégítése után fennmaradó termények értékesítésére egy a minőséget, a szolidaritást és a környezetvédelmet egyesítő márka bevezetését tervezték, amelyet nonprofit kereskedelmi szervezeten keresztül értékesítettek volna.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A gyakorlatban többször is sikerrel vizsgázott program folytatásához szükséges anyagi források előteremtése jelentett akadályt, amelyet nem sikerült leküzdeni.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A fenntartható módon termelt bio, vagy vegyszermentes élelmiszerek piaca folyamatosan nő Európában, és ezen belül Magyarországon is. Megítélésük szerint ennek az igénynek a kielégítése hatékonyan összekapcsolható a munkanélküliség és a szegénység csökkentésével. Magyarország hátrányos helyzetű kistérségeiben található kistelepüléseken jelentős a munkanélküliség, szűkül a szociális háló, így nagy szükség van helyben végezhető, a település jellegéhez és lehetőségeihez illeszkedő munkavégzés megteremtésére és az önellátásra.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról-felfelé történő innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

Jól működő együttműködésük volt a Miskolci Egyetemmel, a gödöllői Szent István Egyetemmel, a helyi önkormányzatokkal és civil szervezetekkel. A kertészeti projektek tervezésében és megvalósításában a falvak polgármesterei és közösségi képviselői is részt vettek.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Tevékenységüket folyamatosan kommunikálták mind helyi, mind országos, mind nemzetközi szinten és honlapjukon. Hazai és külföldi fórumokon egyaránt ismertették tevékenységüket, eredményeiket. Számos szakmai elismerésben részesültek. A célcsoport számára is folyamatosan szerveztek népszerűsítő programokat.

3.5 Fenntarthatóság:

Támogatási források hiányában nem tudták folytatni és kiterjeszteni tevékenységüket.

3.6 Adaptálhatóság:

Elért eredményeikről és tapasztalataikról a honlapjukon Tudástárat hoztak létre.

4. Sikereség megítélése:

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

A projekt céljait jelentős részben sikerült elérniük.

4.2 A célcsoport szempontjából:

A projekt kilenc vidéki településen valósult meg: 2012-ben kezdődött Hejőszalontán, és utána Bükkaranyosra, Hejőkeresztúrra, Sajókeresztúrra, Ároktőre és Edelényre is kiterjedt. 2017-ben a hat közösségi kert együttesen (12 075 m²) közel 10 tonna zöldséget termelt. Véleményük szerint a romákkal szembeni tévhitek és előítéletek a közösségi kertekben végzett eredményes munka, az együttműködés révén csökkentek, miközben az érintettek önellátása a megvalósult.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

A kertészeti projektek tervezésében és megvalósításában a falvak polgármesterei és közösségi képviselői is részt vettek, ezáltal hozzájárulva a közösség szerepvállalásához, az ugyanazon közösség különböző társadalmi és etnikai csoportjai közötti megbélyegzés és feszültségek elleni küzdelem, valamint a munka elvégzése - mindezt a csapatmunka és a felelősségvállalás szellemében, ezáltal szolidaritást és az összetartozás érzését teremtve.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Sikeresnek tekinthető.

Források, felhasznált irodalom

Kassai Melinda szakértő

www.bffd.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

19. melléklet
Regionális Civil Központ Alapítvány

1. Általános információk

1.1 Alapító(k), alapítás:

A Regionális Civil Központ Alapítványt a civil társadalom erejének növelése és autonóm fejlődése mellett elkötelezett szociális szakemberek alapították 1998-ban annak a víziónak a mentén, mely szerint olyan egészséges és harmonikus társadalom megteremtéséhez kíván hozzájárulni, melyben megvalósul az egyének és közösségek autonómiája, belső összetartozása az alapvető emberi értékek mentén.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Szendrák Dóra, 3530 Miskolc Rákóczi út 12., www.recik.hu

1.3 A vizsgált tevékenység időtartama:

A regionális Civil Központ Alapítványt 1999. február 25-én jegyezték be.

1.4 Az innováció célja:

A munkaerő-piaci és felnőttképzési szolgáltatások megtartása mellett a civil és közösségi szolgáltatások fókuszában a közösségfejlesztés, valamint a terület- és társadalomfejlesztés került.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Nonprofit (civil) szervezetek és szerveződések, állampolgárok.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Észak-Magyarország, Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Miskolc.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

Székhelyén 10 fő főállású munkavállalót foglalkoztatnak. 2020-ban az átlagos statisztikai létszám 72 fő volt.

1.8 Finanszírozás:

Költségvetése éves szinten megközelíti az 500 millió forintot. Ebből közel 300 millió forintot jelentenek a különböző támogatások. A fennmaradó részt szolgáltatásaik bevételeiből fedezik.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

1 darab saját tulajdonú és 17 darab bérelt ingatlanban, 32 helyszínen végzi tevékenységét korszerű ingatlan és infrastrukturális feltételek mellett, „felhő alapú” kommunikációs rendszer támogatásával.

2. Az eset leírása, bemutatása

2.1 Rövid leírás:

A felnőttképzési tevékenységük során alacsonyán képzett hátrányos helyzetű álláskereső számára társadalmi innovációs program keretében dolgoztak ki kulcsképeség mérő és fejlesztő módszertant. Ezt kiegészítendő mentori támogatást biztosítottak, ami hozzájárult ezen célcsoport sikeres munkaerő-piaci integrációjához.

2.2 Az igények beazonosítása:

A kompetenciák fontossága már megjelent az elmúlt időszak köznevelési, szakképzési és munkaerő-piaci kutatásaiban és fejlesztési programjaiban. Mindeddig azonban nem állt rendelkezésre a betanított munka kapcsán olyan kompetencia rendszer, amely egységes nomenklaturaként szolgálhat az ágazatban dolgozók részére, illetve nem állt rendelkezésre valamennyi fejleszthető kompetencia tekintetében informatikailag támogatott mérőrendszer.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Informatikailag támogatott a több éve fejlesztett Practiwork eszközpark alkalmazásával 100 fő mérése zajlott 3-3 alkalommal. A programba vonás idején, közvetlenül a fejlesztést követően, valamint a mentori támogatás és – jó esetben – a foglalkoztatásba helyezést követően a 12. hónapban. A fejlesztési eredmények összevetése a 100 fős dolgozó kontroll csoport eredményeivel történt.

A kompetencia mérés eredményeire építve a fejlesztést igénylő munkavállalói készségek és képességek személyre, illetve csoportra szabott fejlesztése zajlott az eszközpark segítségével hat 15-25 fős csoportban. Ez tulajdonképpen egy felkészítés volt a munkavégzés által megkívánt fizikai követelményekre (pontosság, gyorsaság, állóképesség, megfelelő motoros készségek, monotóniatűrés stb.) a PractiLearn módszertan felhasználásával.

A felkészítést követően mentori támogatás, foglalkoztatásba helyezés, csapatépítés történt.

2.4 Az elért eredmények:

100 fő kompetencia mérése és ebből 63 fő munkába helyezése történt meg sikeresen.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Az alacsonyán képzett, hátrányos helyzetű álláskereső foglalkoztathatóságának javítása és alkalmazkodó képességének fejlesztése annak érdekében, hogy megfeleljenek az „Ipar 4.0” munkavállalókkal szemben támasztott követelményeinek. Ezáltal enyhülhet a gyártó és összeszerelő üzemekben fennálló munkaerő-hiányt, támogatva a kiválasztást és a beilleszkedést, csökkentve a fluktuáció mértékét.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A munkavállalás meghatározó a társadalmi beágyazottság szempontjából. Tipikus munkanélküli „karrier”, hogy amikor valaki elveszíti az állását, sokáig nem talál helyette mást, depressziós lesz, gyógyszert kezd szedni vagy valamilyen más szenvedélybetegségbe csúszik. Előbb-utóbb feléli az anyagi tartalékait, elveszítheti a lakását, elválnak, otthagyják a gyerekei, nem találkozik senkivel, és lassan lecsúszik a hajléktalanság szintjére. A lejtőn persze egyéni képességektől és erőforrásoktól függően ki-ki máshol állhat meg. A kis településeken élők és kisgyermekesek pedig különösen veszélyeztetettek ebből a szempontból. Létezik ugyanakkor a társadalmi veszélyeztetettség zónája is, amikor valakinek jól fizetett munkája van, de nincsen közössége és a családját szinte alig látja, mert külföldön dolgozik vagy sokat ingázik.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Elsődleges munkaterületük az aprófalvak szegregátumai, ahol legalább fele arányban élnek alacsonyán képzettek és munkanélküliek. Őket próbálják integrálni a társadalomba. Személyre szabott fejlesztési terveket dolgoznak ki, amiket a családok és a települések nagyobb tervébe illesztnek bele. Helyi közösséget erősítő programokat szerveznek, amikkel élhetőbbé teszik az adott településrészt, szebbé az ott élők napjait. Felzárkóztató és szakmai képzésekkel, tanácsadással igyekeznek segíteni a munkavállalást, és abban nyújtanak segítséget, hogy az érintettek képessé váljanak saját erejükből javítani önmaguk és családjuk élethelyzetén.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról-felfelé történő innovációnak tekinthető.

3.3 Partnerség szempontjából:

Miskolc város vezetésével, az Észak-Magyarországi régió civil és szakmai szervezeteivel széleskörű, aktív, kölcsönösen eredményes együttműködései vannak.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Példamutató módon átlátható a tevékenységük. Az online térben és a médiában, valamint a szakmai és szabadidős rendezvényeken folyamatos a jelenléte. A szervezet alap céljaival összhangban szüntelenül keresi a lehetséges partnereket, bővíti partnerségi körét.

3.5 Fenntarthatóság:

A partnereik számára nyújtott munkaerőpiaci szolgáltatásaik bevételei lehetővé tették, gazdasági stabilitásukat megőrizték, likviditásukat fenntartsák.

3.6 Adaptálhatóság:

Fejlesztésük jó gyakorlatnak tekinthető. Munkatársaik – a szervezet alapvető céljaival összhangban – készen állnak tapasztalataik megosztására, a módszer átadására.

4. Sikeresség megítélése:

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

A projekt, fejlesztés sikeresnek tekinthető.

4.2 A célcsoport szempontjából:

63 fő hátrányos helyzetű munkavállaló munkába állását segítették kompetenciáik személyre szabott fejlesztésével.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

A projektbe bevont munkaadók igényeiknek megfelelően felkészített munkavállalókat foglalkoztathattak.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, sikeresnek tekinthető.

Források, felhasznált irodalom

Szendrák Dóra vezető

www.recik.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

20. melléklet
Régió Fejlesztéséért Alapítvány

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

2007. őszén alapították az Észak-Magyarországi régió fejlesztéséért elkötelezett egyetemi és a civil szakemberek.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Papp Zsolt elnök, 06-30-924-7233, papp.zsolt@regioert.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

2007. szeptembere óta folyamatos az alapítvány tevékenysége különböző finanszírozású projektek keretein belül. A következő uniós támogatási időszakra is vannak már projekttervek.

1.4 Az innováció célja:

A Régió Fejlesztéséért Alapítvány közhasznú alapítványként az Észak-Magyarországi régió település- és vidékfejlesztését, a térség civil szervezeteinek erősítését, fejlesztését, valamint a régió hátrányos helyzetű kistérségeinek és településeinek segítését tekinti kiemelt céljának.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Hátrányos helyzetűek.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Elsősorban az Észak-Magyarországi régió.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

2021-ben 9 fő főállású munkatársat foglalkoztattak.

1.8 Finanszírozás:

Különböző finanszírozású pályázati projekt keretén belül és eseti megkeresések alapján is végzik munkájukat.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Az alapítás óta bérelt, iroda jellegű ingatlanokban végzik munkájukat.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

Az alapítvány elsődleges feladatai közt van a vidékfejlesztési és a helyi civil társadalom fejlesztését elősegítő programok generálása, támogatása, valamint a foglalkoztatást elősegítő információs, tanácsadási, képzési szolgáltatások működtetése, illetve a szociális problémák mérséklése, partnerségi projektek életre hívásával. Az alapítvány általános és specifikus

fejlesztési koncepciók, stratégia tervek kidolgozásával, kutatási partnerséggel, képzési projektekkel, szolgáltatás- és szervezetfejlesztéssel segíti elő a régió közösségeinek életét három meghatározó területen: a civil társadalom erősítése, a vidékfejlesztés és foglalkoztatás élénkítése. Az alapítvány elsősorban humán kutatási, fejlesztési, képzési tevékenységet végez az oktatás, a foglalkoztatás, a civil szféra, a terület- és vidékfejlesztés, illetve az ifjúsági ügyek területén. Katalizátor szerepet kíván betölteni a térség társadalmi folyamatainak fejlesztése során.

2.2 Az igények beazonosítása:

A térségében élők között magas a mélyszegénységben élő, alacsony iskolai képzettségű, problémás családi helyzetűek aránya.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Régió Fejlesztéséért Alapítvány 2018. évben konzorciumi partnerként 7 településen kezdte meg együttműködését a főpályázóval, valamint a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal az EFOP-1.6.2-16 programokban. A program átfogó célja a szegregált lakókörnyezetben, mélyszegénységben élő hátrányos helyzetű emberek társadalmi felzárkóztatása és integrációjának segítése. 2018. április elejével 4 település 5 szegregátumában, május 1-től 2 újabb település 3 szegregátumában, majd június 1-től még egy település programjában kezdtük meg a munkát. Az alapítvány szakmai irányításával valósulnak meg a fejlesztő programok. A szakmai munka összehangolása így nagy feladat a konzorciumi partnerek között, mely munka szoros együttműködést és napi szintű folyamatos kapcsolattartást követel meg.

Az alapítvány konzorciumi partnerként közreműködik a Gyerekesély programban az ózdi járás területén. A projekt szakmai irányításában konzorciumi partnerként kiemelt feladata van az alapítványnak. A projekt teljes időtartama alatt több szakterületi koordinátort a konzorciumi partner biztosít. A koordinátorok biztosítják a projekt teljes szakmai tartalmának összhangban történő lebonyolítását a szakmai vezető iránymutatásai alapján.

2.4 Az elért eredmények:

A felzárkóztatási programokban érintett 7 település 10 szegregátumából 730 fő került bevonásra.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Az eddigi tevékenység fejlesztése, folytatása.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A problémák „újratermelődése”, a finanszírozási források bizonytalansága, késedelmes kiutalása.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

A régió elmaradott, nagyon sok a segítségre szoruló fiatal.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé irányuló innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

Kiterjedt és jó partnerségi hálóval, referenciákkal rendelkezik az alapítvány.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Sikeresnek mondható a tevékenységük, hiszen a partner önkormányzatokkal a következő pályázati ciklusra is előkészítették már a közös projekteket.

3.5 Fenntarthatóság:

A következő uniós támogatási időszakra vonatkozó feladatok tekintetében kész a szakmai koncepció, több csatornán is folyik a tervezés. Nemcsak a pályázati forrásokra számítanak.

3.6 Adaptálhatóság:

Magyarország több térségére is jellemző hasonló szociális helyzet. Ebből kifolyólag más térségekben is adaptálható a program.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Az alapítók céljait jelentős részben sikerül elérni, bár az ezen típusú társadalmi innovációk hosszú távon mutatnak csak teljes képet.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Szintén sikeresnek mondható, de még nagyobb nyilvánosságot, több résztvevőt igényel mentorjelöltet, szakembert és általánosságban nagyobb bővítést igényelnek a projektjeik, hogy a célcsoportot teljes egészében képes legyen lefedni a program.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

A „megrendelő” önkormányzatok, fejlesztő civil szervezetek elégedettek a szolgáltatással. A jövőben is számítanak rá.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, a visszajelzések ezt igazolják.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Papp Zsolt elnök

www.regioert.hu

Beszámolók, mérlegkimutatások

21. melléklet

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet – Érték Vagy! portál

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

A Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet 2021. január 1-jén jött létre az akkori Emberi Erőforrások Minisztériuma háttérintézményeként. Az NSZI 2022. július 1. óta a Belügyminisztérium háttérintézményeként látja el a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi terület szakmafejlesztési feladatait.

A portál az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága irányításával, a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet által megvalósított, Európai Unió forrásból megvalósult, 2021.12.31-ig tartó EFOP-1.9.3-VEKOP-17 projekt keretében készült el.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Daczi Péter projektmenedzser; 06-30-682-6371, daczi.peter@nszi.hu

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

EFOP-1.9.3-VEKOP-17 „A foglalkoztatási rehabilitációs fejlesztése” projekt
2020.01.01. – 2021.12.31.

1.4 Az innováció célja:

A társadalom és ezen belül minél több munkaadó figyelmét felhívja a megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásának fontosságára, illetve arra a szemléletre, hogy a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása egyszerre gazdasági és morális érték, illetve érdek, egyszerre racionális üzleti döntés és közösséget erősítő felelősségvállalás.

1.5 Az innováció célcsoportja:

A megváltozott munkaképességűek.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Magyarország.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

Az NSZI keretén belül életre hívott projektszervezet 5 fő főállású munkatárssal és külső szakértők eseti megbízással.

1.8 Finanszírozás:

100%-os pályázati támogatás: 870.000.000,- Ft (24 hónapos projekt).

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Az NSZI által biztosított irodai és számítástechnikai infrastruktúra.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A térségben jellemző az alacsony jövedelemű családokban élő, tartós szegénységből és mélyszegénységből köznevelésbe kerülő tanulók magas aránya, ezért komoly feladat az alapkompenciák pótlása.

A szintén hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű a középfokú köznevelésbe az alapfokról érkezők esetében társas-készségek, általános iskolai hiányosságok átfogó pótlására szükséges hangsúlyt helyezni.

Összességében életútjában akadályoztatott, hátrányokkal küzdő fiatalok támogatása.

2.2 Az igények beazonosítása:

A megváltozott munkaképességű személyek között relatíve magas munkanélküliség és inaktivitás tapasztalható, amely területi és strukturális okok mellett az elégséges munkaerő-piaci információs szint és a lehetőségek ismeretének hiányára is visszavezethető. A munkaerőhiány bizonyos szegmensei kezelhetőek lennének a megváltozott munkaképességűek aktivitásának és munkavállalási esélyeinek, információs szintjének és munkaerő-piaci hozzáféréseinek növelésével, valamint a felmerülő munkaadói igények és az állást kereső megváltozott munkaképességűek összekapcsolásával.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A portál célja egy korszerű, könnyen elérhető online tudásmegosztó és állasközvetítő eszköz létrehozása a megváltozott munkaképességű személyek és a munkaadók, illetve a szakemberek számára a foglalkoztatáshoz szükséges szabályozási, munkaerő-piaci és állásinformációk gyors, egy helyen való elérésének biztosítása érdekében.

A portál elősegíti:

- az információs zajban a foglalkoztatáshoz szükséges, célirányos tudnivalókhöz való hozzáférést az inspirációt jelentő jó gyakorlatoktól a sikeres álláskeresés és foglalkoztatás elméleti és gyakorlati aspektusaiban;
- az inaktív vagy dolgozó megváltozott munkaképességű álláskeresők számára az önálló, célzott, akár otthonról is megvalósítható, széles körű informálódást, és kiemelten az önálló álláskeresés lehetőségét;
- a munkaerőt kereső – megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásban érdekelt – munkaadók számára a gyors, bürokráciát nélkülöző szolgáltatás biztosításával az megváltozott munkaképességű személyek toborzását és elérését.

2.4 Az elért eredmények:

Az Érték Vagy! portál látogatottságát 2021. november 15. és 2022. április 28. között a Google Analytics kimutatásai alapján az alábbi statisztikák jellemzik: felhasználók száma: 26 ezer fő, munkamenetek száma: 55 ezer, oldalmegtekintések száma: 192 ezer db.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

A portál továbbfejlesztése vonatkozásában – jövőbeni fejlesztési források rendelkezésre állása esetén – perspektívaként jelenik meg az állami rehabilitációs szakigazgatási rendszerrel történő összekapcsolás érdekében egy interface kialakítása, amely segítené a közszolgáltatások digitalizálásával a bürokráciacsökkentést és egyszerűsítene a felhasználói regisztrációhoz szükséges adatbevitelt.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

A segítő kommunikáció érdekében lehetőségként jelenik meg egy chatbot, valamint a munkakör ajánló és megfelelőségi rangsorszámító algoritmusok továbbfejlesztése érdekében a mesterséges intelligencia használatának beépítése egy öntanuló rendszer létrehozása céljából, illetve a visszajelzések alapján felmerülő felhasználói élményt javító továbbfejlesztési igények megoldása.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Hazánkban magas a megváltozott munkaképességűek aránya.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció)

Felülről lefelé irányuló innováció.

3.3 Partnerség szempontjából:

Az állami szereplő(k), munkaadók és munkavállalók példaértékűen sikeres együttműködésének eredményeként valósult meg a portál.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

2021. november közepén indult el a Portál Facebook oldala, ahol online hirdetések, tájékoztatók, videók, infógrafikák, hírek és más anyagok kerültek megjelentetésre, hogy minél több emberhez eljusson az információ a Portál létrejöttéről és a használat előnyeiről. Az Érték Vagy! Facebook oldalon 2021. november 18-a óta 78 bejegyzés történt, amely összesen 858 ezer Facebookon regisztrált személyt ért el.

3.5 Fenntarthatóság:

A támogatási időszakot követően a növekvő látogatószám alapján bannerként elhelyezett – megváltozott munkaképességű célcsoportra, illetve HR szakemberekre irányuló – hirdetésekkel befolyó bevételekből szeretnék majd megvalósítani az üzemeltetési költségek

jövőbeli finanszírozását, amely fenntarthatóvá teheti közép- és hosszútávon a portál üzemeltetését.

3.6 Adaptálhatóság:

Más szakmaterületeken is adaptálható lenne a program.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

A projekt céljait sikerült elérni.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Több, mint 16.000 megváltozott munkaképességű személy és közel 1.500 munkaadó felkeresése valósult meg.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

Sikeres, hiszen jelenleg az „Érték Vagy!” portálon rögzített aktív munkaerő-igényekben 640 állásajánlat keretében 2.300 fő MMK munkavállalót keresnek a regisztrált munkaadók.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, a mérések és visszajelzések ezt igazolják.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Daczi Péter projektmenedzser

www.nsi.hu

www.ertekvagy.hu

Beszámolók, eredménykimutatások

22. melléklet
Szarvasi Esély Gazdasági és Szolgáltató Szociális Szövetkezet

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

2013-ban alapították Szarvason élő magánszemélyek.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Czifra Szabolcs igazgatósági tag, 06-70-369-6610, czifra.szabolcs@gmail.com

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

A szövetkezetet 2013-ban alapították, jelenleg felszámolás alatt áll.

1.4 Az innováció célja:

Szarvas város ipari termelő vállalatainál keletkező hulladékok hasznosítása és a foglalkoztatottság bővítése.

1.5 Az innováció célcsoportja:

A helyi középkorú, gazdaságilag inaktív, alacsony iskolai végzettségű, roma lakosok.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Szarvas város.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

5-10 fő alacsony iskolai végzettségű munkavállaló.

1.8 Finanszírozás:

Az OFA támogatási programjában elnyerhető reménybeli 20.000.000,- Ft-os támogatás.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Helyben meglévő külterületi ingatlan.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A Szarvasi kistérség az Alföld viszonylatában gazdagnak mondható természeti szépségekben. Ugyanakkor a térségben nincsenek iparilag hasznosítható nyersanyagforrások, bányák, csupán helyi jelentőségű anyagnyerő-helyek. A terület gazdag viszont geotermikus energiában, melynek kiaknázása több mint negyven éve folyik. Kezdetben strandfürdők üzemeltetéséhez használták, de ezek mellett ma már mezőgazdasági létesítmények és épületek fűtésére is használják Szarvason és környékén. Mivel a kistérségben a foglalkoztatásra elsősorban a mezőgazdasági jellegű tevékenység jellemző, a gazdaság is erre épül. A kistérség összterületének megközelítőleg 90 százaléka művelhető.

Az utóbbi évtizedben jelentős baromfitenyésztő vállalkozások létesültek. A zöldség- és gyümölcsstermesztés - bár vannak bizonyos hagyományai – nem számottevő, pedig az olcsó geotermikus energia és a nagyszámú agrárdolgozó kiváló lehetőségeket teremtenének az exportképesebb termények előállításához.

2.2 Az igények beazonosítása:

Bár leginkább mezőgazdasági jellegű munkalehetőségek találhatók a kistérségben, a feldolgozóipar mellett Szarvason jelen van a nehézipar is kis- és középvállalkozások formájában. Leginkább mezőgazdasági gépek alkatrészeit gyártják, beszállítói valamilyen nagyobb, általában külföldi cégnek, emellett gépjavitással foglalkoznak.

Általánosságban kijelenthető, hogy alacsony a működő külföldi tőke a kistérségben, de Békés megyei viszonylatban még így is kiemelkedő, hiszen a vállalkozások nagyságát tekintve jelenleg Szarvason van a legnagyobb működő tőke a megyében – leginkább a Pioneer Hi-Bred Kft és a Gallicoop Rt. működésének köszönhetően.

Jelentős roma kisebbség él a városban és annak vonzáskörzetében a hazánkban máshol is jellemző problémákkal küzdve (alacsony iskolai végzettség és foglalkoztatottság).

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Több sikertelen pályázat benyújtását követően forrás hiányában nem valósultak meg a tervezett célkitűzések.

2.4 Az elért eredmények:

Nem releváns.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Nem releváns.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Pályázati forrás hiányában a fejlesztés nagy kezdeti tőkebefektetéssel, nagy kockázattal valósulhatott volna meg.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Nem releváns.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé szerveződő innováció lett volna.

3.3 Partnerség szempontjából:

A helyi lakosokkal, az önkormányzattal és vállalkozásokkal támogató, jó partneri viszonyuk volt.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Nem releváns.

3.5 Fenntarthatóság:

Nem releváns.

3.6 Adaptálhatóság:

Nem releváns.

4. Sikereség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Nem volt sikeres.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Nem volt sikeres.

4.5 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

Nem volt sikeres.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Nem volt sikeres.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Czifra Szabolcs igazgatósági tag

Beszámolók, mérlegkimutatások

23. melléklet
Szarvasi Iparosok Szociális Szövetkezet

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

2013 őszén alapították Szarvason élő magánszemélyek.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Szécsiné Gulyás Éva elnök, 06-30-346-1608

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

A szövetkezetet 2013-ban alapították, jelenleg kényszertörlesztés alatt áll.

1.4 Az innováció célja:

Az egyre égetőbb szakember hiány enyhítése azáltal, hogy a megváltozott munkaképességű vagy nyugdíjas iparosokat, szakmunkásokat „újraaktiválják”.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Helybéli megváltozott munkaképességű vagy időskorú, de magát aktívnak érző (mester)ember.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Szarvas és vonzáskörzete.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

5-10 fő gyakorlattal rendelkező szakipari végzettségű lakos.

1.8 Finanszírozás:

Az OFA támogatási programjában elnyerhető reménybeli 20.000.000,- Ft-os támogatás.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Az alapító tagok tulajdonában levő műhely.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A városban az iparban foglalkoztatottak aránya 18,5%. A helyi gazdaság mezőgazdasági nyersanyag feldolgozáson és az élőkommunka igényes ipari tevékenységeken (pl. fémmegmunkálás, gépjavítás, stb.) alapul. Az iparban működő vállalkozások száma 185, ebből 85 vállalkozás a feldolgozóiparban, 100 az építőiparban tevékenykedik, amely az összes vállalkozás 18%- a. A főbb nemzetgazdasági ágazatok közül a szolgáltató szektorban működő vállalkozások aránya 73,3%, így az országos trendekhez hasonlóan Szarvas város esetén is terciér szektor dominál. Összesen 763 vállalkozás működik az említett szektorban. A szolgáltató ágazatban működő vállalkozások alszektorok szerinti megoszlását tekintve a

kereskedelem, a szakmai-tudományos tevékenység, valamint az idegenforgalomhoz és oktatáshoz, pénzügyekhez kapcsolódó vállalkozások dominálnak.

2.2 Az igények beazonosítása:

Több ötven éven felüli munkavállaló úgy gondolja, hogy életkora miatt már nem veszik fel olyan munkahelyre, ahová pedig tökéletesen alkalmas lenne, vagy egészségi állapota nem engedi meg számára, hogy a hét minden napján nyolc vagy annál több órában dolgozzon. Ugyanakkor a fiatalok elvándorlása és megváltozott életcéljai miatt szakemberhiány alakult ki bizonyos szakmákban. Sok esetben nehéz megfelelő szakembert találni vidéken.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Több sikertelen pályázat benyújtását követően forrás hiányában nem valósultak meg a tervezett célkitűzések.

2.4 Az elért eredmények:

Nem releváns.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Nem releváns.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Pályázati forrás hiánya.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Nem releváns.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé szerveződő innováció lett volna.

3.3 Partnerség szempontjából:

A helyi lakosokkal, az önkormányzattal, az egyházi közösségekkel és vállalkozásokkal támogató, jó partneri viszonyuk volt.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Nem releváns.

3.5 Fenntarthatóság:

Nem releváns.

3.6 Adaptálhatóság:

Nem releváns.

4. Sikeresség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Nem volt sikeres.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Nem volt sikeres.

4.6 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

Nem volt sikeres.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Nem volt sikeres.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Szécsiné Gulyás Éva elnök

Beszámolók, mérlegkimutatások

24. melléklet
Szent András Szociális Szövetkezet

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

2013 nyarán alapították békésszentandrásiak és Békésszentandrásra települt magánszemélyek.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Kurján Sándor elnök, 06-20-331-4433

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

A szövetkezetet 2013-ban alapították, jelenleg kényszertörlesztés alatt áll.

1.4 Az innováció célja:

A foglalkoztatottság növelése, a helyi turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása, helyi termékek előállítás - önellátás.

1.5 Az innováció célcsoportja:

A település hátrányos helyzetű munkavállalói.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Békésszentandrás és Furugy.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

10-15 fő hátrányos helyzetű munkavállaló.

1.8 Finanszírozás:

A közfoglalkoztatási program keretében a mezőgazdasági alprogramba is bekapcsolódva Békés megyéből egyedülként Békésszentandrás önkormányzatának nyílt lehetősége arra, hogy mezőgazdasági önellátó szociális szövetkezetet alakítson.

Később OFA támogatási programjában elnyerhető 20.000.000,- Ft-os támogatásra is sikeresen pályáztak.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

Az általános iskola egykori gyakorló kertje, az általános iskola egykori kollégiuma (Léderer kastély), volt KISZ „székház” és a piactéri büfé épülete.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

Békésszentandrás a 44-es főközlekedési úton, Budapest felől érkezve Békés megye kapuja. Békésszentandrás és környéke már évezredek óta lakott település, ami kedvező fekvésének köszönhető. A Körös folyó mindig is menedéket és megélhetést adott az itt letelepedett

lakosságnak. A mai Békésszentandrás nevet 1895-ben kapta. A Körösök szabályozásával a folyóvíz távolabbra került, így a település arculata sokat változott. Az 1942-ben felavatott duzzasztómű, amely a községtől északra épült a Hármas-Körösön, lehetővé tette, hogy addig a helységet átszelő szeszélyes folyó csendes, sportolásra és pihenésre kiválóan alkalmas vízzé változzon.

A település fekvésénél és területénél fogva évtizedek óta mezőgazdasági jellegű. Vasútja nincs, földje nem tartalmaz ásványi anyagokat, ennél fogva az ipari fejlődésnek előfeltételei hiányoztak. Így csak olyan ipari létesítményre számíthatott, mely kevés és könnyen szállítható nyersanyagellátást, sok munkaerőt igényel: a szőnyegszövés az 1920-as évek elején honosodott meg a településen.

2.2 Az igények beazonosítása:

Ahogy az országban sok más helyen, Békésszentandrás is 2013-ban alakult meg a Szociális Szövetkezet. Mivel a település elsősorban a turizmusból él, úgy gondolták, e területen próbálnak szerencsét. Fő tevékenységük így az üdültetés és az átmeneti szálláshely szolgáltatás lett.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

A pályázati forrásokból ifjúsági szálláshelyet alakítottak ki a Hunyadi János Általános Iskola kollégiumában, a Léderer kastély épületében. Az iskola korábbi gyakorlókertjében (a Léderer kastély egykori parkja) pedig a közmunkaprogramban foglalkoztatottak közreműködésével zöldségeket és gyümölcsöket termesztettek. A termés egy részét felhasználásra átadták a kollégium épületében működő (köz)konyha számára, a fennmaradó részt pedig a piactéren álló büfé épületében, mint helyi termelői boltban értékesítették.

2.4 Az elért eredmények:

A szövetkezet 4 éven át működött, amíg a pályázati források ezt lehetővé tették.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Nem releváns.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Pályázati forrás hiánya. Üzletileg nem vált önfenntartóvá, nyereségesé. Időközben jelentősen megváltozott a település gazdasági és foglalkoztatási szerkezete. „Elfogytak” a közmunkások. Átalakultak a nyaralási szokások: a körös-parti vendégházak népszerűsége robbanásszerűen megnőtt.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Nem releváns.

3.2 *Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):*

Alulról felfelé szerveződő innováció volt.

3.3 *Partnerség szempontjából:*

A helyi lakosokkal, az önkormányzattal, az egyházi közösségekkel és vállalkozásokkal támogató, jó partneri viszonyuk volt.

3.4 *Nyilvánosság/hálózat építés:*

Munkájukat folyamatosan a sajtó nyilvánossága mellett végezték.

3.5 *Fenntarthatóság:*

Nem bizonyult fenntarthatónak.

3.6 *Adaptálhatóság:*

Nem releváns.

4. Sikereség megítélése

4.1 *A megvalósítók (céljai) szempontjából:*

Rövid távú céljaikat elérték ugyan, de hosszú távon nem tudták fenntartani, fejleszteni/megújítani a szövetkezetet.

4.2 *A célcsoport szempontjából, bővebben:*

Négy éven át értelmes, értékteremtő munkát biztosított több mint 10 helybéli közmunkásnak.

4.7 *A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:*

Az önkormányzat által üzemeltetett konyhán megelégedéssel használták fel a megtermelt zöldségeket és gyümölcsöket. Mindvégig jó partneri viszonyban voltak az önkormányzattal és az általános iskolával.

4.4 *Összességében sikeresnek tekinthető-e?*

Az alapítók szerint igen, mert egy rövid átmeneti időszakban pozitív irányba változtatta meg a településen élők életét.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Kurján Sándor elnök

Beszámolók, mérlegkimutatások

25. melléklet
Szimbiózis Alapítvány - Baráthegyi Majorság

1. Általános információk

1.1 Alapító(k), alapítás:

A Szimbiózis Alapítvány alapjait Jakubinyi László rakta le 1999-ben, aki a kilencvenes évek elején, Észak-Írországból járt egy szociális farmként működő fogyatékos otthonban, ott ismerte meg a modellt. Az álma az volt, hogy létrehozzon egy olyan helyet, ahol a fogyatékosokkal élők nemcsak a falat meg egymást nézik, hanem a társadalom hasznos tagjainak érezhetik magukat.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Vasas Eszter, 3535 Miskolc Majorság utca 7, www.barathegy.com

1.3 A vizsgált tevékenység időtartama:

A Szimbiózis Alapítvány 20 éve hozta létre Miskolc-Diósgyőrben a Baráthegyi Majorságot.

1.4 Az innováció célja:

A majorságot működtető Alapítvány fő célkitűzése a fogyatékkal élők integrációja.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Súlyos fogyatékosokkal élők.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Miskolc város és vonzáskörzete.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

180 főt foglalkoztatnak, ebből 92 fő fizikai munkát végző (2021)

1.8 Finanszírozás:

Költségvetése éves szinten meghaladja az 500 millió forintot. Ebből közel 100 millió forintot jelentenek a saját bevételek. A fennmaradó részt pedig különböző támogatásokból fedezik.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

10 saját tulajdonú ingatlanban végzi tevékenységét.

2. Az eset leírása, bemutatása

2.1 Rövid leírás:

Az alapítvány olyan fenntartható társadalmi vállalkozást hozott létre, amelyben mindenkinek fontos szerepe van. A képességeihez mérten ugyanis mindenki tökéletesen alkalmas valamilyen feladatra, még akkor is, ha súlyos fogyatékosokkal él.

2.2 Az igények beazonosítása:

Azt a célt tűzték ki munkájuk során, hogy a fogyatékossgal élők is teljes életet élhessenek. A segítő szakmának az olvasatunkban az a feladata, hogy a fogyatékkal élők megtalálják azokat a területeket, ahol valós, piaci értékű munkát tudnak végezni.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Miskolc diósgyőri városrészében található a Barát-hegy. Ennek északi lejtőjén épült föl a Szimbiózis Alapítvány 5 hektáros rehabilitációs majorsága, a Baráthegyi Majorság.

A területen mezőgazdasági tevékenységet folytatnak, ezzel munkát biztosítanak a környékről bejáró és a lakóotthonban lakó fogyatékossgal élő fiatalok és megváltozott munkaképességű munkatársak számára.

A folyamatosan fejlődő öko-parkban szélkerék húzza fel a vizet a kútból, a kerti tó, üvegház mellett istállók és manufaktúrák (sajtkészítés, gyertyaöntés, madáretető-készítés, szövés) találhatóak. Ezen kívül tanösvény, erdei iskola és a farm Panzió is várja a vendégeket.

2.4 Az elért eredmények:

A Baráthegyi Majorság a Szimbiózis Alapítvány legnagyobb szervezeti egysége. Az ország első szociális farmja, ahol a dolgozók nagy része fogyatékossgal élő. Az öthektáros területen kertészet, állattartás, különböző kézműves műhelyek, turisztikai szolgáltatás (erdei iskola, családbarát panzió) és élelmiszergyártás (főzőkonyha, tej- és gyümölcsfeldolgozó kisüzemek) működnek. Turisztikai programjuk során átlag évi 2 000 vendégnapot teljesítettek az elmúlt években. A hazai transzformációs turizmus úttörőiként náluk a vendégvárók a fogyatékossgal élő kollégák, akik pozitív szerepkörük kapcsán a társadalmi integráció hatékony képviselői. Itt mindannyian lehetőséget kapnak a személyre szabott és értékteremtő munkavégzésre. A cél az, hogy „mindenkinek legyen miért felkelnie reggel.”

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Az alapítvány jelenleg több egyetemmel és szakértővel dolgozik egy olyan jogszabályon, ami lehetővé tenné, hogy az értelmi fogyatékos emberek is östermelők lehessenek.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Ahhoz, hogy a miskolci majorság működhessen, számtalan jogi kiskaput kellett találnia a vezetésnek. Továbbá amíg Ausztriában 659, Angliában pedig körülbelül 2000 szociális farm működik, addig Magyarországon ezt a mezőgazdasági modellt egyetlen jogszabály sem jegyzi, így EU-s pénzt sem tudnak lehívni rá.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Borsod megye nem az ország leggazdagabb része, ebből eredően itt az emberek jellemzően élelmiszerre költenek. De van egy nem elhanyagolható réteg, akik hajlandók kicsit többet fizetni például vegyszermentes élelmiszerekért, tehát mindenképpen van piaci kereslet az ilyen típusú termékek iránt.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Mindenképpen alulról-felfelé történő innovációnak tekinthető.

3.3 Partnerség szempontjából:

Nemcsak a város vezetésével, a minisztériumokkal, a szakmai szervezetekkel, hanem a helyi mezőgazdasági termelőkkel és vállalkozókkal is kitűnő az együttműködésük.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

A média folyamatos érdeklődése mellett végzik tevékenységüket. Számos szakmai díjban, elismerésben részesültek. Legújabb modellkísérletüket az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatja. Ennek keretében egy-egy hétre ingyen fogadnak súlyosan fogyatékos gyereket nevelő, nagyon alacsony egy főre jutó jövedelemmel rendelkező családokat. 2021-ben 20 ilyen családot fogadtak, és 2022-ben is folytatódik a program.

3.5 Fenntarthatóság:

A szociális farm attól fenntartható, hogy a termékeik – többek között a sajtjuk, a lekvár, a szappan, a gyertya – teljes mértékben piacképes, évente több mint tízmillió forint a bevételük ebből. A fóliasátorban megtermelt zöldségeket, gyümölcsöket, a pincében termelt gombát pedig vagy a konyhán dolgozzák fel, vagy azt is értékesítik.

3.6 Adaptálhatóság:

Jakubinyi László szerint bár mindenki jó szociális ellátást akar biztosítani, a legtöbb meglévő intézmény a gondozásra, ápolásra, sétálgatásra van berendezkedve, de nincs motiváció többre.

4. Sikeresség megítélése:

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Az eredmények magukért beszélnek: folyamatos az építkezés és fejlődés.

4.2 A célcsoport szempontjából:

Az idén húszéves alapítvány hatalmas területe szociális farmként működik: több szolgáltatást, lakóotthont, támogatott lakhatást és nappali ellátást nyújtanak a látás-, hallás-, mozgás-, és értelmi fogyatékossgal élőknek, a megváltozott munkaképességűeknek. Míg ezek az emberek máshol állapotuk miatt gyakran egyszerűen kiszorulnak még a védett

munkaerőpiacról is, társas kapcsolatok hiányában pedig elszigetelődnek, addig Baráthegyen egy közösség hasznos tagjai lehetnek, célt kapnak.

4.3 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

Náluk mindenki „beemelheti” magát a rendszerbe, és azt, amit ő szeret, ettől lesz színes és sikeres ez a több mint négyszáz fős közösség.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Igen, mindenképpen sikeresnek tekinthető.

Források, felhasznált irodalom

Ignác Enikő fejlesztő segítő

www.barathegy.com

Beszámolók, mérlegkimutatások

26. melléklet
Szociálisügyi és Egészségipari Szociális Szövetkezet

1. Általános információk:

1.1 Alapító(k), alapítás:

2016. év végén alapították az egészségügyi ágazathoz köthető szarvasi magánszemélyek.

1.2 Kontakt, elérhetőség:

Dr. Bence Tamás elnök, 06-66-210-370

1.3 A vizsgált projekt időtartama:

A szövetkezetet 2017-ben jegyezte be a bíróság, jelenleg „alvó” szervezetnek tekinthető.

1.4 Az innováció célja:

Szociális és egészségügyi ellátásra szoruló helybéliek otthoni ellátása.

1.5 Az innováció célcsoportja:

Szociális és egészségügyi ellátásra szoruló helybéliek.

1.6 Az innováció földrajzi célterülete:

Szarvas és vonzáskörzete.

1.7 Szükséges humán erőforrás:

5-10 fő egészségügyi képzettségű, tapasztalattal rendelkező idősgondozó.

1.8 Finanszírozás:

Az OFA támogatási programjában elnyerhető reménybeli 20.000.000,- Ft-os támogatás.

1.9 Szükséges infrastruktúra:

A szolgáltatás nyújtásához nem szükséges külön infrastruktúra.

2. Projekt leírása, bemutatása:

2.1 Rövid leírás:

A város és környéke vidékies jellegének köszönhetően, ritkán lakott településszerkezettel és kiterjedt tanyavilággal rendelkezik. A népsűrűségben folyamatos csökkenés tapasztalható. A népességszám csökkenésének oka több tényezőre vezethető vissza. Egyrészt a természetes szaporodás, vagyis a születések és halálozások száma, másrészt a migrációs folyamatok határozzák meg. Szarvas esetén a természetes fogyás a meghatározó. Ezt a jelentős számú roma kisebbségre országosan is jellemző kedvező termékenységi tendenciák sem tudják ellensúlyozni.

2.2 Az igények beazonosítása:

A népesség korösszetétele egyértelműen rávilágít a lakosság elöregedésének egyre intenzívebb folyamatára, vagyis a 60 éven felüliek arányának növekedésére, ezzel együtt a

fiatal korosztály arányának csökkenésére. Ez új feladatokat és kihívást jelent a város számára, hiszen egyrészt fontos lenne megállítani a fiatal korosztály elvándorlását, másrészt át kell gondolni az intézményrendszerek fenntartását, mind a fiatal, mind pedig az idős korosztály megfelelő kiszolgálása érdekében. Az elöregedés trendje nemcsak a városban, hanem Szarvas járás esetén is komoly problémát jelent: a környező falvak demográfiai krízise még súlyosabb. A város korszerkezetének átalakulása az országos folyamatokhoz képest erőteljesebb, így nagyon fontos az elöregedéshez és népességcsökkenéshez kapcsolódó problémák időben történő felismerése és kezelése.

2.3 A megvalósítás bemutatása:

Több sikertelen pályázat benyújtását követően forrás hiányában nem valósultak meg a tervezett célkitűzések.

2.4 Az elért eredmények:

Nem releváns.

2.5 Jövőbeli elképzelések:

Nem releváns.

2.6 Felmerült problémák, tanulságok:

Pályázati forrás hiánya.

3. Miért válhat jó gyakorlattá?

3.1 Területi szempontból:

Nem releváns.

3.2 Tervezési szempontból (alulról-felfelé vagy felülről lefelé történő innováció):

Alulról felfelé szerveződő innováció lett volna.

3.3 Partnerség szempontjából:

A helyi lakosokkal, az önkormányzattal, az egyházi közösségekkel támogató, jó partneri viszonyuk volt.

3.4 Nyilvánosság/hálózat építés:

Nem releváns.

3.5 Fenntarthatóság:

Nem releváns.

3.6 Adaptálhatóság:

Nem releváns.

4. Sikereség megítélése

4.1 A megvalósítók (céljai) szempontjából:

Nem volt sikeres.

4.2 A célcsoport szempontjából, bővebben:

Nem volt sikeres.

4.8 A partnerek (beszállítók, vásárlók, stb.) szempontjából:

Nem volt sikeres.

4.4 Összességében sikeresnek tekinthető-e?

Nem volt sikeres.

Források, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék

Dr. Bence Tamás elnök

Beszámolók, mérlegkimutatások